

Jaarstukken 2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Jaarverslag	
2. Programmamaverantwoording	5
2.1 Programma Veilig Leefklimaat	6
2.2 Programma Aantrekkelijke gemeente	24
2.3 Programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid	39
2.4 Programma Klantgerichte organisatie en bestuur	63
2.5 Beleidsindicatoren	76
3. Algemene dekkingsmiddelen 2018	78
4. Paragrafen	
4.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	81
4.2 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	85
4.3 Paragraaf Financiering	88
4.4 Paragraaf Bedrijfsvoering	90
4.5 Paragraaf Verbonden partijen	92
4.6 Paragraaf Grondbeleid	99
4.7 Paragraaf Lokale heffingen	101
5 . Jaarrekening	
5. Jaarrekening 2018	102
5.1 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar	103
5.1A Balans 2018	104
5.2 Toelichting op de balans	105
5.3 SiSa - verantwoording 2018	117
5.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	119
5.5 Wet normering topinkomens	122
5.6 Analyse begrotingsafwijkingen	123
5.7 Overzicht incidentele baten en lasten	124
5.8 Staat van reserves en voorzieningen	125
5.9 Inzicht gebruik onvoorzien 2018	137
5.10 Overzicht taakvelden	138
Bijlage(n)	
A. Begrotingsrechtmatigheid	140
B. Staat van restant kredieten	141
C. Jaarverslag informatie- en archiefbeheer	144
D. Lijst met verklaring (eventueel gebruikte) afkortingen	147

1. Inleiding

De jaarstukken maken onderdeel uit van de begrotingscyclus. Na vaststelling van de Programmabegroting 2018 is de raad geïnformeerd over de ontwikkeling van de beleidsrealisatie en de budgetten via de Berap 2018. Met deze programmaverantwoording, jaarrekening, het rapport rechtmatigheid 2018 en de actualisatie exploitatieopzetten wordt de begrotingscyclus voor het jaar 2018 afgesloten. In de paragrafen wordt gerapporteerd aan de hand van de uitgangspunten zoals opgenomen in de begroting 2018.

A. Algemeen

In het jaarverslag wordt met behulp van de doelenbomen verantwoording afgelegd over het begrotingsjaar 2018. Binnen de programma's wordt per doelenboom toegelicht in hoeverre de gestelde (sub)doelen bereikt zijn en wat daarvoor is gedaan. Met een overzicht van baten en lasten is aan het einde van de programma's inzichtelijk gemaakt wat het heeft gekost. Dit overeenkomstig de vragen die voortvloeien uit de BBV. De rapporten Actualisatie exploitatieopzetten en Rechtmatigheid 2018 worden afzonderlijk aangeboden.

B. Financiële situatie

In 2018 heeft de gemeente een eenmalige uitkering ontvangen uit de knelpuntenpot Sociaal Domein van € 3.335.500. Zonder deze meevaller en rekening houdend met de voorgestelde reserveringen voor een extra bijdrage aan het Kulturhus de Klaampe en de uitgaven voor het innovatiefonds in 2019, zou het resultaat over 2018 € 13.494 nadelig bedragen. Het positieve resultaat over 2018 van € 3.456.006 laat dus een vertekend beeld zien.

Voorgesteld wordt om vanuit het positieve saldo € 2.522.006 te storten in reserve Sociaal Domein, de meeropbrengst verkoop Marijkestraat van € 70.000 te reserveren voor een extra bijdrage aan het Kulturhus de Klaampe en de overschrijding van € 64.000 op het budget innovatiefonds te reserveren voor het de uitgaven voor het Innovatiefonds in 2019. Verder wordt voorgesteld om van het resultaat over 2018 € 800.000 te storten in een nieuw te vormen reserve Coalitieakkoord en de overschrijding van het maximale saldo van de Algemene Risico Reserve (€ 564.615) over te hevelen naar deze reserve Coalitieakkoord. Ten slotte wordt voorgesteld het restant van de reserve Bestuursakkoord van € 116.700 over te hevelen naar de reserve Coalitieakkoord.

Een nadere analyse van de begrotingsafwijkingen en een uitgebreide verschillenverklaring is opgenomen bij de diverse programma's in Hoofdstuk 2 Programmaverantwoording van deze jaarstukken en in hoofdstuk 5.6 Analyse begrotingsafwijkingen.

C. Resultaten

Het vormgeven van de veranderende rol van de gemeente en het beheersen van de kosten op termijn vormde de rode draad in de Programmabegroting 2018. Binnen de programma's is het vormgeven van die veranderende rol op vele terreinen in gang gezet. Op programmaniveau gaat het om: een sterke focus op de transformatie van het sociale domein. Binnen het ruimtelijk domein de invoering van de Omgevingswet en duurzaamheid. De regisserende en faciliterende rol van de gemeente binnen de netwerken op het terrein van economie en vrijetijdsbesteding. De opgaven voor de organisatie zijn het op niveau brengen en houden van informatiebeveiliging en privacy, dienstverlening en digitalisering, en het door ontwikkelen van de 'kernorganisatie'.

Programma Veilig leefklimaat

De inzet voor een duurzame, leefbare en veilige omgeving heeft binnen het programma Veilig Leefklimaat geleid tot resultaat. In samenwerking met politie, brandweer en ondernemersverenigingen is opnieuw het keurmerk Veilig ondernemen bedrijventerreinen (KVO-B) behaald voor alle Twenterandse bedrijventerreinen. Een succesvolle samenwerking aan een veilig Twenterand.

Het rioleringsbeleid voor de periode 2019—2023 werd vastgelegd in het beeldende Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) De uitdagingen op het gebied van water en riolering zijn groot. Ze vergen een aanpak waarbij innovatie, kosteneffectiviteit van maatregelen en efficiëntie in de uitvoering voorop staan. Het gaat dus om deskundigheid, keuzes maken en 'de goede dingen goed doen. Ook hier bundelt Twenterand de krachten en werkt samen met dertien andere Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen. Inwoners en bedrijven spelen ook een belangrijke rol.

De bouwvoorbereidingen voor het Zonnepark Oosterweilanden zijn gestart. Voordat de eerste palen de grond in kunnen, worden voorbereidingen getroffen zoals bouwers selecteren, de grond bouwrijp maken en een hekwerk plaatsen. Met de onthulling van het bouwboard door wethouder Martha van Abbema werd de start van de aanleg van het zonnepark gemarkeerd.

C. Resultaten

Programma Aantrekkelijke gemeente

De belangrijkste opgave op het terrein van Economie en Vrijtijdsbesteding is het invullen van de regisserende en faciliterende rol van de gemeente. Dit kwam onder andere tot uiting binnen het gebiedsproces Engbertsdijksvenen. 2018 was een intensief jaar voor het gebiedsproces Engbertsdijksvenen met de partners van 'Samen Werkt Beter' met veel bijeenkomsten voor inwoners, grondeigenaren, raadsleden en klankbordgroepen.

Twenterand heeft de Landschapsprijs 2018 gewonnen. De inzet van Twenterand kenmerkt zich door de bewoners-gerichte aanpak waarbij trots voor je eigen omgeving wordt aangewakkerd. Dit is succesvol geweest bij het weder-opbouwgebied Vriezenveen. Bij deze aanpak zijn verhalen over het landschap gedeeld, waardoor het landschap meer omarmd is door de bewoners.

In 2018 is gestart met de uitvoering van de sportvisie. Er hebben gesprekken plaatsgevonden met diverse partijen en er is aangesloten bij de regionale sportvisie. Twenterand is één van de pilot gemeenten binnen het project Loopland Overijssel. In samenwerking met het Noordik wordt het project IRun2BeFit uitgevoerd. Een project met specifiek aandacht op wandelen en lopen en de gezondheidswinst die daar mee te halen is.

Programma maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid

Het programma maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid streeft er naar dat inwoners van Twenterand zo veel mogelijk zelf hun dagelijkse dingen kunnen doen en daar zelf over beslissen om mee te kunnen doen in de samenleving. Alle mogelijkheden (eigen kracht) van inwoners en hun omgeving worden hierbij benut.

In 2018 is de nieuwe Integrale Beleidsnota Sociaal Domein vastgesteld. De aparte plannen van jeugdhulp, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), participatie/sociale zaken en de verbinding met onderwijs staan samen in één plan. De kern van de inhoud van het plan is dat de gemeente Twenterand wil dat al haar inwoners kunnen meedoen in de samenleving, zich kunnen redden en kunnen ontwikkelen. Mensen die dit niet op eigen kracht kunnen, helpen we om de ondersteuning te krijgen die ze nodig hebben.

Programma Klantgerichte organisatie en bestuur

Het beoogd effect van het programma Klantgerichte organisatie en bestuur (Fundament) is een (financieel) gezonde organisatie die inspeelt op de ontwikkelingen in de maatschappij. Om het effect 'klantgedreven dienstverlening' te bereiken is op het gebied van Dienstverlening zijn in 2018 de kanalen post, telefonie en servicebalie samengebracht onder 1 team. Alle binnenkomende telefonische klantcontacten worden digitaal vastgelegd en wordt er gestreefd naar een directe afhandeling of juiste doorverwijzing. Daarnaast is een start gemaakt met de digitale verwerking van alle binnenkomende post. Inmiddels wordt meer dan de helft van de analoge post gedigitaliseerd. Ook is in 2018 meer op afspraak gewerkt, hierdoor zijn de wachttijden verkort.

Jaarverslag 2018

Programmaverantwoording

Programma

Veilig leefklimaat

1. Programma Veilig leefklimaat

In het programma ‘Veilig leefklimaat’ wordt gewerkt aan de ruimtelijke opgaven met twee werkprogramma’s:

- 1. Versterken van kwaliteit en duurzaamheid leefomgeving, met de doelenbomen:
 - Duurzaamheid (milieu en VTH)
 - Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling (en VTH)
- 2. Openbare ruimte, verkeer en Openbare orde en veiligheid, met de doelenbomen:
 - Openbare ruimte en verkeer
 - Openbare orde en veiligheid

Het programma Veilig leefklimaat gaat in hoofdzaak om een aantrekkelijk en een prettig woon- en werk-

klimaat. Het programma werkt tevens aan het bewaken en verbeteren van de leefomgeving door duurzaamheid centraler te plaatsen en dat doorwerkt in veel programma’s.

Maar het gaat ook over het inzamelen van afval en het voldoen aan de normen in de Wet Milieubeheer.

Bij de openbare ruimte en openbare veiligheid gaat het over de openbare veiligheid, bestrijding van criminaliteit en ook over een veilige openbare ruimte met onderhoud en beheer van wegen, openbaar groen, etc. Het instrument om dit veilig leefklimaat te bereiken ligt voor een groot deel bij vergunningen, toezicht en handhaving.

Beoogd maatschappelijk effect

De beoogd maatschappelijke effecten binnen dit programma zijn:

- A. Twenterand is een veilige gemeente
- B. Een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte
- C. Een duurzame en leefbare omgeving
- D. In Twenterand is het prettig wonen en werken

Doelenbomen

Binnen dit programma zijn de volgende doelenbomen opgenomen:

- 1. Openbare orde en veiligheid
- 2. Openbare ruimte en verkeer
- 3. Milieu en VTH
- 4. Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en VTH

Per programma/doelenboom worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Beoogd maatschappelijk effect

Twenterand is een veilige gemeente

Verbindingen met andere doelenbomen

- Bouwen, wonen, VTH en ruimtelijke ontwikkeling
- Openbare ruimte en verkeer
- Maatschappelijke ondersteuning
- Gezondheidszorg
- Jeugd

Doelen

Er is minder overlast

Er is minder criminaliteit

Fysieke onveiligheid wordt voorkomen en/of effectief aangepakt

Subdoelen

Tegengaan verloedering

Preventieve aanpak
escalerende
(buren)ruzies

Uitvoering APV
(met name
evenementen)

Aanpak van
alcoholgebruik door
minderjarigen

Aanpak
drugscriminaliteit en
drugsoverlast

Bestuurlijke aanpak
van (georganiseerde)
criminaliteit

Aanpak
woninginbraken

Crisisbeheersing

Wat wilden we bereiken

Doel

'Er is minder criminaliteit en er is minder overlast'

In het Integraal Veiligheidsbeleid 2017 - 2020 zijn een aantal speerpunten geformuleerd die moeten bijdragen aan het reduceren van criminaliteit en overlast. Op deze speerpunten wordt ingezet door een gerichte aanpak.

'Fysieke onveiligheid wordt voorkomen en/of effectief aangepakt'

Om fysieke onveiligheid te voorkomen en/of effectief te bestrijden is het noodzakelijk om te beschikken over een adequate organisatie op het gebied van rampenbestrijding/crisisbeheersing.

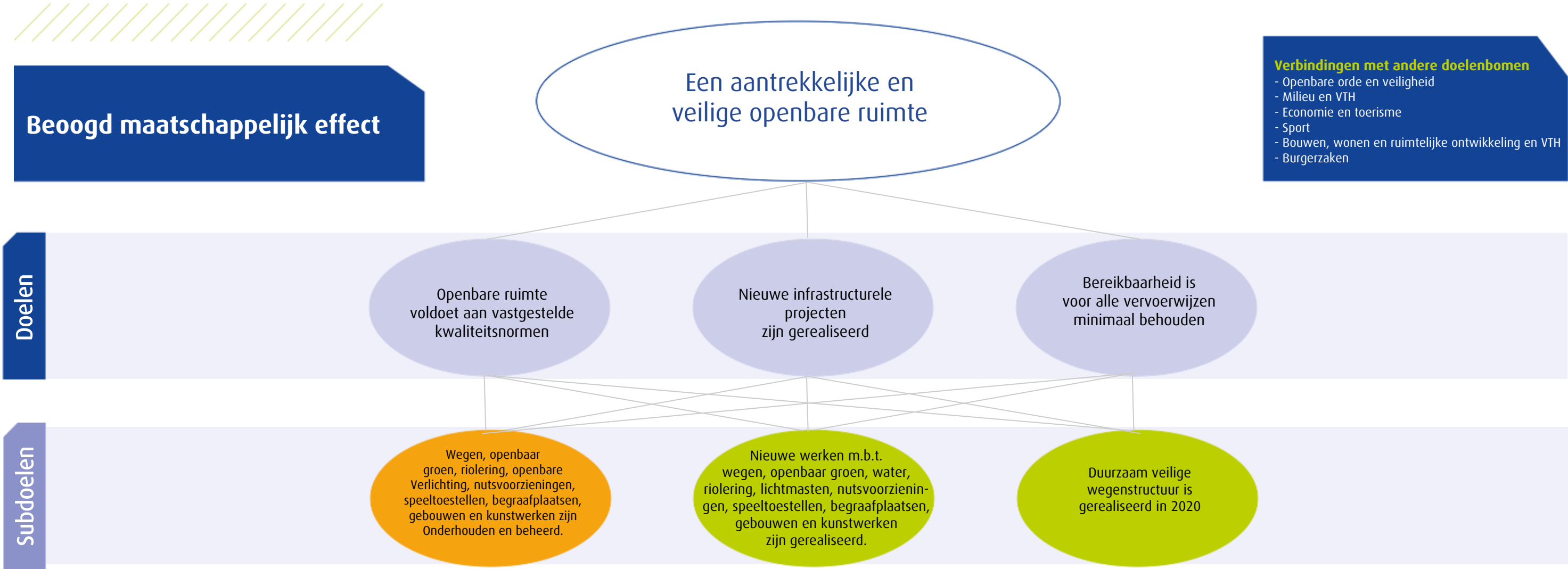
‘Tegengaan verloedering’ Één complexe zaak heeft veel capaciteit gevraagd, maar heeft nog niet tot resultaat geleid. Tegengaan van verloedering is onderdeel van de reguliere toezichttaken, waarbij capaciteit op basis van risicoanalyse wordt bepaald. In 2018 is in samenwerking met politie, brandweer en ondernemersverenigingen opnieuw het keurmerk Veilig ondernemen bedrijventerreinen (KVO-B) behaald voor alle Twenterandse bedrijventerreinen.
‘Preventieve aanpak escalerende (buren)ruzies’ De gemeente zet mediators in die inwoners op verzoek bemiddelen bij (buren)ruzies. Doel is verdere escalatie en bestuursrechtelijke stappen te voorkomen. In voorkomend geval wordt er ook een uitgebreider mediationtraject ingezet. In 2018 heeft dit in vrijwel alle zaken geleid tot verbeteringen en afwenden van verdergaande bestuursrechtelijke stappen.
‘Uitvoering APV’ Klachten en parkeerproblematiek in woonwijken vergen veel (Boa) capaciteit. Dit gaat ten koste van Toezicht op evenementen en openbare ruimte. Wel hebben alle grote C-evenementen (complexe evenementen) toezichtaandacht gehad. Boa-capaciteit kent de omvang van 1 fte, dat zorgt er voor dat risicobepaling en wettelijke zorgplicht bepalend zijn waar de capaciteit wordt ingezet. Lokale ambities kunnen om die reden minder capaciteit toebedeeld krijgen.
‘Aanpak alcoholgebruik door minderjarigen’ Het toezicht op de Drank- en Horecawet (DHW) heeft prioriteit gekregen. Met het uitgevoerde toezicht is duidelijk het signaal afgegeven dat naleving van de DHW prioriteit heeft en een belangrijk onderdeel van de zorgplichttaak van de gemeente Twenterand is.
‘Aanpak drugscriminaliteit en drugsoverlast’ De gemeente zet in op de aanpak van drugsproblematiek via de peilers ‘preventie’, ‘hulpverlening’ en ‘handhaving’. Ten aanzien van handhaving heeft de burgemeester in 2018 2 panden gesloten waarin handelshoeveelheden drugs door de politie waren aangetroffen. Daarnaast hebben 3 woningeigenaren/huurders een officiële waarschuwing gekregen n.a.v. een drugsvondst (in die gevallen was het juridisch niet mogelijk om de betreffende woningen direct te sluiten). Voor de inzet op de peilers ‘preventie’ en ‘hulpverlening’ wordt verwezen naar de doelenboom Gezondheidszorg.
‘Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit’ Het college van B en W en de burgemeester hebben een nieuwe beleidsregel vastgesteld ten behoeve van de toepassing van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet BIBOB). Op grond van de nieuwe beleidsregel kan effectiever worden voorkomen dat de gemeente ongewild criminaliteit faciliteert via diverse vergunningen, subsidies en privaatrechtelijke transacties. In 2018 heeft de gemeente Twenterand samen met het RIEC ON, de politie, het OM, belastingdienst en diverse andere overheidsinstanties samengewerkt om (georganiseerde) criminaliteit tegen te gaan. In dat kader zijn diverse integrale controles en interventies uitgevoerd.
‘Aanpak woninginbraken’ De aanpak van woninginbraken was en is een prioriteit van de politie. Net als voorgaande jaren zijn er in 2018 brieven verstuurd aan huishoudens waar in de buurt eerder is ingebroken. In deze brieven biedt de gemeente Twenterand een gratis inbraakpreventieadvies aan.
‘Crisisbeheersing’ De gemeente Twenterand levert ambtelijke capaciteit t.b.v. de Twentse crisisbeheersingsorganisatie (zowel in de voorbereiding als in de uitvoering) zodat er bij een incident snel en slagvaardig uitvoering kan worden gegeven aan bevolkingszorg. Het college heeft ingestemd met de implementatie van de landelijke ‘Handreiking aanpak Abestincidenten’ als standaard werkwijze bij asbestincidenten in Twente. Er zijn twee crisisbeheersingsoefeningen georganiseerd die hebben plaatsgevonden in het gemeentehuis van Twenterand. Er is tevens deelgenomen aan opleidingen en capaciteit geleverd aan de Twentse crisisbeheersingorganisatie.

Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen	2018	2017	2016	2015	Bron
Aanpak woninginbraken					
Woninginbraken	45	38	67	62	Politie
Geregistreerde diefstal van (brom/snor)fietsen in Twenterand	46	65	69	107	Politie
Bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit					
Nieuwe BIBOB-onderzoeken	3	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Gemeente
Verplichte indicatoren		2017	2016	2015	Bron
Woninginbraken (per 1000 inwoners)	Cijfers nog niet bekend	1,0	1.9	1,8	Waarstaatjegemeente.nl
Verwijzingen Halt (per 10.000 jongeren 12-17 jaar)	Cijfers nog niet bekend	47	71	126	Waarstaatjegemeente.nl
Harde kern jongeren (per 10.000 inwoners)	Cijfers nog niet bekend	0,2	-	-	Waarstaatjegemeente.nl
Winkeldiefstal (per 1000 inwoners)	Cijfers nog niet bekend	0,3	0.1	0,6	Waarstaatjegemeente.nl
Geweldmisdrijven (per 1000 inwoners)	Cijfers nog niet bekend	2,5	1,9	3	Waarstaatjegemeente.nl
Vernieling en beschadiging per 1000 inwoners	Cijfers nog niet bekend	3,0	2,7	3	Waarstaatjegemeente.nl

Wat wilden we bereiken

Doelen

‘Openbare ruimte voldoet aan de vastgestelde kwaliteitsnormen’
Per taakveld (openbaar groen, riolering enz.) is vastgelegd aan welke kwaliteitseisen het onderhoud en beheer moeten voldoen. De manier waarop dat is vastgelegd is een beleids-/beheerplan. Daarmee wordt duidelijkheid gegeven aan de gemeenteraad en aan inwoners.

‘Nieuwe infrastructurele werken zijn gerealiseerd’
Per jaar wordt gekeken welke nieuwe infrastructurele werken worden gerealiseerd. Op basis van het beschikbare budget worden de hoogst geprioriteerde werken uitgevoerd.

‘Bereikbaarheid is voor alle vervoerswijzen minimaal behouden’
Hiermee wordt bedoeld dat voor auto, fiets, trein en bus wordt geprobeerd het voorzieningenniveau minimaal op hetzelfde niveau te houden. Vooral voor bus en trein wordt geprobeerd dat middels overleg (ook in Regio-verband) te realiseren en mogelijk te verbeteren.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Wegen, openbaar groen, riolering, openbare verlichting, nutsvoorzieningen, speeltoestellen, begraafplaatsen en kunstwerken zijn onderhouden en beheerd’

Openbaar groen/ontwikkeling SW-bedrijven/gastheerschap

Door meer regievoering op de inzet van Soweco en Larcom en door de inzet en begeleiding van mensen met een WWB-uitkering, stagiairs, statushouders, leerlingen van het speciaal onderwijs en cliënten van bureau Halt en reclasering, hebben we binnen de financiële kaders de afgesproken onderhoudsniveaus gerealiseerd.

In het kader van het gastheerschap zijn voor de versterking van de onderlinge relaties buurtgesprekken gevoerd als basis voor buurtplannen. Met inwoners en partners is daarbij gesproken over initiatieven en zelfwerkzaamheid die in een buurtplan kunnen worden vastgesteld/overeengekomen.

Bevorderen biodiversiteit en ecologisch beheer

In 2018 is het bestaande verschravingsbeheer van bermen buiten de kom (circa 28 hectare) uitgebreid met circa 11 hectare. Verder zijn we grote grasvelden en bermen langs invalswegen ecologisch gaan beheren. Dit beslaat een oppervlakte van circa 12 hectare. Bij het overgaan op het ecologisch beheer hebben we de direct aanwonenden geïnformeerd met een brief en folder. Daarbij is aangegeven waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt en wat dit doet voor de biodiversiteit binnen de kern. De website www.twenterand.nl/bloeitop is opgezet om te communiceren met inwoners over biodiversiteit, invasieve exoten enz. Verder zijn er in 2018 diverse locaties ingezaaid met kruidenrijke bloemenmengsels. De ingezaaide oppervlakte voor 2018 is circa 2,7 hectare.

Uitvoering speelruimteplan

In 2018 is het Kaderplan Spelen door de raad vastgesteld. Het plan beoogt meer in overleg en samen met inwoners speelruimte in te richten. De reguliere inspecties en ook het noodzakelijke onderhoud zijn uitgevoerd. Dit jaar zijn geen gemeentelijke speelplekken aangepast/gerenoveerd. Voor communicatie naar inwoners is een flyer en de [Cofinancieringsregeling ‘Buiten Spelen’](#) ontwikkeld. In het filmpje van [Gastheerschap](#) is te zien wat een burgerinitiatief met spelen kan betekenen.

‘Nieuwe werken m.b.t. wegen, openbaar groen, water, riolering, lichtmasten, nutsvoorzieningen, speeltoestellen, begraafplaatsen, en kunstwerken zijn gerealiseerd’

Onderhoud wegen

In 2018 is volgens planning een deel van de Kalkwijk en een gedeelte van de Veeneindeweg als betonweg aangelegd. Vanwege de zeer slechte onderhoudstoestand van de Nieuwe Hoevenweg zijn de aanwezige klinkers vervangen door beton. Langs gedeelten van de Aadorpweg, van de Janmansweg en van de Slenke is bermbeton aangebracht.

Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023

In december 2018 is een nieuw beeldend gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023 vastgesteld. Naast de reguliere watertaken is ook de aanpak van de effecten van de klimaatverandering beschreven. Er is in 2018 een begin gemaakt met de aanpak van het uitvoeren van de stresstesten. Dat gebeurt Twente breed in een samenwerking tussen alle Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel.

‘Duurzaam veilige wegenstructuur is gerealiseerd in 2020’

Opstellen verkeersvisies en prioriteren maatregelen in alle kernen

Voor alle kernen zijn de verkeersvisies door de raad vastgesteld. In het vervolg daarop heeft de raad in oktober 2018 de “Geprioriteerde Maatregelenlijst verkeersvisie gemeente Twenterand” vastgesteld. De financiële consequenties uitgedrukt in kapitaallasten over de periode van 4 jaar zijn meegenomen in de Programmabegroting 2019.

Fietspad Aadorpweg (F35)

De F35 is in 2018 gereed gekomen. Op 16 november 2018 heeft de officiële opening door de gedeputeerde Boerman en wethouder Harmsen plaatsgevonden. Het gedeelte op Twenterands grondgebied is nu klaar. Het aansluitende gedeelte op het grondgebied van Almelo moet nog worden aangelegd.

Inrichting wegen Duurzaam Veilig

In het kader van gastheerschap/wijkgericht werken is in 2018 het gebied rond de Dreef in Vroomshoop meegenomen bij het op te stellen “Buurtplan Noordelijk Vroomshoop”. Daarover heeft een informatieavond plaatsgevonden, waarbij diverse ruimtelijke zaken aan de orde zijn gekomen, zo ook het onderdeel verkeer. In het genoemde gebied worden aanvullende 30 km/h-maatregelen genomen. Begin 2019 worden informatieavonden gehouden om op detailniveau de aanvullende maatregelen in overleg met de buurt verder uit te werken.

Begraafplaatsen

In de raadsvergadering in maart 2018 heeft de gemeenteraad besloten om een onderzoek te laten uitvoeren naar de mogelijkheden voor natuurlijk begraven op de bestaande gemeentelijke begraafplaatsen of op aansluitende terreinen. Dit onderzoek is gestart. De resultaten worden in het tweede kwartaal van 2019 aan de gemeenteraad aangeboden.

Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen	2018	2017	2016	2015	Bron
Openbaar groen is onderhouden en beheerd					
Totaal M2 ingezaaide wegberm/grasvelden	27.000	2.500			Eigen gegevens
Aantallen aangeplante vrucht en drachtbomen	96	69			Eigen gegevens

Verplichte indicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig (%)			9%	6%	Waarstaatjegemeente.nl
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser (%)			Niet bekend	9%	Waarstaatjegemeente.nl

Beoogd maatschappelijk effect

Een duurzame en leefbare omgeving

Verbindingen met andere doelenbomen

- Openbare orde en veiligheid
- Openbare ruimte en verkeer
- Economie en toerisme
- Bouwen, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en VTH

Doelen

Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer

De kwaliteit van de leefomgeving voor flora en fauna is behouden en verbeterd

Een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving

Subdoelen

Duurzame initiatieven zijn gestimuleerd en gefaciliteerd

Duurzaamheid is onderdeel van het reguliere werk van de organisatie

Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen

Waardevolle natuur/biodiversiteit en ecologische functies zijn beschermd en behouden

Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval

Kwaliteit leefomgeving voldoet aan normen (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, EV, geur, licht, gezondheid)

Uitvoering VTH voor milieutaken volgens het uitvoeringsprogramma.

Ongezonde situaties saneren (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, EV, geur, licht, gezondheid)

Wat wilden we bereiken

Doelen

‘Inwoners, bedrijven en gemeente zijn zich bewust van hun leefomgeving en handelen duurzamer’

Onder duurzaamheid verstaan we het verbeteren van de balans tussen sociale, ecologische en economische ontwikkeling, waar bij ook effecten voor toekomstige generaties en effecten elders ter wereld worden meegenomen.

‘De kwaliteit van de leefomgeving voor flora en fauna is behouden en verbeterd’

Dit doel van het milieubeleid is het borgen van de juiste ecologische voorwaarden voor natuur en biodiversiteit.

‘Er is een schoner, gezonder en veiliger leefomgeving voor mensen’

Het gaat hier om het bewaken en verbeteren van de leefomgevingskwaliteit voor bewoners.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

Subdoelen

'Duurzame initiatieven zijn gestimuleerd en gefaciliteerd'

In oktober 2018 is voor het ontwikkelprogramma Duurzaamheid het Koersdocument [Agenda Duurzaam Twenterand](#) vastgesteld, inclusief werkprogramma 2019. In deze Ontwikkelagenda werken wij binnen de thema's Energietransitie, Circulaire Economie en Klimaatadaptatie, samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Enkele voorbeelden daarvan in 2018 zijn:

- Samen met het Noordik Vriezenveen is een projectdag en de projectweek over duurzaamheid georganiseerd in april en oktober 2018. Lokale ondernemers, wooncoaches en stakeholders zoals Mijande, Waterschap, ROVA en Twence hebben hieraan meegewerkt. Het Noordik heeft in de zomer van 2018 442 zonnepanelen op hun school in Vriezenveen gelegd en de lokalen voorzien van LED-verlichting.
- Met de basisscholen hebben we via het OOGO deelgenomen aan het project duurzame scholen provincie Overijssel i.s.m. Cogas. In 2018 is bij 11 scholen een energiescan uitgevoerd. Een aantal van de adviezen is al opgevolgd. De schoolbesturen (o.a. SCO-T) hebben toegezegd de voorgestelde maatregelen in de onderhoudsprogramma's op te nemen.
- Lokale initiatieven zoals van ondernemersverenigingen (project duurzame bedrijventerreinen) en de dorpsraad Vroomshoop zijn ondersteund
- Binnen de regionale samenwerking is de wethouder duurzaamheid voorzitter geworden van het Portefeuillehoudersoverleg Milieu, Duurzaamheid en Afval en de Innovatietafel Duurzaamheid en Circulaire van de Agenda voor Twente.
- Deelname aan de werkgroep Majeure projecten Twence (bestuurlijk) en de Werkgroep Strategisch Beleidsplan Twence (ambtelijk).

'Duurzaamheid is onderdeel van het reguliere werk van de organisatie'

Energiemaatregelen in onze gemeentelijke gebouwen leverden in 2018 een duurzame energie-opwek op van totaal 180 mWh en een totale energiebesparing van 137 mWh. Financieel betekent dit een besparing van € 29.329. Deze besparing wordt gebruikt voor de investering in nieuwe energiematregelen. In november 2018 is gestart met een onderzoek om het gemeentehuis in 2040 energieneutraal te krijgen.

In 2018 zijn er in Twenterand 26 (semi) publieke laadpunten voor elektrische auto's (bron RVO-2018); Er zijn nog geen snellaadpunten.

De gezamenlijke inkoop van duurzame energie door de Twentse gemeenten is regionaal voorbereid. De vierde duurzame brede school in onze gemeente, de Kadans in Vroomshoop, is in februari 2019 officieel geopend.

'Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen'

- Na de keuze door de raad voor de exploitatievorm voor het [Zonnepark Oosterweilanden](#) in mei 2018, is er hard gewerkt aan de aanbesteding voor realisatie van het zonnepark. De opdracht is gegund aan Izen. De bouwvoorberedingen voor het Zonnepark zijn gestart.
- In 2018 is aan 23 projecten in Twenterand subsidie toegewezen voor de landelijke Stimuleringsregeling duurzame Energieproductie (SDE+). Het totaal beschikte vermogen is 11,4 MW. Dit zijn zonne-energieprojecten op bedrijfsdaken en veldopstellingen van zonnepanelen (zonnepark Flierbelten en locaties van het Waterschap in Vriezenveen en Vroomshoop).
- In oktober 2018 is voor de raad de Masterclass Energietransitie en Omgevingswet georganiseerd, in samenwerking met de energiealliantie NEO Overijssel, mede als aanloop naar de regionale Energiestrategie Twente.
- Het energieloket Duurzaam Thuis Twente met onze drie lokale wooncoaches heeft meer energie-adviezen gegeven dan de jaren hiervoor (in 2018 77 adviezen; cumulatief vanaf mei 2016: 129). Het aantal gepasseerde energiebespaarleningen Overijssel voor woningeigenaren in Twenterand in 2017 en 2018 is 57 (totaal 82 aanvragen).
- Samen met Cogas en Bakkerij Holland is gestart met een Haalbaarheidsonderzoek naar de toepassing van restwarmte voor een warmtenet in Vriezenveen
- De verkenning warmtevoorziening wijken is in 2018 uitgevoerd in samenwerking met Cogas, het Provinciaal Programma NEO en Mijande.
- Per 1 juli 2018 is de Wet VET ingevoerd. Dit betekent dat nieuwe woningen geen aardgasaansluiting meer krijgen. Bij vragen van inwoners verwijzen wij naar het gratis en onafhankelijk adviesgesprek van een wooncoach van Duurzaam Thuis Twente.
- Ambtelijk nemen wij deel aan het kernteam voor de regionale Energiestrategie Twente. In dit kernteam werken regiogemeenten, waterschap, provincie en netbeheerders samen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Waardevolle natuur/biodiversiteit en ecologische functies zijn beschermd en behouden’

2018 was een intensief jaar voor het gebiedsproces Engbertsdijkswen met de partners van ‘Samen Werkt Beter’ met veel bijeenkomsten voor inwoners, grondeigenaren, raadsleden en klankbordgroepen. Op 19 december 2018 heeft de Bestuurlijke adviescommissie Engbertsdijkswen het principebesluit voor een voorkeursvariant genomen met maatregelen rondom het Natura 2000 gebied. De raad is in oktober 2018 geïnformeerd over het (parallelle) traject Meekoppelkansen Engbertsdijkswen. Natuur en Milieu Overijssel coördineerde en begeleidde de groepen gebiedsbewoners in 2018 bij het uitwerken van de kansen. Het resultaat is gepresenteerd aan de BAC Engbertsdijkswen en krijgt een plek in het gebiedsplan.

Voor het Natura 2000 gebied Vecht Beneden Regge is in 2018 het inrichtingsplan onder trekkerschap van waterschap Vechtstromen in concept opgeleverd. Door gemeente en provincie is gezamenlijk de voorbereiding van de aanpassing van het bestemmingsplan buitengebied opgepakt.

Voor de verschillende projecten ter bevordering van biodiversiteit in onze gemeente verwijzen we naar de [doelenboom Openbare Ruimte en verkeer](#) en de [doelenboom Economie en werkgelegenheid](#) van het programma Aantrekkelijke gemeente.

‘Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval’

De hoeveelheid restafval is in 2018 ongeveer gelijk gebleven (76 kg per inwoner; + 1kg). Het scheidingspercentage is in 2018 ook ongeveer gelijk gebleven 2018 (85% wordt gescheiden ingezameld; -1%). De tarieven afvalstoffenheffing zijn in de begrotingsvergadering d.d. 13 november 2018 langjarig op een lager niveau vastgesteld dan oorspronkelijk verwacht. Om vervuiling van het PMD afval te beperken is samen met ROVA hierover extra gecommuniceerd. Met 18 andere ROVA-gemeenten is onder de werknaam MooiSchoon ingezet op het bestrijden en voorkomen van zwerfvuil. Hiervoor zijn allerlei acties georganiseerd zoals de MooiSchoon week (809 leerlingen), Project Afvalscheiden op scholen (617 leerlingen) en 8 zwerfvuilacties met in totaal 287 deelnemers en 10 bewustwordings-/ educatie-/voorlichtingscampagnes.

‘Kwaliteit leefomgeving voldoet aan normen (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, externe veiligheid (EV), geur, licht, gezondheid)’

De Nota bodembeheer regio Twente ‘Twents beleid voor oale grond 2.0’, de Regionale bodemkwaliteitskaart Twente en de beleidsregel ‘Vrijstelling bodemonderzoek bij bouwen’ is vastgesteld. Hiermee wordt het ontgraven en toepassen van grond in provinciale wegbermen binnen ons gemeentelijk grondgebied mogelijk gemaakt.

De Provincie Overijssel heeft het gebied Vriezenveen-Daarle aangewezen als nieuwe drinkwaterlocatie in haar provinciale Omgevingsvisie. Vitens is bezig om de exacte winlocatie te bepalen. De gemeente volgt dit project door zitting te nemen in de projectgroepen van Vitens. Het proces kan 5 tot 10 jaar duren.

‘Uitvoering VTH voor milieutaken volgens het uitvoeringsprogramma’

Het nader inrichten van de Omgevingsdienst Twente (ODT), om per 1-1-2019 operationeel te kunnen zijn, is voltooid. Alle milieutaken en bijbehorende capaciteit zijn per 1 januari 2019 overgedragen aan de ODT. Het Uitvoeringsprogramma 2019 bevat een lokaal deel (Deel 1) en een ODT deel (Deel 2). De gemeente heeft twee medewerkers van het team Omgeving benoemt als (eerste & reserve) accounthouder(taak-coördinator) tussen de gemeente en de ODT. De gemeente blijft het bevoegd gezag en met betrekking tot de taakuitvoering eindverantwoordelijk voor zowel het lokale als het ODT deel.

- Toezicht op maatregelen in relatie tot energie-efficiënte zijn geïntegreerd in de regulier controletaken
- Van het uitvoeringsprogramma 2018 is verslag gedaan en geïntegreerd verwoord in het combinatierapport Jaarverslag 2018 & UP 2019. Uitvoering op beheers- en adequaat niveau.
- Na vaststelling van het Jaarverslag 2018 & UP 2019 wordt het rapport toegezonden aan de provincie Overijssel om in het kader van het IBT getoetst te kunnen worden.
- Er is een Beleidsplan VTH 2019-2022 opgesteld (vaststelling is voorzien in april 2019).

‘Ongezonde situaties saneren (op gebied van bodem, water, lucht, geluid, externe veiligheid (EV), geur, licht, gezondheid)’

Per 1 mei 2018 zijn we gestart met de gratis acceptatie van asbestdakmateriaal van daken kleiner dan 35m² van particulieren op het afvalbrengpunt. De eigenaren van dergelijke daken hebben een brief met informatie ontvangen. 142 inwoners hebben in 2018 gebruik gemaakt van deze regeling. Voor de algemene communicatie is een [website](#) ontwikkeld. Ook is er een [instructiefilm](#) gemaakt. Er is een pilot uitgevoerd voor de mogelijkheden tot clustervorming van asbestaanpak bij agrarische bedrijven. Resultaat was dat maatwerk per erf noodzakelijk is. In totaal is er in 2018 27.236 m² verwijderd. In relatie tot het saneren van asbest in de bodem wordt sinds 2018 samen gewerkt met projectbureau BAS. Het projectbureau ondersteunt de gemeente Twenterand bij haar doel om de leefomgeving zo asbestarm mogelijk te maken.

Geluidsanering

Voor het project Westeinde (55 saneringswoningen tussen Schoolstraat en Aadorpweg) zijn de resultaten van de woningonderzoeken in augustus 2018 ter beoordeling naar Bureau Sanering wegverkeerslawaaï (BSV) gestuurd. Een reactie hierop moet nog worden ontvangen.

Voor het project Oosteinde Almeloseweg is het ontwerp akoestisch rapport goedgekeurd. Daarna is het besluit genomen de Almeloseweg te gaan asfalteren, waardoor het akoestisch onderzoek moest worden aangepast. Het ontwerp-saneringsprogramma op basis van het aangepaste ontwerp is vastgesteld door het college en gepubliceerd. De bewoners zijn schriftelijk geïnformeerd. Meer dan de helft van de aangeschrevenen heeft zich aangemeld voor deelname aan het onderzoek naar eventuele geluidmaatregelen. Het ontwerp-saneringsprogramma, waarop geen zienswijzen zijn binnengekomen, is ter goedkeuring aan BSV gestuurd.

Eind 2018 is een derde project aangemeld (Hammerweg in Vriezenveen). Dit moest voor 1 februari 2019 gebeuren. Bij het in werking treden van de Omgevingswet in 2021 worden alleen saneringsgevallen boven de 70 dB nog beoordeeld (nu boven 65 dB) en dat betekent dat veel woningen dan niet meer voor onderzoek in aanmerking komen. Door aanmelding van dit laatste project, kan nog onder de oude voorwaarden worden meegedaan.

Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen / Verplichte indicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
Er is een duurzame inzamelstructuur voor huishoudelijk afval					
Kg restafval per inwoner	76	75	76	82	Waarstaatjegemeente.nl / grondstoffenmonitor
Er is minder energie verbruikt en het aandeel duurzame energie is toegenomen.					
% Hernieuwbare energie	**	7,4 %	6,5 % / 11,5 % ***	5,2%	Waarstaatjegemeente.nl/ Klimaatmonitor.databank.nl
Totaal bekend energiegebruik (TJ)	**	169TJ	2307 TJ	2298 TJ	Klimaatmonitor.databank.nl
Ongezonde situaties saneren					
m² asbestverdachte daken	49 ha	52 ha	56 ha		Provincie Overijssel en eigen cijfers

** deze gegevens zijn nog niet beschikbaar

***N.B :

% hernieuwbare energie: op grondgebied Twenterand 6,5 %

% hernieuwbare energie inclusief toedeling vanuit Twence: 11,5 % (toelichting: de gezamenlijke aandeelhouders van Twence hebben afgesproken de milieuprestaties van de hernieuwbare energie-installaties van Twence onderling te verdelen, op basis van het % aandelen)

Beoogd maatschappelijk effect

In Twenterand is
het prettig wonen en werken

Verbindingen met andere doelenbomen

- Openbare ruimte en verkeer
- Milieu en VTH
- Economie en toerisme
- Sociale zaken
- Maatschappelijke ondersteuning

Doelen

Leefbaardere kernen
en buitengebied

Voldoende en meer
passende woningen

Voldoende en meer passende
vestigings- en expansie-
mogelijkheden voor
lokale bedrijven

Subdoelen

Een
passende en actuele bestemming voor gemeentelijk
grondgebied. Faciliteren rond ruimtelijke aangelegen-
heden op het gebied van rechtszekerheid en
wensen is geborgd

Uitvoering VTH voor RO en
bouwtaken volgens
het uitvoeringsprogramma.

Invoering
Omgevingswet

Behoud en versterken van de
identiteit van kernen en buitengebied, waarbij ruimte-
lijke kwaliteit is ontwikkeld en is gehandhaafd.
Bestaande woningvoorraad is verbeterd en doorstro-
ming naar passende woning is bevorderd

Nieuwe bouw mogelijkheden zijn gecreëerd.
Bestaande wijken en bedrijventerreinen
zijn kwalitatief goed.
Er zijn sterke compacte centra
met goede voorzieningen.

Wat wilden we bereiken

Doelen

- Leefbare kernen en buitengebied
- Voldoende en passende woningen
- Voldoende en passende vestigings- en expansiemogelijkheden voor lokale bedrijven

De doelen worden bereikt door keuzes te maken richting het mogelijk maken van maatschappelijke ontwikkelingen waarbij tevens sprake is van 'een goede ruimtelijke ordening' en een 'goede fysieke leefomgeving'. We streven naar het bevorderen van een duurzame ruimtelijke kwaliteit in een dynamische omgeving. Bij het bereiken van leefbare kernen en buitengebied gaat het om de kwaliteit van de leefomgeving: ruimte scheppen, maar ook het gebruik van maatschappelijke functies afwegen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Een passende en actuele bestemming voor gemeentelijk grondgebied. Faciliteren rond ruimtelijke aangelegenheden op het gebied van rechtszekerheid en wensen is geborgd’

De voortgang van de uitvoering heeft in 2018 vertraging ondervonden, vanwege een capaciteitstekort. Het vertrek van een medewerker, het aflopen van tijdelijk contracten en het moeizaam herinvullen van vacante functies droegen bij aan het te kort. Aan het eind van 2018 konden twee vacante werkplekken structureel ingevuld worden. Niet voorkomen kon worden dat behandeling van bestemmingsplanherzieningen en procedures langer hebben geduurd dan onder normale omstandigheden gebruikelijk is. Bovendien zijn aanpassingen van ruimtelijke regelgeving doorgeschoven naar 2019.

‘Uitvoering VTH voor RO en bouwtaken volgens het uitvoeringsprogramma’

Complexe zaken zijn afgerond en/of in behandeling betreffende detailhandel op bedrijventerreinen. Onvoldoende capaciteit op bouw/slooptoezicht als ook voor lokale ambities in relatie tot toezicht op huiskappers en ongeoorloofde detailhandel. Lichte achterstand op bouw- en BAG-controles. De toezichtstaak met betrekking tot Ruimtelijke Ordening is achtergebleven ten opzichte van het geplande/gewenste niveau zoals in het uitvoeringsprogramma was geprognosticeerd. De oorzaak hiervan zijn de vele personeelwisseling en het niet in kunnen vullen van de ontstane vacatureruimte. Er waren kortweg geen kandidaten die voldeden aan de geëiste competenties voor die functie. Er zijn daarom keuzes gemaakt in wat wel en niet uitgevoerd kon worden op basis van de risicoanalyse. Wel is voorkomen dat van rechtswege verleende vergunningen zijn verleend.

Er is een Beleidsplan VTH 2019-2022 opgesteld (vaststelling is voorzien in april 2019).

‘Invoering Omgevingswet’

Er is vooral gewerkt aan het invoeringsspoor instrumentarium (regelgeving) en organisatie (bewustwording en communicatie). Het derde spoor, die van het digitale stelsel, is verder ontwikkeld door het zaaksysteem organisatie breed te implementeren waarmee zaken beter en transparanter kunnen worden afgehandeld, dit is voor een succesvolle invoering van de Omgevingswet noodzakelijk. Rondom de landelijke voorziening heerst nog veel onduidelijkheid. Overeenkomend met de wens van de gemeenteraad zijn twee actieve raadsbijeenkomsten gehouden voor verdere bewustwording omtrent deze stelselwijziging (vergelijkbaar met de transformatie van het sociale domein (3D's)) waarbij een focus is gelegd op de toekomstige rol van de gemeenteraad hierin. Het anticiperen op de Omgevingswet heeft ook vorm gekregen door een college- en raadsbesluit waarbij besloten is tot het intrekken van 13 (verouderde) beleidsstukken, het zogenaamde ontslakken van beleid/deregulering. Er is een programma-adviseur Omgevingswet geworven (deze persoon start in 2019).

‘Behoud en versterken van de identiteit van kernen en buitengebied, waarbij ruimtelijke kwaliteit wordt ontwikkeld en is gehandhaafd’

In 2018 zijn de beleidsregels Erventransitie gemeente Twenterand via een participatietraject met stakeholders, ondernemers en inwoners opgesteld. Hiervoor is in het voorjaar een Inloopbijeenkomst Toekomst Platteland georganiseerd en een informatiebijeenkomst voor de gemeenteraad. Met de opstelling van de nota Beleidsregels Erventransitie is invulling gegeven aan de motie schuur voor schuur (d.d. 11 juli 2017). De nota Beleidsregels erventransitie gemeente Twenterand 2019 gaat verder dan de huidige Rood voor rood regeling waarin uitsluitend de bouw van een nieuwe woning mogelijk is in ruil voor de sloop van voormalige agrarische gebouwen. In de nota zijn ook compenserende bouw mogelijkheden bij bestaande woningen of bestaande bedrijven geboden. Ook bevat de nota een uitwerking van de motie inwoning (d.d. 13 maart 2018) doordat in de beleidsregels een mogelijkheid opgenomen is om een inwoongedeelte om te zetten naar een reguliere woonbestemming. De nota bevat verder een stimulans voor de verwijdering van asbestdaken doordat minder sloopmeters nodig zijn in relatie tot een herbouwmogelijkheid. Deze ontwerpnota heeft van 15 november 2018 tot en met 13 december 2018 voor inspraak ter inzage gelegen en wordt in de raadsvergadering in maart 2019 ter besluitvorming behandeld.

Strategie voor maatschappelijk vastgoed

Er is een start gemaakt met het opstellen van een beleidskader voor strategisch vastgoed. Hierin wordt beschreven hoe de gemeente wenst om te gaan met haar vastgoed (de planning is om dit in september aan te bieden aan de raad).

‘Bestaande woningvoorraad is verbeterd en doorstroming naar passende woning is bevorderd’

De bestaande woningvoorraad in Twenterand wordt verbeterd in alle kernen. De woningbouwcorporatie is bezig om hun bezit te verduurzamen. De corporatie is in 2018 gestart met het energetisch verbeteren van 352 huurwoningen naar minimaal een energie-index van 1,40 (label B) of lager. Dit project loopt door in 2019.

Het aantal afgegeven vergunningen voor het bouwen van een woning is in 2018 (132) sterk gestegen ten opzichte van 2017 (47). Door het toenemende aantal nieuwbouwwoningen zal er ook een betere doorstroming van de woningvoorraad ontstaan.

In 2018 zijn de starterslening voortgezet, waarmee starters een extra financiering voor hun eerste (bestaande) koopwoning kunnen krijgen. In 2018 zijn er 12 starterslening verleend. De verwachting is dat in 2019 het maximale aantal van 25 leningen bereikt is. Daarnaast is ook de blijverslening voortgezet. De blijverslening is een instrument voor 55 plussers die hun woning levensloopbestendig willen maken. Zij kunnen maximaal € 30.000 hypotheclen om levensloopbestendige maatregelen te treffen voor hun koopwoning. Van het te lenen bedrag mag een percentage van 20% worden ingezet voor duurzaamheidsmaatregelen. In 2018 is er geen gebruik gemaakt van de blijverslening. Hiervoor zijn in Twenterand, als pilot, 10 leningen ingezet. Beide regelingen worden uitgevoerd door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN).

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Nieuwe bouw mogelijkheden zijn gecreëerd’
Centrumontwikkeling Vriezenveen (randen Manitobaplein en ontwikkeling Jonkerlaan)
Voormalig politiebureau: In 2018 is er gestart met de transformatie van het voormalige politiebureau naar 8 jongerenappartementen.
Voormalig postkantoor: In 2018 is de omgevingsvergunning verstrekt voor woningbouw op de locatie van het voormalig postkantoor. Sloop en nieuwbouw start 2019
Vriezenhof: De Vriezenhof heeft hun pand overgenomen van Habion en gaat zelf het vastgoed vernieuwen.
Mozaïek: Door de sloop van voormalig schoolgebouw op de Mozaïek-locatie in 2018 is een belangrijke stap gezet voor het ontwikkelen van deze locatie voor woningbouw. Met name in Vriezenveen is er veel vraag naar nieuwbouwlocaties voor grondgebonden woningen. In 2019 worden voorbereidingen voor ontwikkeling van deze locatie opgestart.
Centrumgebied: In november 2018 is door gemeente en HMO een intentieovereenkomst ondertekend voor een winkelverbeterplan.

Centrumvisie Vroomshoop (herinvulling vrijkomende locaties, incl. MCC)
Oranjestad: De start van de nieuwbouwwoningen langs het Linderflier is in de loop van 2018 gestart. Oplevering van de woningen is gepland in de loop van 2019.
Herontwikkeling winkelgebied: In de met HMO gesloten intentieovereenkomst is als doelstelling verwoord dat moet worden gekomen tot een passende ruimtelijk-economische (her)ontwikkeling van het betreffende gebied en dat voor de plannen een breed draagvlak dient te bestaan.
MCC-locatie: Voor de MCC-locatie is een ontwerpwedstrijd georganiseerd. In 2018 is het aantal deelnemers teruggebracht tot 5. Gunning in 2019
Kavels Stobbelaan: De verkoop van de 10 kavels aan de Stobbelaan is gestart. In 2019 wordt hier meer aandacht aan geschonken.

Dorpsontwikkeling Den Ham
Zuidmaten fase 3 en 4 – Stedenbouwkundige opzet is aangepast. De mandelige gebieden zijn er uitgehaald. Het bouwrijp maken, de kavelverkoop en uitgifte van fase 3 start in 2019.
Smithoek – De voorbereidingen voor de ontwikkeling van locatie de Smithoek voor ca. 15 woningen, hoofdzakelijk levensloopbestendig, is gestart in 2018.

‘Bestaande wijken en bedrijventerreinen zijn kwalitatief goed, ‘Er zijn sterke compacte centra met goede voorzieningen’ en ‘Er is een sociaal veilige leefomgeving’
Zie doelenboom Economie en Werkgelegenheid

Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen	2018	2017	2016	2015	Bron
Voldoende en passende woningen					
Aantal opgeleverde woningen	673*	632	589	512	Eigen meting, aantallen zijn tota- len
Aantal startersleningen	12	2**	8	33	25 leningen in totaal beschikbaar
Aantal Blijversleningen	0-	0-	nvt	nvt	10 leningen in totaal beschikbaar

* Prognose geeft gemiddeld 45 woningen per jaar. In 2018 ruim 130 vergunningen verleend voor bouw van woning(en)
** Starterslening is eind 2017 opnieuw ingevoerd. Totaal 25 beschikbaar

Wat heeft het gekost

Overzicht 3.1 baten en lasten Veilig leefklimaat

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in boekjaar
<u>Doelenboom openbare orde en veiligheid</u>				
Lasten	2.145.560	2.155.019	2.104.714	0
Baten	0	-3.800	-3.800	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	2.145.560	2.151.219	2.100.914	0
<u>Doelenboom openbare ruimte en verkeer</u>				
Lasten	11.538.130	11.906.449	10.177.602	255.195
Baten	-3.697.118	-3.508.442	-3.496.773	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	7.841.012	8.398.007	6.680.829	255.195
<u>Doelenboom milieu en VTH</u>				
Lasten	4.489.991	4.450.685	2.877.172	561
Baten	-2.959.314	-2.854.096	-2.834.036	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	1.530.677	1.596.589	43.136	0
<u>Doelenboom bouwen, wonen, ruimt. ordening en VTH</u>				
Lasten	7.095.075	7.530.245	6.300.812	0
Baten	-5.647.452	-5.072.842	-3.967.051	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	1.447.623	2.457.404	2.333.761	0
Totaal programma lasten	25.268.755	26.042.398	21.460.300	255.756
Totaal programma baten	-12.303.884	-11.439.180	-10.301.660	0
<u>Totaal saldo van baten en lasten</u>	12.964.871	14.603.218	11.158.640	255.756
Mutaties reserves programma	755.277	-846.157	-717.604	-454.321
<u>Geraamd resultaat</u>	13.720.148	13.757.061	10.441.036	-198.564

Wat heeft het gekost

Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten op programma 1 is € 1.638.000 lager dan geraamd. Dit verschil wordt onder andere veroorzaakt door onderstaande gegevens.

- Op het product 'wegen' is sprake van een voordeel van € 100.000. Dit voordeel wordt onder andere veroorzaakt door lagere kosten voor de premie van bouw- en montageverzekering (€ 17.250) als gevolg van minder bouwprojecten. Daarnaast is bijna € 35.000 meer ontvangen aan vergoedingen voor degeneratiekosten dan begroot. Verder zijn de kosten voor wegbelijning met € 28.000 onderschreden en de kosten voor onkruidbestrijding met bijna € 27.000.
- Als gevolg van de weersomstandigheden gedurende de winterperiode zijn de uitgaven voor strooimaterialen en sneeuwruimen € 33.500 hoger dan geraamd.
- In verband met een correctie over 2016-2017, zijn de elektrakosten voor openbare verlichting in 2018 ruim € 48.000 lager dan verwacht. De kosten voor algemeen onderhoud aan openbare verlichting zijn eveneens lager (€ 22.000).
- In 2018 is minder algemeen onderhoud uitgevoerd aan bruggen dan bij de begroting vanuit is gegaan. Hierdoor zijn de kosten met € 12.900 onderschreden. De verwachting is dat deze kosten in 2019 wel gemaakt worden.
- De kosten voor het meerjarig groot onderhoud aan bruggen zijn in 2018 met bijna € 104.000 onderschreden. Aangezien deze kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken, is deze bijdrage eveneens lager dan geraamd.
- De kosten voor 'afronden wegen duurzaam veilig' zijn onderschreden met ruim € 40.000. De projecten die hieronder vallen, zijn nog niet afgerond in 2018 en lopen door in 2019. Deze kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve, deze onttrekking is derhalve ook lager.
- In verband met verleende reclameconcessies voorabri's in de gemeente is in 2018 een niet geraamd bedrag ontvangen van € 35.500. Dit bedrag wordt in 2019 gebruikt om bij enkele bestaande fietsenstallingen een overkapping te realiseren en zal dan dus een overschrijding veroorzaken.
- Het product 'riool' laat in 2018 een voordeel zien van € 114.000. Dit bedrag wordt in de voorziening gestort. Het voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door de kapitaallasten die € 115.000 lager zijn dan geraamd, daar nog niet alle investeringen zijn gedaan. Er is een aantal investeringen doorgeschoven naar 2019 en verder. Hier is in het nieuwe GRP 2019-2023 rekening mee gehouden. Deze uitgaven (en dus ook de onttrekking uit de voorziening) komen dan ook later.
- Als gevolg van een nieuwe verdeelsleutel zijn de kosten voor de vorming van de regionale uitvoeringsdienst (RUD) overschreden met bijna € 25.000.
- Het product 'huisvuil' laat in 2018 een voordeel zien van € 140.000. De opbrengst afvalstoffenheffing is bijna € 56.000 hoger dan geraamd. Dit verschil wordt veroorzaakt door meer ledigingen restafval dan geraamd. Daarnaast is een hoger dividend ROVA ontvangen, waarvan een bedrag van € 91.600 ten gunste komt van het product Huisvuil. Hier is in de begroting geen rekening mee gehouden. Aan de kostenkant is er sprake van hogere kosten voor Rova als gevolg van o.a. meerkosten 'pmd' en meerkosten inzameling oud papier. Er is in 2018 nog niet gestart met de ondergrondse systemen in de 4 kernen. Dit levert een voordeel op van € 45.000. Deze kosten komen in 2019.
- De kosten voor asbestinzameling zijn ook lager dan geraamd. Er is minder asbestafval gedumpt en de kosten voor het gratis brengen van asbestdaken voor particulieren is ook lager dan geraamd. Er wordt derhalve een bedrag onttrokken uit de voorziening afval van € 51.000 (was geraamd voor een bedrag van € 183.800).
- In 2018 zijn meer groenstroken verkocht dan bij de begroting vanuit is gegaan. Dit levert een voordeel op van bijna € 31.000,-
- Het budget 'asbest' is onderschreden met bijna € 49.500. De (af)rekeningen voor de trajecten uit 2018 komen in het eerste kwartaal van 2019. Deze kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve asbest, deze onttrekking is derhalve ook lager.
- Er zijn in 2018 minder aanvragen met betrekking tot bestemmingsplanprocedures geweest dan bij de begroting vanuit is gegaan. Hierdoor zijn de opbrengsten inzake terugontvangen procedurekosten met ruim € 35.000 onderschreden.
- De kosten voor (herziening van oude) bestemmingsplannen zijn in totaal met € 57.000 overschreden als gevolg van het wegwerken van de achterstand op dit gebied en de werkzaamheden voor het nieuwe plan 'Hein Heun'.
- In 2018 is het budget voor 'kosten omgevingswet' niet volledig gebruikt, omdat het accent lag op de interne voorbereiding op de omgevingswet. De verwachting is dat deze kosten in 2019 alsnog gemaakt gaan worden. Dit levert op dit programma een voordeel op van bijna € 37.000. Het bedrag wordt gestort in de reserve PMJP, die in de begroting 2019 is omgezet naar reserve omgevingswet.
- Het grondbedrijf laat per saldo een voordeel zien van € 755.000. Dit bedrag wordt gestort in de algemene risicoreserve, aangezien de reserve 'risico's grondbedrijf' in 2018 reeds de maximale omvang van € 1.000.000 heeft.
- De opbrengst leges bouwvergunningen is ruim € 267.000 hoger dan geraamd. Deze hogere opbrengst wordt grotendeels veroorzaakt door de leges voor het zonnepark Oosterweilanden. Deze bedraagt bijna € 135.000 en was niet geraamd. Daarnaast zijn er meer aanvragen geweest dan bij de begroting vanuit is gegaan.

Onderstaande posten zijn in 2018 onderschreden, omdat de kosten pas in 2019 gemaakt worden. Deze posten worden hier apart benoemd, aangezien de budgetten niet overgeheveld worden naar 2019, waardoor dit tot een overschrijding zou kunnen leiden in 2019. Als verklaring kan dan verwezen worden naar dit jaarverslag.

2018:	
Werkbudget wonen	€ 5.000
Algemeen onderhoud bruggen	€ 12.900
Reclameconcessies abri's	€ 35.500

Programma

Aantrekkelijke gemeente

3.2 Programma Aantrekkelijke gemeente

Programmasturing en doelenbomen

In het programma Aantrekkelijke gemeente wordt gewerkt aan de economische opgaven en aan opgaven rond vrijetijdsbesteding. Het werkprogramma Economie omvat twee programmalijnen:

- 1 Versterken werkgelegenheid, met de doelenboom Economie en werkgelegenheid
- 2 ‘Meedoen’, met de doelenboom Cultuur en Recreatie & Toerisme en de doelenboom Sport.

Beoogd maatschappelijk effect

De beoogd maatschappelijke effecten binnen dit programma zijn:

- A. De leefbaarheid en individuele ontmoeting, ontwikkeling en ontplooiing is toegenomen
- B. Een economische structuur die de werkgelegenheid en leefbaarheid versterkt
- C. Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Doelenbomen

Binnen dit programma zijn de volgende doelenbomen opgenomen:

- 1. Cultuur en Recreatie & Toerisme
- 2. Economie en werkgelegenheid
- 3. Sport

Per programma/doelenboom worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Wat wilden we bereiken

Doelen

‘Ontmoetingsplekken en podia voor kunst, cultuur en evenementen zijn beschikbaar’

Hieronder wordt verstaan fysieke ontmoetingsplekken zoals CCK2, De Klaampe, Het Punt en dergelijke, maar ook digitale ontmoetingsplekken.

‘(Digitale) lees- en taalvaardigheden zijn ontwikkeld’

Hieronder wordt verstaan lectuur, literatuur, maar ook digitale media en dergelijke.

‘Creatieve vaardigheden zijn ontwikkeld’

Dit is cultuureducatie: alle vormen van educatie waarbij cultuur als doel of middel wordt ingezet, zowel actief, receptief en reflectief. Cultuuruitingen kunnen een middel zijn om andere leergebieden te ondersteunen, zoals geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer, economie of wiskunde.

‘Er is een sterk recreatief en toeristisch aanbod’

Recreatief en toeristisch aanbod bevat verblijfsrecreatie maar ook de dagrecreatieve voorzieningen.

‘Huidig Cultureel erfgoed is behouden’

Cultureel erfgoed: sporen uit het verleden in het heden, die zichtbaar en tastbaar aanwezig zijn. Dat kunnen voorwerpen zijn in musea, archeologische vondsten, archieven, monumenten en landschappen (materieel), maar ook de daaraan verbonden gebruiken, verhalen en gewoonten (immaterieel). De monumentenlijst is opgenomen in de Welstandsnota Twenterand.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

Subdoelen

‘Evenementen zijn mogelijk gemaakt en zijn zichtbaar en bekend’

In 2018 zijn 11 initiatieven ondersteund door de projectsubsidie cultuur.

‘Subsidiëren volgens de nieuwe ASV’

Het huidige subsidieproces is geëvalueerd en verbeterd. We hebben de eerste stappen genomen om het subsidiebeleid toekomstbestendig te maken. In november is met de raad van gedachten gewisseld tijdens een beeldbepalende raadsbijeenkomst. In 2019 wordt hieraan een vervolg gegeven.

‘Multifunctionele accommodaties worden efficiënt (er) gebruikt’

Met de besturen zijn wij in gesprek gegaan om het gebruik en de exploitatie meer in balans te brengen. De gesprekken zijn nog gaande. Aan het Punt is een eenmalige financiële bijdrage verstrekt.

‘Meegroeien en aanpassen aan de veranderende samenleving’

De bibliotheek transformeert van een klassieke uitleenbibliotheek naar een maatschappelijke bibliotheek.

In samenspraak met de gemeente wordt bekeken op welke wijze de bibliotheek haar maatschappelijke functie verder kan uitbreiden.

‘Cultuureducatie en muziekonderwijs zijn ontwikkeld’

Gemiddeld 3.500 kinderen in Twenterand maken per schooljaar kennis met alle vormen van cultuureducatie. De gemeente Twenterand en de provincie Overijssel zetten zich samen in voor cultuureducatie in het basisonderwijs. De bedoeling is dat alle kinderen in het basisonderwijs kennismaken met kunst en cultuur. Op deze manier hopen wij dat ze nog beter worden toegerust met vaardigheden die de 21^e eeuw vraagt en dat ze opgroeien tot creatieve denker, doener en werknemer. De gemeente neemt deel aan de cultuurregio Twente.

‘Er is ruimte geboden aan de R&T sector voor initiatieven in de samenleving en voor uitvoering van regionale en lokale promotie’

In het voorjaar van 2018 is er een aantal ontbijtsessies voor recreatieve ondernemers gehouden. Met elkaar is gesproken over de kansen en mogelijkheden voor de recreatieve sector. Er is een denktank Gastvrij Twenterand geformeerd. Dit is een groep ondernemers die met elkaar de mogelijkheden van een marketingorganisatie, waarbij ondernemers aan zet zijn, hebben besproken. De wens is uitgesproken om met elkaar toe te werken naar één organisatie voor de marketing en promotie van Gemeente Twenterand: het oprichten van een nieuwe flexibele en ondernemersgerichte marketingorganisatie. Om Gastvrij Twenterand van de grond te krijgen is een kwartiermaker gezocht. Deze persoon informeert ondernemers over het initiatief. Met elkaar moet er een nieuwe organisatie ontstaan. Ook de samenwerking met Twenterand Marketing opstarten is een taak van de kwartiermaker.

De TTI is zich bewust van de veranderende vraag uit de samenleving en geeft aan de toekomstige invulling van Gastvrij Twenterand in handen te geven van jonge ondernemers. De nog te ontwikkelen activiteiten en resultaten sluiten aan bij de ondernemersgerichte benadering Gastvrij Overijssel en Gastvrij Twente. Om invulling te geven aan de wens van TTI om op een zorgvuldige wijze te liquideren wordt de subsidie voor 2019 nog verstrekt en wordt de subsidierelatie met ingang van 1 januari 2020 beëindigd.

‘Cultuurhistorisch landschap en archeologie zijn in stand gehouden’

In 2018 hebben twee studenten een onderzoek uitgevoerd naar het cultureel erfgoed in Gemeente Twenterand. Ook hebben de studenten onderzoek gedaan naar het (maatschappelijk) rendement van cultuur. De bevindingen worden meegenomen in de nota Cultureel Erfgoed.

‘Gemeentelijke monumenten, beeldende kunst en musea zijn in stand gehouden’

Het gaat om de volgende musea; museum Oud-Vriezenveen, Veenmuseum, Peddemorsboerderij en het Middendorpshuis.

De gemeente subsidieert een aantal activiteiten van deze musea. We zijn in gesprek gegaan met de musea om de samenwerking op programma's te versterken. Eventuele fysieke uitbreiding staat ten dienste van samenwerking.

Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen					
	2018	2017	2016	2015	Bron
(Digitale) lees- en taalvaardigheden zijn ontwikkeld					
Aantal bezoekers openbare bibliotheekwerk				Verantwoording op basis van de deelvordering beleids gestuurde contractfinanciering professionele maatschappelijke instellingen	
Fysieke bezoekers	157.028	157.103	157.000	165.187	
Digitale bezoekers	72.276	70.264	75.000	83.031	
Aanbod voor (voor-) scholen is beschikbaar					
Aantal activiteiten				Verantwoording op basis van de deelvordering beleids gestuurde contractfinanciering professionele maatschappelijke instellingen	
voorschool	25	25	30	30	
basisschool	121	117	90	124	
Muziekonderwijs is ontwikkeld					
Aantal jeugdleerlingen	250	250	250	242	Verantwoording op basis van de Algemene Subsidieverordening gemeente Twenterand

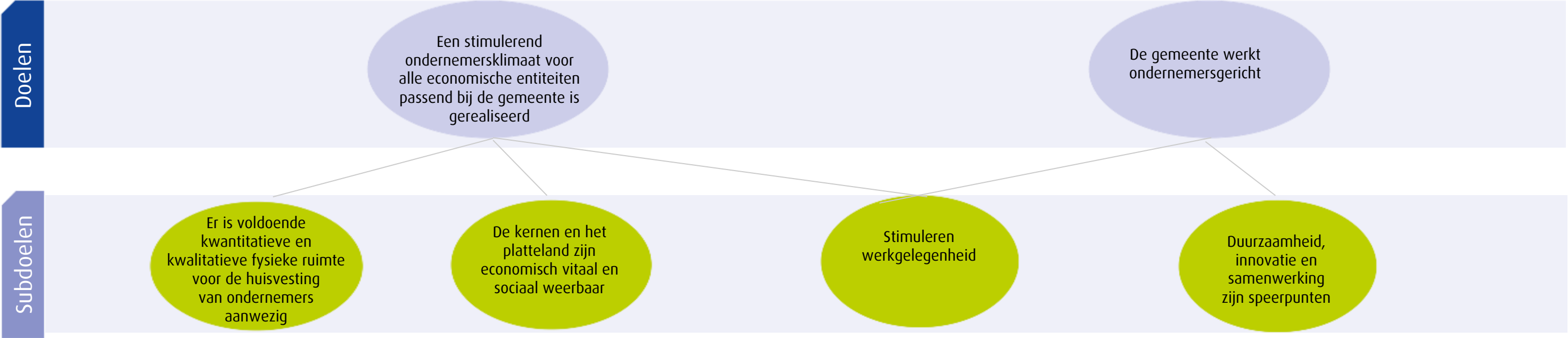

Beoogd maatschappelijk effect

Een economische structuur die de werkgelegenheid en de leefbaarheid versterkt

- Verbindingen met andere doelenbomen
- Openbare ruimte en verkeer
 - Milieu en VTH
 - Cultuur en Recreatie & Toerisme
 - Sport
 - Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling en VTH
 - Sociale Zaken en Onderwijs
 - Maatschappelijke Ondersteuning

Wat wilden we bereiken

Doelen

‘Een stimulerend ondernemersklimaat voor alle economische entiteiten passend bij de gemeente is gerealiseerd’
Economische entiteiten betreffen alle ondernemersvormen, zowel commerciële als niet-commerciële bedrijven. Met passend bij de gemeente wordt bedoeld dat het past bij de wensen die de ondernemer in Twenterand heeft.

‘De gemeente werkt ondernemersgericht’
Dit betekent actief informatie/kennis/ervaringen en dergelijke ophalen bij en delen met ondernemers ten behoeve van (beleids)ontwikkeling.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Er is voldoende kwantitatieve en kwalitatieve fysieke ruimte voor de huisvesting van ondernemers aanwezig’

De voorbereiding van uitgifte van bedrijventerrein Oosterweilanden te Vriezenveen en Garstelanden te Westerhaar is eind 2018 gestart.

De revitalisering van Linderflier en Weitzelpoort is afgerond, ook de subsidie is afgerekend.

In 2018 is in regionaal verband gewerkt aan de uitvoering van Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering Twente 2017-2020. Door de realisatie van het zonnepark Oosterweilanden zet gemeente Twenterand 10 ha (conform afspraak) in de ijskast.

De doelstelling van de nieuwe ontsluiting van Raab Karcher in Vriezenveen was om te komen tot vermindering van vrachtverkeer op het Oosteinde en daarmee verbetering van de veiligheid van fietsers. Op grond van de gesloten overeenkomst zal Raab Karcher uiterlijk op 1 april 2019 deze ontsluiting in gebruik nemen.

‘De kernen en het platteland zijn economisch vitaal en sociaal weerbaar’

In 2018 is in kaart gebracht wat de grote thema's voor de toekomst van het platteland zijn. Op basis hiervan is gestart met de voorbereiding van een ontwikkelprogramma Platteland. Bestaande activiteiten zoals de asbestsanering en de ontwikkelingen rondom Engbertsdijksvenen worden hierin opgenomen. Besloten is om Ervencoaches in te zetten om lopende activiteiten integraal aan te pakken.

In 2018 is de projectgroep Wies met de Patries (voorbereidingen van een lesbrief voor scholen groep 0 t/m groep 8) en het Platform Platteland ondersteund. Ook het project Akkervogels Twenterand is van start gegaan. De verbetering van het wegbermbeheer bevordert het voedselaanbod van de patrijs, veldleeuwerik, ringmus en geelgors in de gemeente Twenterand.

De gemeente heeft de landschapsprijs 2018 gewonnen. Dit wordt verder uitgedragen. Er is een Startbijeenkomst georganiseerd om te komen tot een Groene Loper Twenterand.

Het Convenant Bollenteelt is ondertekend.

Het project Mineral Valley Twente heeft in 2018 een vervolg gekregen met aandacht voor communicatie, structuren en financieringsmogelijkheden.

In het kader van de circulaire economie heeft de gemeente met bokashi compost gemaakt. Hierbij wordt biomassa gefermenteerd tot hoogwaardig compost en restmateriaal wordt teruggegeven aan de bodem.

Als onderdeel van Mineral Valley is gestart met het project gezond eten van Twentse bodem waaraan Twenterand deelneemt.

‘Stimuleren werkgelegenheid’

In 2018 is intensiever de nadruk gelegd op de verbinding tussen economie en participatie. Er is structureel gewerkt om te kijken hoe doorstroming op verschillende niveaus kan worden aangejaagd en gefaciliteerd. Er is gesproken met de in Twenterand gecertificeerde PSO bedrijven waaruit een basis is ontstaan voor een lokaal HR netwerk. En concreet stond de dag van de ondernemer in het teken van sociaal ondernemen en een leven lang leren.

‘Duurzaamheid, innovatie en samenwerking zijn speerpunten’

In 2018 is het Ondernemersfonds operationeel geworden. Het is voor de betrokken partijen mogelijk om aanvragen in te dienen ter bevordering van het ondernemersklimaat. Ook is er een ondernemingspeiling gehouden, zijn vele bedrijven bezocht, en zijn de bedrijfsbezoeken geëvalueerd en doorontwikkeld. In 2018 is een start gemaakt met het Twenterands Economisch Stimuleringsplan te actualiseren en om te zetten in een (beknpte) Economische Visie voor Twenterand. Deze visie geldt ook als de onderbouwing van de investeringen in het werkbudget economie.

Het deelnemen in de regio, zowel bestuurlijk als ambtelijk (BIT, Agenda voor Twente, etc.), werkt positief. De samenwerking met het Ondernemershuis Twenterand (OHT) verloopt ook goed en krijgt met de nieuwe coördinator steeds meer vorm. Met elkaar worden de verbindingen gelegd met de Provincie Overijssel (Startershub, startversneller) en met partijen en projecten uit de Agenda voor Twente (Twents fonds voor vakmanschap, Novel-T, Twente-branding, etc.).

De uitvoering van de Agenda voor Twente is gestart op 1 januari 2018. De eerste helft van 2018 is met name gewerkt aan de inrichting van de projectorganisatie, de basisinfrastructuur en de innovatietafels. In de tweede helft van 2018 zijn de eerste projectvoorstellen ingediend en beoordeeld door de beoordelingscommissie. De eerste inhoudelijke voortgangsrapportage, opgesteld op verzoek van de Sturingscommissie, is begin 2019 aan de gemeenteraad toegestuurd. De rapportage betreft de voortgang over 2018, tot en met het derde kwartaal (inclusief een bijlage met toelichting op de projecten 3^e en 4^e kwartaal 2018).

Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen	2018	2017	2016	2015	Bron
Pro-actieve inzet Regionale samenwerking					
Monitoring Agenda van Twente	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Wordt nog verder geoperationaliseerd
Tevredenheid ondernemersklimaat					Ondernemerspeiling Twenterand
Verplichte indicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
Banen (per 1000 inw.15-64 jr.)	556,3	536,1	514,1	494,5	Waarstaatjegemeente.nl
netto arbeids participatiegraad	68,7	67,6	66,2	67,4	Waarstaatjegemeente.nl

Beoogd maatschappelijk effect

Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond

Verbindingen met andere doelenbomen

- Openbare orde en veiligheid
- Cultuur en Recreatie & Toerisme
- Economie en werkgelegenheid
- Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling en VTH
- Sociale zaken
- Maatschappelijke ondersteuning
- Gezondheidszorg

Doelen

75% van de inwoners Sporten en bewegen in 2018

Subdoelen

Het activiteiten aanbod voor jeugdigen is uitgebreid

Er is een aanbod voor senioren en mensen met een beperking

De basissportverenigingen zijn vitaal en maatschappelijk betrokken

De gemeentelijke accommodaties worden goed gebruikt.

Wat wilden we bereiken

Doelen

‘75% van de inwoners sporten en bewegen’

De rijksoverheid streeft in het kader van het Olympisch Plan 2028 naar een samenleving waarin minimaal 75% van de Nederlanders uit alle lagen van de bevolking regelmatig aan sport en bewegen doet. Hoe vitaler iemand is, hoe groter de kans dat diegene kan deelnemen in de maatschappij en zelfstandig thuis kan blijven wonen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Er is een aanbod voor jeugdigen’

Door subsidiëring van diverse instellingen binnen de kaders van de Algemene Subsidieverordening zijn verschillende evenementen en activiteiten georganiseerd. Daarnaast is de regeling combinatiefunctionarissen voortgezet. Er is een gezamenlijke visie opgesteld. We streven ernaar de uitvoering bij de organisaties neer te leggen en niet meer zelf te doen. Er wordt steeds meer gekeken hoe de samenleving gestimuleerd wordt om mee te doen. Dus naast inzet op het organiseren van activiteiten is vooral ingezet op ondersteuning van verenigingen en instellingen bij het organiseren van hun specifieke activiteiten.

‘Er is aanbod voor senioren en mensen met een beperking’

Door middel van het subsidiëren van diverse instellingen als bijvoorbeeld Stichting ZorgSaam Twenterand en de Klup Twente zijn er binnen de kaders van de Algemene Subsidieverordening verschillende activiteiten georganiseerd, als koersbal en zwemmen voor mensen met een beperking. Naast de inzet van deze verschillende instellingen is er ook ingezet op de Regionale Sportcoach aangepast sporten (RSAS). De RSAS ondersteunt verenigingen bij het ontwikkelen van aanbod voor kwetsbare doelgroepen, maar kent ook het aanbod in de regio en verwijst waar nodig door naar dit aanbod.

‘De basissportverenigingen zijn vitaal en maatschappelijk betrokken’

Het afgelopen jaar is vanuit de lokale sportvisie ingezet op verenigingen die vitaal en maatschappelijk betrokken willen zijn. Denk hierbij aan de ontwikkelingen van Vitaal sportpark het Midden, maar daarnaast hebben er ook gesprekken plaats gevonden met andere verenigingen. Doel van deze gesprekken waren o.a. gericht op het toekomstbestendig maken van verenigingen, het zoeken naar onderlinge verbanden en financiële zelfredzaamheid.

‘De gemeentelijke accommodaties worden goed gebruikt’

Begin 2018 is besloten om de aanbesteding van de bouw van het nieuwe zwembad stop te zetten.

Vanuit de samenleving is het initiatief genomen om Sportpark Het Midden in Vriezenveen te transformeren tot een Vitaal Sportpark. De bouw van een nieuw zwembad maakt hier onderdeel van uit. Gemeente Twenterand neemt deel aan de werkgroep. De startnotitie Vitaal Sportpark Het Midden gaat uit van een multifunctionele accommodatie, bestaande uit het zwembad, sporthallen en gezamenlijke ruimtes, op het sportpark. In 2019 moet een haalbaarheidsonderzoek aantonen hoe de multifunctionele accommodatie er uit komt te zien, wie hierin gaan participeren, wat een geschikte locatie is en welk financieel plaatje erbij hoort.

‘Verhogen kostendekkendheid sport’

In samenwerking met het sportplatform is gezocht naar mogelijkheden om de kostendekkendheid van sport te verhogen. Zoals ook al aangeven in de Berap hebben de onderzoeken tot nu toe nog niet het gewenste resultaat opgeleverd. Er lopen nog verkenningen over privatisering van accommodaties. Of dit zal leiden tot overeenstemming is op dit moment nog niet bekend.

Sportvisie

De sport- en beweegvisie 2018—2021 is vastgesteld. Daarnaast is gestart met de uitvoering van de sportvisie, er hebben gesprekken plaatsgevonden met diverse partijen, er is aangesloten bij de regionale sportvisie en als Twenterand zijn we één van de pilot gemeenten binnen het project Loopland Overijssel. In samenwerking met het Noordik wordt het project IRun2BeFit uitgevoerd. Een project met specifiek aandacht op wandelen en lopen en de gezondheidswinst die daar mee te halen is.

Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen / Verplichte indicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
75% van de inwoners sport en beweegt					
Beweegt voldoende	-	-	60,7%	-	Waarstaatjegemeente.nl
Niet sporters	-	-	51,2 %	-	Waarstaatjegemeente.nl

Wat heeft het gekost

Overzicht 3.2 baten en lasten Aantrekkelijke gemeente

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in boekjaar
<u>Doelenboom cultuur</u>				
Lasten	1.994.634	2.203.492	1.746.353	33.311
Baten	-555.355	-462.656	-357.656	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	1.439.279	1.740.836	1.388.697	33.311
<u>Doelenboom economie en toerisme</u>				
Lasten	1.131.626	1.225.345	1.295.225	20.000
Baten	-59.876	-33.682	-33.682	-20.000
<i>Saldo van baten en lasten</i>	1.071.750	1.191.663	1.261.543	0
<u>Doelenboom sport</u>				
Lasten	2.666.134	3.986.815	2.772.118	183.532
Baten	-312.967	-301.447	-301.447	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	2.353.167	3.685.368	2.470.671	183.532
Totaal programma lasten	5.792.395	7.415.652	5.813.696	236.844
Totaal programma baten	-928.198	-797.785	-692.785	-20.000
<u>Totaal saldo van baten en lasten</u>	4.864.196	6.617.868	5.120.911	216.844
Mutaties reserves programma	-546.640	-2.010.823	-615.248	-715.880
<u>Geraamd resultaat</u>	4.317.556	4.607.045	4.505.663	-499.037

Wat heeft het gekost

Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten op programma 2 is € 1.753.000 lager dan geraamd. Dit verschil wordt onder andere veroorzaakt door onderstaande gegevens.

- In 2018 is niet het gehele geraamde bedrag voor 'werkbudget economie' uitgegeven, waardoor sprake is van een onderschrijding van bijna € 108.000. De oorzaak hiervan is dat er gelden voor het ondernemersfonds in dit budget zitten (€ 100.000). Hiervan is slechts een deel uitgegeven (€ 25.000) en de overige uitgaven vinden plaats in 2019 en zorgen dan waarschijnlijk voor een overschrijding op dit budget.
- Het geraamde bedrag van € 25.000 voor Agenda van Twente projecten is in 2018 niet gebruikt en zorgt voor een voordeel op dit programma.
- In 2018 is meer grond in erfpacht uitgegeven. Dit zorgt voor een extra inkomst van ruim € 11.000
- De entreeopbrengsten van de zwembaden zijn € 14.000 hoger dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door het mooie weer in 2018 en meer gasten bij zwembad de Zandstuve.
- Er is minder onderhoud uitgevoerd aan de zwembaden dan bij de begroting vanuit is gegaan. Hierdoor is de post meerjarig onderhoud op zwembaden onderschreden met bijna € 215.000. Aangezien de kosten voor meerjarig onderhoud worden gedekt door een bijdrage uit de reserve onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken, is de onttrekking uit deze reserve eveneens lager.
- Het geraamde bedrag € 1.043.412 voor meerjarig onderhoud zwembaden is niet besteed in afwachting van de uitkomsten van het 'onderzoek (toekomst) zwembaden'. De onttrekking uit de reserve onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken is hierdoor eveneens lager.
- Het bedrag van € 50.000 dat in 2018 is geraamd voor het verhogen van de kostendekkendheid van sport, is niet gehaald.
- De kosten voor het meerjarig onderhoud aan de diverse sportparken in de gemeente zijn in 2018 onderschreden met € 40.500. Deze kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken, waardoor deze bijdrage eveneens lager is dan geraamd.
- Er is in 2018 minder onderhoud uitgevoerd aan musea, dorpshuizen en historische gebouwen en monumenten dan bij de begroting vanuit is gegaan. Hierdoor is het budget voor meerjarig onderhoud van deze panden met bijna € 263.000 onderschreden. Aangezien deze kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken, is deze bijdrage eveneens lager dan geraamd.
- In 2018 heeft de gemeente het pand aan de Marijkestraat verkocht voor € 170.000. Dit is € 70.000 meer dan geraamd. Bij bestemming van het rekeningssaldo wordt voorgesteld dit bedrag beschikbaar te stellen als extra bijdrage aan het Kulturhus de Klaampe.
- De kosten in verband met het onderzoek (toekomst) zwembaden bedragen in 2018 bijna € 69.000 en waren niet geraamd. Hierdoor levert dit een nadeel op bij dit programma. Aangezien de kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken, zorgt dit voor een voordeel bij de resultaatbestemming.
- De kosten voor meerjarig onderhoud aan de diverse sporthallen in de gemeente zijn in 2018 onderschreden met €79.000. Aangezien de kosten voor meerjarig onderhoud worden gedekt door een bijdrage uit de reserve 'onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken', is de onttrekking uit deze reserve eveneens lager.

Onderstaande posten zijn in 2018 onderschreden, omdat de kosten pas in 2019 gemaakt worden. Deze posten worden hier apart benoemd, aangezien de budgetten niet overgeheveld worden naar 2019, waardoor dit tot een overschrijding zou kunnen leiden in 2019. Als verklaring kan dan verwezen worden naar dit jaarverslag.

Werkbudget economie	€ 107.894
---------------------	-----------

Programma

Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid

3.3 Programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid

Programmasturing en doelenbomen

In het programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid wordt gewerkt aan de sociale opgaven met vooralsnog drie werkprogramma's:

- 1 Versterken eigen kracht
- 2 Passende en adequate zorg en ondersteuning
- 3 Opgroeien

De doelenbomen zijn nog niet aangepast naar de werkprogramma's. De integraliteit staat daarbij voorop. De vijf doelenbomen zijn:

- Sociale Zaken
- Maatschappelijke ondersteuning
- Gezondheidszorg
- Onderwijs
- Jeugd

Beoogd maatschappelijk effect

De beoogd maatschappelijke effecten binnen dit programma zijn:

- A. Participerende en financieel zelfredzame inwoners
- B. Inwoners zijn zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam
- C. Inwoners zijn lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond
- D. Iedere inwoner is zo lang en zoveel mogelijk zelfredzaam
- E. Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij.

Doelenbomen

Binnen dit programma zijn de volgende doelenbomen opgenomen:

1. Sociale Zaken
2. Maatschappelijke ondersteuning
3. Gezondheidszorg
4. Onderwijs
5. Jeugd

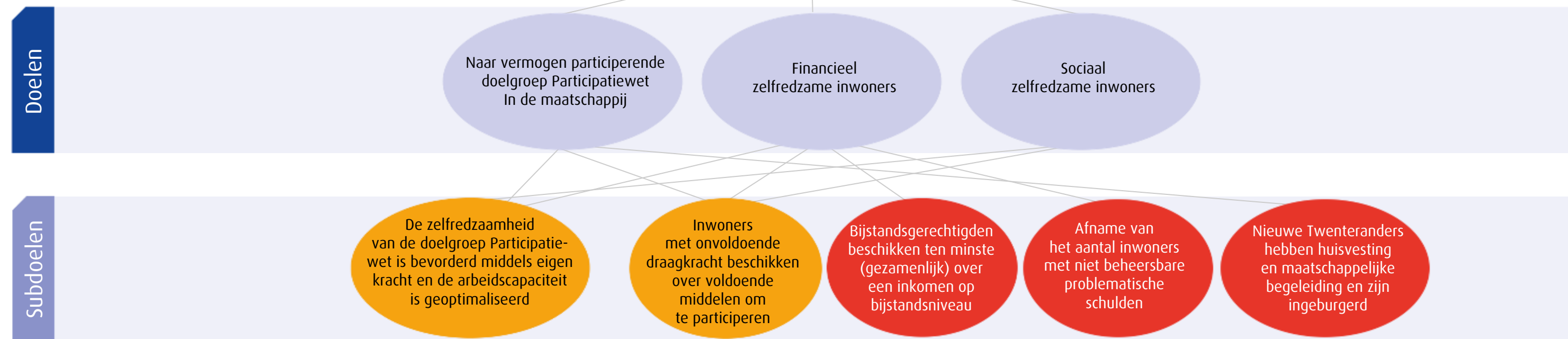
Per programma/doelenboom worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Beoogd maatschappelijk effect

- Verbindingen met andere doelenbomen**
- Openbare ruimte en verkeer
 - Cultuur
 - Economie en toerisme
 - Sport
 - Maatschappelijke ondersteuning
 - Gezondheidszorg
 - Onderwijs
 - Jeugd
 - Dienstverlening
 - Bedrijfsvoering

Wat wilden we bereiken

Doelen

'Naar vermogen participerende doelgroep participatiewet in de maatschappij'

Het doel van de Participatiewet is om mensen zoveel mogelijk te laten participeren op de reguliere arbeidsmarkt. De integrale nota sociaal domein, het Twenterand Economisch Stimuleringsplan (TES) en de 'Twentse belofte' (zie doelenboom Onderwijs) zijn ondersteunend aan de ambitie en doelen van de gemeente Twenterand. De gemeente kan voor iedereen dezelfde instrumenten en voorzieningen inzetten. Hierbij wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de eigen kracht van de mens.

'Financieel zelfredzame inwoners'

Het college heeft onder andere als opdracht om bijstand te verlenen aan personen die in zodanige omstandigheden verkeren of dreigen te geraken dat zij niet over de middelen beschikken om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te voorzien. Op grond van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening kunnen mensen een beroep doen op ondersteuning van de gemeente om het hoofd te bieden aan schuldensituaties waar ze zelf niet meer uitkomen. Schuldpreventie en vroegsignalering maken hier onderdeel van uit. Daarnaast is er het minimabeleid van de gemeente Twenterand. Minimabeleid heeft als doel er voor te zorgen dat alle inwoners van de gemeente (financieel) kunnen meedoen in de samenleving. Sociale uitsluiting en beperkingen van de participatie en zelfredzaamheid moeten voorkomen worden. De insteek van het minimabeleid is echter dat het ondersteunend is. De hoogste vorm van participatie is immers werk.

'Sociaal zelfredzame inwoners'

Het doel is dat mensen - waar nodig - geholpen en ondersteund worden om zo snel mogelijk op eigen benen te staan, terug te veren, werk te zoeken en te vinden en dat er geen mensen door het vangnet heen glijden. Kinderen moeten zich kunnen ontplooiën, hun eigen mogelijkheden ontdekken en ontwikkelen en volop mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk is dat zij perspectief houden op een gelukkig leven. Elk kind moet niet alleen kunnen beschikken over voedsel, kleding en andere basisbehoeften, maar moet ook mee kunnen op schoolreis, lid van de bibliotheek kunnen worden en bijvoorbeeld wekelijks kunnen sporten of muziek maken.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘De zelfredzaamheid van de doelgroep participatiewet is bevorderd middels eigen kracht en de arbeidscapaciteit is geoptimaliseerd’

De groeiende economie zorgt er mede voor dat de werkloosheid daalt. In Twenterand is de werkloosheid tot 4% afgenomen. Ook het aantal bijstandsuitkeringen daalt voorzichtig. Een sterke daling is niet geheel te verwachten gezien de kwetsbare doelgroep wat recht heeft op een uitkering met de invoering van de participatiewet is vergroot (Wsw op slot en Wajong alleen nog bij volledige arbeidsongeschiktheid).

De banengroei is omvangrijk genoeg om de werkloosheid te laten dalen maar niet sterk genoeg om kansen aan iedereen te bieden er zijn nog (te) veel inwoners met een kwetsbare arbeidsmarktpositie.

De uitstroomresultaten van bijstand naar werk zijn goed. De totale uitstroom in 2018 is 208 personen dit zijn 189 uitkeringen.

Extend

Eind 2018 hebben Extend (onderdeel van SOWECO NV) en de gemeente Twenterand een overeenkomst ondertekend. Beide partijen gaan nog intensiever samenwerken bij de uitvoering van de Participatiewet. De gemeente en Extend hebben afspraken gemaakt hoe ze inwoners van Twenterand gaan helpen die op zoek zijn naar een baan. De gemeente heeft hierbij de leiding en Extend voert uit. De overeenkomst is voor één jaar maar kan daarna worden verlengd.

Bij de aanpak is er speciale aandacht voor duurzame uitstroom. Dat houdt in dat inwoners zonder werk voor langere tijd ergens aan de slag kunnen. De gemeente wil graag dat iedere inwoner zo veel mogelijk gemotiveerd wordt om een baan te vinden. De gemeente en Extend zijn zich ervan bewust dat de stap naar betaald werk voor sommige mensen erg groot is. Daardoor kan het lang duren voordat een inwoner die stap kan nemen. In de nieuwe samenwerking wordt per persoon gekeken wat er hiervoor nodig is. Maatwerk dus. De opdracht die aan Extend is verstrekt ter uitvoering van de zoekrichting renderende en vitale netwerken moet vanaf 2019 een besparing op de uitkeringslasten van € 150.000 opleveren.

Maatwerk

Wanneer het inwoners niet lukt om zelf werk te vinden treedt de gemeente faciliterend op door middel van integrale dienstverlening. Dit is ook in 2018 gebeurd. De gemeente levert maatwerk (waaronder Startpunt, ons eigen leerwerkbedrijf). Er wordt gekeken naar de mogelijkheden van de werkzoekende, hierbij is en wordt nauw samengewerkt met ondernemers. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van scholing, vrijwilligerswerk/tegenprestatie hiermee werken we samen met partijen zoals het informatiepunt Vrijwilligerswerk Twenterand waar bijvoorbeeld de sportverenigingen hun vrijwilligersvraag neerleggen.

Voor personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en waarbij het niet mogelijk is dat er een traject richting arbeid wordt ingezet vanwege bijvoorbeeld medische en/of psychische beperkingen, alcohol en/of drugsprobleem, wordt de ondersteuning integraal opgepakt in samenwerking met Wmo / Jeugd. Op personen die bewust het re-integratietraject traineren wordt gehandhaafd. Door alert te zijn op fraudesignalen wordt zoveel mogelijk voorkomen dat mensen frauderen en onterecht een beroep doen op een uitkering. In het kalenderjaar 2018 zijn 9 maatregelen opgelegd en 10 boetes. Deze aantallen zijn in lijn met het kalenderjaar 2017 (14 maatregelen/5 boetes).

Beschut werk

Beschut werk is bedoeld voor mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Mensen die alleen kunnen werken in een “beschutte” omgeving, onder aangepaste omstandigheden. Zij hebben meer begeleiding en aanpassing van hun werkplek nodig dan van een reguliere werkgever is te verwachten. De wettelijke taakstelling voor het jaar 2018 is voor de gemeente Twenterand gesteld op 8 beschutte werkplekken. In 2018 zijn 8 beschutte werkplekken gerealiseerd. De gemeente ligt hiermee op koers t.a.v. de realisatie van beschutte werkplekken.

Sociaal ondernemen

Onze gemeente hanteert het SROI-beleid (Social Return on Investment) van de 14 Twentse gemeenten. Onderdeel van dit beleid is, het uitgangspunt om als gemeente aantoonbaar het goede voorbeeld te geven als sociaal werkgever. De Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO)-certificering is een manier om te laten zien wat de sociale bijdrage is van een werkgever. De sociale bijdrage van de gemeente Twenterand is gemeten. Dit heeft geresulteerd in een PSO certificering op de hoogst haalbare trede.

In totaal zijn er regionaal in het kader van SROI over de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2018 649 kandidaten geplaatst op een (leerwerk)baan. De gemeente Twenterand heeft meer dan de oplegde SROI waarde gerealiseerd. Met name op dit snijvlak wordt de samenwerking met EZ verder doorontwikkeld. Zo is het Experiment 20 eind 2018 ontwikkeld waarbij een samenwerking met lokale ondernemers is opgestart. Dit om een netwerk te creëren op het gebied van sociaal ondernemen en waarbij de gemeente wordt versterkt om de doelgroep richting duurzame arbeid te begeleiden. Daarnaast was het thema eind 2018 voor de dag van de ondernemer Sociaal Ondernemen.

Werkplein

Werkplein Twente, een samenwerking van 14 Twentse gemeenten en UWV, bouwt aan een sterk merk. Werkgevers en Werkplein Twente werken met publieke en private partijen samen aan een sterke economie en arbeidsmarkt in Twente met kansen voor iedereen. Een uitwerking van het meerjarenplan “Formule voor verbinding: Samen voor een werkende arbeidsmarkt” zijn het in 2018 (tijdelijk) aanstellen van 12 regionale arbeidsmarktcoaches die met name ingezet worden op de mismatch van vraag en aanbod. Ook is er nauw samengewerkt tijdens de week van de logistiek en maakt de gemeente Twenterand veelvuldig gebruik van de regionale initiatieven.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Inwoners met onvoldoende draagkracht beschikken over voldoende middelen om te participeren’

Om er aan bij te dragen dat inwoners voldoende middelen hebben om te kunnen participeren in de samenleving is er o.a. het minimabeleid van de gemeente Twenterand. Er is ingezet op specifieke voorlichting en gerichtere communicatie om de doelgroep nog beter te kunnen bereiken. Daarnaast ontvangen verschillende particuliere initiatieven, als Stichting Manna en Stichting BOOT, een financiële bijdrage voor hun activiteiten.

‘Bijstandsgerechtigden beschikken ten minste (gezamenlijk) over een inkomen op bijstandsniveau’

Sinds de invoering van de Participatiewet zijn voor iedereen dezelfde rechten en plichten gaan gelden. Er wordt actief gekeken naar wat iemand wel kan om eigen inkomen te verwerven, lukt niet dit dan ontvangt iemand een Participatiewetuitkering, IOAW of IOAZ. Waar mogelijk en gewenst wordt intensief samengewerkt met jeugd en Wmo om zoveel mogelijk maatwerk te kunnen bieden.

‘Afname van het aantal inwoners met niet beheersbare problematische schulden’

In 2018 is het aantal Twenteranders in vergelijking met 2017 met problematische schulden licht gestegen. Dit kunnen we constateren op basis van de gegevens van de landelijke koepel van Schuldhulpmaatjes. Op dit moment staat Twenterand op plek 192 van de 380 gemeenten. In het tweede kwartaal van 2018 was dit nog plek 185. Wel zien we een lichte afname van Stadsbankproducten.

Daarnaast continueert de gemeente Twenterand de zogeheten “wanbetalersregeling”. Deze pilot heeft als doel, om het aantal Twenteranders met een bijstandsuitkering en een flinke achterstand in het betalen van de zorgpremie bij Menzis, sterk te verminderen. Aan deze pilot doen nu 27 inwoners mee, waardoor ze per direct kunnen werken aan een schuldvrije toekomst. Bovendien wordt gelijktijdig zorgmijding voorkomen. In 2019 gaan we bezig met het plan brede schuldenaanpak dat voortkomt uit de integrale beleidsnota.

‘Nieuwe Twenteranders hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding en zijn ingeburgerd’

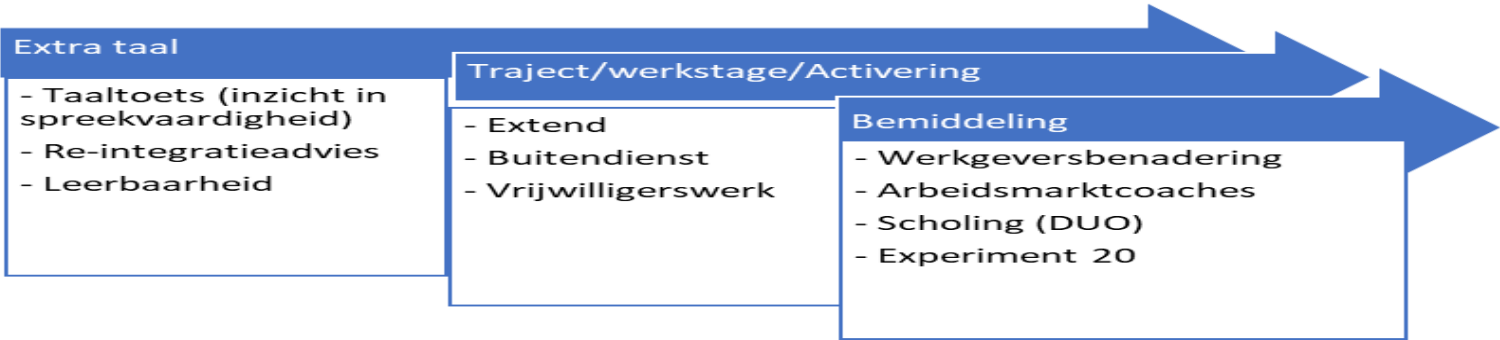
De gemeente Twenterand heeft in het kalenderjaar 2018 50 nieuwe Twenteranders gehuisvest. Daarmee is de jaartaakstelling gehaald, maar de volledige achterstand (14) net niet ingehaald. Dit vanwege onvoldoende koppelingen vanuit het COA.

In samenwerking met Vluchtelingenwerk Oost Nederland en Mijande zijn wij er in geslaagd om ook deze nieuwe Twenteranders gespreid te huisvesten in alle vier grote kernen. In 2018 is daarnaast hard gewerkt aan:

1. De uitvoering van het participatieverklaringstraject in de gemeente Twenterand. In 2018 hebben er twee participatieverklaringstrajecten plaatsgevonden. Deze worden uitgevoerd door Vluchtelingenwerk Oost Nederland en bestaat uit een workshop over de kernwaarden gelijkwaardigheid, vrijheid, solidariteit en participatie.
2. De continuering van het project versnelling inburgeringstrajecten van nieuwe Twenteranders . Dit project beoogt door het geven van extra taallessen naast de inburgering het taalniveau van nieuwe Twenteranders te verhogen. De extra taallessen zijn door het ROC en Enoch Educatie gegeven. De resultaten wijzen uit dat bij vrijwel alle nieuwe Twenteranders het taalniveau sterk is gestegen en dat de extra taallessen een belangrijk re-integratie instrument zijn.

Succesvolle re-integratie van nieuwe Twenteranders

Globaal zijn over 2018 van de 113 nieuwe Twenteranders ongeveer 25 personen volledig uitgestroomd (werk/scholing of omdat de partner werk heeft gevonden). Daarnaast zijn ook ongeveer 10 nieuwe Twenteranders gedeeltelijk uitgestroomd naar werk. Ter bevordering van de integratie en re-integratie van nieuwe Twenteranders en andere uitkeringsgerechtigden hebben we de volgende re-integratie instrumenten gebruikt:

Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen	2018	2017	2016	2015	Bron
Naar vermogen participerende (niet) uitkeringsgerechtigden					
Aantal uitkeringsgerechtigden* (participatiewet)	462	511(01-7)	489 (31/5)	469	CIV
Aantal uitkeringsgerechtigden (IOAW/IOAZ)	25	36(01/07)	38 (31/5)	36	CIV
Aantal activeringstrajecten	366	490	434 (31/5)	380	CIV
Aantal Wsw 'zittend bestand' in arbeidsjaren	267	285 (01-07)	295	306	-
Aantal reguliere vergunninghouders	50	65(31-12)	40 (31/5)	58	-
Financieel zelfredzame inwoners					
Aantal aanvragen bijzondere bijstand	471	275(01-07)	169 (31/5)	305	CIV
Aantal personen die uitgestroomd zijn naar werk	76	62	26 (31/5)	59	CIV
Aantal aanvragen inkomenstoeslag	307	257	128 (31/5)	192	CIV
Aantal personen die beroep doen op de studietoeslag	11	2 (01-07)	2 (31/5)	0	CIV
Sociaal zelfredzame inwoners					
Aantal personen die beroep doen op de Mee-doenregeling	330	400	147 (31/5)	261	CIV
Aantal personen die beroep doen op de jeugd sport en cultuurfonds	147	105	56	30	extern
Beschut werk	8	5	-	-	-
Aantal kinderen schoolpakket	97	60	-	-	Interne systemen

Verplichte indicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
Personen met een bijstandsuitkering (per 1000 inwoners)	24,8	27,1	26	24,8	Waarstaatjege-meente.nl
Personen met een lopend reïntegratietraject (15-65 jr. per 1000 inw.)	13,2	26,7	13,1	11,2	Waarstaatjege-meente.nl

Wat wilden we bereiken

Doelen

'Inwoners wonen langer zelfstandig thuis'

Wij streven als Twenterand na dat inwoners zo lang mogelijk zelfredzaam blijven. Daartoe werken we er aan om de inwoners zo lang dit mogelijk is zelfstandig thuis te laten wonen. We voorzien zo goed mogelijk, direct of indirect, in de diverse ondersteuningsbehoeften van inwoners. We zorgen voor goed ingerichte woonservicegebieden. We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers om in dit doel te voorzien.

'Inwoners voorzien in hun ondersteuningsbehoefte (kanteling)'

Het doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is dat inwoners worden voorzien in hun ondersteuningsbehoefte. De kanteling is onze nieuwe werkwijze binnen de Wmo. Er wordt niet meer zoals voorheen gedacht in voorzieningen als oplossing, maar de aandacht is veel meer gericht op de inwoner (en zijn of haar probleem). Hierdoor kan meer maatwerk worden geboden.

'Inwoners zijn zich bewust van eigen verantwoordelijkheid nu en in de toekomst'

We bevorderen het bewustzijn onder de inwoners van hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De principes van de kanteling staan hierbij centraal: mensen worden gestimuleerd en ondersteund om in eerste instantie op eigen kracht en gezamenlijk met de mensen uit hun omgeving tot oplossingen voor problemen te komen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

'Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend'

Verordening en beleidsregels

In 2018 is het landelijk Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 aangepast. De wijziging betrof de het abonnementstarief voor de Wmo. De VNG heeft de modelverordening maatschappelijke ondersteuning aangepast op basis van deze wijziging. Deze wijziging is overgenomen in de verordening van de gemeente Twenterand. Daarnaast was het noodzakelijk om de verordening aan te passen vanwege het Twents Model. De nieuwe verordening is in december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast heeft het college in december 2018 de beleidsregels maatschappelijke ondersteuning 2019 vastgesteld waarin ook het abonnementstarief en de wijzigingen met betrekking tot het Twents model inkoop zijn opgenomen. Tot slot is het besluit maatschappelijke ondersteuning 2019 door het college vastgesteld.

Huishoudelijke ondersteuning

Per 1 januari 2018 zijn we overgegaan op het nieuwe beleidskader huishoudelijke ondersteuning. Dit naar aanleiding van een rechterlijke uitspraak waarin werd aangegeven dat het beleid gebaseerd moet zijn op een objectief en onafhankelijk normenkader. In 2017 zijn alle cliënten huishoudelijke ondersteuning daarom geherindiceerd. Hierop zijn bezwaren ingediend. De bezwaren zijn geanalyseerd en we nemen de verbeterpunten mee voor een volgend herindicatieproces.

Per mei 2018 is de regeling PGB-alfa gestopt. De grondslag voor dit besluit lag bij het feit dat veruit onze grootste PGB-alfa bemiddelaar besloot te stoppen met het faciliteren van de PGB-alfa regeling. Met medewerking van de bemiddelingsbureaus zijn de cliënten omgezet naar ZIN of PGB, waarbij zogenoemd koppel-behoud voor alle partijen in het oog is gehouden.

Met ingang van 1 april 2018 is er een nieuwe cao VVT van toepassing, waar de huishoudelijke ondersteuning (HO) onderdeel van is. Op grond van de AMvB reële kostprijs zijn we als gemeente verplicht de eerder overeengekomen tarieven met de financiële consequenties van de nieuwe cao in overeenstemming te brengen. Concreet betekende dit dat we de aanbieders met terugwerkende kracht gecompenseerd hebben voor de loonontwikkelingen in 2018 met 3,25% en dat de tarieven HO met ingang van 1 januari 2019 worden aangepast.

'Algemene maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend'

Vervoer

Ten gevolge van verdere uitwerking van de Twentse Visie op vervoer; waar ook het taxivervoer voor de doelgroep met en Wmo indicatie onder valt, is vanaf 1 januari 2018 het structureel maatwerkvervoer (vervoer naar de dagbestedingslocaties) geïmplementeerd. Taxibedrijf Witteveen is de hoofdaannemer voor dit vervoer; in onderaannemerschap voert taxi Baan grotendeels het vervoer uit, samen met lokale aannemers Sickman, Schepers en B. Janssen. Het incidenteel maatwerkvervoer "de regiotaxi" was reeds per 01-07-17 geïmplementeerd. Overigens, ook het leerlingenvervoer valt onder dit contract (doelenboom Onderwijs) Dit is sinds 1 augustus 2018 geïmplementeerd.

De invoering is richting onze inwoners over het algemeen goed verlopen: er is rust op het dossier en er zijn nauwelijks klachten. Financieel-administratief zijn er wel zorgen. In de Berap en de meerjarenbegroting zijn daarom ook extra middelen opgenomen.

Zoekrichting sociaal

Met de kadernota 2018 en begroting 2019 is ook de zoekrichting sociaal Domein vastgesteld. Een vijftal maatregelen is toen ingezet variërend van kern-gericht werken, verwijsprocesseninterventies, handhaving optimaliseren, besparingen via de huishoudelijke hulp toelage en besparing in de bedrijfsvoering (zie pagina 58 in de Kadernota 2018). Deze laatste maatregel is al verwerkt en in 2018 is de zoekrichting sociaal ter grootte van € 250.000 voor 2018 en € 500.000 voor daarna, gerealiseerd. Via het verminderen en afschaffen van de HHT-regeling (huishoudelijke hulp toelage) en onderuitputting in onze begroting worden deze bedragen structureel gerealiseerd. Ondertussen is in 2018 volop doorgewerkt om meer besparingen te realiseren, ook op de eerstgenoemde maatregelen, waarbij de maatregel interventie verwijs-processen jeugdhulp, d.w.z. 'het meekijken' bij de inzet van hulp buiten de gemeentelijke toegang om door wettelijke verwijzers (huisartsen en gedwongen kader, bijv. jeugdbescherming) nu volop loopt en bijdraagt. Meevaller in 2018 dat succesvol een beroep is gedaan op de zgn. stroppenpot (fonds tekortgemeenten) voor ca. 3,3 miljoen. Voorgesteld wordt deze middelen te storten in de reserve Sociaal Domein. Kanttekening is dat dit incidentele middelen betreft en er structurele oplossingen worden gevraagd. Met onze regio en in VNG verband is en wordt hier hard voor gestreden.

Ontwikkelprogramma transformatie

In het ontwikkelprogramma Transformatie wordt er gewerkt binnen drie deelprogramma's. Elk deelprogramma heeft een eigen thema. Hieronder de resultaten in hoofdlijnen voor 2018:

Deelprogramma 1: Regie en sturen op eigen kracht

2018 was voor de kernteams een jaar van doorontwikkeling en versteviging van de bestaande structuur. Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt en gekeken hoe we de kernteams verder kunnen door ontwikkelen. Daarnaast is er gewerkt aan het verbeteren van het toegangsproces voor aanvragen Wmo en Jeugd. Verder is het traject scholing voor consultants en professionals in 2018 doorgelopen. Ook is er binnen de gemeente Twenterand een werkgroep die zich bezig houdt met inwonersinitiatieven in de breedste zin van het woord. In 2018 is de werkgroep bezig geweest met het formuleren van een aangepast plan, welke past bij de huidige organisatie.

Deelprogramma 2: Heroriëntatie en herstructurering voorliggend veld

De kerngroep heroriëntatie en herstructureren voorliggend veld is in 2018 een aantal keer bij elkaar gekomen en heeft inhoudelijk gepraat over een aantal thema's. Ook is er samengewerkt met de kerngroep uitstroombevordering. Verder is er in 2018 uitvoering gegeven aan het 'innovatiefonds sociaal domein'. Er is veel inzet nodig in de samenleving om samen de grote inhoudelijke en financiële opgave in het sociaal domein aan te gaan. Daarvoor zijn we als gemeente op zoek naar vernieuwende en creatieve ideeën op sociaal gebied. Om dit te stimuleren en mogelijk te maken wordt in 2018 en 2019 het 'Innovatiefonds sociaal domein' uitgevoerd. Er is voor beide jaren € 75.000 beschikbaar voor kansrijke initiatieven. In 2018 zijn er twee aanvraagrondes geweest. Daarnaast is er in 2018 een werkgroep met partners uit het veld gestart om te kijken hoe we de nadelige gevolgen van echtscheidingen kunnen verminderen. In 2019 wordt de aanpak uitgewerkt en wordt gekeken wat een scheidingsloket (zoals genoemd in het coalitieakkoord) hierin kan betekenen. De exacte vormgeving is mede afhankelijk van de lokale analyse. Als laatste zijn er in 2018 een aantal netwerkbijeenkomsten (o.a. WeConnect) met een inhoudelijk thema waar kennis en kunde met elkaar worden gedeeld georganiseerd.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

Ontwikkelprogramma transformatie (vervolg)

Deelprogramma 3: Uitstroombevordering

In 2018 hebben we ons ingezet op de doorontwikkeling Pilot 18-/18+. Er zijn opbrengsten opgehaald welke in 2019 in samenwerking met onze partners tot uitvoering worden gebracht om te voorkomen dat jongeren tussen wal en schip vallen in de overgang van 18- naar 18+. Daarnaast is in 2018 de kerngroep uitstroombevordering een aantal keer bij elkaar gekomen. De kerngroep is in subgroepen uiteen gegaan om een aanpak op een aantal thema's op te zetten. Ook is er een samenwerking geweest met de kerngroep heroriëntatie en herstructurering voorliggend veld. Hieruit is een jaarplanning met bijeenkomsten gekomen die moeten bijdragen aan een betere samenwerking van voorliggende en geïndiceerde zorgverleners die bijdragen aan uitstroombevordering. Vooralsnog is er besloten om tijdelijk te stoppen met de kerngroep uitstroombevordering.

Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2019-2022

In 2018 is de nieuwe Integrale Beleidsnota Sociaal Domein door de Raad vastgesteld. Voor het eerst staan de aparte plannen van jeugdhulp, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), participatie/sociale zaken en de verbinding met onderwijs samen in één plan. Deze nieuwe nota vervangt 7 bestaande plannen, voegt onderwijs toe en linkt met overig beleid. De kern van de inhoud van het plan is dat de gemeente Twenterand wil dat al haar inwoners kunnen meedoen in de samenleving, zich kunnen redden en kunnen ontwikkelen. Mensen die dit niet op eigen kracht kunnen, helpen we om de ondersteuning te krijgen die ze nodig hebben. Kenmerken van de nota zijn de integrale aanpak, ontschotten tussen terreinen, datagedreven werken, interactieve aanpak (o.a. zijn er bijeenkomsten geweest, zijn platforms en adviesraden benut, is er een bus, het centraal stellen van opgaven/vraagstukken en de buitenwereld in plaats van wetten en het stuk biedt ruimte en innovatie in de uitvoering van de nota. Dit plan is het kader voor de komende vier jaar en is een voorbeeld van onze nieuwe werkwijze om de grote opgaven in het sociaal domein het hoofd te gaan bieden.

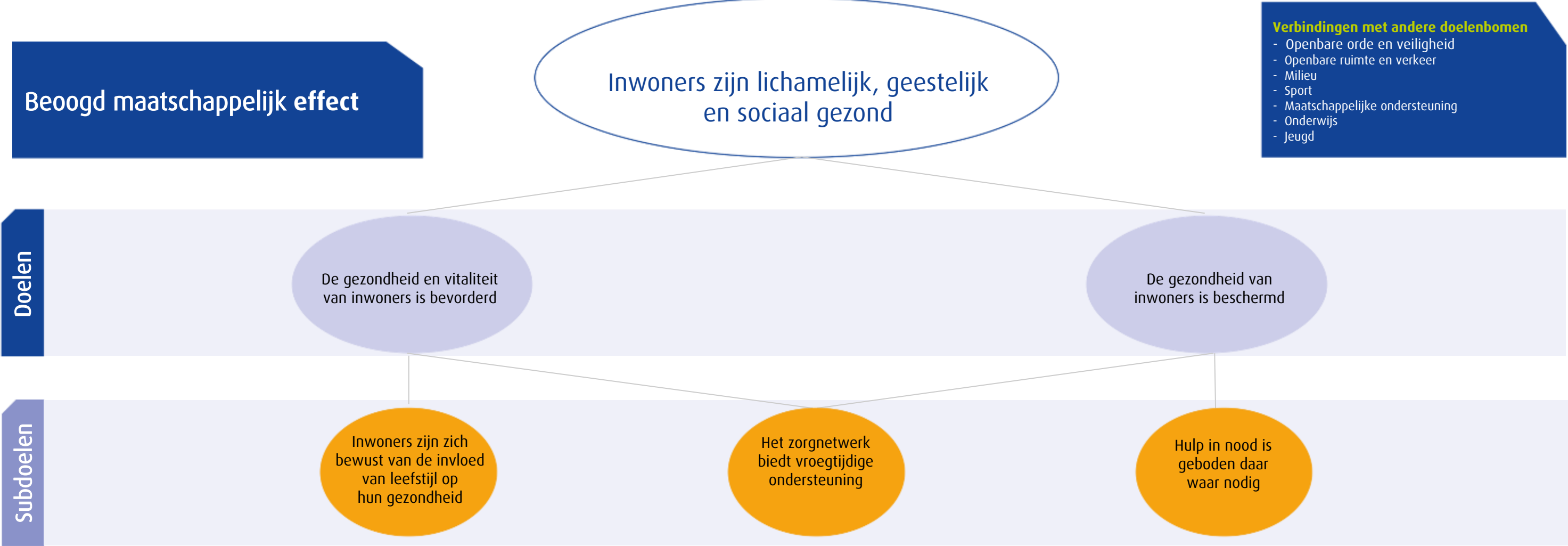
Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen	2018	2017	2016	2015	Bron
Maatwerkvoorzieningen zijn toereikend					
Toegekende maatwerkvoorzieningen totaal	2756	2680	2404	n.v.t.	Interne systemen
Algemeen maatschappelijke voorzieningen zijn toegankelijk en toereikend					
Aantal mantelzorgers dat de waardebonnen heeft ontvangen	682	649	645	588	Stichting Evenmens
Aantal individueel ondersteunde mantelzorgers	203*	455	413	279	Stichting Evenmens
Aantal behandelde cliëntsystemen	400	322	270	291	Avedan
Aantal ondersteunde cliënten	313	210	210	193	MEE IJsseloevers
Aantal verzekerden collectieve zorgverzekering	1408	1475	1849 (1/6)	875 (31/12)	Menzis
Verplichte indicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 1000 inwoners)	75**	82**	85	75	Waarstaatjegemeente.nl/ interne systemen**

*In 2018 is er op een andere manier en met een ander systeem geregistreerd. De korte contacten zoals doorverwijzingen, korte vragen en deelname aan cursussen zijn niet meer meegenomen om een beter beeld te krijgen van de individueel ondersteunde mantelzorger.

Wat wilden we bereiken

‘De gezondheid en vitaliteit van inwoners is bevorderd’
Volgens het nieuwe concept voor positieve gezondheid, is gezondheid “het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven”. Gezondheid is nauw verbonden met andere leefgebieden van inwoners. Dit maakt een integrale aanpak voor het verbeteren van de gezondheid noodzakelijk. Voor de gemeente is het van belang dat, ook in relatie tot de veranderingen in het sociaal domein, haar inwoners gezond en vitaal zijn. Door het bevorderen van gezondheid en vitaliteit kunnen zorgkosten verminderden en soms wel voorkomen worden. Inwoners die gezond en vitaal zijn kunnen daarnaast een grote bijdrage leven aan de samenleving door bijvoorbeeld het uitvoeren van vrijwilligerswerk.

‘De gezondheid van inwoners is beschermd’
Naast het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van inwoners is het ook nodig om deze gezondheid te beschermen. Er zijn meerdere bedreigingen die de gezondheid van mensen kunnen schaden. Door het organiseren van beschermingsmaatregelen probeert de gemeente dit te voorkomen. Gezondheidsbescherming is het geheel van activiteiten en maatregelen dat er toe bijdraagt dat mensen minder worden blootgesteld aan schadelijke omstandigheden.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Inwoners zijn zich bewust van de invloed van leefstijl op hun gezondheid’

Middelen aanpak gezondheidsachterstanden

De middelen die voort kwamen uit de stimuleringsregeling Gezond In De Stad (GIDS) zijn in 2018 besteed aan de uitvoering van het lokaal gezondheidsbeleid. Het lokaal gezondheidsbeleid heeft als voornaamste doel om invulling te geven aan het creëren van meer gezonde levensjaren van de inwoners van Twenterand, zie de paragraaf hieronder.

Start uitvoering nieuw lokaal gezondheidsbeleid

Het integraal gezondheidsbeleid ‘Krachtige coalities’ 2018-2021 is het afgelopen jaar van start gegaan. In 2018 is er aandacht geweest voor eenzaamheid bij ouderen, tijdens een WeConnect bijeenkomst is een eerste aanzet geweest om tot een aanpak tegen eenzaamheid te komen. Bij de WeConnect bijeenkomst is met partners verdiepend gesproken over eenzaamheid. De ambassadeurs van Westerhaar aan zet hebben zich in 2018 ingezet voor het continueren van de activiteiten die door de beweegbonnen in Westerhaar mogelijk zijn gemaakt. Daarnaast is in 2018 een groep statushouders geïnformeerd, middels een aantal workshops, over gezondheid en wat daar bij komt kijken. Verder is er aandacht geweest voor het vergroten van gezondheid door preventie van middelengebruik, hierover meer bij ‘intensivering aanpak middelengebruik’.

Verdere uitrol LangGezond Twenterand

In begin van het jaar is gebleken dat een nieuwe cyclus van LangGezond in 2018 niet haalbaar was. Dit komt onder andere door het stoppen van de ICT partner van LangGezond. We hebben gekeken naar andere effectieve en inspirerende voorbeelden om in Twenterand te blijven aansluiten bij het doel ‘ouderen zo veel mogelijk langer gezond te laten blijven’ en overleggen met onze partners over een vernieuwde aanpak.

Intensivering aanpak middelengebruik

In 2018 is gestart met de Pilot GHB casusoverleg. Politie, Tactus en procesmanager Twenterand zijn de vaste deelnemers van dit overleg. Overige ‘partners’ uit het veld sluiten op casusniveau aan wanneer maatwerk wordt gevraagd. Trimbos sluit ook aan voor het genereren van een blauwdruk die beschikbaar zal worden gesteld voor andere gemeenten in Nederland. Het Ministerie van VWS volgt uitkomsten op afstand. In 2018 is toegewerkt om in de zomer 2019 de blauwdruk op te leveren. Verder zijn in 2018 bij Tactus extra uren bemoeizorg/ casemanagement ingekocht voor extra inzet op preventie en hulpverlening. Inzet op GHB casuïstiek vraagt een intensieve aanpak. Voor de inwoners van Twenterand betekent dit dat zij van begin tot einde traject aan de hand meegekomen worden. Afspraken vinden thuis plaats en richten zich op verschillende leefgebieden om zo een compleet breed te hebben van de situatie. Gemeente Twenterand is in 2018 gestart met een inloop ‘drank en drugs’. Deze inloop is bedoeld voor inwoners die zich zorgen maken of vragen hebben over hun eigen alcohol- of drugsgebruik of dat van iemand in hun omgeving. Zij kunnen bij de inloop ook terecht voor zorgen of vragen over gamen, gokken of ander verslavend gedrag. Een ervaren professional van Tactus verslavingszorg gaat met ze in gesprek en geeft vrijblijvend informatie en advies. Er hebben zich 5 mensen gemeld. Ook is er in 2018 samen met partners uit het voorveldveld/preventie een menukaart ontwikkeld. Met deze menukaart is in één opslag duidelijk wat het preventie/voorlichtingsaanbod is van alle verschillende partijen, verschillende niveaus en voor de verschillende doelgroepen. Partijen werken met elkaar samen en bundelen kennis op basis van actuele thema’s en onderwerpen en ontwikkelen een volledig aanbod op voorlichtingsgebied. Onderwerpen/ thema’s worden opgehaald uit de praktijk om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen. De eerste ‘smaak’ is klaar, er wordt gewerkt aan smaak twee. Als laatste heeft er in 2018 voor (sport)verenigingen een bijeenkomst plaatsgevonden waarbij dieper is ingegaan op de dilemma’s rond jeugd en alcohol in sportkantines. Theater in combinatie met theorie. Leerzaam en ‘met elkaar’ kijken op welke manier verenigingen elkaar maar ook vanuit gemeente Twenterand kunnen gaan ondersteunen naar NIX18.

‘Hulp in nood is geboden waar nodig’

In 2018 zijn we verantwoordelijk geworden voor de aanpak personen met verward gedrag. In Twente is dit ook regionaal opgepakt binnen de bestuurscommissie Publieke gezondheid, in afstemming met veiligheid. Hiervoor is landelijke subsidie verkregen van ZonMW. Hierbij is een project Street triage gestart met medewerking van de GGZ, politie en ambulancedienst, waarbij een ambulance op de meldingen afgaat. Lokaal zijn wij ook bij sociaal domein problematiek verantwoordelijk voor de zorgopvolging van deze personen. Via ons procesmanagement in samenwerking met de Wmo-consulenten en zorgnetwerken kan dit worden opgepakt. In 2018 hebben zich lokaal nog geen grote incidenten voorgedaan waarvoor uitgerukt moest worden.

Bestrijden eikenprocessierups

Door het warme en droge voorjaar van 2018 heeft er een explosieve groei van eikenprocessierups plaatsgevonden. De bestrijding van eikenprocessierups op locaties waar veel mensen bij elkaar komen, heeft veel meer tijd en geld gekost dan in de begroting was voorzien. Hierdoor zijn de kosten voor 2018 fors hoger dan voorgaande jaren en is bijgeraamd bij de Berap.

Monitoring

Monitoring

Beleidsdoelen	2018	2017	2016	2015	Bron
Inwoners zijn zich bewust van de invloed van leefstijl op hun gezondheid					
Aantal bereikte ouderen binnen project 'Lang gezond'*	n.v.t.	589	n.v.t.	1.493	Gemeente Twenterand
Hulp is geboden waar nodig					
Aantal beschikbare en in kaart gebrachte AED's (incl. AED's in particulier eigendom)	88	90	90	88	Hartslagnu.nl
Minimaal aantal inwoners uit Twenterand die staan ingeschreven op www.hartslagnu.nl	1.039**	1.166	1.011	1.082	Hartslagnu.nl
Mate waarin hulpverlening bij tijdelijk huisverbod wordt aangeboden (%)	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Mate van acceptatie hulpverlening bij tijdelijk huisverbod (%)	100%	100%	100%	100%	Avedan Maatschappelijk werk
Aantal basisscholen met voorlichting over middelengebruik	8	-	-	-	Tactus Verslavingszorg

*Deelname is mede afhankelijk van het aantal huisartsen dat aan het project deelneemt en hoeveel 65-75 jarigen zij in hun bestand hebben. Dit verklaart de fluctuatie.

**Hartslagnu.nl heeft in 2018 een nieuw systeem geïmplementeerd. Profielen die onvolledig waren of er dubbel in stonden zijn verwijderd.

Wat wilden we bereiken

Doelen

'Onderwijsachterstanden zijn teruggedrongen'

Wanneer een kind ten opzichte van leeftijdgenoten achter is in onderwijs of opleiding, is sprake van een onderwijsachterstand. Een kind met een onderwijsachterstand noemen we een achterstandsléerling. Dit begrip wordt gebruikt om leerlingen aan te duiden die een onderwijsachterstand hebben of dreigen op te lopen omdat hun ouders laag opgeleid zijn. De huidige specifieke uitkering voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (goab) is verlengd tot en met 2018.

'Laaggeletterdheid is afgenomen'

Laaggeletterden zijn niet in staat gedrukte of geschreven informatie te gebruiken en kunnen hierdoor minder goed functioneren in de samenleving, thuis en op het werk. In de gemeente Twenterand wordt het aantal inwoners tussen de 16 en 65 jaar dat moeite heeft met lezen en schrijven geschat op 3.500.

'Onderwijsvoorzieningen zijn toegankelijk'

De voorzieningen voor onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer voldoen aan de normen die in de lokale verordeningen zijn vastgelegd. Tevens zorgt de gemeente dat er in specifieke gevallen extra ondersteuning beschikbaar is voor kinderen in aanvulling op een passende onderwijsplek, zoals het passend onderwijs beoogt.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Reguliere peuterplaatsen zijn beschikbaar’ ‘Voor alle doelgroepkinderen van 2½ - 4 jaar is een VVE-plaats beschikbaar’
In 2018 waren 77 VVE plaatsen en 84 reguliere plekken beschikbaar. Er zijn in 2018 170 peuters bereikt, waarvan 103 doelgroep peuters en 67 reguliere peuters.

‘Taalniveau pedagogische medewerkers VVE voldoet aan gestelde norm’
Vanaf 2016 moeten alle pedagogisch medewerkers die werkzaam zijn in de VVE voldoen aan een bepaald taalniveau. In 2018 voldoet het overgrote deel van de medewerkers aan het taalniveau Nederlands 3F. Helaas voldoen nog niet alle medewerkers aan de gestelde norm. Deze medewerkers mochten niet worden ingezet op VVE groepen.

‘Harmonisatie van peuterspeelzaal/kinderopvang (100% bereik)’
De gemeente is verantwoordelijk voor het aanbieden van voldoende VVE-plaatsen voor kinderen die tot de doelgroep behoren. Hiervoor zijn beleidskaders en is een subsidieregeling vastgesteld. In 2018 heeft de harmonisatie van het peuterspeelzaalwerk en kinderopvangorganisaties plaatsgevonden. Doel van de harmonisatie is onder andere om VVE gemeentebreed te kunnen aanbieden. Er is in het traject van de harmonisatie peuterspeelzaal/kinderopvang onderzocht of er ook VVE aangeboden kan worden bij meerdere peuterspeelzalen/kinderdagverblijven. De kleinere kinderopvangorganisaties zijn in 2018 gestart met het VVE-klaar maken van hun organisaties. Dit proces is nog in ontwikkeling.

‘Laaggeletterde inwoners volgen taalcursussen’
In 2018 is het nieuwe actieplan laaggeletterdheid in werking getreden. Er zijn veel acties uitgezet zoals bijvoorbeeld taalcursussen via het ROC van Twente of het Taalpunt Twenterand en de “VoorleesExpress”. Het project Taalmaatjes is in samenwerking met Vluchtelingenwerk gestart en zo heeft het Taalpunt ook een bijdrage geleverd aan verschillende gemeentelijke stukken (zie doelenboom Bedrijfsvoering). Daarnaast zijn er in samenwerking met het onderwijs verschillende activiteiten t.a.v. taalontwikkeling opgezet. Met deze ingezette activiteiten is mooie vooruitgang geboekt wat betreft de taalontwikkeling van onze inwoners.

‘Nieuwbouw brede school Vroomshoop’
In oktober 2018 is de brede school Vroomshoop opgeleverd. Het is een nieuwe plek voor de leerlingen en docenten van speciaal basisonderwijs De Sleutel, regulier basisonderwijs ‘t Groeipunt en de peuterspeelzaal, kinderopvang en buitenschoolse opvang van de Klimboom. En ook de nieuwe locatie voor het bestuurskantoor van PCBO Vroomshoop. Het resultaat; een duurzaam en bovendien gasloos gebouw.

Monitoring

Monitoring		
Beleidsdoelen	2018	Bron
Aantal peuters dat wordt bereikt (zowel reguliere peuters als doelgroeppeters (VVE))	170	SKT De Cirkel
Aantal cursisten die een taalcursus volgen bij het ROC	50	ROC
Aantal cursisten aangemeld via Taalpunt	37	Taalpunt

Beoogd maatschappelijk effect

Evenwichtig opgroeiende jeugd, die actief deelneemt aan de maatschappij

- Verbindingen met andere doelenbomen
- Cultuur
 - Economie en toerisme
 - Sport
 - Sociale Zaken
 - Maatschappelijke ondersteuning
 - Gezondheidszorg
 - Onderwijs

Wat wilden we bereiken

Doelen

‘Er zijn voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de jeugd op alle leefgebieden’

De meeste jeugdigen groeien probleemloos op, ouders zijn hiervoor als eerste verantwoordelijk. Daarnaast zijn er voldoende voorzieningen op het gebied van sport, welzijn, cultuur, educatie, gezondheid en vrije tijd waarin de Twenterandse jeugd zich kan ontwikkelen.

‘Er is preventie van problemen bij jeugd’

De gemeente wil voorkomen dat lichte opvoed- of opgroevragen uitgroeien tot zorgvragen.

‘Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders’

Voor ouders en jeugdigen waarvoor het niet vanzelfsprekend is dat alles vanzelf goed verloopt, is aanvullende ondersteuning of zorg nodig om ook voor hen de kans om evenwichtig op te groeien mogelijk te maken of te vergroten. We streven naar effectieve en efficiënte ondersteuning en zorg waarmee we de eigen kracht van ouders en jeugdigen versterken met als doel dat ze zo snel mogelijk en zo goed mogelijk hun eigen leven (weer) vorm kunnen geven. De gemeente heeft op grond van de Jeugdwet een jeugdhulpplicht, die waarborgt dat jeugdigen de hulp ontvangen die zij nodig hebben. Met deze verantwoordelijkheden heeft de gemeente meer instrumenten in handen om hierop te sturen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Er is een betrokken en draagkrachtige sociale omgeving’

Zowel afzonderlijk als met elkaar hebben de jongerenwerkpartners verschillende activiteiten uitgevoerd voor en door de jongeren en hun sociale omgeving. Ook in 2018 is ingezet op de projecten Young Leaderz en Leefstijl. Beide projecten worden in samenwerking met de verschillende partners in het jongerenwerk, het straathoekwerk en het onderwijs opgepakt. Jongeren ontdekken waar hun talenten liggen en worden versterkt in hun vaardigheden. In 2018 is o.a. ingezet op het thema ‘Back to the line’; een thema specifiek gericht op weerbaarheid.

‘Jeugdigen die zich ophouden in openbare ruimte worden, zo nodig, gericht ondersteund’

Naast het straathoekwerk, werkt ook het jongerenwerk steeds meer outreachend. Hierdoor worden jeugdigen die zich in de openbare ruimte ophouden steeds gericht ondersteund en waar nodig doorgeleid naar hulpverlening. Ook worden jeugdgroepen binnen Twenterand besproken in het netwerkoverleg ‘Wijk en Veiligheid’. In dit overleg zitten meerdere partners aan tafel waaronder jongerenwerk, straathoekwerk, gezinswerk, politie en gemeentelijke procesmanagement. Er wordt een lijn uitgezet hoe betreffende jeugdgroepen te benaderen en waar nodig te ondersteunen. Het afgelopen jaar waren er concreet twee (overlastgevende) ‘jeugdgroepen’ in Twenterand. De politie heeft voor deze twee groepen een groepsscan uitgevoerd. Hieruit kwam naar voren dat één groep uit elkaar was gevallen en er onvoldoende samenhang was om hiervoor een groepsaankpak uit te rollen. Voor de andere groep geldt dat op basis van de groepsscan er begin 2019 een groepsaankpak verder wordt ontwikkeld en uitgerold op basis van de verkregen informatie over de groep en de leden.

‘Er zijn voor alle jeugdigen voldoende toegankelijke basisvoorzieningen gericht op activering en preventie’

Ook in 2018 is het jongerenwerk binnen de gemeente een belangrijke toegankelijke basisvoorziening die zich richt op activering en preventie. De continuïteit van het jongerenwerk is in 2018 niet belemmerd geweest, ondanks de vertraging in de herpositionering van het jongerenwerk. Na overleg met alle partners van het jongerenwerk, is besloten tot een doorstart van de herpositionering.

Als gemeente zetten we extra in op kwetsbare doelgroepen door te investeren in de regionale sportcoach aangepast sporten, deel te nemen aan het project Grenzeloos actief en inwoners de mogelijkheid te bieden om gebruik te maken van het jeugdfonds Sport en Cultuur. Ten behoeve van preventie zet de gemeente ook steeds meer in op nieuwe vormen van vrij toegankelijke basisvoorzieningen. In 2018 is gestart met de verkenningen van een ‘echtscheidingsloket’ en van de mogelijkheden voor laagdrempelige en vroegtijdige inzet van een kindercoach. Om het aanbod inzichtelijk te maken, is er een placemat met het vrij toegankelijk ondersteuningsaanbod in Twenterand gemaakt. Deze is eind 2018 verspreid onder de gemeentelijke consulenten en wordt in 2019 breder verspreid naar o.a. onze maatschappelijke partners.

‘Er is een sluitende keten van tijdige vroegsignalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg’

De gemeente kent een stevige lokale leeftijd- en domein overstijgende netwerkstructuur en ketenaankpak, waarin tijdig signalen worden opgepakt en zo nodig doorgeleid. De kernteams en onze netwerkoverleggen zijn een belangrijk onderdeel van onze sluitende keten. In 2018 heeft de focus vooral gelegen op de doorontwikkeling van de kernteams. Meer informatie hierover, zie doelenboom maatschappelijke ondersteuning (deelprogramma 1). Het vroegtijdig signaleren binnen de keten is van belang. Met diverse partijen en inwoners is in de diverse kernen gestart met (de voorbereiding van) bijeenkomsten rondom het thema vroegsignalering. Een aankpak waarin het initiatief bij onze inwoners lag, maar ondersteuning vanuit professionele partijen geboden werd. De reeds georganiseerde bijeenkomsten over vroegsignalering zijn grotendeels goed bezocht.

In Twenterand hebben diverse partners een werkwijze ontwikkeld die moet zorgen voor een betere aansluiting als jongeren met jeugdhulp de volwassen leeftijd bereiken. Met de nieuwe werkwijze bekijkt de hulpverlener rond de leeftijd van 16,5 jaar samen met de jongere of hij of zij ook na de 18de verjaardag zorg en ondersteuning nodig heeft. Als dit het geval is, dan wordt hiervan vroegtijdig melding gedaan bij de gemeente Twenterand. Op die manier is er voldoende tijd en ruimte om binnen de bestaande wet- en regelgeving een passende oplossing te vinden voor de jongere. Er kan bijvoorbeeld vroegtijdig worden gezocht naar een plek voor de jongere om te wonen en hij of zij kan begeleid worden richting een vervolgopleiding en/of werk. Met deze werkwijze hopen we eerder bepaalde casussen in beeld te krijgen zodat een jongere tijdig wordt geholpen in de overgang van 18- naar 18+.

In het eerste halfjaar van 2018 hebben de veertien gemeenten in Twente besloten dat het Veiligheidshuis en Veilig Thuis Twente (VTT) intensiever gaan samenwerken. Ze maken sinds 2018 onderdeel uit van de Regio Twente. Dit besluit komt voort uit een landelijke opdracht om de samenwerking tussen het zorg- en strafdomein te verstevigen. Veilig Thuis Twente en het Veiligheidshuis spelen hierin beide een belangrijke rol. Concreet betekent dit dat met ingang van eind 2018 het Veiligheidshuis Twente en Veilig Thuis Twente vanaf dezelfde locatie (het kantoor regio Twente) hun werkzaamheden zijn gaan uitvoeren en beide organisaties zijn bezig met nadere afspraken over het delen van gegevens (rekening houdend met privacy aspecten).

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

'Jeugd in (tijdelijk) kwetsbare posities wordt ondersteund'

Gemeente Twenterand zet in op het versterken van haar lokale voorliggende voorzieningen, waarmee we zwaardere problematiek zoveel mogelijk willen voorkomen. Hiervoor is in 2017 gestart met de pilot POH Jeugd-GGZ. Vanwege goede resultaten, is in 2018 besloten de POH-Jeugd-GGZ structureel in te bedden. Daarnaast is in 2018 gestart met een tweejarig project om de samenwerking met de belangrijkste externe verwijzers (gecertificeerde instellingen (jeugdbescherming/jeugdreclassering) en huisartsen) te intensiveren en gerichte samenwerkingsafspraken met hen te maken. De gemeente heeft hierbij de wens om meer 'mee te kijken' bij de inzet van hulp die afgegeven wordt door wettelijke verwijzers buiten de gemeentelijke toegang om. Deze intensivering in samenwerking heeft ertoe geleid dat externe verwijzers de gemeente steeds beter weten te vinden en de gemeente steeds vaker consulteren om mee te denken in bijvoorbeeld mogelijkheden in het voorliggende veld. De resultaten hiervan zijn positief en levert ook financieel winst op.

Ondanks ingezette maatregelen en positieve ontwikkelingen, is er in 2018 helaas nog steeds sprake van een stijging van uitgaven binnen het sociaal domein. De uitkomsten 2018 voor de nieuwe taken Wmo en jeugdhulp komen dichtbij de (aangepaste) begroting 2018 (lees: berapniveau) uit. Er is een relatief klein tekort t.o.v. de begroting van ca. € 16.000. Dit kleine tekort wordt verklaard door incidentele kosten nabetalings (zogenaamde overloop). Daarbij merken wij op dat onze inspanningen, zoals verwijzinterventies, kernteams en POH jeugdGGZ, ook bijsturen in de stroom indicaties en dus bijdragen aan vermindering van zorgkosten. Het tekort wordt gedekt uit de reserve en heeft dus geen effect op het saldo van de jaarrekening. Het feitelijk tekort 2018 op deze 2D is 3,8 miljoen vergeleken met de rijksbijdrage. Hoofdoorzaken -in algemene zin- rond de stijgende kosten zitten in meerkosten bij jeugdhulp (volumes/duurdere zorg) in combinatie met dalende rijksbijdrage Wmo. De meerkosten van de uitvoering (m.n. personeelskosten) zijn meebewogen in 2018 zoals reeds aangegeven in de Berap en komen daar nog bij. Cliëntontwikkeling, hogere complexiteit in casuïstiek, een intensievere werkwijze en de wil om wachtlijsten bij onze toegang te voorkomen waren hierin bepalende factoren. In essentie zit de extra formatie vooral in de dienstverlening (consulentenfuncties) en de administratieve verwerking. Inzake Wmo oud (Hulpmiddelen en Huishoudelijke ondersteuning) is er respectievelijk een nadeel en een al eerder verwacht incidenteel voordeel. De reserve sociaal domein is eind 2018 ca. 3 miljoen regulier en bij de jaarrekening treft u een voorstel aan voor de besteding van de middelen van het fonds tekortgemeenten (stroppenpot). Hierbij wordt gekeken naar de benodigde weerstandscapaciteit. Een reserve op niveau blijft hard nodig want uitgaven zijn niet stabiel (open einde) en er zijn in 2019 meerkosten en grote risico's bijv. door de duurdere contracten (reële prijzen/indexering) in de nieuwe Twentse inkoop, H.O., dynamiek in de uitvoering SW en er is er "werk c.q. investeringsgeld" nodig om aanvullende besparingen te realiseren, zo loopt bijvoorbeeld ook het innovatiefonds af. Ook is er nog geen concreet zicht op structurele c.q. incidentele extra rijksoplossingen voor de tekorten van gemeenten (planning 2021). In de kadernota wordt hier op teruggekomen.

In 2018 heeft ook de regionale inkoop voor Wmo en Jeugd plaats gevonden. Een belangrijk onderdeel van de inkoop was de invoering van het Twents Model. Ondersteuningsbehoeften Wmo en Jeugd, Consultatie & Diagnostiek, Wonen & Verblijf, Dyslexie, Beschikbaarheidsvoorzieningen en Medicatiecontrole zijn ingekocht. Op basis van gunningscriteria is een groot aantal aan partijen hiervoor gecontracteerd, zodat er een ruime keuzevrijheid is voor inwoners. In 2018 is eveneens het subsidietraject voor Maatregelhulp afgerond. Het Twents model is een uniek integraal model waarbij de uitwerking in de praktijk en financieel spannend is voor 2019 en verder. In 2018 is de implementatie van het model en de herindicaties al grotendeels voorbereid en de komende tijd blijft dit intensieve aandacht vragen. Vanwege de inkoop is ook de verordening Jeugdhulp aangepast. De nieuwe verordening Jeugdhulp is in december 2018 door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast heeft het college in december 2018 de beleidsregels Jeugdhulp vastgesteld waarin wijzigingen met betrekking tot het Twents model zijn opgenomen.

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Rijk een Transformatiefonds opgericht. Alle 42 jeugdhulpregio's in het land konden een aanvraag doen voor het Transformatiefonds (bekostigd door gemeenten en het Rijk) voor 1 oktober 2018. De jeugdhulpregio Twente heeft dit ook gedaan. De aanvraag van de jeugdhulpregio Twente voor het Transformatiefonds is goed gekeurd. Jaarlijks wordt er een bedrag van ruim 1,35 miljoen euro uitgekeerd in de jaren 2018, 2019 en 2020. In Twente wordt dit geld ingezet om samen met onder andere aanbieders en samenwerkingsverbanden onderwijs te werken op drie thema's aan zogenaamde Ontwikkeltafels. Hier worden analyses gedaan, pilots opgezet en wordt gekeken wat de beste manier is om met de thema's aan de slag te gaan. De drie thema's zijn: 'ieder kind doet naar vermogen mee in zijn eigen omgeving', 'kinderen groeien veilig op in Twente' en 'jongeren op weg naar volwassenheid'.

'Er is een veilige opgroei- en opvoedsituatie in gezinnen'

Naast gerichte hulp aan gezinnen heeft de gemeente in 2018 diverse mogelijkheden als opvoedcursussen en voorlichtingsbijeenkomsten aan ouders/opvoeders geboden. Tijdens de week van de opvoeding is vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin ('Loes') aandacht besteed aan het Thema 'Opvoeden is samenspel'. Er heeft een lezing plaatsgevonden met als titel 'Samen Spelen wat nou delen...' over ruzie tussen broertjes en zusjes, samen spelen of niet en nog veel meer. Daarnaast is met diverse partners samengewerkt aan een 'menukaart' m.b.t. cursusaanbod. Zie doelenboom Gezondheidszorg.

Monitoring

Monitoring

Beleidsindicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
Voor alle jeugdigen zijn er voldoende en toegankelijke voorzieningen					
Aantal activiteiten dat dor jongeren zelf wordt georganiseerd bij St. Zorgsaam Twenterand (SZST)	70	99*	140*	127	Stichting ZorgSaam Twenterand (SZT)
Waar nodig is er ondersteuning en zorg voor jeugdigen en ouders					
Aantal bezoekers CJG Loket	82	108	63	108	SZT
Aantal Bezoekers website Loes.nl	296.265**	333.714	322.316	332.080	GGD Regio Twente
Aantal uitgevoerde trajecten BOR	4	8	7***	5***	Humanitas
Aantal uitgevoerde trajecten Homestart	1	4	1***	1***	Humanitas
Er is een sluitende keten van tijdige vroeg signalering en doorgeleiding naar ondersteuning en zorg					
Aantal jongeren gemeld in het zorgnetwerk door SZT	57	117	104****	16	SZT
Kwetsbare jeugd incl. jeugdgroepen wordt/ worden ondersteund					
Aantal individuele coaching plannen door SZT	13	18	31	20	SZT
Aantal jeugdige/jongvolwassen vrijwilligers dat betrokken is bij het jongerenwerk van SZT	188	215	197	184	SZT
Aantal jeugdige / jongvolwassen vrijwilligers dat betrokken is bij het hergepositio- neerde jongerenwerk. (150)	235	-	-		Betrokken partijen jongerenwerk
Een overzicht van vrij toegankelijke voor- zieningen per kern.	Gereed	-			Gemeente
Totaal aantal jeugdigen met jeugdhulp per 2018	951	874	822		Interne systemen

Verplichte indicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
Jongeren met een delict voor de rechter	-	-	-	0,98	Waarstaatjegemeente.nl
Kinderen in uitkeringsgezinnen	-	-	-	3,96	Waarstaatjegemeente.nl
Melding Kindermishandeling	-	-	-	-	Waarstaatjegemeente.nl
Werkloze jongeren	-	-	-	1,76	Waarstaatjegemeente.nl
Jongeren tm 18 jaar met jeugdhulp	7,7*****	9,9	7,7	8,3	Waarstaatjegemeente.nl
Jongeren tm 18 jaar met jeugdbescherming	1,5*****	1,6	1,4	1,5	Waarstaatjegemeente.nl
Jongeren tm 18 jaar met jeugdreclassering	0,2*****	0,2	0,4	0,4	Waarstaatjegemeente.nl

* In samenwerking met professionals.
** Andere bron gebruikt. Voorheen kwamen cijfers van Stichting ZorgSaam Twenterand. Vanaf dit jaar wordt GGD Regio Twente als bron gebruikt.
*** Zowel koppelingen als consulten
**** 2016 laat een explosieve groei zien, dit heeft enerzijds te maken met de manier van registre-
ren, anderzijds is er een toename van jongeren (tot 23 jaar) én van ouders, die steeds meer be-
kend zijn met de functie van het jongerenwerk in de preventieve sfeer, en contact zoeken met en
een beroep doen op jongerenwerkers bij (beginnende) problemen.
***** cijfers van het eerste half jaar 2018

Wat heeft het gekost

Overzicht 3.3 baten en lasten Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in boekjaar
<u>Doelenboom sociale zaken</u>				
Lasten	19.907.989	20.294.288	19.461.239	205.533
Baten	-16.017.375	-15.758.501	-15.080.253	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	3.890.615	4.535.786	4.380.986	205.533
<u>Doelenboom maatschappelijke ondersteuning</u>				
Lasten	10.237.136	11.223.469	11.074.321	19.300
Baten	-6.003.895	-5.990.083	-5.989.114	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	4.233.241	5.233.386	5.085.207	19.300
<u>Doelenboom gezondheidszorg</u>				
Lasten	1.602.785	1.714.392	1.590.860	0
Baten	0	0	0	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	1.602.785	1.714.392	1.590.860	0
<u>Doelenboom onderwijs</u>				
Lasten	3.687.607	4.163.386	3.531.314	25.000
Baten	-471.045	-379.904	-340.904	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	3.216.562	3.783.482	3.190.410	25.000
<u>Doelenboom jeugd</u>				
Lasten	14.186.837	13.829.298	12.476.996	0
Baten	-8.957.423	-8.957.415	-8.821.706	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	5.229.414	4.871.883	3.655.290	0
Totaal programma lasten	49.622.355	51.224.833	48.134.730	249.833
Totaal programma baten	-31.449.738	-31.085.903	-30.231.977	0
<i>Totaal saldo van baten en lasten</i>	18.172.617	20.138.930	17.902.753	249.833
Mutaties reserves programma	-1.189.799	-2.479.959	-1.844.173	-4.445.183
<i>Geraamd resultaat</i>	16.982.818	17.658.970	16.058.580	-4.195.350

Wat heeft het gekost

Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten op programma 3 is ruim € 1.966.000 lager dan geraamd. Dit verschil wordt onder andere veroorzaakt door onderstaande gegevens.

- De kosten van het leerlingenvervoer zijn in 2018 overschreden met € 110.000. De kosten zijn toegenomen door nieuwe tarieven als gevolg van de aanbesteding en minder flexibiliteit op het vervoer door afbakening van de definitie op maatwerk. Hierdoor zijn er meer uitzonderingen op het structurele vervoer (incidenteel maatwerkvervoer is kostbaarder). Daarnaast is er een volumetoename in verband met een toename leerlingenvervoer naar praktijkonderwijs. In de begroting 2019 is reeds rekening gehouden met deze hogere lasten
- De afrekening van 'de Cirkel' over 2017 (die in 2018 is ontvangen) in het kader van het OAB, is lager dan verwacht. Dit levert een voordeel op van bijna € 81.500.
- Voor de zorgcomponent is € 500.000 afgezonderd van het krediet van de Brede school. Dit wordt in 1x afgeschreven. Hiervan is in 2018 € 4.760 uitgegeven. Het restant krediet is dus nog € 495.240. De rest van de onderschrijving op kapitaallasten wordt veroorzaakt doordat in de begroting ervan uit is gegaan dat de school eind 2017 zou worden opgeleverd. Derhalve is over het gehele bedrag rente geraamd. De oplevering heeft echter eind 2018 plaatsgevonden. In 2018 is rente toegerekend aan de boekwaarde per 1 januari. De grootste uitgaven hebben echter in 2018 plaatsgevonden.
- Het budget voor harmonisatie van de kinderopvang en peuterspeelzalen is in 2018 onderschreden met bijna € 29.500, omdat alle geraamde acties op dit onderdeel nog niet zijn uitgevoerd (een deel zal plaatsvinden in 2019).
- De kosten voor het integraal jeugdbeleid zijn bijna € 27.500 lager dan geraamd, omdat er minder projecten zijn uitgevoerd.
- In 2018 is het innovatiebudget onderschreden met bijna € 79.000. € 15.000 wordt veroorzaakt door een afrekening van 2017. Voor het overige deel van het budget ad € 63.865 wordt bij bestemming van het rekeningsaldo voorgesteld dit naar 2019 te schuiven.
- Het budget voor het innovatiefonds sociaal domein is onderschreden met € 130.700. Dit budget is beschikbaar voor meerdere jaren (aanvraagrondes), nog niet alle kosten zijn geboekt. Het bedrag is verrekend met de reserve 'sociaal domein' ten behoeve van de kosten die in 2019 worden geboekt.
- De kosten voor het integraal genotsmiddelenbeleid zijn ruim € 56.000 lager dan bij de begroting vanuit is gegaan. Deze kosten worden waarschijnlijk in 2019 gemaakt. De kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve 'integraal genotsmiddelenbeleid', waardoor deze bijdrage eveneens lager is dan begroot.
- De kosten voor onderhoud en opleidingen voor AED's zijn in 2018 € 17.000 lager dan geraamd. Er zijn minder AED's ingezet dan verwacht.
- Bij de bestuursrapportage is aangegeven om het budget voor de bestrijding van de eikenprocessierups te verhogen naar € 140.000 in verband met grote aanwezigheid van deze rupsen en de overlast die er door veroorzaakt wordt. Het budget is in 2018 uiteindelijk onderschreden met ruim € 42.000 omdat de prognose lastig in te schatten was. Begroting 2019 sluit aan op rekeningcijfer 2018.
- De kosten met betrekking tot de huishoudelijke ondersteuning worden in 2018 onderschreden met € 340.000. Voor 2019 wordt echter een overschrijding verwacht, naar aanleiding van verdere tariefsverhoging en de invoering van een abonnementstarief. De onderschrijding is in de reserve 'sociaal domein' gestort. Deze is in 2019 beschikbaar om de overschrijding in 2019 op te kunnen vangen. De begroting is eenmalig te hoog geweest. Het dossier is afgelopen jaar dynamisch geweest vanwege invoering nieuwe loonschaal (met terugwerkende kracht of niet) invoering abonnementstarief (miv?). Het idee is dat de onderschrijding van 2018 de verwachte overschrijding van 2019 op kan vangen. Voor 2020 is een onderzoek gestart (regionaal) om de kosten beheersbaar te houden.
- De budgetten met betrekking tot de voorzieningen in het kader van de WMO zijn in 2018 in totaal met € 110.000 overschreden en dit bedrag is verrekend met de reserve 'sociaal domein'. Bij de bestuursrapportage was dit al voorzien en is de begroting verhoogd met € 150.000. Ten opzichte van de berap blijkt nu nog een overschrijding, met name op de grote woningaanpassingen. Dit wordt veroorzaakt door meerkosten trapliften (nieuw contract en nieuwe tarieven), maar vooral door een toename van de kosten in verband met langer thuis wonen (woningaanpassingen). Er zijn in het 2e halfjaar 3 nieuwe inwoners komen wonen in Twenterand die dit nodig hadden (niet te voorzien).
- De kostenontwikkeling op het terrein van het inkomensdeel Participatiewet is redelijk conform de verwachting bij de berap. Alleen de kosten van loonkostensubsidie zijn hoger dan verwacht (werkelijk € 290.000; begroot € 145.000). Per saldo is sprake van een voordeel van € 144.000 op het I-deel dankzij de definitieve rijksbijdrage die in oktober bekend is gemaakt. Dit bedrag is verrekend met de reserve 'sociaal domein'.
- De voorlopige rijksbijdrage 2019 is aanzienlijk lager dan 2018. Vooralsnog gaan we er vanuit dat deze meevaller dus incidenteel is.
- De budgetten inzake het W-deel Participatiewet zijn in totaal per saldo met € 240.000 onderschreden en het bedrag is verrekend met de reserve 'sociaal domein'. Er zijn minder re-integratiekosten gemaakt dan bij de begroting vanuit is gegaan. Dit wordt veroorzaakt door outsourcing van begeleidingskosten naar Extend. Deze kosten zien we terug in de WSW budgetten. Daarnaast komen loonkostensubsidies voornamelijk ten laste van het inkomensdeel Participatiewet. In de begroting 2019 is reeds geanticipeerd op lagere kosten.
- De totale kosten voor WSW zijn € 362.000 lager dan geraamd en het bedrag is verrekend met de reserve 'sociaal domein'. De begroting WSW wordt opgebouwd uit 2 componenten:
 - doorbetaling van de rijksbijdrage;
Wij betalen de rijksbijdrage per AJ door aan Soweco. Afwijkingen in aantallen AJ zijn een risico voor de gemeente. Over 2018 heeft dit geresulteerd in een voordeel van € 55.000
 - bijdrage in exploitatietekort / ov kosten SW;
Aan Larcom en Soweco worden jaarlijks bijdragen verstrekt ter dekking van het exploitatietekort. Uit deze begroting worden naast de exploitatiebijdragen ook de extra opdrachten aan bijvoorbeeld Extend bekostigd.

Onderstaande posten zijn in 2018 onderschreden, omdat de kosten pas in 2019 gemaakt worden. Deze posten worden hier apart benoemd, aangezien de budgetten niet overgeheveld worden naar 2019, waardoor dit tot een overschrijding zou kunnen leiden in 2019. Als verklaring kan dan verwezen worden naar dit jaarverslag.

Harmonisatie kopv/psz € 29.468

Programma

Klantgerichte organisatie en bestuur

3.3 Programma Klantgerichte organisatie en Bestuur

Het programma Klantgerichte organisatie en bestuur (werkprogramma Fundament) omvat alle bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling. Beoogd effect is een (financieel) gezonde organisatie die inspeelt op de ontwikkelingen in de maatschappij. De doorontwikkeling naar een kernorganisatie staat hierbij de komende jaren centraal.

Uitgangspunten van de doorontwikkeling zijn:

- Wettelijke taken worden uitgevoerd
- Het bestuur kan goed besturen
- Doelen worden met en door de samenleving gerealiseerd

Om dit te bereiken wordt langs 2 lijnen gewerkt:

- Focus op de samenleving
- Slimmer organiseren

Daarom wordt vooral ingezet op professionaliseren, digitaliseren en samenwerking.

Beoogd maatschappelijk effect

De beoogd maatschappelijke effecten binnen dit programma zijn:

- A. Klantgedreven dienstverlening
- B. Solide bedrijfsvoering ten behoeve van een goed functionerende gemeente

Doelenbomen

Binnen dit programma zijn de volgende doelenbomen opgenomen:

1. Dienstverlening en klantcontact
2. Bedrijfsvoering

Per programma/doelenboom worden de volgende vragen beantwoord:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Beoogd maatschappelijk effect

Verbindingen met alle andere doelenbomen

Wat wilden we bereiken

Doelen

‘De identiteit, burgerlijke stand en de persoonsinformatie is authentiek en actueel’

Bij geboorte of bij binnenkomst van elke nieuwe inwoner van Nederland wordt de identiteit vastgesteld en vastgelegd waardoor rechten ontstaan op allerlei voorzieningen en diensten van de overheid. Alle inwoners van de gemeente Twenterand zijn geregistreerd met een set van gegevens in de basisregistratie personen (BRP). Het actueel zijn van de geregistreerde gegevens bepaalt de kwaliteit. De persoonsgegevens moeten van een kwalitatief hoog niveau zijn, omdat honderden publieke instellingen deze gegevens gebruiken in hun contacten met de inwoner. Naar aanleiding van brondocumenten (authenticiteit) worden de gegevens in de BRP geactualiseerd.

‘De uitvoering van de publieksdiensten is snel, soepel en oplossingsgericht’

Bij klantgedreven dienstverlening gaat het om meer dan alleen een goed geregeld (digitaal) proces. Mensen willen een benadering die aansluit bij hun eigen leefwereld. Standaardisatie past evengoed binnen het streven naar dienstverlening met de menselijke maat als maatwerk, mits de keuzes die daarin gemaakt worden volgen uit de leefwereld van mensen.

Er is een toenemend besef dat mensen graag zelf hun zaken regelen, wanneer het hun uitkomt. Self service door de inwoner en ondernemer. Voor mensen die dat niet kunnen bieden we ondersteuning. Standaard waar het kan, persoonlijk en op maat waar het moet.

‘De dienstverlening is toegankelijk en kwalitatief goed’

Bij klantgedreven dienstverlening geloven we dat de kracht voor goede dienstverlening in de betrokkenheid, professionaliteit en ruimte zit van de medewerkers. Toegankelijk qua (toegangs-)kanalen en werken volgens onze dienstverleningskernwaarden: professioneel, invoelend en respectvol, oplossingsgericht en transparant. De logica (of de beleving) van de inwoner is daarbij leidend, onze organisatie is daarbij ondersteunend. We zorgen dat de verwachting rondom onze dienstverlening helder is. Wij stimuleren onze kwaliteit door monitoring en vragen aan klanten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Personen zijn geregistreerd conform hun feitelijke situatie’

De gemeente Twenterand is in 2016 gestart met het project iBurgerzaken waardoor in 2018 inwoners veelvuldig gebruik hebben gemaakt van de digitale mogelijkheden van het doen van aangifte van geboorte, overlijden, huwelijk, en aanvragen van digitale uittreksels. Hiermee is voldaan aan de wettelijke voorwaarden en is aangesloten op de landelijke voorziening, waardoor met in achtneming van de AVG gegevensuitwisseling beter, goedkoper, en sneller wordt met als gevolg de administratieve lastenverlichting voor burgers.

Op 21 maart 2018 hebben de gemeenteraadsverkiezingen en een referendum plaatsgevonden. De pilot centraal tellen was succesvol en wordt bij de verkiezingen in 2019 herhaald.

‘Servicepunt en kanalen met goed opgeleide medewerkers voor de relatie met inwoners, ondernemers en instellingen’

In 2018 zijn de kanalen post, telefonie en balie samengebracht onder 1 team waardoor er meer uniformiteit en samenhang is ontstaan tussen de servicepuntmedewerkers werkzaam bij deze meest gebruikte toegangskanalen. De servicepuntmedewerkers hebben enkele opleidingen doorlopen en zijn gecoacht. Hierbij is specifieke aandacht uitgegaan naar de adequate digitale verwerking en effectieve en efficiënte afhandeling.

‘Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten’

Toegangskanalen

Naast de toegangskanalen post, telefonie en balie maken we gebruik van social media. Vanaf 2018 worden alle binnenkomende telefonische klantcontacten digitaal vastgelegd en wordt er gestreefd naar een directe afhandeling of juiste doorverwijzing. Er vindt stimulans plaats voor het gebruik van de digitale mogelijkheden. Hierbij houden we oog voor inwoners die digitaal minder vaardig zijn. In 2018 is een start gemaakt met de digitale verwerking van alle binnenkomende post (digitaal en analoog). Inmiddels wordt meer dan de helft van de analoge post gedigitaliseerd.

Werken op afspraak

In 2018 is meer op afspraak gewerkt. Hierdoor zijn de wachttijden verkort.

Thuisbezorgen reisdocumenten

Besloten is om deze service te continueren.

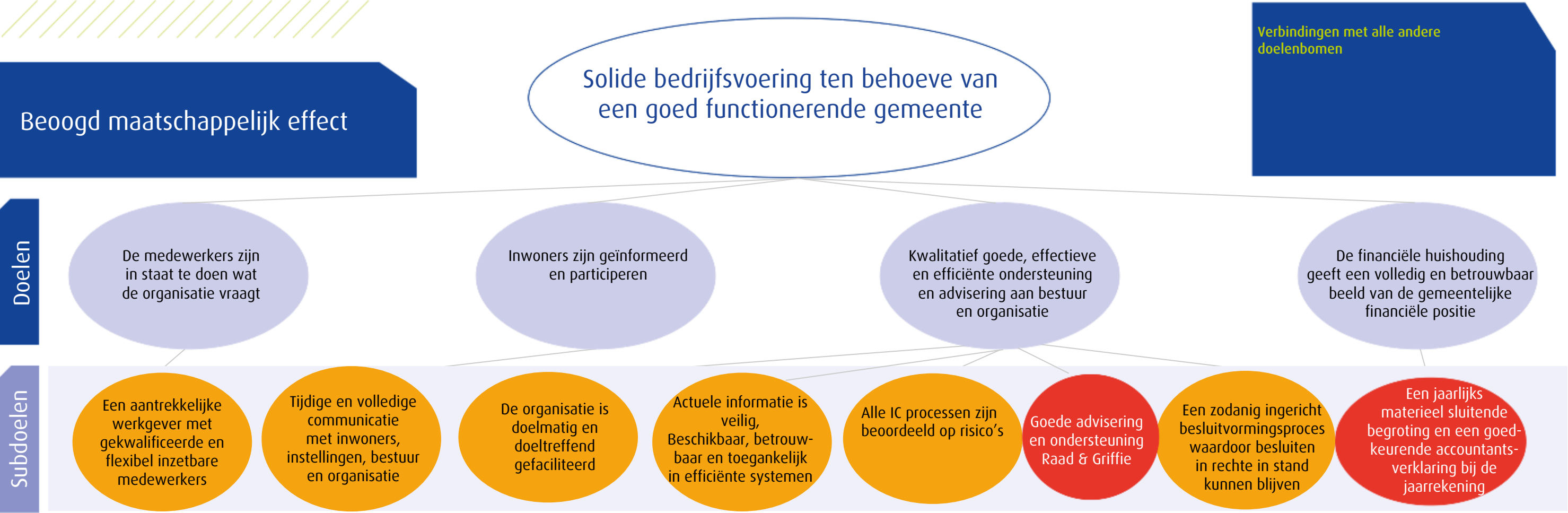
‘De kwaliteit en de klantbeleving wordt gewaardeerd als goed’

Er is gepolst hoe het werken op afspraak is beleefd. Dit is gedaan d.m.v. een uitvraag via de kanalen telefonie en balie. De uitkomsten hiervan blijken overwegend positief te zijn. De wachttijden bij telefonie zijn afgenomen als ook het aantal onbeantwoorde telefoontjes.

Monitoring

Monitoring

	2018	2017	2016	2015	Bron
Beleidsdoelen					
De identiteit, burgerlijke stand en de persoonsinformatie is authentiek en actueel					
Zelfevaluatie Reisdocumenten	96,7%	98%	94%	91%	Zelfevaluatie reisdocumenten
Zelfevaluatie BasisRegistratie Personen (BRP)	95,5%	91%	96%	93%	Zelfevaluatie BPR
Percentage bezorgde reisdocumenten t.o.v. aantal verstrekte reisdocumenten	5,5%	6,9%			

Wat wilden we bereiken

‘De medewerkers zijn in staat te doen wat de organisatie vraagt’

De tekst is herschreven naar allesomvattende activiteiten t.b.v. de professionalisering van de medewerkers.

Daarbij denken wij o.a. aan:

- Werken in rollen i.p.v. functies;
- Teamontwikkeling;
- Leiderschapsontwikkeling;
- Bevordering lerend vermogen;
- Tijd- en plaats onafhankelijk werken;

Door middel van een vlootsschouw wordt in 2018 het effect van de interventies gemeten.

‘Inwoners zijn geïnformeerd en participeren’

Het doel is dat de inwoners van de gemeente Twenterand zich gehoord en betrokken voelen. In beide begrippen zit het tweerichtingsverkeer. Beide bereik je ook door goed te luisteren naar wat er in de Twenterandse samenleving gebeurt en ook door daadwerkelijk iets te doen met die signalen.

‘Kwalitatief goede, effectieve en efficiënte ondersteuning en advisering aan bestuur en organisatie’

Dit meer intern gerichte doel wordt bereikt door de realisatie van de subdoelen van alle SCOPAFIJTH – functies. Als dit doel wordt bereikt, zijn de primaire processen in de andere doelenbomen beter in staat om de bestuurlijke doelen te realiseren.

‘De financiële huishouding geeft een volledig en betrouwbaar beeld van de gemeentelijke financiële positie’

De (financiële) gegevens die bij de verschillende documenten in de p&c-cyclus verstrekt worden, moeten een juist beeld geven van de financiële positie op dat moment. Dit betekent dat de gegevens in het financiële systeem up-to-date moeten zijn.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Een aantrekkelijke werkgever met gekwalificeerde en flexibel inzetbare medewerkers’

Er is continue aandacht voor ontwikkeling op organisatie-, team/programma- en persoonsniveau. Naast formeel leren (opleidingen, workshops etc.) wordt informeel geleerd (leren door werken, leren via coaching en feedback). Er zijn ontwikkelingsdagen georganiseerd waarbij ingezet is op het thema’s “competenties” en “houding en gedrag”. Deze dagen hebben geleid tot meer onderlinge verbinding binnen de organisatie om (verbetering van de) samenwerking aan de geformuleerde doelen vorm te geven. Er is en wordt geïnvesteerd in mobiliteit, ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Zij worden zoveel mogelijk op basis van kennis, competenties en talenten ingezet op taken en rollen. Integriteit heeft structureel aandacht en is geborgd.

‘Tijdige en volledige communicatie met inwoners, instellingen, bestuur en organisatie’

Om inwoners van de gemeente Twenterand mee te nemen in ontwikkelingen is het van belang ze tijdig en volledig te informeren. In het jaar 2018 is een flinke stap gemaakt om de communicatie beter aan te laten sluiten bij de inwoners van Twenterand. Tijdig, maar zeker ook begrijpelijker. Het nieuwe college is hier al mee begonnen door samen met het Taalpunt een coalitieakkoord te schrijven specifiek voor laaggeletterden. Andere voorbeelden zijn de begroting in één oogopslag en de visual sociaal domein. Voor hetzelfde doel hebben heel veel medewerkers van de gemeente ook een schrijftraining gevolgd, om brieven, e-mails en adviezen zo helder mogelijk te schrijven. Ook wordt regelmatig de hulp van het Taalpunt Twenterand ingeschakeld voor begrijpelijke communicatie.

Het visueel maken van een communicatieboodschap is iets waar we het afgelopen jaar veel mee bezig zijn geweest. Zo hebben we in 2018 video’s gemaakt over asbest van het dak, het werk in de openbare ruimte en sfeervideo’s van bijeenkomsten. Video’s en visuals worden gedeeld via social media. In de reacties die daarop komen, merk je dat dit een groter bereik heeft, al dan niet in combinatie met gedrukte media, mailings enz.

Participatie

Wat betreft participatieprojecten is er communicatieve ondersteuning geweest voor het project wijkgericht werken, waarmee is gestart met een pilot in Vroomshoop. Samen met de buurtbewoners wordt daar gewerkt aan een buurtplan met daarin de werkzaamheden in de openbare ruimte voor de komende vier jaar. Ook is er gewerkt aan een ‘loket’ waar mensen terecht kunnen met een idee of initiatief dat ze zelf graag uit willen voeren. In de loop van 2019 wordt dit loket actiever gecommuniceerd zodat ook bekend is waar mensen met hun initiatief terecht kunnen. Het spreekt voor zich dat er op verschillende onderwerpen bijeenkomsten e.d. worden georganiseerd die erop gericht zijn om mensen hun mening te laten geven over een onderwerp.

In 2018 is gestart met de aanbesteding van Gemeentecontact. Deze aanbesteding wordt begin 2019 afgerond. Ook is er steeds meer samenwerking tussen het servicepunt en het cluster communicatie om de website een belangrijke plek te laten hebben in de dienstverlening naar de inwoners. Steeds wordt bekeken hoe de website en social media meer en meer als informatiebron voor de dienstverlening ingezet kan worden. Door middel van actieve web-care geven we antwoord op vragen van inwoners en bedrijven en wordt dagelijks bijgehouden wat er in en over Twenterand wordt gezegd. Waar nodig wijzen we collega’s en bestuurders op onderwerpen die spelen.

‘De organisatie is doelmatig en doeltreffend gefaciliteerd’

In 2018 is verder gewerkt om de randvoorwaarden op het gebied van bedrijfsvoering verder te optimaliseren. Hiervoor worden onder andere de opgaven zoals opgenomen in de ontwikkelagenda Transitieprogramma gerealiseerd. Ook het verder verbeteren van processen heeft de continue aandacht.

Duurzaam en toekomstbestendig gemeentehuis

In 2018 heeft er een vooronderzoek plaatsgevonden inzake de herinrichting van het gemeentehuis. Er is onderzocht of er een gedeelte van het gemeentehuis verhuurd kan worden aan maatschappelijke partijen zoals bijvoorbeeld de bibliotheek, hoe het gemeentehuis duurzamer gemaakt kan worden en hoe met een werkplekconcept beter gebruik gemaakt kan worden van de ruimte in het gemeentehuis. Ook de brandveiligheid wordt hierbij meegenomen. In 2019 wordt het project verder uitgewerkt.

I&A

In 2018 is het onderzoek naar een mogelijke samenwerking dan wel uitbesteden van de I & A taken bij een Twentse gemeente verder vormgegeven. Eind 2018 zijn de werkzaamheden afgerond. Begin 2019 is gebleken dat het politieke beeld over dit onderwerp aanleiding was voor het college om vooralsnog de functie van I en A binnen de gemeente Twenterand verder te ontwikkelen.

Samenwerking Control

In 2018 is dit traject in regionaal verband afgerond. Hoewel de aanleiding om meer samen te werken wordt onderkend, is er voor gekozen om met name in te zetten op kennisdeling en elkaar informeren. Er is een gemeenschappelijk kader opgesteld voor een VIC – plan (Verbijzondere Interne Controle) dat aan alle gemeenten beschikbaar is gesteld. Tevens is een deel van de aanbevelingen bij een bestaande overlegvorm (Copro-overleg) in het kader van Samen 14 belegd.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

‘Actuele informatie is veilig, beschikbaar, betrouwbaar en toegankelijk in efficiënte systemen’

Twenterand Digitaal

Klantgericht samenwerken, zaakgericht werken

Vanaf eind januari 2018 kunnen circa 200 (klant)processen zaakgericht worden afgehandeld. Deze mijlpaal vormt de start van het (verder) inrichten van het beheer, markeert de doorontwikkeling en de transitie van DIV en vormt een belangrijke randvoorwaarde voor de toegang voor inwoners tot hun eigen dossier. In 2018 zijn taaksystemen gekoppeld en is een aanzet tot sturingsinformatie opgesteld. Tevens zijn bestaande werkprocessen/zaaktypen geëvalueerd om belemmeringen voor het gebruik weg te nemen. Kortom het project klantgericht samenwerken, de invoering van zaakgericht werken, loopt volop.

Informatiebeveiliging en privacy

Implementatie Informatiebeveiliging / BIG. Aan de hand van het normenkader van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten) is in 2018 gewerkt aan de implementatie van het in 2017 vastgestelde informatiebeveiligingsbeleid. De meest dringende zaken zijn als eerste opgepakt.

AVG

Op 25 mei 2018 is de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) in werking getreden. De privacy-rechten van inwoners zijn hiermee uitgebreid. Er is een FG (Functionaris Gegevensbescherming) aangesteld om intern toezicht te houden. Het opstellen van een verwerkingsregister heeft veel energie gekost. Een beperkt aantal datalekken is intern geregistreerd, waarvan er één is gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. De komst van de AVG en de focus hierop heeft ervoor gezorgd dat een aantal investeringen voor de implementatie van technische maatregelen in het kader van de BIG zijn opgeschoven naar 2019.

ENSIA

Om de verantwoordings- en auditlast te beperken is in 2018 voor het eerst gebruik gemaakt van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). ENSIA voorziet er in dat zowel de horizontale en verticale verantwoording over informatiebeveiliging gebundeld en in samenhang plaatsvindt. De ervaringen daarmee zijn positief. Voor het eerst is de intern uitgevoerde zelfevaluatie van SuwiNet ook door een externe IT-auditor getoetst. De noodzakelijke verbeterpunten zijn opgenomen in een ‘verbeterplan’. Dit verbeterplan is in uitvoering.

Informatie- en archiefbeheer

In het kader van beschikbare, betrouwbare en toegankelijk informatie heeft de organisatie tot doel het informatie- en archiefbeheer op orde te hebben binnen het kader van de Archiefwet en aanverwante regelgeving. Hierover legt het college als zorgdrager voor de archiefbescheiden op grond van de Archiefverordening jaarlijks verantwoording af aan de raad. Het ene jaar wordt dit gedaan via een uitgebreid verslag aan de hand van kritische prestatie indicatoren (kpi-verslag). Het andere jaar in de vorm van een beknopt jaarverslag op basis van de verbeterpunten uit het kpi-verslag. Over het jaar 2018 betreft het dit, als tweede genoemde jaarverslag informatie- en archiefbeheer, welke als bijlage D bij de jaarstukken is opgenomen.

Het uitfaseren van SIM (website) en Corsa (digitaal archief) is slechts deels gelukt. De dubbele software kosten als gevolg van deze vertraging komt ten laste van het werkbudget Twenterand Digitaal.

‘Alle IC processen zijn beoordeeld op risico’s’

Uitvoeren verbijzonderde interne controles (VIC-rechtmatigheid)

Alle processen binnen de VIC zijn geactualiseerd (AO) en interne beheersmaatregelen zijn getoetst (VIC). In 2018 is er met name extra ingezet op interne beheersing binnen het sociaal domein en onze inkopen (spend-analyse). De werkzaamheden hebben geleid tot een verbetering van de kwaliteit van de interne beheersing en administratieve organisatie.

Uitvoeren risicomanagement

De in 2016 in gang gezette aanscherping van het risicomanagement is in 2018 verder uitgebouwd. Dat heeft zijn beslag gekregen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Daarnaast is verder ingezet op bewustwording aangaande risico’s (inclusief frauderisico’s).

‘Goede advisering en ondersteuning Raad & Griffie’

Zie paragraaf bedrijfsvoering

‘Een zodanig ingericht besluitvormingsproces waardoor besluiten in rechte in stand kunnen blijven’

Adviesnota’s, raadsbrieven, raadsvoorstellen en raadsbesluiten, die via iBABS ter besluitvorming aan het college en de raad worden aangeboden, zijn beoordeeld door het cluster bestuurlijk-juridische zaken. Bij het team grondzaken is het zogenaamde ‘vier ogen-principe’ toegepast. Bij de behandeling van klachten en bezwaren is bekeken of een oplossing kan worden gevonden zonder procedures (zogenaamde premediation). Daarnaast zijn de juridische adviseurs in een vroeg stadium betrokken bij nieuwe initiatieven. Ook konden medewerkers en inwoners van de Twenterand zich wekelijks in het gemeentehuis melden bij twee mediators. Van deze mogelijkheid is veelvuldig gebruik gemaakt. *Door mediation worden bijvoorbeeld burengeschillen voorkomen. (opgenomen in DB openbare orde & veiligheid)*

‘Een jaarlijks materieel sluitende begroting en een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening’

Door de forse opgave binnen het sociaal domein, het niet concreet genoeg verwoorden van bezuinigingsmaatregelen en de aangenomen amendementen bij de begrotingsbehandeling, heeft de toezichthouder gemeend de gemeente Twenterand voor 2018 onder preventief toezicht te moeten plaatsen. Op 13 maart 2018 heeft de raad een aantal voorstellen aangenomen, waardoor het preventief toezicht door de toezichthouder weer is opgeheven. De begroting is materieel sluitend beoordeeld.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan

Zoekrichting ‘Financiële en organisatorische mogelijkheden benutten’

Doorontwikkeling kernorganisatie in relatie tot organisatie brede knelpunten

In 2018 is gebleken dat er organisatie brede knelpunten zijn, waardoor de zoekrichting ‘Financiële en organisatorische mogelijkheden benutten’ (400k naar 2021 toe, startend met 100k startend 2019) niet reëel is en derhalve niet zal worden gerealiseerd. Een deel van de knelpunten is bij de begroting 2019 opgelost, een deel opgevangen binnen de flexibele schil en door interne verschuivingen. Een aantal knelpunten moet nog worden opgelost o.a. capaciteit voor BOA’s en participatie. Om effect/resultaat te (blijven) bereiken, is het noodzakelijk om te blijven investeren in de kwaliteit en de kwantiteit van de gemeentelijke organisatie.

Benutten onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB is zo groot als het verschil tussen het gehanteerde tarief van de gemeente en het tarief om tot een "artikel 12 gemeente" gerekend te worden. Gezien de financiële problematiek is gekozen om binnen de lijn ‘Financiële en organisatorische mogelijkheden benutten’ € 100.000 te verwerken binnen de ruimte die de onbenutte belastingcapaciteit gaf. Dit bedrag is procentueel verdeeld over de opbrengst OZB woningen en niet-woningen.

Monitoring

Monitoring

Verplichte indicatoren	2018	2017	2016	2015	Bron
Formatie*	183,4	176,0	191,2	206,0	Vensters voor Bedrijfsvoering
Werkelijke Bezetting*	183,4	176,2	192,0	196,0	Vensters voor Bedrijfsvoering
Apparaatskosten (kst. per inwoner)	€ 542	€ 561	€ 517	€ 551	Vensters voor Bedrijfsvoering
Externe inhuur (% van de loonsom)	20,8%	22,2%	19,0%	15,4%	Vensters voor Bedrijfsvoering
Overhead (% van de totale lasten)	32,9%	29,1%	29,5%	33,8%	Vensters voor Bedrijfsvoering

* cijfers zijn per 31-12

Wat heeft het gekost

Overzicht 3.4 baten en lasten Klantgerichte organisatie en bestuur

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in boekjaar
<i>Doelenboom dienstverlening en klantcontact</i>				
Lasten	645.231	618.846	2.498.283	75
Baten	-573.182	-585.370	-424.570	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	72.049	33.476	2.073.713	75
<i>Doelenboom bedrijfsvoering</i>				
Lasten	3.718.920	3.334.457	4.784.297	616.183
Baten	-749.491	-716.541	-742.541	0
<i>Saldo van baten en lasten</i>	2.969.429	2.617.916	4.041.756	616.183
Totaal programma lasten	4.364.151	3.953.302	7.282.580	616.258
Totaal programma baten	-1.322.673	-1.301.911	-1.167.111	0
<i>Totaal saldo van baten en lasten</i>	3.041.479	2.651.391	6.115.469	616.258
Mutaties reserves programma	-819.895	-714.872	18.048	-248.840
<i>Geraamd resultaat</i>	2.221.583	1.936.519	6.133.517	367.418

Wat heeft het gekost

Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten op programma 4 is € 390.000 hoger dan geraamd. Dit verschil wordt onder andere veroorzaakt door onderstaande gegevens.

- De kosten voor verkiezingen zijn in 2018 met € 24.000 overschreden. Er zijn twee verkiezingen geweest in 2018 en daarnaast zijn er (extra) kosten gemaakt voor het beoordelen van de toegankelijkheid van stembureaus.
- Er heeft een verplichte storting in de voorziening pensioen politieke ambtsdragers plaatsgevonden om de voorziening op het vereiste niveau te brengen. Per saldo zorgt dit voor een nadeel van € 50.000
- Het budget voor de kwaliteitsmeting van dienstverlening is in 2018 niet gebruikt en zorgt voor een voordeel op dit programma van bijna € 15.000
- Het totale budget voor het product ‘bestuurlijke samenwerking’ wordt met ruim € 18.000 overschreden. Zoals bij de Berap reeds is aangegeven, neemt het werkvolume op dit gebied (samenwerking tussen gemeenten) toe, waardoor ook de kosten toenemen.
- De primitieve begroting sloot met een voordeel van € 145.000. Omdat de begroting sluitend moet zijn, is hiervoor een stelpost opgenomen die in 2018 ongemoeid is gelaten
- De accountant heeft in 2018 structurele meerkosten in rekening gebracht (hoofdzakelijk veroorzaakt door extra werkzaamheden op het sociaal domein). Dit zorgt voor een nadeel van € 37.500. Het alternatief was opnieuw aanbesteden, waarbij de kans aanwezig was dat wij geconfronteerd werden met nog hogere kosten.
- In 2018 is het budget voor aanschaf en onderhoud van software overschreden met € 138.000. Er zijn meer licenties voor Office 365 en Citrix aangeschaft dan bij de begroting vanuit is gegaan, in verband met het vergroten van de mogelijkheid tot flexwerken. Daarnaast zijn er meerkosten geweest door nieuwe taken, toegenomen digitalisering en inflatiecorrecties (bv. ibuza, ibabs, Topicus en Dimpact)
- In 2018 is een door de gemeente verstrekte lening voor €40.000 afgeboekt in verband met het faillissement van de leningnemer.
- Het personeelsbudget voor applicatiebeheer inzake Twenterand Digitaal is in 2018 met bijna € 25.400 overschreden. Deze post was in 2017 onderschreden, deze overschrijding is in het jaarverslag 2017 reeds aangekondigd.
- De kosten voor de salarisadministratie (in Wierden) zijn € 25.000 hoger dan geraamd.
- Zoals in de bestuursrapportage 2018 reeds is aangegeven, is structureel meer personele inzet benodigd om goed invulling te kunnen geven aan de reguliere verantwoordelijkheden voor het sociaal domein. Voor 2018 is in de bestuursrapportage voorgesteld om het tekort (van € 700.000) eenmalig te dekken door aanwending van de reserve Sociaal Domein. Omdat deze dekking bij de resultaatbestemming inzichtelijk wordt gemaakt (en daar leidt tot een voordeel), wordt de post ‘salarissen en sociale lasten’ op dit programma overschreden met € 647.500. Per saldo is er in 2018 echter sprake van een voordeel op salarissen van € 52.500.
- De kosten met betrekking tot de heroriëntatie van de organisatie bedragen in 2017 € 5.000 en zijn daarmee € 272.500 lager dan bij de begroting vanuit is gegaan. Deze kosten worden gedekt uit de reserve heroriëntatie en de onttrekking is daarmee ook lager dan geraamd.
- In verband met uitgestelde ICT projecten is het budget voor beveiliging in 2018 met ruim € 77.000 onderschreden. Deze werkzaamheden worden naar alle waarschijnlijkheid in 2019 uitgevoerd en kunnen dan leiden tot een overschrijding van dit budget in 2019.
- Het extra budget voor nieuwe raadsleden is in 2018 niet volledig benut. Dit zorgt voor een voordeel van ruim € 11.000.

Onderstaande posten zijn in 2018 onderschreden, omdat de kosten pas in 2019 gemaakt worden. Deze posten worden hier apart benoemd, aangezien de budgetten niet overgeheveld worden naar 2019, waardoor dit tot een overschrijding zou kunnen leiden in 2019. Als verklaring kan dan verwezen worden naar dit jaarverslag.

Beveiliging	€ 77.348
Extra budget nieuwe raadsleden	€ 11.311
Ondersteuning en ontwikkeling raad	€ 13.415

3. Algemene dekkingsmiddelen 2018

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in boekjaar
<i>Lokale heffingen</i>				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-5.293.255	-5.246.000	-5.362.700	0
Saldo van baten en lasten	-5.293.255	-5.246.000	-5.362.700	0
<i>Algemene uitkering</i>				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-32.858.194	-29.969.467	-29.408.480	-3.335.485
Saldo van baten en lasten	-32.858.194	-29.969.467	-29.408.480	-3.335.485
<i>Dividend</i>				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-1.593.396	-1.781.343	-1.745.343	0
Saldo van baten en lasten	-1.593.396	-1.781.343	-1.745.343	0
<i>Saldo financieringsfunctie</i>				
Lasten	720.869	723.836	844.848	0
Baten	-76.091	-102.176	-109.176	0
Saldo van baten en lasten	644.778	621.660	735.672	0
<i>Overige algemene dekkingsmiddelen</i>				
Lasten	0	0	0	0
Baten	-1.598.045	-1.585.445	-1.358.945	0
Saldo van baten en lasten	-1.598.045	-1.585.445	-1.358.945	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-40.698.112	-37.960.595	-37.139.796	-3.335.485

Wat heeft het gekost

De algemene dekkingsmiddelen laten een voordeel zien van ruim € 2.737.500. Dit verschil wordt onder andere veroorzaakt door onderstaande gegevens.

- De opbrengst van de onroerendezaakbelasting is ruim € 47.000 hoger dan bij de begroting vanuit is gegaan.
- De werkelijke inkomsten vanuit het gemeentefonds bedragen in 2018 bijna € 2.890.000 meer dan begroot. In dit voordeel zit wel de eenmalige bijdrage uit de voorziening knelpunten sociaal domein van € 3.335.485. Wanneer deze buiten beschouwing gelaten wordt, bedraagt het nadeel afgerond € 445.000. Het nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door het naar beneden bijstellen van de groei van het gemeentefonds met € 194 miljoen, een uitname van € 169 miljoen voor het BTW-compensatiefonds en een verrekening van 2017 die in 2018 plaatsvond.
- In 2018 is bijna € 188.000 minder aan dividend ontvangen dan geraamd. In de begroting 2018 is een te hoog bedrag opgenomen voor het te ontvangen dividend van Regio Twente. Dit zorgt voor een nadeel van € 100.000. Daarnaast ontvangen wij geen dividend van Vitens meer, aangezien de aandelen hiervan zijn verkocht. Dit zorgt voor een nadeel van € 88.000 bij de algemene dekkingsmiddelen. Bij de resultaatbestemming staat hier een onttrekking vanuit de reserve 'wegvallen dividend Vitens' tegenover.
- Het saldo van de financieringsfunctie laat een nadeel zien van € 23.000. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er in 2018 minder rente is ontvangen inzake de achtergestelde lening Vitens en de verstrekte hypotheek aan ambtenaren. Hier staat tegenover dat er meer rente ontvangen is dan geraamd als gevolg van het aantrekken van kortlopende geldleningen (in verband met de negatieve rente hierop).
- De overige algemene dekkingsmiddelen zijn € 12.600 hoger dan geraamd. Dit verschil wordt veroorzaakt door de hogere opbrengst toeristenbelasting in 2018.

Resultaatbestemming, mutaties reserves (onderdeel programma 4)

Resultaatbestemming, mutaties reserves

Omschrijving programma	Realisatie begrotingsjaar			Raming begrotingsjaar na wijziging			Raming begrotingsjaar voor wijziging		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Veilig leefklimaat	-87.751	843.028	755.277	-846.157	0	-846.157	-717.604	0	-717.604
2. Aantrekkelijke gemeente	-588.019	41.379	-546.640	-1.960.823	-50.000	-2.010.823	-615.248	0	-615.248
3. Maatsch. Ontwikkeling en zelfredzaamheid	-3.792.365	2.602.566	-1.189.799	-3.679.959	1.200.000	-2.479.959	-1.844.173	0	-1.844.173
4. Klantgerichte organisatie en bestuur	-1.550.068	730.173	-819.895	-1.428.114	713.242	-714.872	-695.194	713.242	18.048
Totaal mutaties reserves	-6.018.203	4.217.146	-1.801.057	-7.915.054	1.863.242	-6.051.812	-3.872.219	713.242	-3.158.977

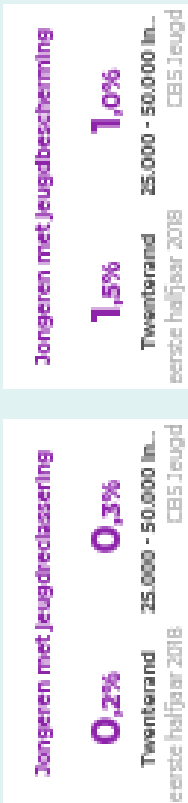
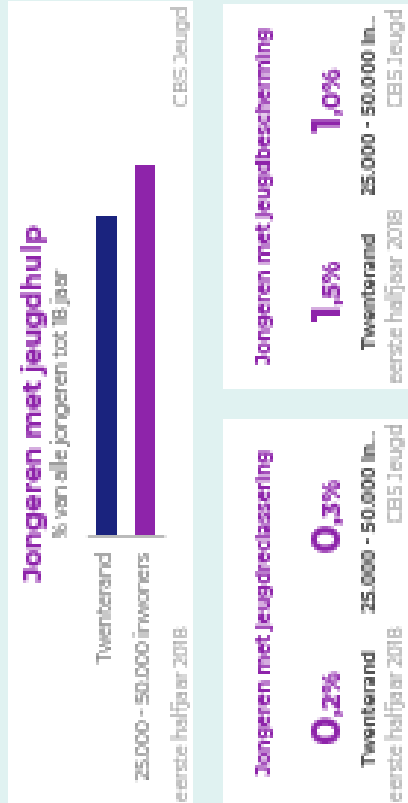
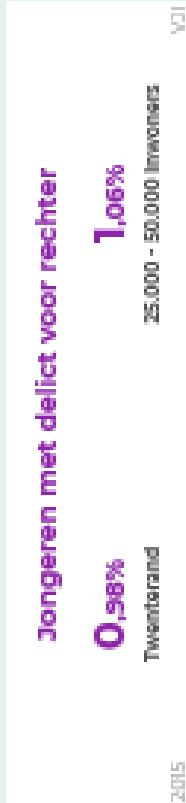
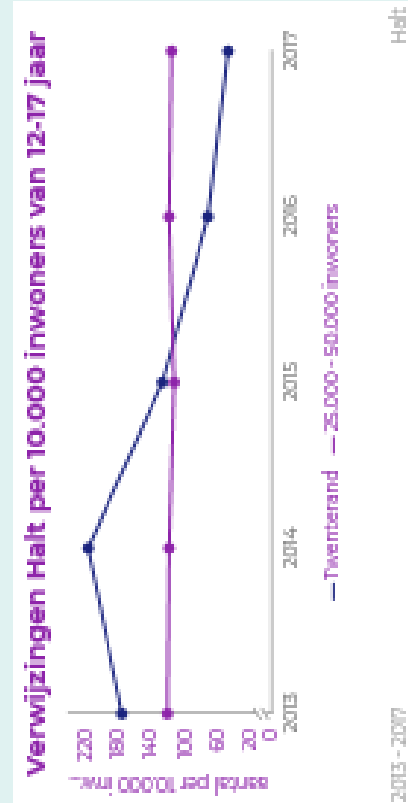
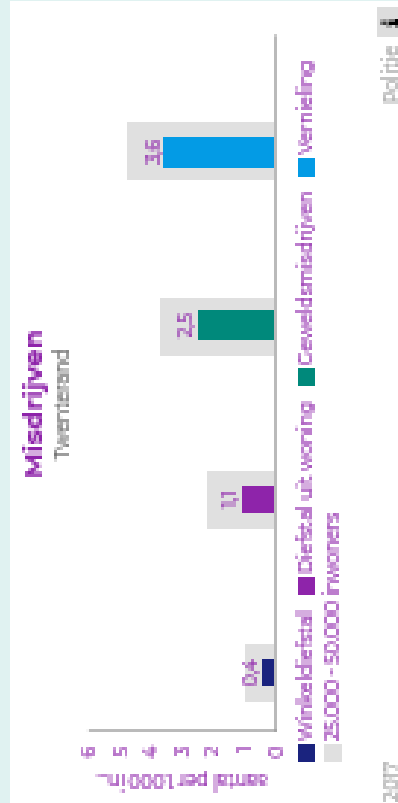
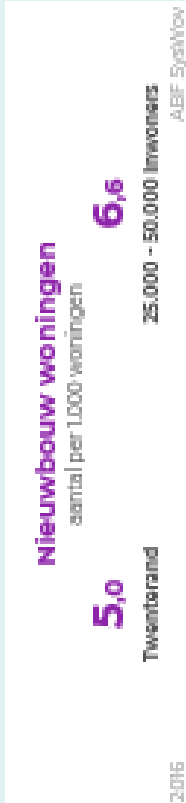
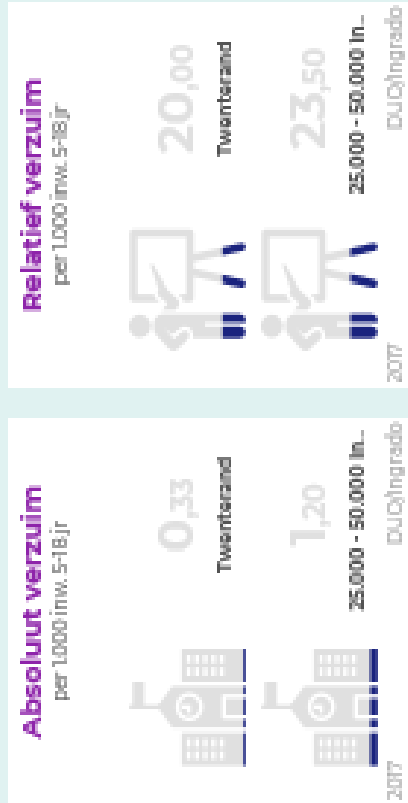
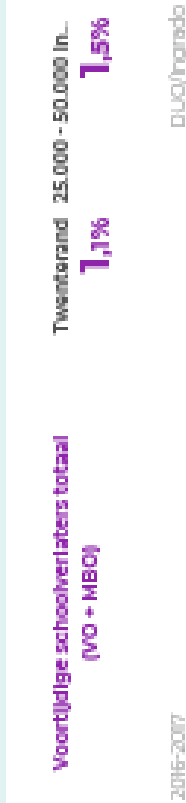
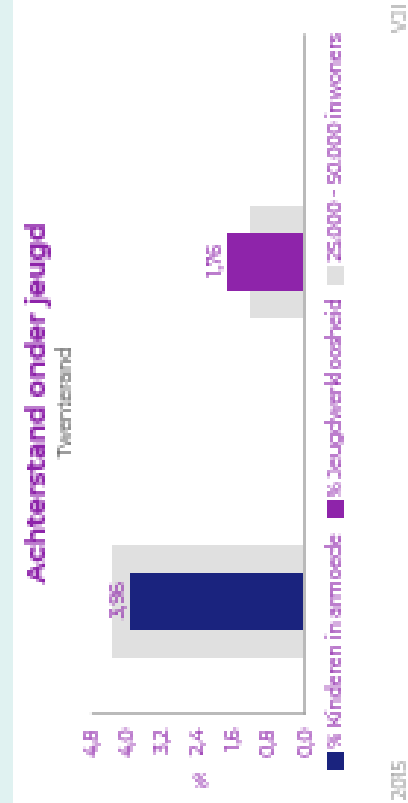
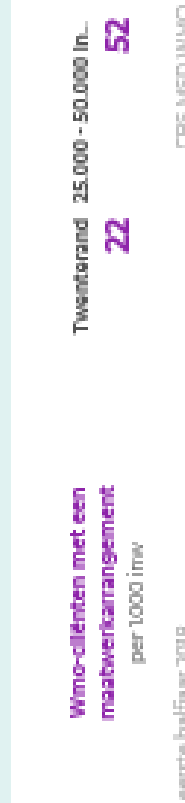
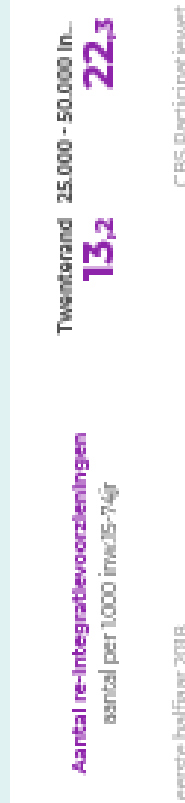
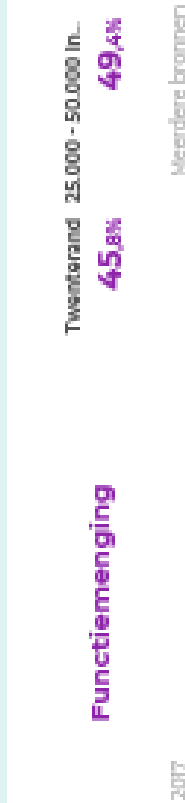
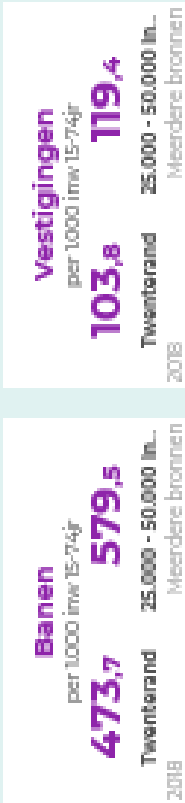
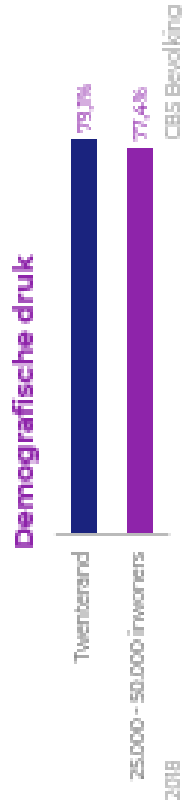
Het saldo van de resultaatbestemming is bijna € 4.251.000 lager dan begroot. Er is per saldo minder onttrokken en meer gestort in reserves dan bij de begroting vanuit is gegaan. Het verschil wordt onder andere veroorzaakt door onderstaande gegevens:

- Het grondbedrijf laat per saldo een voordeel zien van € 755.000. Dit bedrag wordt gestort in de algemene risicoreserve en was niet geraamd.
- De onttrekking uit de reserve onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken is in totaal € 341.000 lager dan geraamd.
- De geraamde onttrekking voor het zwembad in 2018 is niet gedaan. Dit bedrag is doorgeschoven naar 2019 en levert bij de resultaatbestemming een nadeel op van bijna € 1.043.412.
- De onttrekking uit de reserve heroriëntatie is € 272.500 lager dan geraamd omdat de kosten met betrekking tot de heroriëntatie van de organisatie in 2018 ook lager zijn dan bij de begroting vanuit is gegaan.
- De kapitaallasten van de zorgcomponent van de brede school Vroomshoop zijn bijna € 557.000 lager dan bij de begroting vanuit is gegaan. Deze kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve ‘brede school Vroomshoop zorgcomponent’, waardoor deze bijdrage eveneens lager is dan geraamd.
- De kosten voor het integraal genotsmiddelenbeleid zijn ruim € 56.000 lager dan bij de begroting vanuit is gegaan. Deze kosten worden waarschijnlijk in 2019 gemaakt. De kosten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve ‘integraal genotsmiddelenbeleid’, waardoor deze bijdrage eveneens lager is dan begroot.
- Per saldo is er ruim € 1.086.000 meer gestort in de reserve ‘sociaal domein’ dan bij de begroting vanuit is gegaan. Deze reserve dient als schommelfonds en hierdoor kan (van tevoren) niet precies inzichtelijk gemaakt worden welke bedragen gestort of onttrokken worden.

Omschrijving	Onttrekkingen 2018	Toevoegingen 2018
Reserve Wegvallen dividend Vitens	172.534	
Reserve Gymlokaal Weemelanden	31.842	
Reserve Kulturhus	35.792	
Reserve Sportaccommodatiebeleid	81.242	
Reserve Brede school De Smithoek	75.000	
Reserve Brede school Westerhaar	57.323	
Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	50.938	
Reserve Centralisatie gemeentehuis	115.066	
Reserve Brede School Vroomshoop	10.000	
Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken		718.261
	629.737	718.261

Voor meer informatie over de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves verwijzen wij u naar de Staat van reserves en voorzieningen achterin deze jaarstukken.

2.5 Beleidsindicatoren programma's conform BBV

* Cijfers gebaseerd op meest recente cijfers waarstaatjegemeente.nl

Algemene dekkingsmiddelen

3. Algemene dekkingsmiddelen 2018

Lokale heffingen

De gemeente Twenterand kent de volgende niet bestedings gebonden gemeentelijke heffingen:

	Realisatie begrotings jaar	Raming begrotings jaar na wijziging	Raming begrotings jaar voor wijziging
Onroerende-zaak belasting	5.293.255	5.246.000	5.362.700
Totaal	<u>5.293.255</u>	<u>5.246.000</u>	<u>5.362.700</u>

Dividend

Verantwoord zijn de navolgende dividenden:

	Realisatie begrotings jaar	Raming begrotings jaar na wijziging	Raming begrotings jaar voor wijziging
Bank Nederlandse Gemeenten	60.386	60.000	24.000
Regio Twente (Twence BV)	245.039	345.843	345.843
Vitens	0	88.000	88.000
Cogas	1.116.000	1.116.000	1.116.000
Essent	29.471	29.000	29.000
Wadinko	42.500	42.500	42.500
Rova	100.000	100.000	100.000
Totaal	<u>1.593.396</u>	<u>1.781.343</u>	<u>1.745.343</u>

Saldo financieringsfunctie

	Realisatie begrotings jaar	Raming begrotings jaar na wijziging	Raming begrotings jaar voor wijziging
Baten	76.091	102.176	109.176
Lasten	720.869	723.836	844.848
Per saldo nadeel	<u>644.778</u>	<u>621.660</u>	<u>735.672</u>

Ter toelichting wordt het volgende vermeld:

Onder het saldo van de financieringsfunctie moet in dit verband worden verstaan het saldo van de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en de ontvangen rente over uitzettingen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De gemeente rekent rentelasten aan de diverse programma's toe, zodat die programma's een integraal beeld geven van de kosten die met de uitvoering gemoeid zijn. Daarbij wordt ook rente gecalculeerd over het werkzame eigen vermogen van de gemeente. Aangezien de gecalculeerde rente over het eigen vermogen niet daadwerkelijk betaald hoeft te worden, vloeit deze terug in de gemeentelijke baten. De rente over de vrije componenten van het eigen vermogen wordt daarbij als algemeen dekkingsmiddel verantwoord.

	Realisatie begrotings jaar	Raming begrotings jaar na wijziging	Raming begrotings jaar voor wijziging
Overige rente reserves/ voorzieningen:			
- Bespaarde rente reserves	963.503	963.964	786.964
- Bespaarde rente voorzieningen	399.539	399.481	357.481
Overige algemene dekkingsmidde- len:			
- Hondenbelasting	172.502	172.000	172.000
- Forensenbelasting	5.024	5.000	5.000
- Toeristenbelasting	57.476	45.000	37.500
	<u>1.598.045</u>	<u>1.585.445</u>	<u>1.358.945</u>

Algemene uitkering

	Realisatie begrotings jaar	Raming begrotings jaar na wijziging	Raming begrotings jaar voor wijziging
Baten	32.858.194	29.969.467	29.408.480

Paragrafen

Jaarstukken 2018

4.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Doel van deze paragraaf is weergeven hoe solide de positie van de gemeente is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Dat gebeurt door het schetsen van weerstandsvermogen, risicobeheersing en kengetallen over de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Zo worden inzichtelijkheid en transparantie van de begroting verder vergroot, evenals de mogelijkheid om de financiële positie van de gemeente te beoordelen. Bij risicobeheersing is in 2016 gestart met een verbeterslag. In de programmabegroting 2017 is een eerste aanzet van de uitkomsten weergegeven, onderstaand is hierop voort gebouwd.

Algemeen

Doel van deze paragraaf is weergeven hoe solide de positie van de gemeente is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Dat gebeurt door het schetsen van weerstandsvermogen en risicobeheersing. Ook worden voorgeschreven kengetallen over de financiële weerbaarheid en wendbaarheid gepresenteerd.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicobeheersing is het geheel aan activiteiten en maatregelen voor het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met – gewenste of ongewenste – gevolgen. Deze gevolgen kunnen beleidsmatig en/of financieel zijn. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering ervan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit (hoeveel niet bestemde middelen er zijn) en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen nodig zijn om alle risico's op te kunnen vangen).

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de componenten zoals die in de volgende tabel zijn samengevat. Ultimo 2018 bedraagt de weerstandscapaciteit € 9.059.331.

Tabel Weerstandscapaciteit

Omschrijving	Stand 31-12-2017	Stand 31-12-2018	Stand 31-12-2018
	rekening		rekening
		begroot	
Algemene Risico Reserve	€ 4.250.000	€ 4.250.000	€ 4.814.656
Reserve minimabeleid	€ 400.932	€ 320.000	€ 195.399
Reserve Sociaal Domein	€ 4.208.138	€ 1.878.137	€ 3.049.316
Reserve risico's grondbedrijf	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Totaal	€ 9.859.070	€ 7.448.137	€ 9.059.331

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die worden gelopen. Risico's worden bepaald in het kader van risicobeheersing of risicomanagement. Doelen van risicomanagement zijn het bevorderen van risicobewustzijn, het expliciet maken en beheersen van risico's en het maken van bewuste afwegingen. Het gaat om een continu proces gericht op de volgende aspecten:

- Het identificeren van risico's: waar lopen we welke risico's?
- Het classificeren van risico's: hoe groot is de kans, de impact en het financiële effect?
- Het treffen van beheersmaatregelen bij de grootste risico's

De aanpak voorziet erin dat twee maal per jaar een sessie plaatsvindt met inhoudelijk en financieel betrokkenen. In die sessies worden risico's benoemd en waarbij per risico de kans op optreden en de gevolgen (impact) ervan worden bepaald. Gevolgen in financiële zin – incidenteel of structureel (i/s in de onderstaande tabel) - en voor doelstelling en imago (in de vorm van een rapportcijfer, waarbij een hoger cijfer staat voor een groter gevolg). Zo ontstaat een actueel overzicht van alle risico's, op basis waarvan beheersmaatregelen – gericht op het verminderen van de kans op optreden en/of op het beperken van de gevolgen - worden getroffen.

Voor de benodigde weerstandscapaciteit zijn alle risico's meegenomen met een financiële effect vanaf € 100.000. Het financiële effect per risico bestaat uit de kans van optreden vermenigvuldigd met de financiële impact. Onder de aanname, dat niet alle risico's zich gelijktijdig voordoen, wordt er van uit gegaan dat zo voldoende weerstandsvermogen wordt opgebouwd.

De belangrijkste risico's zijn samengevat in de tabel Risico's en worden daaronder toegelicht. Daarmee zijn niet alle risico's benoemd. Want de gemeente zit sterk in de Twenterandse samenleving en heeft vele relaties met bijv. sportverenigingen en culturele organisaties. Het kan dan gaan om private / maatschappelijke organisaties met een grote betekenis voor de Twenterandse samenleving. Deze kan zo groot zijn dat, wanneer zich bijv. bedrijfsvoering risico's voordoen bij die organisaties, de gemeente als vangnet kan optreden, bestuurlijk dan wel financieel, afhankelijk van bestuurlijke afweging. Deze scenario's zijn slecht op voorhand te bepalen omdat de gemeente veelal geen statutaire verantwoordelijkheid draagt. Ook zijn er risico's verbonden aan economische ontwikkelingen. Zo kan de huidige hoogconjunctuur leiden tot sterk oplopende prijzen in de bouw en tot vertraging op gewenste ontwikkelingen.

Tabel Risico's

Risico's	in euro's	impact			kans	vereist weerstandsv Vermogen
		i/s	doel	imago		
1 Het onvoldoende realiseren van kanteling en bijsturingsmaatregelen	€ 1.000.000	s	7	7	60%	€ 1.200.000
2 Huishoudelijke ondersteuning	€ 200.000	s	6	4	75%	€ 300.000
3 Open einde' regelingen	€ 1.000.000	s	7	7	50%	€ 1.000.000
4 Twentse visie op vervoer	€ 100.000	s	7	7	25%	€ 50.000
5 Optreden majeure procesfout of incident	€ 500.000	i	7	9	20%	€ 100.000
6 Samenwerkingsaspecten	€ 500.000	i	5	8	25%	€ 125.000
7 Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen	€ 500.000	s	5	5	75%	€ 750.000
8 SW bedrijven vergen extra steun	€ 1.000.000	i	4	7	20%	€ 200.000
9 Kwetsbaarheid informatiesystemen	€ 750.000	i	6	8	50%	€ 375.000
10 Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed	€ 400.000	i	5	7	35%	€ 140.000
11 Uitvoeringsprogramma evenementen-, bouw- en milieuvergunningen	€ 1.000.000	i	3	8	5%	€ 50.000
12 Bodem	€ 400.000	i	3	3	20%	€ 80.000
13 Ruimtelijke ontwikkelingen	€ 360.000	i	3	6	50%	€ 180.000
14 Niet voldoen aan BIG / AVG	€ 250.000	i	4	8	10%	€ 25.000
15 Regelgeving en BBV	€ 250.000	i	2	2	10%	€ 25.000
16 Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen	€ 500.000	i	2	8	10%	€ 50.000
Totaal						€ 4.650.000

4.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Toelichting risico's

1. Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingsmaatregelen.

De decentralisaties in 2015, waarbij tegelijk fors op de budgetten werd gekort, betekenen voor het sociaal domein een grote uitdaging. Van de gemeente wordt verwacht dat er zorg en ondersteuning wordt georganiseerd en daarvoor zijn aanzienlijk minder middelen beschikbaar als in de jaren daarvoor, en ook na 2015 zijn er negatieve correcties geweest op onze inkomsten in het sociaal domein van rijkswege. In de aanpak waarvoor de gemeente Twenterand heeft gekozen staat nu de transformatie centraal. Het vraagt een andere manier van benaderen van en kijken naar inwoners. En een daarop – waar nodig – inspelen met een aanbod, rekening houdend met eigen kracht en de omgeving van de cliënt / het gezin en de voorliggende voorzieningen in het maatschappelijk veld. Dit vraagt veel van de gemeentelijke organisatie en van de medewerkers. Niet alleen lokaal maar ook regionaal in het bereiken van de doelen. Het risico bestaat dat de transformatie onvoldoende wordt gerealiseerd op het moment dat de personele capaciteit in kwantitatieve en/of kwalitatieve zin niet toereikend is. Ook kan dit de voor kanteling en transformatie vereiste cultuuromslag doorkruisen. Dit vormt een risico voor de doelen van de transformatie en daarmee voor de exploitatie. Ontwikkelingen in de afgelopen jaren hebben geleid tot het treffen van aanvullende maatregelen en tot het besluit om het uitgangspunt van budgettaire neutraliteit voor het Sociaal Domein los te laten. Voor de beheersing van de risico's is het van belang dat het Twents inkoopmodel goed functioneert, dat er voldoende balans is tussen uit te voeren werk en beschikbare capaciteit en dat de informatievoorziening op orde is t.b.v. monitoring en sturing.

2. Huishoudelijke ondersteuning.

Er heeft in 2017 een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden. Daarnaast is ook het nieuwe beleidskader 2018 vastgesteld. Voor de uitvoering betekende dit nieuwe beleidskader dat alle cliënten met een HO indicatie opnieuw geïndiceerd zijn. Afgezien van het open einde risico, bestaan risico's er uit dat enerzijds het nieuwe beleid juridisch geen stand houdt in procedures en anderzijds dat nieuwe regelingen op dit terrein (zoals abonnementstarief eigen bijdrage en CAO-kosten) onvoldoende financieel worden gecompenseerd.

Vanaf 2019 worden er hogere kosten verwacht op de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. Dit zal enerzijds komen door een hoge indexatie in verband met diverse loonsverhogingen in de geldende CAO / contractafspraken en anderzijds doordat het abonnementstarief waarschijnlijk een aanzuigende werking zal hebben op de vraag naar Wmo voorzieningen.

De beheersing vraagt om aanpassing van het beleid en een gerichte monitoring van de ontwikkeling van dit risico.

3. 'Open einde' regelingen.

Binnen het sociaal domein zijn er verschillende gebieden waarbij sprake is van zogenaamde 'open einde' regelingen. Dit betekent dat in situaties waarin een aanvraag voor een voorziening niet afgewezen kan worden, de gemeente moet leveren. De hieruit voortvloeiende kosten zijn voor rekening van de gemeente ook wanneer als gevolg hiervan het beschikbare budget wordt overschreden. Onder- / overschrijdingen worden in eerste instantie door een reserve opgevangen. Dit risico speelt sterk in het sociaal domein en worden zichtbaar door oplopende tekorten. De beheersing richt zich o.a. op het voorliggend maatschappelijke veld, waar toenemend gebruik wordt signaleerd. Met ingang van 2019 wordt zorg geleverd op basis van het nieuwe Twentse inkoopmodel en vinden er ook herindicaties plaats. Van de financiële consequenties bestaat nog geen compleet scherp beeld.

4. Twentse visie op vervoer.

In samenwerking met andere Twentse gemeenten is er gewerkt aan een integrale oplossing voor de huidige situatie van verschillende naast elkaar bestaande vervoersstromen. Dit heeft geleid tot een aanbesteding in 2017, die is geëffectueerd vanaf juli 2017 voor wat betreft het collectieve vraagafhankelijke vervoer. De effectuering van het vervoer naar jeugdhulpinstellingen ging in per 1 augustus 2017, het OMD-vervoer vanaf 1 januari 2018 en het leerlingenvervoer vanaf 1 augustus 2018.

5. Optreden van een majeure procesfout of incident.

Dit risico betreft het optreden van een procesfout of incident leidend tot een grote verstoring van het proces of in de dienstverlening. Uiteraard kunnen procesfouten en incidenten altijd plaatsvinden, maar bij dit risico gaat het om een grote verstoring.

Aanleiding hiervoor kan zijn:

- een gebrek aan casusregie waardoor de juiste zorg niet of niet tijdig is verleend;
- het onvoldoende op orde zijn van het administratieve proces met de programmatuur en het juiste gebruik daarvan;
- het verlenen van andere zorg dan bedoeld of het verlenen van te dure of te langdurige zorg door rolonduidelijkheid of gebrek aan kennis bij de medewerkers..

Ten gevolge van het optreden van incidenten kan de koersvastheid onder druk komen te staan.

Het bestaan van onvoldoende plaatsingsmogelijkheden voor participatie, hulp en ondersteuning dan wel onvoldoende doorstroming (bijv. vanuit crisisopvang) kan leiden tot extra kosten.

Er kan een toename optreden van het aantal bezwaarschriften met gevolgen voor imago en kosten.

6. Samenwerkingsaspecten.

In het sociaal domein wordt met veel partijen samengewerkt. Daar spelen ook risico's. Dat kan gaan over een verschil van inzicht over de kwaliteit van dienstverlening, hetgeen tot aansprakelijkheidskwesties kan leiden. Er zijn verschillende coalities in Twente hetgeen invloed heeft op slagkracht, duidelijkheid en efficiency, ook richting externe partijen. Verder kan het gebeuren dat problemen ontstaan bij partijen waardoor afspraken niet worden nagekomen en er bijvoorbeeld niet "wordt geleverd". Ook kan het leiden tot faillissement waardoor frictiekosten kunnen ontstaan en er aanvullende maatregelen moeten worden getroffen om dienstverlening gecontinueerd te krijgen. Het werken conform de privacywetgeving kan gevolgen hebben voor de boogde integrale werkwijze en kan integraal maatwerk beperken. De samenwerking op het gebied van inkoop kan moeizaam verlopen waardoor beoogde inkoopvoordelen niet gehaald worden.

7. Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen.

Dit risico betreft de noodzaak tot aanpassingen van beleid en werkwijzen door wijzigingen in de wetgeving en/of in de verdeelmodellen c.q. omvang macrobudget. In 2018 is een eenmalige bijdrage van ongeveer € 3,3 miljoen uit de 'stroppenpot' ontvangen.

8. SW bedrijven vergen extra steun

SOWECO is een verbonden partij waarbij de gemeente jaarlijks een bijdrage betaalt als deelnemer in de gemeenschappelijke regeling. Hoger uitvallende kosten van de SOWECO dan wel risico's rond de omslag naar de maatschappelijke onderneming betekenen voor de gemeente ook hoger uitvallende kosten.

Bij de SOWECO speelt de ontvlechting van GR (gemeenschappelijke regeling) en MO (Maatschappelijke onderneming) Daarnaast bestaat er een relatie met LARCOM. Hoewel het hier een inkooprelatie betreft kunnen ook hier kostentegenvallers optreden.

4.1 Paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing

9. Kwetsbaarheid informatiesystemen

De afhankelijkheid van de bij het Sociaal Domein gebruikte informatiesystemen is groot. Op gebied van continuïteit zijn er risico's van uitval met stagnerende dienstverlening, niet tijdige betalingen en extra inzet / bypasses als gevolgen. Ook is de kwaliteit van het systeem een aandachtspunt. De informatie uit het systeem kan tekortschieten voor goede sturing en geeft risico's in financiële grip (tijdigheid) en de export uit het systeem heeft een omvang die tot vervolg risico's kan leiden.

10. Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed.

Hierbij gaat het verschillende soorten risico's, zoals bijv. gerelateerd aan:

- de staat van onderhoud;
- de bouwkundige staat;
- de exploitatie van gebouwen;
- de leegstand van gebouwen.

Dit betreft vastgoed waarvan de gemeente eigenaar is. Daarnaast is er ook zogenaamd maatschappelijk vastgoed, eigendom van en/of in gebruik bij maatschappelijke organisaties zoals verenigingen en stichtingen, waarbij het onvermijdelijk is dat de gemeente wordt aangesproken wanneer zich problemen voordoen. Hetzij problemen direct gerelateerd aan het betreffende vastgoed, hetzij problemen gerelateerd aan de exploitatie ervan. Voor de beheersing van dit risico is nader onderzoek nodig, evenals oriëntatie elders en beleidsbepaling. In 2018 is gestart met het opstellen van een beleidsnota die medio 2019 wordt vastgesteld. Voor leegstandsrisico's wordt de stichting Ad Hoc ingeschakeld.

11. Uitvoeringsprogramma evenementen-, bouw- en milieuvergunningen.

Het niet (kunnen) voldoen aan controles en frequenties in het uitvoeringsprogramma van evenementen-, bouw- en milieuvergunningen, als gevolg waarvan er ongewenste situaties kunnen ontstaan of optreden. Bijv. verkeerde opslag van gevaarlijke stoffen (milieu), of ten onrechte afgeven van een evenementenvergunning (denk aan Haaksbergen). Dit risico kan forse gevolgen hebben zowel qua imago/doelrealisatie als financieel.

De privatisering van het toezicht op de uitvoering van de bouwvergunningverlening wordt getemporiseerd, het effect hiervan op de omvang van het risico wordt neutraal beoordeeld. Het proces van verlenen van evenementenvergunningen loopt steeds beter, door een professionelere rolinvulling van betrokken actoren. Voor de beheersing is verder van belang dat er onderzoek plaatsvindt naar het risico van aansprakelijkheidsstellingen op het terrein van openbare orde en veiligheid. De milieu inspecties en vergunningen zullen vanaf 1 januari 2019 bij de Omgevingsdienst Twente worden ondergebracht. De overige uitvoering van het Uitvoeringsplan ligt bij het team Omgeving. Wanneer dit plan wordt uitgevoerd blijven we binnen de aanvaardbaar geachte bestaande risico's. Het college heeft de mogelijkheid om, keuzes te maken naast de wettelijke verplichtingen, en het lokale toezicht uit te breiden in het Uitvoeringsplan. De totstandkoming van de ODT per 1 januari 2018 is van beperkte invloed op dit risico. Enerzijds zijn aan een dergelijke overgang altijd risico's verbonden. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk. De PUR casus in 2018 laat zien dat er financiële gevolgen zijn en dat er imagoschade ontstaat. Een relevante ontwikkeling is daarnaast dat de verhaalbaarheid van kosten van verwijdering van drugsafval bij grondeigenaren onder druk staat door gerechtelijke uitspraken.

12. Bodem

Naar aanleiding van incidenten of wijzigingen (bijv. nieuwbouw) kan het gebeuren dat bij controles zaken aan het licht komen die niet in orde zijn. Bijv. een (dreigende) verontreiniging. In die gevallen worden er maatregelen (opdracht tot sanering) genomen, al dan niet ondersteund door een dwangsom en met een termijn, een en ander ten laste van de organisatie die het betreft. Daarbij zijn situaties denkbaar waarbij de gemeente zelf bepaalde (delen van de) saneringen moet uitvoeren en de kosten ervan ook voor een deel draagt. Gedragslijn is hierbij dat aansprakelijkheid altijd direct bij de eigenaar wordt gelegd. Deze handhavingstaken gaan qua uitvoering over naar de ODT (Omgevingsdienst Twente), per 1 januari 2019. Deze wijziging geeft druk op de planning. Zo dient nog te

worden bepaald wie de bodemonderzoeken die worden geëist bij projecten, gaat beoordelen. Qua beheersing speelt de digitalisering van het bodemsysteem, waarbij bekende verontreinigingen zoveel mogelijk in kaart worden gebracht.

13. Ruimtelijke ontwikkelingen.

De komst van de nieuwe omgevingswet brengt risico's met zich mee. Die kunnen zich voordoen t.a.v. meerdere aspecten: niet tijdig klaar zijn, digitaliseringsproblemen (functioneel of financieel), tekortschietend omgevingsinstrumentarium (omgevingsplan/omgevingsvisie). Deze risico's zijn op dit moment nog niet in te kaderen, daarvoor zou voor de nieuwe omgevingswet eerst een plan van aanpak moeten worden gemaakt. De actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen is per 1 juli 2018 afgeschaft. De opstelling van het plan van aanpak in verband met de nieuwe omgevingswet start in 2019.

14. Niet voldoen aan BIG / AVG

Dit risico bestaat eruit dat niet wordt voldaan aan vereisten uit de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) of aan vereisten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Twenterand voldoet aan de minimum vereisten vanuit de BIG en vanuit de AVG. Er is een protocol meldingen vastgesteld en geïmplementeerd. Er zijn in 2018 10 beveiligingsincidenten geregistreerd waarvan er, conform de vastgestelde werkwijze, 1 is gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De beheersing van dit risico bestaat uit periodiek evalueren en acteren op de uitkomsten hiervan. Vanwege de cruciale rol die bewustzijn hier speelt wordt de in gang gezette bewustzijns campagne vervolgd.

15. Regelgeving, BBV en uitkeringen gemeentefonds

Op dit gebied is er sprake van samenhangen waarbij wijziging op één gebied gevolgen kan hebben voor de andere gebieden. Wat hier bijvoorbeeld speelt is het risico dat wanneer de rijksuitgaven achterblijven – bijvoorbeeld omdat een Ministerie er niet in slaagt de voorgenomen investeringsuitgaven te doen – dit automatisch betekent dat ook de algemene uitkering van het gemeentefonds neerwaarts wordt aangepast. Waardoor de inkomsten van de gemeente dalen. De beheersing van dit risico bestaat uit het monitoren van ontwikkelingen op deze gebieden.

16. Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen.

Er is veel tijd gestoken in het compleet krijgen van dossiers zodat er een actueel overzicht bestaat van alle gemaakte afspraken en mogelijke verplichtingen (op basis van boetebedingen, etc.). Desalniettemin blijft de kans bestaan dat er nog iets opduikt wat gevolgen kan hebben. De financiële implicaties hiervan kunnen fors zijn. Voor de beheersing van dit risico is bewustzijn van groot belang inclusief aandacht voor de vraag wie bij afspraken dienen te worden ingeschakeld.

Conclusie

Het vereiste weerstandsvormogen bedraagt (zie tabel risico's) € 4.650.000 maar hierbij wordt opgemerkt dat dit bedrag vanwege de start met een nieuwe methode in het kader van risicomanagement als voorlopig dient te worden beschouwd. Vooralsnog lijkt de beschikbare weerstandscapaciteit met € 9.059.331 voldoende.

4.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Kengetallen: financiële weerbaarheid en wendbaarheid

M.i.v. 2016 zijn een aantal kengetallen voorgeschreven om de inzichtelijkheid en de transparantie van de jaarstukken te vergroten. Deze kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Concreet gaat het om:

- Netto schuldquote
- Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

Deze kengetallen worden hieronder gespecificeerd en toegelicht. Ze zijn bedoeld om inzicht te geven in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente.

De kengetallen worden vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat daar wordt weergegeven hoe solide de positie van de gemeente is.

Tabel Kengetallen

Kengetallen	Jaarrekening	Begroting	Jaarrekening
	2017	2018	2018
Netto schuldquote	46,74%	38,01%	58,67%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	34,38%	25,20%	39,21%
Solvabiliteitsratio	30,96%	24,14%	29,54%
Structurele exploitatieruimte	-1,32%	-0,24%	-0,49%
Grondexploitatie	11,61%	8,28%	13,59%
Belastingcapaciteit	93,86%	95,98%	93,91%

Netto schuldquote en netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote bestaat uit de schuldenlast van de gemeente gedeeld door de eigen middelen. Deze geeft een indicatie van de druk van rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Een hoge schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn, dat hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Grondexploitatie

Grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van gemeenten. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een toekomstig project hebben zij een schuld. Voor de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost. Als grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht loopt een gemeente weinig risico. Staat de grond tegen te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus tot een lager solvabiliteitsratio.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte geeft het verschil tussen baten en lasten als percentage van de totale baten. En schetst welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van baten of structurele daling van lasten daarvoor nodig is.

Belastingcapaciteit

Bij de belastingcapaciteit wordt de hoogte van de woonlasten van een gezin als percentage van de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of de gemeente over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans.

4.2 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen vormen het gemeentelijk kapitaal waar zorgvuldig mee moet worden omgegaan. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten. Het is van belang, dat voor de openbare voorzieningen en gebouwen goede onderhoudsplanningen aanwezig zijn. Voor wat betreft deze paragraaf is een verbeterslag gemaakt. Dit zal de komende jaren vervolgd worden.

Beleid

De gemeentelijke kapitaalgoederen bestaan uit veel uiteenlopende onderdelen, zoals groenvoorzieningen, speelvoorzieningen, gebouwen voor uiteenlopende functies, bestrating wegen, rioleringen, sportterreinen, afvalcontainers en dergelijke. Voor al deze onderdelen wordt op basis van beheerssystemen, die zijn vastgesteld door de raad, de onderhoudsbehoefte bepaald. Daarnaast worden door de betrokken medewerkers op basis van visuele waarnemingen de nodige correcties hierop aangebracht. Op dit moment is er nog geen sprake van achterstanden.

Wegen

De gemeente Twenterand heeft de volgende lengte wegen en oppervlakte verharding in onderhoud en beheer:

Wegen/verharding	Areaal
Lengte weg binnen bebouwde kom	250 km
Lengte weg buiten bebouwde kom	188 km
Oppervlakte elementenverharding	119 ha.
Oppervlakte asfaltverharding	116 ha.

Door de CROW (landelijk kennisplatform voor de openbare ruimte) is een standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Middels deze systematiek worden de wegen geïnspecteerd en wordt de onderhoudsbehoefte bepaald.

De soort en hoeveelheid onderhoudsmaatregelen, die nodig zijn, zijn afhankelijk van de vastgestelde (technische) staat en de feitelijk optredende slijtage van een bepaalde weg door het gebruik of andere omstandigheden zoals weersinvloeden. Dit onderhoud wordt planmatig uitgevoerd, waarbij het doel is om binnen de beschikbare financiële middelen door tijdig en juist ingrijpen de technische levensduur en het goed functioneren van een bepaalde weg zoveel mogelijk te verlengen. Daarom wordt gedurende de levensduur regelmatig de toestand van de wegen geïnspecteerd, zodat de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen kunnen worden bepaald. Onder wegen worden zowel de asfaltwegen als de wegen met een elementenverharding verstaan.

De begroting voor het onderhoud van wegen wordt gemaakt aan de hand van ingevoerde inspectiewaarden in het beheersysteem Obsurv. In dit systeem worden per weggedeelte ca. elke twee jaar inspectiewaarden ingevoerd. Deze waarden komen voort uit een inspectieronde, waarbij de staat van het wegdek op diverse punten beoordeeld wordt. Aan de hand van de ingevoerde inspectiewaarden en diverse instellingen worden de benodigde maatregelen bepaald en de begroting gegenereerd.

Afgevlakte planning:
De begroting voor het onderhoud wordt per jaar berekend. Hierdoor kan het zijn dat er in 1 jaar een laag bedrag benodigd is, terwijl het volgend jaar een hoog bedrag benodigd is. Omdat dat minder praktisch en werkbaar is, wordt een afgevlakte planning gemaakt. Hierin wordt (waar mogelijk) geschoven met onderhoudsjaren zodat per jaar een min of meer gelijk bedrag benodigd is.

Aan de hand van de meest recente inspectiewaarden in het beheersysteem worden de begrotingscijfers bepaald.

Aan onderhoud asfaltwegen wordt in eerste instantie voorrang gegeven om zoveel mogelijk kapitaalvernietiging te voorkomen. Wanneer namelijk asfaltwegen niet tijdig worden onderhouden zet het schadebeeld zich door in de fundering, waardoor de kosten van herstel fors toenemen.

Financieel overzicht

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Werkelijk 2018
Onderhoud	1.264.643	1.180.765	1.185.479
Kapitaallasten	185.911	220.392	209.518
Totaal	1.450.554	1.401.157	1.394.997

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting is geïnventariseerd en op basis van deze inventarisatie vindt een jaarlijkse vervanging plaats van armaturen en masten. De onderstaande voorzieningen worden door de gemeente beheerd en onderhouden:

Openbare Verlichting	Areaal [stuks]
Lichtmasten/armaturen binnen bebouwde kom	6340
Lichtmasten/armaturen buiten bebouwde kom	690

De inventarisatie wordt periodiek bijgewerkt en actueel gehouden. In de investeringslijst is jaarlijks een bedrag opgenomen van € 133.631. De onderbouwing van dit bedrag is als volgt:
Bij een theoretische technische levensduur van 20 jaar voor een armatuur en 40 jaar voor een mast komt men op een gemiddeld jaarlijks bedrag van bijna € 200.000 voor vervanging. Wanneer gerekend wordt met de werkelijke vervangingstermijnen voor armaturen en masten betekent dit, dat het bedrag per jaar voor vervanging toereikend is.

Financieel overzicht

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Werkelijk 2018
Onderhoud	13.224	30.400	8.952
Kapitaallasten	31.363	53.628	39.413
Totaal	44.587	84.028	48.365

4.2 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Gebouwen en civieltechnische kunstwerken

Er vindt tweejaarlijks een herinspectie plaats van alle gemeentelijke gebouwen en van alle civieltechnische kunstwerken gelegen binnen de gemeente Twenterand (gebruik gemaakt wordt van de systemen voor rationeel gebouwenbeheer en rationeel kunstwerkenbeheer van Antea).

Het grootschalig onderhoud voor instandhouding van bestaande gebouwen en civieltechnische kunstwerken is voor de komende 10 jaren geregeld.

In het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt voor 10 jaar de toekomstige onderhoudsbehoefte aangegeven. Wanneer een gebouw of gebouwonderdeel of een civieltechnisch kunstwerk onderhoud vergt, worden de gewenste activiteit en de onderhoudscyclus vermeld, inclusief de daarbij behorende kosten.

In de meerjarenbegroting is voor de storting in het onderhoudsfonds betreffende de gemeentelijke gebouwen ieder jaar een verhoging van € 45.000,- en voor de kunstwerken ieder jaar een verhoging van € 6.000,- opgenomen.

Uit de inspecties blijkt dat indien men bovengenoemde jaarlijkse verhoging handhaaft, er voor de komende 10 jaar voldoende dekking aanwezig is om het noodzakelijke onderhoud uit te kunnen voeren.

De gemeente heeft de volgende accommodaties/gebouwen in beheer:

Accommodaties/gebouwen	Areaal [stuks]
Afvalbrengpunt	1
Begraafplaatsen	6
Buitensportaccommodaties	6
Binnensportaccommodaties	5
Gemeentelijke huisvesting	2
Hertenkampen	3
Monumentale gebouwen	8
Rioolgemaal	2
Zwembaden	2
Diverse*	9

* Het Mozaïek, Vriezenveen is gesloopt en Marijkestraat 10, Westerhaar is verkocht.

In het gemeentelijke kunstwerkenbeheer zijn de volgende objecten opgenomen:

Civieltechnische kunstwerken	Areaal [stuks]
Bruggen/viaducten	44
Tunnels	3
Duikers	6

Financieel overzicht gebouwen

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Werkelijk 2018
<i>Onderhoud</i>	76.156	88.630	63.768
<i>Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud</i>	329.666	1.040.538	214.616
<i>Kapitaallasten</i>	1.721.423	1.380.260	1.308.709
Totaal	2.127.248	2.509.428	1.587.095

Financieel overzicht bruggen en kunstwerken

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Werkelijk 2018
<i>Onderhoud</i>	699	17.250	2.037
<i>Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud</i>	80.089	138.590	34.523
<i>Kapitaallasten</i>	25.212	23.349	20.815
Totaal	106.001	179.189	57.374

Groen

Door de CROW (kennisplatform voor de openbare ruimte) is een landelijke standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Op basis van die standaard heeft Grontmij het rapport geschreven Keuzemodellen kwaliteitsniveaus Wegen en Groen (oktober 2010). Voor openbaar groen is een aantal kwaliteitsniveaus doorgerekend. Middels het pakket rationeel groenbeheer van Grontmij zijn deze onderhoudsniveaus vertaald in de werkpakketten (technisch en financieel). De onderhoudsbudgetten staan onder druk vanwege enkele ontwikkelingen, die kosten verhogend werken (wijziging regelgeving, verbod op gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verhardingen, areaaluitbreiding en prijsindexatie). Er wordt gezocht naar maatregelen en aanpassing van werkzaamheden om binnen de bestaande budgetten de vastgelegde onderhoudsniveaus zoveel mogelijk te handhaven. Daarbij zal het voorkomen, dat die onderhoudsniveaus niet in de volle breedte worden gehaald. Mutaties in het areaal worden op structurele wijze bijgehouden en verwerkt. Dat areaal bestaat uit:

Openbaar groen/bomen	Areaal
Bomen binnen bebouwde kom	13.000 stuks
Bomen buiten bebouwde kom	13.300 stuks
Oppervlakte openbaar groen binnen bebouwde kom	130 ha.
Oppervlakte openbaar groen buiten bebouwde kom	28 ha.
Hagen binnen bebouwde kom	12,3 km
Hagen buiten bebouwde kom	2,0 km

In de bovenstaande hoeveelheden zijn ook meegenomen, de gedeelten groen van het onderdeel Sport, die door de gemeente worden onderhouden.

Financieel overzicht

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Werkelijk 2018
<i>Onderhoud</i>	1.727.672	1.721.676	1.655.856
<i>Kapitaallasten</i>	24.473	20.579	24.747
Totaal	1.752.145	1.742.255	1.680.603

4.2 Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Grondwater

Het hoge grondwaterbeheer is opgenomen in het Gemeentelijke Rioleringsplan 2014-2018. Voor zover bekend zijn binnen de gemeentegrenzen geen gebieden met grote problemen. Mochten zich toch problemen voor doen, dan zijn gelden beschikbaar binnen het product Riool om de oorzaak van de problemen te onderzoeken en zo nodig maatregelen te treffen..

Riolering

De volgende rioolvoorzieningen zijn aanwezig in de gemeente:

Riolering	Areaal
Gemengde riolering	137 km
Regenwaterriool	26,3 km
Pers-/drukleiding	159,4 km
Rioolgemalen	55 stuks
Minigemalen	702 stuks

Eind 2018 is een nieuw GRP vastgesteld en is bepaald welke maatregelen er aan het rioolstelsel getroffen dienen te worden voor met name de komende planperiode van 4 jaar.

In de eerste vier jaar is daar gedetailleerd naar gekeken en zijn ook de benodigde budgetten vastgelegd. Voor de periode daarna is dat ook gedaan, maar dan meer op hoofdlijnen.

Op het gebied van de riolering gaat het om het onderhoud en beheer van bestaande riolering en gedeelten van de riolering, die vervangen moeten worden. In het GRP 2019-2023 is ingespeeld op de klimaatverandering. Er zijn maatregelen ingepland voor de locaties, waar via modelberekeningen is gebleken, dat daar bij toenemende hoeveelheden neerslag problemen kunnen gaan optreden.

Vanuit risico gestuurd rioolbeheer is de onderhoudstoestand van de riolering bepaald en zijn de te treffen maatregelen opgenomen in het GRP. Middels het kostendekkingsplan is de hoogte van de rioolheffing bepaald op basis van 100% kostendekkendheid. Planmatig wordt het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd, waardoor de kwaliteit wordt bewaakt. Ter plekke van de overstorten en de gemalen worden permanent metingen verricht om de werking van het stelsel te kunnen monitoren. Er wordt gewerkt met het programma rationeel rioolbeheer van Grontmij.

Financieel overzicht

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Werkelijk 2018
<i>Onderhoud</i>	254.464	204.412	98.828
<i>Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud</i>	1.134	1.972	0
<i>Kapitaallasten</i>	846.409	980.969	865.356
Totaal	1.102.007	1.187.353	964.184

Speelruimte

In het 2018 is het Kaderplan Spelen door de raad vastgesteld. Het plan beoogt meer in overleg en samen met inwoners speelruimte in te richten. In 2018 zijn geen gemeentelijke speelplekken aangepast/gerenoveerd. De reguliere inspecties en ook het noodzakelijke onderhoud zijn uitgevoerd.

De volgende speelvoorzieningen zijn aanwezig:

Speeltoestellen	Areaal [stuks]
Speelplekken	121
Speeltoestellen	545

Tractie en gereedschappen

Tractie en gereedschappen zijn tools die blijvend aandacht vragen in relatie tot bezetting en daarmee effectief gebruik. Door gewijzigde inzichten of anders uitvoeren van werkzaamheden is het zinvol het gebruik van deze middelen constant tegen het licht te houden.

De kapitaallasten van de tractie zijn in de begroting opgenomen voor een vast bedrag. Het verschil tussen werkelijk en begroot wordt gestort c.q. onttrokken uit de reserve tractie. Jaarlijks wordt beoordeeld of de vervangingen, die zijn opgenomen in het tractieplan, noodzakelijk zijn.

Huidig materieel.

- 8x VW transporter
- 5x VW crafter
- 2x VW caddy (lease opzichters)
- 2x Toyota yaris (lease opzichters)
- 1x Iveco eurocargo
- 2x Scania
- 1x MAN
- 1x VPM 3400 fecaliëzuiger
- 1x VW LT strooiwagen
- 1x MAN TGL hoogwerker
- 2x Tractor John deere
- 1x Volvo dieplepel
- 1x Ahlmann shovel
- 2x Kubota SWT37C
- 1x Kubota STV36

4.3 Paragraaf Financiering

In de paragraaf financiering bij de begroting en de jaarrekening neemt het college, naast de verplichte onderdelen op grond van het BBV, in ieder geval op:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm;
- een overzicht van verstrekte geldleningen.

Algemene ontwikkelingen

De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen, waarin aangegeven wordt op welke manier er uitvoering wordt gegeven aan de financieringsfunctie. Het uitgangspunt hierbij is het beheersen van risico's, met name het renterisico. Onderstaand treft u aan de voor de gemeente Twenterand relevante informatie met betrekking tot de treasury-activiteiten van de gemeente in 2018.

Treasurybeleid

De beleidsdoelstelling van het treasurybeleid van de gemeente Twenterand kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico's.

Renterisico's

In de Wet Fido is de renterisiconorm opgenomen. Doel van deze norm is het beperken (spreiden) van het renterisico op de vaste schuld van de gemeente. Het toezichthoudende orgaan wordt met behulp van deze norm op een transparante wijze inzicht geboden in het renterisico als gevolg van renteaanpassing en herfinanciering van leningen.

Berekening renterisiconorm:

Begrotingstotaal 2018	€ 84.250.000
Vastgesteld wettelijk percentage	20 %
Renterisiconorm	€ 16.850.000
Renterisico op vaste schuld (aflossingen 2018)	€ 3.970.357
Onderschrijding renterisiconorm	€ 12.879.643

Renteberekening

In het jaar 2018 is over opgenomen langlopende gemeentelijke geldleningen gemiddeld 2,09% rente betaald (2017 2,14%, 2016 2,65 %, 2015 2,79 %, 2014 2,77%, 2013 3,21%, 2012 3,26 %, 2011 3,67%,). In de begroting 2018 zijn deze rentelasten opgenomen. Aan de reserves is, als gevolg van een raadsbesluit, geen rente meer toegevoegd. Voor het aantrekken van kort geld werd begrotingstechnisch rekening gehouden met een gemiddeld percentage van 1,00% (rente financieringstekort binnen de kasgeldnorm). De werkelijke rente is verantwoord op de kostenplaats 'Kapitaallasten'.

Rentetoerekening

Rente wordt op basis van het renteomslagpercentage doorberekend aan de taakvelden. Hierbij dient opgemerkt te worden dat voor het grondbedrijf een ander percentage wordt berekend op de in het BBV voorgeschreven wijze. De rente wordt samen met de afschrijvingslasten doorberekend aan de diverse taakvelden. Aan investeringen wordt geen rente rechtstreeks toegerekend.

Kasgeldlimiet

Onderstaand treft u een weergave aan van de in de loop van het jaar 2018 verzamelde gegevens met betrekking tot de renterisico's op korte termijn. De wetgever beoogt met behulp van de kasgeldlimiet het renterisico op korte termijn van gemeenten in te perken. Dit wordt bereikt door aan gemeenten een limiet aan te geven tot hoe ver met kort geld gefinancierd mag worden. Deze (wettelijke) limiet is 8,5% van de totale lasten van de gemeente. Als de gemeente voorziet dat structureel de kasgeldlimiet wordt overschreden dan is de gemeente verplicht te consolideren, dat wil zeggen langlopende geldleningen aan te trekken.

(x € 1000)	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Kasgeldlimiet	€ 7.161	€ 7.161	€ 7.161	€ 7.161
Saldo gemeente	€ 9.681	€ 14.630	€ 3.946	€ 12.614
Over/onderschrijding	€ 2.520	€ 7.469	€ 3.215	€ 5.453

Kortlopend geld

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een 'Overeenkomst financiële dienstverlening' voor onbepaalde tijd afgesloten (opzegbaar). Hier is onder andere de kort-kredietverlening geregeld. Dit houdt in dat er een krediet in rekening-courant (kredietlimiet) van maximaal € 5,0 miljoen is overeengekomen.

Aangegane langlopende geldleningen

In 2018 zijn er twee langlopende leningen aangehouden. Eén lening was bestemd voor de Zonnepark BV, de andere om te voldoen aan de eisen van de wet. In de loop van het jaar is ruim € 3.970.000 afgelost (reguliere aflossing). De som van de aangegane langlopende geldleningen bedraagt per 31 december 2018 € 41.407.364. Dit is volledig bestemd voor eigen financiering.

Schatkistbankieren

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (waaronder gemeenten) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. In 2018 zijn de uitgezette middelen weer teruggeboekt naar de bankrekening van de gemeente.

Kredietrisico's

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen (het terugbetalen van de verstrekte lening). Hieronder treft u een overzicht aan van de verstrekte leningen door de gemeente.

Omschrijving	Bedrag
Achtergestelde lening Vitens	€ 517.592
BAGL GR Vechtdal	€ 932.591
Lening Zonnepark BV	€ 7.100.000
Renteloze lening H.T.T.V.	€ 9.075
Lening tennisvereniging Den Ham	€ 5.100
Hypothecaire leningen aan ambtenaren	€ 3.514.337
Lening Triangel	€ 209.627
Lening St. Kulturhus de Klaampe	€ 186.694
Lening activiteitencentrum	€ 4.348.279
Lening IKB/Stadsbank	€ 52.622
Lening voetbalverenigingen	€ 24.000
Duurzaamheidsleningen	€ 9.911
Startersleningen	€ 984.243
Lening korfbalvereniging TOP	€ 19.250
Totaal	€ 17.913.320

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	632			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	258	439	262	615
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	374	193	370	17
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	84.250			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	84.250			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	632			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	23.227	39.909	24.106	56.597
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	258	439	262	615

5.3 Paragraaf Financiering

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Twenterand zullen per begin 2018 naar verwachting als volgt gefinancierd zijn:

Boekwaarde vaste activa	€ 88.786.062
<i>Vaste financieringsmiddelen</i>	
Reserves	€ 31.742.317
Voorzieningen	€ 15.527.065
Langlopende leningen	€ 33.277.721
Totaal financieringsmiddelen	€ 71.425.885

Gefinancierd met vlottende middelen € 80.547.103

Uit de tabel blijkt dat de boekwaarde van de vaste activa (investeringen) voor een klein deel wordt gefinancierd met vlottende middelen.

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Omdat de onderlinge vergelijking tussen gemeenten het uitgangspunt is voor de aanpassingen van het BBV is hier sprake van een verplichting.

Ter verduidelijking wordt in het schema hieronder uiteen gezet hoe de rentetoerekening in de praktijk kan worden vorm gegeven.

Renteschema:

De externe rentelasten over de korte en lange financiering	720.869
De externe rentebaten (idem)	217.021
<i>Saldo rentelasten en rentebaten</i>	<i>503.848</i>
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	198.112
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
<i>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>	<i>198.112</i>
Rente over eigen vermogen	963.503
Rente over voorzieningen	399.539
<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	<i>1.668.779</i>
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	2.083.913
Renteresultaat op het taakveld Treasury	-415.134

4.4 Paragraaf Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering omvat de intern gerichte beleidsterreinen. Het betreft Personeel en organisatie, (interne) Communicatie, Bestuursondersteuning burgemeester en wethouders, Planning & Control, Financiën, Informatisering & Automatisering en bestuurlijk juridische zaken. Een goede bedrijfsvoering is een belangrijk middel om de resultaten die de gemeente wil bereiken ook daadwerkelijk te realiseren. De bedrijfsvoering draagt bij aan een klantgerichte organisatie. Bedrijfsvoering vormt een randvoorwaarde om doelen uit de andere doelbomen te kunnen realiseren. In deze paragraaf wordt op een aantal zaken binnen de ambtelijke organisatie nader ingegaan.

In het programma Klantgerichte organisatie en Bestuur zijn de volgende doelen

voor het thema Bedrijfsvoering gesteld: Een goed functionerende organisatie waar met trots en betrokkenheid gewerkt wordt, waarbij:

- De focus ligt op zaken die voor organisatie en personeel belangrijk zijn;
- Participatie en betrokkenheid is van medewerkers op organisatievraagstukken;
- Dialoog is vanuit verschillende inzichten naar hoger niveau;
- Medewerkers worden uitgedaagd om mee te doen in plaats van toeschouwer/criticaster te zijn;
- Wordt ingezet op creativiteit van professionals;
- Medewerkers zich ontwikkelen

Onderzoek financieel systeem

In 2018 is onderzoek gedaan naar een nieuw financieel systeem, omdat het oude pakket FMS (dat ruim 23 jaar in gebruik is) niet meer voldeed aan de eisen die Twenterand in de huidige tijd aan een financieel systeem stelt. Het onderzoek heeft uiteindelijk geleid tot een aanbesteding, waarbij gekozen is voor 'Financials' als nieuw financieel systeem. Met Financials krijgt de gemeente Twenterand een financieel systeem dat toekomstbestendig is, flexibel is, e-facturatie mogelijk maakt en het inzicht in de financiën van de gemeente beter en makkelijker maakt. In combinatie met de, tevens nieuw aangeschafte, planning & control software is het voor de gemeente mogelijk om met behulp van Financials het proces rondom P&C-documenten, zoals de begroting en jaarstukken, beter te organiseren en de resultaten hiervan te presenteren middels een 'begrotings-app'. In 2018 is gestart met de voorbereidingen op de implementatie van Financials, zodat het systeem per 1 januari 2019 in gebruik kan worden genomen. Door externe factoren is de ingebruikname van het pakket echter uitgesteld naar 1 april 2019.

'Voortgang Transitieprogramma'

In onderstaande dynamische agenda is weergegeven aan welke thema's we de komende maanden/jaren rondom organisatie-ontwikkeling en bedrijfsvoering werken.

Deze agenda wordt actueel gehouden. Daar waar nieuwe thema's zich aandienen en opgaven zijn gerealiseerd/afgerond, wordt de agenda aangepast.

Ontwikkelagenda Transitieprogramma voorjaar 2019

Onderwerp		Acties	Planning	
Organisatieontwikkeling				
Inwonerbetrokkenheid	Focus 2019:	Onderzoeken wat wensen en mogelijkheden m.b.t. inwonerbetrokkenheid zijn en verbinden deze aan inhoudelijke opgaven.	2019	
Professionaliseren	Focus 2019:	Eigenaarschap basisvaardigheden dienstverlenend (samen)werken	Continu proces/wordt ingevuld	
Herinrichting gemeentehuis Flexwerken	Focus 2019:	Raadsvoorstel voorbereidingskrediet	mrt-19	
		Uitwerkingen brandveiligheid, duurzaamheid, werkplekconcept +indelingsontwerp.	1e en 2e kwartaal 2019	
		Eerste werving maatschappelijke partners		
		Raadsvoorstel kredietaanvraag uitvoering	sep-19	
		Uitwerking en inkoop/aanbesteding	nov-19	
		Start uitvoeren herindeling+aanpassingen	jan-20	
		Werkzaamheden gereed	2e kwartaal 2020	
Twenterand Digitaal	Info beveiliging en privacy	Uitvoeren maatregelen BIO /AVG en verantwoording ENSIA	2019 en verder	
		Timebox 7	2e kwartaal 2019	
	Dienstverlenend samenwerken(ZGW)	Timebox 8	3e kwartaal 2019	
		Datagestuurd werken	Eerste versie dashboard inrichten	2019
			Sociaal domein maakt gebruik van dashboard	2019
	Basis op orde	Noodzakelijke aanpassingen techniek Digid	3e kwartaal 2019	
Dienstverlening	Inrichten servicepunt	Inrichten van een centrale frontoffice (samenbrengen postregistratie, telefonie, webcare en balie)	Loopt	
		Verbetering verbinding tussen de 1e en 2 ^e lijn	2019	
	Vormgeving kanaalsturing	Basis op orde krijgen (o.a. verbetering website en verbeteren ZGW)	2019	
		Leren en verbeteren (monitoring) op het gebied van vraagafhandeling, kanalen en kwaliteit	Continu proces	
	Gastheerschap Buitendienst	Ontwikkeltraject Gastheerschap Buitendienst	Loopt	
		Vormgeving buurtplannen	Loopt	
		Evaluatie gastheerschap buitendienst	1e kwartaal 2019	
Programmasturing	Inbedden methodieken programmasturing	Continu proces		
	Doorontwikkeling P&C	Continu proces		
Omgevingswet/omgevingsgericht werken	Verwachte in werking treding omgevingswet	01-01-21		
	Procesplan omgevingswet t/m 2029	1e kwartaal 2019		
	Omgevingswet volledig in werking	2028		
Integriteit		Module/gesprekken enz.	Continu proces/wordt ingevuld	
Reguliere Bedrijfsvoering				
Vaste kern/flexibele schil: doorontw kernorg:		Verkenningen samenwerking/realiseren samenwerking	Loopt	
Samenwerken/privatiseren/uitbesteden taken:	Bedr.voering	Tussenevaluatie onderzoek samenwerking Control	Afgerond	
		Samenwerking op uitvoerende onderdelen Control	2019	
		Rechtmatigheidsverklaring B&W in regionaal verband oppakken	2019/Invoering 2021	
	Ruimte	Operationalisering ODT	Afgerond	
		Werkwijze en gegevensuitwisseling vormgeven	2019	
		Inrichten taaksysteem VTH aanbesteding	1e kwartaal 2019	
	Samenleving	Implementatie taaksysteem VTH	4e kwartaal 2019	
		Samenwerking toezicht DHW (Drank- en Horecawet)	Loopt	
		Verkenning versterken maatschappelijke onderneming Soweco	Loopt	
		Digitalisering inkomensondersteuning:	2019	
		I&A	Ontwikkeltraject I&A	2019
		Archief	Afronden Transformatie van DIV naar DDIV	2019
Financien en control	Implementatie nieuw financieel systeem	01-04-19		
	Trainingen Pepperflow	1e kwartaal 2019		
	E-facturering uitgaande facturen	1e kwartaal 2019		
Contractbeheer		Verder aanvullen van het systeem	Loopt	
Borging inkoop		Plan van aanpak verder vastleggen inkoopssystemen en procedures	2e kwartaal 2019	

4.4 Paragraaf Bedrijfsvoering

Griffie

Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming. Dat is het maatschappelijk effect waar de activiteiten van de griffie zich op richten.

In essentie is de gemeenteraad een bestuursorgaan dat besluiten neemt. Zij doet dat vanuit haar volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol. Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming is van belang voor het goed functioneren van de democratie. De griffie ondersteunt en adviseert de raad hierbij (conform artikel 107 van de Gemeentewet).

De kwaliteit van de bestuurlijke besluitvorming is geen stip op de horizon. Het is iets waar voortdurend aan gewerkt moet worden. Daarbij is het van belang om continu aan te sluiten bij en te anticiperen op de (veranderende) vraag uit de raad en de samenleving.

Naast de reguliere activiteiten was er in 2018 extra aandacht voor en inzet op:

- Gemeenteraadsverkiezingen 2018
Het ging hierbij onder meer om de installatie van de nieuwe raadsleden, de uitvoering van het opgestelde inwerkprogramma voor de nieuwe raadsleden, de benoemingen van hen in de diverse functies, de aanschaf van voorzieningen voor de nieuwe raadsleden en de administratie daaromheen. *Ten behoeve van het opleidingsprogramma en de aanschaf van voorzieningen in 2019 zal het resterend budget uit 2018 van EUR 11.311 worden overgeheveld.*

- Geluidsinstallatie raadszaal
De geluidsinstallatie in de raadszaal was gedateerd en vertoonde diverse mankementen. Met lapmiddelen werd de installatie operationeel gehouden. In 2018 is derhalve een nieuw (draadloos) systeem geïnstalleerd met een aantal losse schermen. De losse schermen kunnen in de raadszaal worden geplaatst zodat ook presentaties goed zichtbaar gemaakt kunnen worden. Wellicht dat in 2019 nog een aantal extra schermen geplaatst moeten worden ten behoeve van het publiek.

- Opkomstbevordering
In 2018 zijn ter vervanging van de verkiezingsborden zogenaamde 'trotters' aangeschaft. Tevens is een verkiezingskrant uitgegeven die huis aan huis is verspreid en die zodanig is opgesteld dat deze ook voor laaggeletterden goed begrijpelijk was.
Burgemeestersbenoeming

- In 2018 is niet gestart met de procedure voor de benoeming van een nieuwe burgemeester. Hiervoor zijn dan ook geen kosten gemaakt. Aangezien het de verwachting is dat de procedure wel in 2019 wordt gestart, *zal een resterend budget van EUR 13.000 hiervoor worden overgeheveld naar 2019.*

Overige niet-reguliere activiteiten die in 2018 extra aandacht en inzet vroegen betroffen:

- het project Democracy;
- introductie zaakgericht werken;
- het proces van politieke besluitvorming en de vertaling daarvan in een nieuw reglement van orde en een reglement op de raadsdebatten;
- de regionale samenwerking binnen de Regio Twente.

4.5 Paragraaf Verbonden partijen

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en of financiële belangen en mogelijke risico's wordt in de begroting en jaarrekening aandacht besteed aan derde rechtspersonen (de verbonden partij), waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in deze relaties van de gemeente. Onder verbonden partijen moet worden verstaan: privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties, waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft, zoals deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelin-

gen (Wet gemeenschappelijke regeling) en/of stichtingen en publiek private samenwerkingsconstructies.

Onder 'bestuurlijk belang' wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een 'financieel belang' wordt bedoeld dat middelen ter beschikking zijn gesteld die verloren gaan in geval van faillissement van de 'verbonden partij' of als financiële problemen bij een 'verbonden partij' op de gemeente kunnen worden verhaald.

Wat willen we bereiken:

Twenterand wil participeren in partijen die een publiek belang dienen, zodat de visies en beleidsdoelstellingen van de gemeente ondersteund en uitgedragen worden. Indien participatie leidt tot inkomsten voor de gemeente worden deze inkomsten ingezet als technisch onderdeel van de gemeentebegroting. Hierbij worden de risicobeperkingen, welke de Wet Financiering Decentrale Overheden gemeenten oplegt bij dergelijke deelnemingen, in acht genomen.

Wat doen we daarvoor :

De gemeente Twenterand neemt actief deel in bestuurlijke overleggen van verbonden partijen, waarbij voorafgaand aan deze vergaderingen het college een standpunt inneemt ten aanzien van de agenda. Via de besluitenlijsten van het college worden de raad en de inwoners over de externe vertegenwoordigingen geïnformeerd.

De verbonden partijen van de gemeente Twenterand zijn gerubriceerd naar de volgende 4 categorieën:

- A. Gemeenschappelijke Regelingen
 - Regio Twente
 - Veiligheidsregio Twente
 - GR Soweco
 - GR Stadsbank Oost Nederland
 - Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
- B. Deelnemingen in vennootschappen (NV's, BV's, VOF's en CV's)
 - Cogas N.V.
 - Twence B.V.
 - N.V. Rova Holding
 - Vitens N.V.
 - Wadinko N.V.
 - Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
 - Diverse deelnemingen uit de verkoop aandelen Essent.
- C. Deelnemingen in Verenigingen en Stichtingen
 - Euregio
 - Dimpact

Op de volgende bladzijden wordt conform de richtlijnen van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) en de financiële verordening van de gemeente Twenterand een nadere uitwerking per verbonden partij weergegeven. De eventuele risico's rondom de verbonden partijen zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

A. Gemeenschappelijke regelingen Regio Twente, Enschede

Programma:

Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van alle programma's en diverse doelenbomen. Het grootste onderdeel is de wettelijke gemeentelijke taak GGD.

Doelstelling:

Samenwerken aan een gezonde, veilige, leefbare en bereikbare regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aangesloten (14) gemeenten zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holtten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. De werkzaamheden worden op een breed terrein verricht: algemeen bestuurlijk, economische zaken, volksgezondheid, milieu, ruimtelijke ordening en recreatie en toerisme.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeenten dragen gezamenlijk bij aan de kosten van de Regio Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is de JGZ-bijdrage, deze wordt verdeeld op basis van het aantal jeugdigen.

De bijdrage aan Regio Twente bedraagt in 2019 € 1.806.000. Dit is € 116.000 meer dan in 2018. Deze stijging hangt vooral samen met de geraamde loon- en prijsontwikkeling, een stijging van de werkgeverslasten en met een toename van de overhead. En voor € 21.000 wordt de stijging veroorzaakt door nieuw beleid.

Beleidsrealisatie:

Op een breed terrein zijn in samenwerking met de Twentse gemeenten werkzaamheden verricht. Met haar jaarstukken wordt door de Regio Twente zowel beleidsinhoudelijk als financieel verantwoording afgelegd over het afgelopen jaar. Daarnaast neemt de

gemeente Twenterand deel aan de Agenda voor Twente voor de periode 2018-2022.

Financiële informatie:

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	6.269
Eigen vermogen 31-12-2018	10.034
Vreemd vermogen 1-1-2018	13.972
Vreemd vermogen 31-12-2018	14.465
Financieel resultaat 2018	- 390

Veiligheidsregio Twente, Enschede

Programma:
De Veiligheidsregio Twente (VRT) is een samenwerkingsverband van hulpverleningsdiensten en de veertien gemeenten in Twente. De samenwerking is gestoeld op de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De VRT voert taken uit op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR) en handhaving van de openbare orde en veiligheid. Deze taken zijn bij wet opgedragen. De VRT levert voor de gemeente Twenterand met name een bijdrage aan het programma 'Veilig leefklimaat'.

Doelstelling:
De Veiligheidsregio Twente zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT kent vier programma's:

- Multidisciplinaire onderwerpen
- Brandweer
- GHOR
- Gemeenten

In de programmabegroting van de VRT zijn per programma doelstellingen opgenomen.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken de Twentse gemeenten samen binnen de gemeenschappelijke regeling op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het Algemeen Bestuur van de VRT wordt gevormd door de Twentse burgemeesters.

Financiële relatie / financieel belang:
De gemeente Twenterand heeft in 2018 € 1.877.831 bijgedragen aan de VRT.

Beleidsrelatie:
Conform de programmabegroting is er, naast opleiding/training en repressieve inzet bij incidenten, in 2018 geïnvesteerd in het (brand) veiligheidsbewustzijn van burgers en instellingen. In de gemeente Twenterand is hierbij door de brandweer o.a. ingezet op lesprogramma's in het basisonderwijs, voorlichtingen (zowel algemeen als na woningbrand), woningchecks en advisering in het kader van het Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen (KVO-B) Twenterand.

Financiële informatie:

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	1.143
Eigen vermogen 31-12-2018	1.319
Vreemd vermogen 1-1-2018	57.218
Vreemd vermogen 31-12-2018	55.048
Financieel resultaat 2018	383

GR Soweco, Almelo

Programma:
Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid en programma Economie en vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:
Het doel van de GR Soweco is het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor de betrokken gemeenten. Deze wet is het bieden van een passende werkplek aan personen die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden in staat zijn tot het verrichten van arbeid. Het werk is gericht op behoud, herstel en bevordering van de arbeidsgeschiktheid.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aangesloten gemeenten waarmee een samenwerkingsverband bestaat zijn Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Tubbergen, Wierden en Twenterand. De GR Soweco is ontstaan in 1969, toen de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) in werking trad.

Financiële relatie / financieel belang:

De exploitatie van Soweco kent een negatieve resultaat (2019 € 6.054.000) dat gedragen moet worden door de deelnemende gemeenten, waaronder de gemeente Twenterand. Zie verder paragraaf weerstandsvermogen.

Beleidsvoornemens:

De gemeenten hebben een grotere opgave in het sociale domein. Er moet in principe voor iedereen een passende werkplek te vinden zijn, zo mogelijk bij een reguliere werkgever. De kennis en ervaring van SOWECO wordt bij deze opgave benut maar vraagt ook van het bedrijf een doorontwikkeling.

De ontwikkelingen maken dat SOWECO een andere positie inneemt. De traditionele uitvoeringsorganisatie voor de SW maakt steeds meer plaats voor een organisatie voor alle doelgroepen binnen de Participatiewet; voor participatie van alle mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en/of arbeidsbeperking. De nieuwe positionering vraagt om aanpassingen en ontwikkeling van de organisatie. De ontwikkeling van de organisatie wordt gedreven door de noodzaak tot:

- Werkgeversgericht werken
- Innovatie in markt- en productontwikkeling
- Rendementsverbetering

- Vergrote handelingsvrijheid / Individuele autonomie

Deze nieuwe positionering betekent voor mensen met een SW status dat zij ondersteund blijven. Deze groep wordt geoormerkt gefinancierd door de landelijke overheid en heeft als kenmerk dat het rechten en plichten heeft op en basis van een eigen CAO. Het feit dat de landelijke overheid de financiering voor deze groep terugbrengt en dat de rechten en plichten van deze groep blijven bestaan, betekent dat het jaarlijkse verschil tussen loonkosten en financiering toeneemt. Dit is een last die wordt gedragen door de in de GR deelnemende gemeenten. Die gegeven last wordt gedempt door resultaten van bestaande en de nieuwe proposities.

De gemeente maakt gebruik van de expertise van het SW bedrijf op het gebied van:

- Wachlijstproject, nieuwe Twenteranders, inzet loonkostensubsidies, project WIW/ID, PSO door Extend.
- Eind 2018 hebben Extend (onderdeel van SOWECO NV) en de gemeente Twenterand een overeenkomst ondertekend. Beide partijen gaan nog intensiever samenwerken bij de uitvoering van de Participatiewet. De gemeente en Extend hebben afspraken gemaakt hoe ze inwoners van Twenterand gaan helpen die op zoek zijn naar een baan. De gemeente heeft hierbij de leiding en Extend voert uit. De overeenkomst is voor één jaar maar kan daarna worden verlengd.

Dit draagt bij aan de doelen in de doelenboom Sociale zaken: 'Naar vermogen participerende (niet)-uitkeringsgerechtigden in de maatschappij, "Financieel zelfredzame inwoners" en "Sociaal zelfredzame inwoners"'.

Financiële informatie:

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018 GR	1.945
Eigen vermogen 31-12-2018 GR	2.173
Vreemd vermogen 1-1-2018 GR	12.198
Vreemd vermogen 31-12-2018 GR	12.224
Financieel resultaat 2018 GR	-202
Eigen vermogen 1-1-2018 NV	2.965
Eigen vermogen 31-12-2018 NV	4.093
Vreemd vermogen 1-1-2018 NG	5.964
Vreemd vermogen 31-12-2018 NV	3.555
Financieel resultaat 2018 NV	1.558

Stadsbank Oost Nederland, Enschede

Programma:
Sociaal Domein

Doelstelling:
De Stadsbank is een kredietbank, zoals bedoeld in de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank heeft tot doel een verantwoord pakket aan te bieden van financiële dienstverlening.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
De GR wordt gevormd door 22 deelnemende gemeenten in de Achterhoek en Twente. Het Algemeen Bestuur vergadert circa twee keer per jaar.

Financiële relatie / financieel belang:
De begrote bijdrage voor 2020 bedraagt € 255.000. Door genomen (preventieve) schuldhelpmaatregelen is al jaren lang het begrote bedrag vrijwel hetzelfde. Schuldhelpverlening is een van de speerpunten van de integrale Beleidsnota Sociaal Domein.

Beleidsrelatie:
De laatste jaren laat de gemeente Twenterand een stabiel uitgavenpatroon zien, namelijk een lichte daling van het aantal afgenomen budgetbeheerrekeningen en een lichte stijging van het aantal producten op het gebied van beschermingsbewind en bewindvoering.

De daling van het aantal budgetbeheerrekeningen is een resultaat van het gevoerde beleid en de toename van het aantal producten op het gebied van beschermingsbewind en bewindvoering is een landelijke trend.

Financiële informatie:

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	1.321.000
Eigen vermogen 31-12-2018	1.080.500
Vreemd vermogen 1-1-2018	367.000
Vreemd vermogen 31-12-2018	376.000
Financieel resultaat 2018	-119.800

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Programma:
Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT) is een gemeenschappelijke regeling die een bijdrage levert aan het realiseren van de doelstelling van programma Klantgerichte organisatie en bestuur.

Doelstelling:
Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Het GBT wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand. De gemeente Twenterand wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.

Financiële relatie / financieel belang:
De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het aantal aanslagen van de verschillende belastingen die voor de gemeente Twenterand worden uitgevoerd. De bijdrage voor 2018 bedraagt € 519.771

Beleidsvoornemens:
In 2016 is het visiedocument van het GBT opnieuw beoordeeld en is de nieuwe visie voor het GBT in samenspraak met het bestuur besproken. Groei is niet langer een doelstelling voor het GBT. De groeiambitie is losgelaten en verschoven naar optimale dienstverlening en kwaliteit. Om dit te realiseren zijn er een drietal speerpunten benoemd, te weten: I-centraal, Informatiebeveiliging en Kwaliteit. Deze speerpunten staan de komende jaren centraal om de gestelde doelen te bereiken.

Financiële informatie:

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	254
Eigen vermogen 31-12-2018	323
Vreemd vermogen 1-1-2018	5.664
Vreemd vermogen 31-12-2018	16.838
Financieel resultaat 2018	60

B. Deelnemingen in vennootschappen
Cogas, Almelo

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op het beleidsveld Milieu.

Doelstelling:

Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie- en machtigingsgebieden. Twenterand valt onder het verzorgingsgebied van Cogas. Oorspronkelijk doel van de Cogas N.V. was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. Nu zijn ook het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen belangrijke doelen geworden.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van 9 Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo. Aandeelhouders zijn de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 558 aandelen à € 454; een totale (nominale) waarde van € 253.332. Dit betreft 11 % van de aandelen. Hierop wordt jaarlijks dividend uitgekeerd. In 2018 is € 1.116.000 aan dividend ontvangen en een dergelijke uitkering wordt ook in 2019 verwacht.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	171.757
Eigen vermogen 31-12-2018	178.995
Vreemd vermogen 1-1-2018	95.786
Vreemd vermogen 31-12-2018	96.221
Financieel resultaat 2018	17.416

Twence B.V., Hengelo

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Veilig leefklimaat en specifiek aan het thema Milieu.

Doelstelling:

Openbaar belang

Terugwinning van grondstoffen en energie uit huishoudelijk afval door duurzame en betaalbare verwerking van afval en bevordering van de samenwerking op het gebied van innovatief afvalbeleid (circulaire economie).

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?

- behouden van verwerkingscapaciteit voor huishoudelijk afval tegen marktconforme tarieven
- In stand houden van een bedrijf dat op een duurzame wijze afval verwerkt tot grondstoffen en energie.
- We stemmen alleen in met extra investeringen als deze bij kunnen dragen aan beleidsdoelen van de gemeente Twenterand

Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen, het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen, het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval en het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen;

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Twence is een overheidsbedrijf (uitsluitend gemeentelijke aandeelhouders) voor de verwerking van afval tot grondstoffen en energie. De Twentse gemeenten hebben gezamenlijk een aandeel van 96.35 % in Twence Holding B.V.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 43.909 aandelen (5,17 %) ter waarde van € 43.909 (nominale waarde), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het dividend en de borgstellingsvergoeding bedroegen (over 2018) ontvangen in 2019 bedroegen respectievelijk € 374.634 en € 87.294. Totaal € 461.928. Dit bedrag is hoger dan voorgaande jaren omdat er geen superdividend meer wordt uitgekeerd ten behoeve van de Agenda van Twente.

Bij de oprichting van Twence (voorheen AVI Twente) hebben de gemeenten gezamenlijk een vermogen ingebracht van circa € 60 miljoen in de vorm van een achtergestelde renteloze lening. Hierover wordt aan de gewone aandeelhouders jaarlijks een vergoeding uitgekeerd van € 0,8 miljoen. Daarnaast hebben de gemeenten zich garant gesteld voor het aantrekken van een geldlening van € 170 miljoen. Hiervoor wordt aan de aandeelhouders een borgstellingsprovisie van € 1,7 miljoen toegekend. Van deze garantstelling resteert eind 2016 nog een bedrag van circa € 10 miljoen. Dit is tevens het bedrag waarvoor de gewone aandeelhouders gezamenlijk maximaal aansprakelijk gesteld kunnen worden bij een eventueel faillissement van Twence. Daarnaast hebben de gemeenten zich verplicht, voor de duur van 25 jaar, jaarlijks 220.000 ton brandbaar huishoudelijk restafval aan te leveren. Deze verplichting loopt nog tot 30 juni 2022 en kan hierna hernieuwd worden. Twence gaat er van uit dat de aandeelhoudende gemeenten al het huishoudelijk afval bij Twence aanleveren maar spreekt de gemeenten niet aan op deze leverplicht. Een jaarlijkse financiële bijdrage wordt niet gevraagd, de exploitatiekosten lopen via de vennootschap.

Beleidsrealisatie

Volgens de jaarrekening behaalde Twence in 2018 een netto resultaat van € 14,5 miljoen (2017: 14,4). In 2018 was sprake van de heropening van de vernieuwde biomassa-energiecentrale in combinatie met de opening van het tweede zonnepark. De biomassa-energiecentrale, al jaren een groene energiebron voor de regio, kan sinds de ombouw ook warmte en stoom leveren. Daardoor verdrievoudigde de energieproductie uit deze centrale.

Financiële informatie:

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	130.292
Eigen vermogen 31-12-2018	133.428
Vreemd vermogen 1-1-2018	147.501
Vreemd vermogen 31-12-2018	173.808
Financieel resultaat 2018	14.490

N.V. Rova Holding, Zwolle

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Veilig leefklimaat en specifiek aan het thema Milieu.

Doelstelling:

Het bevorderen van en/of het doen realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van deelnemende overheden

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

ROVA is een duurzaam dienstenbedrijf dat gemeenten ondersteunt bij het inrichten, beheren en onderhouden van de publieke leefomgeving. De missie van ROVA is het streven naar verbetering van de leefomgeving langs drie thema's duurzaam (verbetering milieurendement), financieel (lagere kosten voor de burgers) en sociaal maatschappelijk (een leefbare omgeving voor wonen, werken en recreëren). ROVA heeft geen winstdoelstelling. Het werkgebied van ROVA telt 24 gemeenten in Midden- en Oost-Nederland. Het betreft de organisatie, beheer en uitvoering van publieke taken voortvloeiend uit de afvalzorgplicht van de aangesloten gemeenten, de uitvoering van de gemeentelijke reinigingstaken en taken op het gebied van openbare ruimte en duurzame energie.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 335 aandelen (3,1 %) ter waarde van € 38.005,75 (nominale waarde) waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het dividend (over 2018) ontvangen in 2019 is € 159.494.

ROVA behaalde over het boekjaar 2018 een resultaat van 5,8 miljoen euro . (2017: 7,4 miljoen). De dividend uitkering aan Twenterand bedroeg in 2019 € 159.494 (in 2017 was dit € 191.615) Dit is 22 % lager dan het resultaat over 2017 (7,4 miljoen) en fors hoger dan begroot (4,1 miljoen euro). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat ROVA afgelopen jaren stelselmatig gewerkt heeft aan verlaging van tarieven voor de deelnemende gemeenten.

Beleidsrealisatie:

De visie van ROVA houdt onder andere in dat afval als grondstof wordt gezien en dat ROVA er naar streeft om het dienstenpakket verder uit te breiden met taken op gebied van het Beheer van openbare ruimte. Nagenoeg alle ROVA gemeenten hebben de afgelopen jaren nieuwe afvalbeleidsprogramma's aangenomen in de vorm van een grondstoffenplan. In alle gemeenten zijn de resultaten zeer positief. Een aantal ROVA-gemeenten laat nu al resultaten zien tot minder dan 50 kilo per inwoner per jaar. Toch ziet ROVA nog voldoende ambities. Verdere optimalisaties in de inzameling waaronder het vinden van oplossingen voor hoogbouw en het vinden van recycling oplossingen voor overblijvende reststromen zoals luiers vormen nog steeds een uitdaging.

Financiële informatie:

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	36.516
Eigen vermogen 31-12-2018	36.742
Vreemd vermogen 1-1-2018	47.091
Vreemd vermogen 31-12-2018	53.791
Financieel resultaat 2018	5.784

Wadinko N.V., Zwolle

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Economie en vrije tijdsbesteding.

Doelstelling:

Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko heeft op dit moment één participatie binnen de gemeente Twenterand.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.

Financiële relatie / financieel belang:

In 2018 is € 42.500 aan dividend ontvangen en een dergelijke uitkering wordt ook in 2019 verwacht.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	67.657
Eigen vermogen 31-12-2018	67.999
Vreemd vermogen 1-1-2018	1.521
Vreemd vermogen 31-12-2018	1.512
Financieel resultaat 2018	1.537

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Den Haag

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Fundament en specifiek aan het beleidsveld Middelen.

Doelstelling:

BNG vertaalt haar missie in de volgende strategische doelstellingen:

- behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semipublieke domein;
- behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De BNG is opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag. Het is de bank van en voor de overheid en instellingen voor het maatschappelijke belang. De BNG probeert zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening aan de gemeenten te bieden. Daardoor heeft zij toegevoegde waarde voor haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is een structuurvennootschap.

Financiële relatie / financieel belang:

De aandelen zijn voor de helft in handen van de Staat, de andere helft is in handen van gemeenten en provincies. De BNG is, gemeten naar balanstotaal, de grootste overheidsbank van Nederland. De nominale waarde van de aandelen BNG van de gemeente Twenterand is € 59.670 (23.868 aandelen à € 2,50). In 2018 is € 24.000 aan dividend ontvangen en een dergelijke uitkering wordt ook in 2019 verwacht.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	4.687.000
Eigen vermogen 31-12-2018	4.991.000
Vreemd vermogen 1-1-2018	135.185.000
Vreemd vermogen 31-12-2018	132.518.000
Financieel resultaat 2018	337.000

Enexis N.V., Den Bosch (voormalig netwerkbedrijf Essent)

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op beleidsveld Milieu en programma Fundament.

Doelstelling:

Een op zo duurzaam mogelijke wijze verzorgen van een betrouwbaar en betaalbaar energietransport nu en in de toekomst.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Twenterand bezit medio 2017 nog 42.621 aandelen Enexis. Dit betreft 0,0285% van het aandelenkapitaal. Ook is er nog een uitstaande lening aan Enexis van € 99.660, met een rentepercentage van 7,2 %. Jaarlijkse rente van € 7.176. Aflossing van deze lening vindt plaats in 2019.

Financiële relatie / financieel belang:

In 2018 is € 32.000 aan dividend ontvangen en een dergelijke uitkering wordt ook in 2019 verwacht.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	3.808.000
Eigen vermogen 31-12-2018	4.024.000
Vreemd vermogen 1-1-2018	3.860.000
Vreemd vermogen 31-12-2018	3.691.000
Financieel resultaat 2018	319.000

C. Deelnemingen in verenigingen en stichtingen
Euregio, Gronau

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan alle programma's en diverse doelenbomen. Het gaat in het algemeen om bestuurlijke samenwerking en internationale contacten.

Doelstelling:

De Euregio heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise.

Financiële relatie / financieel belang:

Voor de Nederlandse gemeenten is de bijdrage aan de Euregio € 0,29 per inwoner.

Beleidsrealisatie:

Door de Euregio is een jaarverslag 2018 opgesteld. Dit jaarverslag behandelt het afgelopen jaar aan de hand van de thema's Algemeen, Maatschappelijke ontwikkeling, Economie en arbeidsmarkt en Duurzame ruimtelijke ontwikkeling.

Financiële informatie:

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	
Eigen vermogen 31-12-2018	
Vreemd vermogen 1-1-2018	
Vreemd vermogen 31-12-2018	
Financieel resultaat 2018	

Dimpact, Enschede

Programma:
Deze deelneming levert binnen het programma Fundament een bijdrage aan het realiseren van actuele informatie die veilig, beschikbaar, betrouwbaar en toegankelijk is in efficiënte systemen als onderdeel van ‘Solide bedrijfsvoering ten behoeve van een goed functionerende gemeente’.

Doelstelling:
De coöperatie oefent haar doel zodanig uit dat zij voorziet in behoeften van algemeen belang, niet zijnde van industriële of commerciële aard van haar leden. De coöperatie heeft geen winstoogmerk.

Als nevendoeel kan de coöperatie andere belangen op het gebied van automatisering van haar leden behartigen, te weten:
a) de ontwikkeling van software casu quo het doen ontwikkelen van software;
b) de implementatie van software in de organisatie van de leden en de begeleiding daarbij;
c) het optreden als aanbesteder ten behoeve van de leden;
d) het verlenen van adviezen en diensten van uiteenlopende aard aan de leden welke samenhangen met de realisatie, instandhouding en uitbreiding van de digitale dienstverlening;
e) het oprichten van, het deelnemen in, het voeren van beheer over en het financieren van andere ondernemingen.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:
Op 1 januari 2019 bestaat het ledenbestand uit 35 gemeenten, die gezamenlijk zo'n 2.120.000 inwoners vertegenwoordigen. Dimpact vertegenwoordigt daarmee zo'n 12% van Nederland. De coöperatieve vereniging Dimpact kent de volgende officiële (statutair vastgelegde) besluitvormende organen:
• de Algemene Leden Vergadering (ALV);
• de Raad van Commissarissen (RvC);
• het bestuur.

Financiële relatie / financieel belang:
Over de basiscontributie geldt een inflatiecorrectie van 1,5%. Dit in combinatie met een tariefverlaging van € 0,02 EPIJ, maakt dat het basistarief 2019 op € 3,36 EPIJ uitkomt.

Beleidsvoornemens:
Het Dimpact Bedrijfsplan 2019 geeft inzicht in de speerpunten op hoofdlijnen
1. Focus op dienstverleningsdoelen;
2. Goed (her)gebruik van wat er al is;
3. Inspelen op de landelijke beweging;
4. Innovatiekracht vergroten;
5. Ledenrelaties;
6. Lidmaatschapswaarde voor elk lid vergroten;
7. Nieuwe governance in de praktijk;
8. Flexibel samenwerken

Financiële informatie:
(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2018	1.105.477
Eigen vermogen 31-12-2018	1.679.527
Verhouding eigen/vreemd vermogen 1-1-2018	78%
Verhouding eigen/vreemd vermogen 31-12-2018	75%
Financieel resultaat 2018	574.050

Beleidsrealisatie:
Dimpact voert regie op de levering door leveranciers (o.a. contractmanagement en delivery management) en op de samenwerkingsprocessen tussen gemeenten. De leveranciers hebben in 2018 het volgende gerealiseerd:

e-Suite	Doorontwikkeling functionaliteit e-Suite met drie releases, koppelingen met andere gemeentelijke software, een gezamenlijke visie op doorontwikkeling van de e-Suite, agile ontwikkelstrategie, focus op gebruiksvriendelijkheid, betere content van SDU
Burgerzakenmodules plugin	Procesondersteuning bij burgerzaken processen en producten, moderne zelfservice, hosting, onderhoud integratie BZM en zaakstelsel t.b.v. integraal klantbeeld, goede archivering en managementinformatie
SSC Twente	Hosting e-Suite conform SLA, weinig verstoringen, vakkundige ondersteuning bij realiseren veilige koppelingen
DROP	Gezamenlijke vraagbundeling van doorontwikkeling van Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicatie (GVOP)
Pink	Hosting burgerzakenmodules conform SLA

Daarnaast voert het Dimpact bureau regie op de samenwerking tussen 35 leden. In 2018 heeft het regiebureau samen met de leden het volgende gerealiseerd:

Kennisdeling / samenwerking	Online community voor samenwerking, meer dan 50 bijeenkomsten om kennis te delen over oa: beveiliging, communicatie, common ground, burgerzaken, privacy, sociaal domein, ruimtelijke domein, digitale dienstverlening en zaakgericht werken, hosting, governance, dienstverleningsstrategie, informatie-architectuur, klantinteractie, robotisering, bestuurlijke besluitvorming, identity, informatie gestuurde gemeente, robotisering, praktisch toepassen van nieuwe technologieën zoals blockchain, Cognos overzichten, etc
Contractbeheer	Aansturen van 5 leveranciers, deliverymanagement, kwaliteitsborging, maandelijkse gesprekken over verbetering dienstverlening.
Servicedesk	2000 issues opgepakt, 5000 telefoontjes afgehandeld, ondersteuning bij implementatie van koppelingen,
Lokale ondersteuning	40 dagen technische ondersteuning (m.n. software inrichting) op locatie bij gemeenten
Hergebruik	Bibliotheek met e-diensten van alle lid-gemeenten, inzicht in ontwikkeling bij alle leden.
Innovaties en verkenningen	Innovatiepilot I4Sociaal, twee innovatie proeftuinen omgevingswet, Innovatieproject Klantinteractie, Innovatieproject waardepapieren met blockchain, verkenningen: identity, informatie gestuurde gemeenten.
Beveiliging	TPM voor e-Suite, onderzoek naar doelbinding, geactualiseerde (sub)verwerkersovereenkomsten, actualisatie proces "melden datalek", aanstellen Dimpact CISO, actualiseren informatiebeveiliging en privacy beleid Dimpact, uitgevoerde Privacy Impact Assessment (PIA)
Performance monitoring	Monitoring van performance e-Suite en burgerzakenmodules, beschikbaarheid websites
Belangenbehartiging	Contacten VNG, andere samenwerkingsverbanden, common ground, kruispuntoverleg

De tevredenheid van de leden van Dimpact over de leveranciers en het regiebureau is in 2018 in kaart gebracht. De belangrijkste conclusies waren:
Tevredenheid over regie op samenwerking (score 3,5 van de 5)
Tevredenheid over de e-Suite (score 3,5 van de 5)

4.6 Paragraaf Grondbeleid

Onder grondbeleid kan worden verstaan het op zodanige wijze handhaven van bestaand grondbeleid dan wel het realiseren van gewenste veranderingen in dit grondgebruik dat dit past binnen de door de gemeenteraad vastgestelde doelstellingen in het kader van de ruimtelijke ordening. Het gemeentelijk grondbeleid is geen doel op zich maar een instrument voor het te voeren ruimtelijk beleid. Het gemeentelijk grondbeleid is sterk verbonden met doelstellingen uit andere beleidsvelden. Hierbij kan gedacht worden aan ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economische zaken, recreatie en toerisme, veiligheid en leefomgeving. De uitvoering van het grondbeleid is grotendeels onder gebracht bij het grondbedrijf. Maar binnen de Algemene Dienst bevinden zich gronden die kunnen bijdragen aan de gestelde beleidsdoelen. Hierbij valt onder meer te denken aan sport, recreatie, dorpscentra en veiligheid

De hoofdlijnen van het grondbeleid

In de nota grondbeleid zijn de hoofdlijnen voor het beleid vastgelegd. De actualisatie van deze nota in 2016 zal het nieuwe uitgangspunt zijn. Door de economische tijden is een faciliterende grondbeleid ingezet en zal verder gehanteerd worden. Voor de gebieden die de gemeente in ontwikkeling heeft is het uitgangspunt dat deze tenminste kostendekkend zijn.

Algemeen

In 2018 is voor een aantal complexen winst gerealiseerd. Dit zijn:

Almeloseweg Oost	480.382,-
Rest kavels bedrijven	7.971,-
Kruidenwijk	115.652,-
Centrum Vroomshoop	115.094,-
Restkavels woningbouw	102.622,-

Bedrijfsverplaatsingen

Op de Poorthuislocatie is nog één kavel voor verkoop beschikbaar. Deze kavel is in optie gegeven.

Almeloseweg Oost

In 2018 is 3.609 m2 verkocht. Er is nog 4,3 ha beschikbaar. Daarvan is 1,7 ha in optie gegeven. Een grote optienemer van 1,3 ha heeft in de loop van het jaar afgezien van de optie omdat geen toestemming tot uitbreiding verkregen werd van het hoofdkantoor.

Oosterweilanden (niet in ontwikkeling)

Er is gestart met het bouwrijp maken van de 1e fase. De verkopen zullen rond de bouwvak 2019 gaan starten. Eind 2018 hebben zich een vijftal geïnteresseerden voor dit plan zich gemeld.

Kruidenwijk

Er is 2.180 m2 verkocht binnen dit plan. Op de verkochte grond worden levensloop bestendige woningen ge-

bouwd. Langzaam zien we in dit plan de belangstelling voor kavels weer toenemen.

Garstelanden IV

Lange tijd is gezocht naar een geschikte projectleider om de 2e fase van het plan op te starten. Deze is inmiddels gevonden en volop bezig met de ontwikkeling van het plan. Doordat niet de juiste bodemrapporten beschikbaar waren is de verkoop gestagneerd.

Centrumvisie Vroomshoop

De verkopen binnen dit plan lopen voorspoedig. Projectmatig worden levensloopbestendige en 2^e kapper gerealiseerd. De kavels in de Oranjehoek worden door de gemeente zelf uitgegeven. Ook hiervoor is de belangstelling goed. In 2018 is 2.742m2 verkocht.

Zuidmaten Oost

Binnen dit plan is 504 m2 verkocht. Er zijn nog 3 kavels in fase 2 beschikbaar. Voor fase 3 en 4 is opdracht verleend tot een stedenbouwkundige opzet en een bestemmingsplan. Het concept van mandelige gebieden wordt hierbij losgelaten.

Smithoek

Door het college is besloten deze unieke plek zelf in exploitatie te nemen. Momenteel wordt gekeken of een grondruil mogelijk is met de Hervormde gemeente om een goede ontsluiting van deze locatie te kunnen creëren.

Restkavels woningen

De kavels aan het Westeinde en de Krijgerstraat zijn verkocht.

Door een projectontwikkelaar is een plan ontwikkeld voor de gemeentelijke kavels. In 2018 is hiervan 1.162 m2 verkocht. De overige kavels zullen in 2019 worden afgerekend.

Restkavels bedrijven

Op een kavel in het plan Kroezenhoek is een optie voor een kavel verleend aan 2 aangrenzende ondernemers. Zij zullen deze kavel onderling verdelen. Wanneer verkocht zal gaan worden zal de tijdelijke parkeerplaats voor vrachtwagens opgeheven worden.

Verwachte exploitatie uitkomsten

complex	Boekwaarde 31-12-2017	Mutaties 2018	Boekwaarde nog te 31-12-2018	maken Nog te kosten realiseren	Genomen winst	Verwacht resultaat
Poorthuis	570.980	-15.195	555.785	9.706	77.960	487.531
Kruidenwijk III	299.251	-130.762	168.489	721.460	3.213.483	-2.897.561
Vroomshoop centrum	-371.464	804.473	433.009	572.198	1.107.435	-332.112
Zuidmaten oost	2.750.532	177.909	2.928.441	3.195.200	6.050.894	72.747
Smithoek	319.819	-1.178	318.642	666.142	865.117	119.667
Restkavels woningbouw	687.122	-208.665	478.457	13.057	727.657	-574.123
Totaal	4.256.240	626.583	4.882.823	5.177.763	12.042.546	-3.123.852

Verwachte exploitatie uitkomsten (vervolg)

complex	Boekwaarde 31-12-2017	Mutaties 2018	Boekwaarde 31-12-2018	nog te kosten	te maken Nog te opbrengsten	te realiseren	Genomen winst	Verwacht resultaat
Oosterweilanden	3.101.391	385.857	3.487.248	6.599.387	9.932.875		153.760	
Almeloseweg Oost	2.513.249	604.115	3.117.364	560.480	4.305.520	997.187	-1.624.863	
Garstelanden IV	723.407	-20.632	702.775	1.657.526	2.264.958	22.847	72.496	
Restkavels bedrijven	351.117	16.008	367.125	41.602	784.685	105.784	-481.742	
Totaal	6.689.164	985.348	7.674.512	8.858.995	17.288.038	1.125.818	-1.880.349	

Risico's en reserve

Per 31-12-2018 is de stand van de Reserve Grondbedrijf € 1.000.000,-.Dit staat nu voor het 2e jaar op het door de raad vastgestelde maximum. De winst over 2018 is afgestort naar de algemene risico reserve. De verwachting is dat het grondbedrijf ook de komende jaren winstgevend zal zijn. De stand van de voorziening grondbedrijf per 31-12-2018 is € 755.482,=. Hiermee zijn de verwachte verliezen op de complexen afgedekt m.u.v. Smithoek. Dit complex zal door de gemeente worden geëxploiteerd. Hiervoor is een stedenbouwkundige opzet in de maak en aan de hand van deze opzet zal een nieuwe exploitatie opgezet worden. De verwachting is dat er een sluitende businesscase mogelijk is voor dit complex. Verder zit in de voorziening afgewerkte bestemmingsplannen nog € 224.885,= voor de laatste woonrijp werkzaamheden van een paar afgesloten complexen.

4.7 Paragraaf Lokale heffingen

De intentie van deze paragraaf is om inzicht te bieden in de lokale belastingdruk binnen de gemeente Twenterand. Hierbij wordt met name ingegaan op de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing, de afvalstoffenheffing, de hondenbelasting, de baatbelastingen en de toeristen- en forensenbelasting.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)
Per 1 januari 2017 zijn de gemeentelijke belastingtaken overgedragen aan het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT) te Hengelo. Vanaf deze datum voert het GBT de werkzaamheden met betrekking tot het uitvoeren van de wet WOZ, het heffen en innen van de gemeentelijke belastingen (inclusief kwijtscheldingsverzoeken), leges omgevingsvergunning, leges APV en leges kapvergunningen voor de gemeente Twenterand uit.

Onroerendezaakbelastingen
Vanaf 2007 is er alleen nog sprake van een onroerende zaakbelasting voor eigenaren van woningen en voor eigenaren en gebruikers van niet-woningen (uitgezonderd het woningdeel). In verband met de uitvoering van de Wet WOZ heeft er in 2017 een herwaardering plaatsgevonden met betrekking tot alle panden in onze gemeente met als peildatum 1 januari 2017 ten behoeve van de aanslagoplegging voor 2018. Het percentage van de heffingsmaatstaf bedroeg voor het:

Eigenaarsdeel woningen	0,1315 %
Eigenaarsdeel niet-woningen	0,1930 %
Gebruikersdeel niet-woningen	0,1641 %

De werkelijke belastingopbrengst in het kader van de OZB ligt in 2018 ongeveer € 47.000 boven de raming en bedraagt ruim € 5.293.000.

Afvalstoffenheffing
Twenterand hanteert gedifferentieerde tarieven (Diftar) wat inhoudt dat iedereen betaalt naar de hoeveelheid afval die men aanlevert. Hiermee wordt de recycling en dus ook het verminderen van CO2-uitstoot gestimuleerd. De inkomsten van de Afvalstoffenheffing (vastrecht 2018 + variabele kosten naar aantal aanbiedingen restafval) zijn niet dekkend voor de totale kosten voor de huisvuilinzameling in 2018 (€ 2.027.900). Het tekort bedraagt ruim € 51.000 (geraamd was € 184.000). Dit lagere tekort wordt veroorzaakt door diverse oorzaken (o.a. hoger dividend Rova en meer aanbiedingen restafval). Er wordt dus slechts een klein

bedrag onttrokken uit de voorziening afval terwijl met een fors hoger bedrag rekening was gehouden. Hierdoor blijft de voorziening op een hoger niveau dan verwacht. In 2020, 2021 en 2022 kan dit gebruikt worden om de stijging van het tarief te dempen tot ongeveer het niveau 2018 (excl. indexeringen). Dit overeenkomstig de tijdens de begroting 2019 vastgestelde langjarige tarieven. De hoogte van de voorziening afval bedraagt op 31 december 2018 € 606.000.

Rioolheffing
In de gemeente Twenterand wordt een rioolheffing in rekening gebracht aan de gebruikers op basis van een vast bedrag per perceel of gedeelte van een perceel. Voor het jaar 2018 is door de raad het tarief vastgesteld op € 250,08 per perceel. Gebruikers die meer dan 500 m3 afvalwater per kalenderjaar lozen op het gemeentelijk riool krijgen daarvoor nog een aanvullende aanslag. De inkomsten uit rioolheffingen liggen in 2018 bijna € 35.000 boven de raming en bedragen ongeveer € 3.467.000. Uitgangspunt bij de heffing is kostendekkendheid. Een eventueel overschot in enig jaar bij de jaarrekening wordt in het rioolfonds gestort, een eventueel tekort wordt hieruit onttrokken.

Hondenbelasting
Op grond van artikel 226 van de Gemeentewet wordt in de gemeente Twenterand een belasting op honden geheven. Het tarief van de hondenbelasting was in 2018 € 58,20. De werkelijke opbrengst van de hondenbelasting in 2018 is € 500 hoger dan begroot en bedraagt ruim € 172.000.

Kwijtschelding
In onze gemeente wordt met betrekking tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen binnen de regels die het rijk stelt een zo ruim mogelijk beleid gevoerd. In 2018 is er een bedrag van ruim € 215.000 aan belastingen/rechten kwijtgescholden. Voor kwijtschelding van belastingen/rechten was in totaliteit een geraamd bedrag van € 175.000 in de begroting 2018 opgenomen.

Toeristenbelasting/forensenbelasting
Met ingang van het belastingjaar 2006 is er in onze gemeente een toeristenbelasting en een forensenbelasting ingevoerd. Dit conform de uitgangspunten van de door de raad vastgestelde Nota Recreatie en Toerisme. Er worden jaarlijks ca. 17 aanslagen toeristenbelasting en 20 aanslagen forensenbelasting opgelegd. In 2018 bedroeg het tarief voor de toeristenbelasting € 0,82 per persoon per overnachting. Voor verschillende accommodaties wordt forfaitair het aantal overnachtingen bepaald, aan de hand hiervan wordt een aanslag opgelegd. De forensenbelasting betreft de recreatiebungalows. Hier wordt de belasting gerelateerd aan de W.O.Z.-waarde van de recreatiebungalows. De opbrengst uit de toeristenbelasting werd voor 2018 geraamd op € 45.000 en voor de forensenbelasting is een opbrengst geraamd van € 5.000. De opbrengst uit de toeristenbelasting bedroeg over 2018 € 57.000. De opbrengst uit de forensenbelasting bedroeg € 5.024.

Kostendekkendheid
Voor de berekening van de tarieven riool en afval wordt uitgegaan van bekende gegevens waarbij kostendekkendheid het uitgangspunt is. Voor het afval wordt hierbij rekening gehouden met de tarieven die Rova hanteert, voor riool is het GRP leidend.

Kwijtschelding
De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb, riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m3
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Ontwikkeling tarieven
De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking. De voor 2017 geldende tarieven voor de overige belastingen en rechten stijgen met een inflatiecorrectie van 0,32%, uiteraard met uitzondering van die tarieven, die het rijk heeft vastgesteld, dan wel gemaximeerd.

Overzicht kostendekkendheid heffingen

<i>Afvalstoffenheffing</i>	<i>Lasten taakveld</i>	<i>Overhead (0.4)</i>	<i>BTW</i>	<i>Totale lasten</i>	<i>Heffing</i>	<i>Overige baten (0.8)</i>	<i>Totale baten</i>	<i>Kosten dekkendheid</i>
7.3 Afval	1.993.817	400.000	403.663	2.797.480	-1.976.864	-908.307	-2.885.171	103,13%
6.3 Inkomensregelingen	87.691			87.691				-3,13%
7.4 Milieubeheer				-				
Totaal	2.081.508	400.000	403.663	2.885.171	-1.976.864	-908.307	-2.885.171	100,00%

<i>Rioolheffing</i>	<i>Lasten taakveld</i>	<i>Overhead (0.4)</i>	<i>BTW</i>	<i>Totale lasten</i>	<i>Heffing</i>	<i>Overige baten (0.8)</i>	<i>Totale baten</i>	<i>Kosten dekkendheid</i>
7.2 Riolering	2.623.997	500.000	245.414	3.369.411	-3.467.311	-91.620	-3.558.931	105,62%
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	32.876		6.904	39.780			-	-1,18%
6.3 Inkomensregelingen	138.916	10.824		149.740			-	-4,44%
Totaal	2.795.789	510.824	252.318	3.558.931	-3.467.311	-91.620	-3.558.931	100,00%

Jaarrekening 2018

5.1 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het begrotingsjaar

Omschrijving programma	Realisatie begrotingsjaar			Raming begrotingsjaar na wijziging			Raming begrotingsjaar voor wijziging		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
1. Veilig leefklimaat	-12.303.884	25.268.755	12.964.871	-11.439.180	26.042.398	14.603.218	-10.301.660	21.460.301	11.158.641
2. Aantrekkelijke gemeente	-928.198	5.792.395	4.864.196	-797.785	7.415.652	6.617.868	-692.785	5.813.696	5.120.911
3. Maatsch. Ontwikkeling en zelfredzaamheid	-31.449.738	49.622.355	18.172.617	-31.085.903	51.224.833	20.138.930	-30.231.977	48.134.730	17.902.753
4. Klantgerichte organisatie en bestuur	-1.322.673	4.364.151	3.041.479	-1.301.911	3.953.302	2.651.391	-1.167.111	7.282.579	6.115.468
Subtotaal programma's	-46.004.493	85.047.656	39.043.163	-44.624.779	88.636.185	44.011.407	-42.393.533	82.691.306	40.297.773
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	-5.293.255	0	-5.293.255	-5.246.000	0	-5.246.000	-5.362.700	0	-5.362.700
Algemene uitkering	-32.858.194	0	-32.858.194	-29.969.467	0	-29.969.467	-29.408.480	0	-29.408.480
Dividend	-1.593.396	0	-1.593.396	-1.781.343	0	-1.781.343	-1.745.343	0	-1.745.343
Saldo financieringsfunctie	-76.091	720.869	644.778	-102.176	723.836	621.660	-109.176	844.848	735.672
Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.598.045	0	-1.598.045	-1.585.445	0	-1.585.445	-1.358.945	0	-1.358.945
Subtot. alg. dekkingsmiddelen	-41.418.981	720.869	-40.698.112	-38.684.431	723.836	-37.960.595	-37.984.644	844.848	-37.139.796
Overhead (*)	0	5.123.734	5.123.734	0	5.565.302	5.565.302	0	5.565.302	5.565.302
Onvoorzien	0	0	0	0	1.000	1.000	0	1.000	1.000
Totaal saldo van baten en lasten	-87.423.473	85.768.524	-1.654.949	-83.309.210	89.361.022	6.051.812	-80.378.177	83.537.154	3.158.977
Toevoegingen/onttrekkingen aan reserves									
1. Veilig leefklimaat	-87.751	843.028	755.277	-846.157	0	-846.157	-717.604	0	-717.604
2. Aantrekkelijke gemeente	-588.019	41.379	-546.640	-1.960.823	-50.000	-2.010.823	-615.248	0	-615.248
3. Maatsch. Ontwikkeling en zelfredzaamheid	-3.792.365	2.602.566	-1.189.799	-3.679.959	1.200.000	-2.479.959	-1.844.173	0	-1.844.173
4. Klantgerichte organisatie en bestuur	-1.550.068	730.173	-819.895	-1.428.114	713.242	-714.872	-695.194	713.242	18.048
Totaal mutaties reserves	-6.018.203	4.217.146	-1.801.057	-7.915.054	1.863.242	-6.051.812	-3.872.219	713.242	-3.158.977
Gerealiseerd resultaat	-93.441.676	89.985.670	-3.456.006	-91.224.264	91.224.264	0	-84.250.396	84.250.396	0

(*) In verband met een wijziging van het BBV zijn de overheadkosten afzonderlijk in beeld gebracht. Deze kosten zijn reeds verwerkt in de totale lasten per programma. Zodoende dient dit bedrag niet nogmaals meegeteld te worden bij de totale lasten.

5.1A Balans 2018

Balans per 31 december 2018

ACTIVA	2018	2017	PASSIVA	2018	2017
Vaste activa			Vaste passiva		
<u>Immateriële vaste activa</u>			<u>Eigen vermogen</u>		
Bijdrage aan activa in eigendom derden	1.587	1.764	Algemene reserves	4.814.616	5.164.290
			Bestemmingsreserves	25.126.644	26.952.491
<u>Materiële vaste activa</u>			Gerealiseerd resultaat	3.456.006	-374.464
In erfpacht uitgegeven gronden	1.255.389	1.121.255			
Investerings met een economisch nut	43.433.560	41.000.568	<u>Voorzieningen</u>		
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	18.948.750	18.984.879	Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen/risico's	3.117.268	2.945.616
Inv. in openbare ruimten met maatschappelijk nut	5.889.660	4.763.647	Egalisatievoorzieningen	10.055.879	9.212.229
			Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	606.541	1.160.137
<u>Financiële vaste activa</u>					
Kapitaalverstrekkingen aan:			<u>Vaste schulden met looptijd 1 jaar of langer</u>		
Deelnemingen	179.402	188.241	Onderhandse leningen van:		
Gemeenschappelijke regelingen	52.622	52.622	Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	41.407.364	33.277.721
Leningen aan:					
Deelnemingen	12.065.574	5.234.286			
Overige langlopende leningen u/g	4.765.632	5.167.931			
Overige uitzettingen looptijd 1 jaar of langer	186.694	201.934	Waarborgsommen	2.376	477
			Verplichtingen u.h.v. financial-lease overeenkomsten		
<u>Totaal vaste activa</u>	86.778.871	76.717.127	<u>Totaal vaste passiva</u>	88.586.694	78.338.497
Vlottende activa			Vlottende passiva		
<u>Vorraden</u>			<u>Netto vlottende schulden met looptijd korter dan 1 jaar</u>		
Onderhanden werk, gronden in exploitatie	11.877.126	9.961.997	Overige kasgeldleningen	13.000.000	13.000.000
			Banksaldi	4.068.451	1.562.931
<u>Uitzettingen met looptijd korter dan 1 jaar</u>			Overige schulden	3.906.271	3.337.557
Vorderingen op openbare lichamen	7.875.221	3.964.763			
Uitzettingen Rijks schatkist rentetypische looptijd < 1 jaar	-	7.450.000			
Overige vorderingen	3.071.441	1.808.067			
			<u>Overlopende passiva</u>		
<u>Liquide middelen</u>			Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2.118.078	5.570.776
Kas- en banksaldi	1.227.860	997.340	Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen	340.245	213.063
			Overige vooruitontvangen bedragen ten bate van volgende begrotingsjaren	1.025.643	494.220
<u>Overlopende activa</u>	2.214.863	1.617.748			
			<u>Totaal vlottende passiva</u>	24.458.688	24.178.547
<u>Totaal vlottende activa</u>	26.266.512	25.799.916			
<u>TOTAAL GENERAAL</u>	113.045.382	102.517.043	<u>TOTAAL GENERAAL</u>	113.045.382	102.517.043

Gewaarborgde geldleningen

61.745.032

5.2 Toelichting op de balans

Vaste activaImmateriële vaste activa

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio

Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief

Bijdragen aan activa in eigendom derden

	2018	2017
	0	0
	1.587	1.764
	1.587	1.764

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2018:

	Boekwaarde 31-12-2017	Investering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2018
Bijdragen aan activa in eigendom derden	1.764	0	176	0	1.587
<i>Totaal</i>	1.764	0	176	0	1.587

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden

Investerings met een economisch nut

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Investerings in openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

	2018	2017
	1.255.389	1.121.255
	43.433.560	41.000.568
	18.948.750	18.984.879
	5.889.660	4.763.647
	69.527.359	65.870.349

De overige investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

<u>Boekwaarde ultimo</u>	2018	2017
Gronden en terreinen	5.743.160	5.628.838
Woonruimten	293.293	293.293
Strategische gronden	3.702.118	4.163.335
Bedrijfsgebouwen	32.639.772	29.947.868
G.W.W. werken	19.180.537	19.192.143
Vervoersmiddelen	353.097	281.572
Machines, apparaten/installaties	522.573	227.710
Overige materiële vaste activa	1.203.150	1.371.944
	63.637.700	61.106.701

5.2 Toelichting op de balans

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut weer:

	<i>Boekwaarde 31-12-2017</i>	<i>Investering</i>	<i>Desinvestering</i>	<i>Afschrij- vingen</i>	<i>Overheveling 2018</i>	<i>Bijdragen van derden</i>	<i>Boekwaarde 31-12-2018</i>
Gronden en terreinen	5.628.838	134.134	19.812				5.743.160
Woonruimten	293.293						293.293
Strategische gronden	4.163.335	78.633	539.850				3.702.118
Bedrijfsgebouwen	29.947.868	4.219.330	145.322	1.382.104			32.639.772
G.W.W. werken	19.192.143	1.614.797	936.952	689.451			19.180.537
Vervoersmiddelen	281.572	204.435		132.910			353.097
Machines, apparaten/installaties	227.710	393.075		98.212			522.573
Overige materiële vaste activa	1.371.944	346.541		515.335			1.203.150
	61.106.701	6.990.945	1.641.935	2.818.012		0	63.637.700

De investering bij gronden en terreinen van € 134.134 betreft in erfpacht uitgegeven gronden en kan als volgt gespecificeerd worden:

- Erfpacht autoservice Kuilder	79.904
- Erfpacht MTN Cleaning	54.230

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan hieronder vermeld.

	<i>Beschikbaar gesteld</i>	<i>Werkelijk be- steed 2018</i>	<i>Bijdragen 2018</i>	<i>Cumulatief t/m 2018</i>
Brede School	4.700.000	3.981.692	145.322	4.303.478
Vroomshoop	65.000	123.472	0	125.545
Gebouwtjes begraafplaats 2016				
Scania P380 2016	90.000	106.872	0	106.872
Scania VDL + HMF 2016	70.000	60.420	0	60.420
Volvo EW 140C (graafmachine) 2017	155.000	190.000		190.000
Beatrixlaan	500.000	336.552	0	336.552
Verv.Riool 2017 50% Vz				
Riool	1.519.000	758.408	758.408	0
Werkbudget Twenterand digitaal 2018	161.650	105.517	0	105.517
Financieel systeem / P&C software	420.000	92.221	0	92.221
<i>Totaal</i>	7.680.650	5.755.153	903.729	5.320.605

De boekwaarde van de investeringen in de **openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut** had het volgende verloop:

	<i>Boekwaarde 31-12-2017</i>	<i>Investering</i>	<i>Des- investering</i>	<i>Overheveling 2018</i>	<i>Afschrij- vingen</i>	<i>Bijdragen van derden</i>	<i>Boekwaarde 31-12-2018</i>
G.W.W. werken	4.763.647	1.854.697	434.525		294.159		5.889.660
Overige materiële vaste activa	0						0
	4.763.647	1.854.697	434.525	0	294.159	0	5.889.660

De boekwaarde van G.W.W. Werken bedroeg op 31-12-2016 € 3.699.517. Dit betreft maatschappelijk nut activa die volgens de 'oude' methode is geactiveerd. Hierop mag nog versneld worden afgeschreven. Investerings vanaf 1 januari 2017 moeten verplicht geactiveerd worden. Voor 2017 ging dit om € 1.344.869, voor 2018 om € 1.854.697.

5.2 Toelichting op de balans

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	<i>Beschikbaar gesteld</i>	<i>Werkelijk be- steed 2018</i>	<i>Cumulatief t/m 2018</i>
Ontsluitingsweg Almeloseweg Oost	182.500	342.608	342.608
F35 Fietssnelweg	400.000	1.192.894	1.241.716
Revitalisering Garstelanden/Weitzelpoort/Sluis	470.525	434.605	438.330
<i>Totaal</i>	1.053.025	1.970.107	2.022.654

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Er zijn echter situaties denkbaar waarbij overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid

vallen en binnen het doel blijven waarvoor het krediet beschikbaar is gesteld. (Kadernota rechtmatigheid 2018 Commissie BBV.) De algemene lijn is dat begrotingsoverschrijdingen, die binnen de beleidskaders van de raad passen, niet meegewogen worden in het accountantsoordeel.

Onderstaand overzicht laat zien dat een aantal kredieten zijn overschreden. Gesteld kan worden dat de uitgaven passen binnen het beleid en het doel waarvoor het krediet beschikbaar is gesteld. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

	<i>Krediet</i>	<i>Besteed t/m 2017</i>	<i>Werkelijk be- steed 2018</i>	<i>Overschrijding</i>
VW T5 Bestel TDI 75KWHD 2014	0	13.618	0	13.618
Scania P380 2016	90.000	0	106.872	16.872
Volvo ECU28 2017	0	0	18.113	18.113
Volvo EW140C 2017	155.000	0	190.000	35.000
VW crafter VN-958-T	0	0	19.030	19.030
F35 Fietssnelweg 2017	400.000	48.822	1.192.894	841.716
Ontsluitingsweg Almeloseweg	182.500	0	342.608	160.108
Gebouwtjes begraafplaatsen 2016	65.000	2.073	123.472	60.545

De reden van overschrijding wordt hierna toegelicht.

Volkswagen T5 Bestel, Scania P380, Volvo ECU28, Volvo EW140C en VW crafter

De raad heeft besloten om het totaal aan aanschaffingen tractiemiddelen te koppelen aan een maximale hoogte van de kapitaallasten.

De overschrijding van deze kredieten heeft niet tot gevolg dat dit maximum wordt overschreden. Hiermee blijven de vervangingen tractie binnen de door de raad gestelde kaders (eisen).

Conclusie: overschrijding past binnen het beleid.

F35 Fietssnelweg 2017

Het totale krediet voor de fietssnelweg F35 bedraagt € 500.000. Daarnaast ontvangen wij een subsidie van de provincie van minimaal € 500.000. Het werkelijke subsidiebedrag is echter (nog) niet ontvangen en de verwachting is dat na ontvangst hiervan er geen sprake meer is van een overschrijding.

Conclusie: overschrijding past binnen het beleid.

5.2 Toelichting op de balans

Ontsluitingsweg Almeloseweg

In 2019 wordt dit project afgerekend. De aanvraag voor de subsidie wordt op dit moment door de provincie beoordeeld.

Conclusie: overschrijding past binnen het beleid.

Gebouwtjes begraafplaatsen 2016

Door de raad is een krediet beschikbaar gesteld van € 175.000, terwijl er € 254.000 was aangevraagd. Door gebruik te maken van leerlingen van de BOVO zou het mogelijk zijn binnen het krediet te blijven, echter voor 80% van de bouw waren geen leerlingen beschikbaar. Ook dateert de begroting van 2016. Door de economische groei zijn de kosten met 8% gestegen t.o.v. de begroting en zijn andere kosten ook duurder uitgevallen dan begroot.

Conclusie: overschrijding past binnen het beleid.

Financiële vaste activa

	<i>Boekwaarde</i>	<i>Investing</i>	<i>Des-</i>	<i>Aflossingen</i>	<i>Boekwaarde</i>
	<i>31-12-2017</i>		<i>investeringen</i>		<i>31-12-2018</i>
<i>Kapitaalverstrekkingen aan:</i>					
Deelnemingen	188.241		8.839		179.402
Gemeenschappelijke regelingen	52.622				52.622
Overige verbonden partijen	0				0
<i>Leningen aan:</i>					
Woningbouwcorporaties	0				0
Deelnemingen	6.357.818	7.100.000	268.712		13.189.105
Overige verbonden partijen	0				0
Overige langlopende leningen u/g	5.167.931	354.793	9.114	747.978	4.765.632
Overige uitzettingen looptijd 1 jaar of langer	201.934			15.240	186.694
	11.968.546	7.454.793	286.666	763.218	18.373.455
Voorziening oninbaarheid *	-1.123.531				-1.123.531
	<u>10.845.014</u>				<u>17.249.924</u>

* i.v.m. afwikkeling BAGL GR Vechtdal € 932.591 en verkoop aandelen Essent € 190.940

Vlottende activa

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Grond- en hulpstoffen		
Niet in expl. genomen bouwgronden	0	0
Overige grond- en hulpstoffen		
Onderhanden werk, gronden in expl.	11.877.126	9.961.997
	<u>11.877.126</u>	<u>9.961.997</u>

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2018 het volgende overzicht worden weergegeven:

5.2 Toelichting op de balans

	<i>Boekwaarde 31-12-2017</i>	<i>Investering 2018</i>	<i>Bijdrages 2018</i>	<i>Overheveling 2018</i>	<i>Saldo complexen 31-12-2018</i>	<i>Verantwoorde resultaten 2018</i>	<i>Dotatie vz verwacht verlies</i>	<i>Boekwaarde 31-12-2018</i>
Kruidentwijk III	299.251	33.586	280.000		52.837	115.652		168.489
Zuidmaten-O Dorpskern DHM	2.750.532	320.841	142.932		2.928.441			2.928.441
Smithoek	319.819	6.375	7.553		318.642			318.642
Centrum Vroomshoop	-371.464	1.279.399	590.020		317.915	115.094		433.009
Centrum Vroomshoop 2e fase	0	325.158	25.000		300.158			300.158
Restkavels woningbouw	687.122	23.600	334.927		375.795	102.662		478.457
Bedr.verpl. Poorthuis	570.980	21.457	36.651		555.785			555.785
Garstelanden IV	723.407	33.598	54.230		702.775			702.775
Almeloseweg Oost	2.513.249	572.424	448.691		2.636.982	480.382		3.117.364
Oosterweilanden fase 1	3.101.391	385.857	0		3.487.248			3.487.248
Restkavels bedrijventerreinen	351.117	8.037			359.154	7.971		367.125
	10.945.404	3.010.332	1.920.004	0	12.035.732	821.761	0	12.857.493
Voorzieningen grondbedrijf	-983.407							-980.367*
	<u>9.961.997</u>							<u>11.877.126</u>

* betreft de voorzieningen woonrijpmaken afgewikkelde best.plannen en grondbedrijf

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	<i>Saldo 31-12-2018</i>	<i>Voorziening oninbaarheid</i>	<i>Gecorrigeerd saldo 2018</i>	<i>Gecorrigeerd saldo 2017</i>
Vorderingen op openbare lichamen	7.875.221		7.875.221	3.964.763
Verstrekte kasgeldleningen				
Uitzettingen Rijks schatkist rente < 1 jaar	0		0	7.450.000
Overige vorderingen	4.255.362	1.183.921	3.071.441	1.808.067
Overige uitzettingen	<u>12.130.583</u>	<u>1.183.921</u>	<u>10.946.662</u>	<u>13.222.831</u>

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren bedraagt voor de gemeente Twenterand € 631.878. In 2018 heeft er geen uitzetting plaatsgevonden in het kader van schatkistbankieren. De in de schatkist uitgezette middelen zijn teruggehaald i.v.m. de saldi van de bankrekeningen in beheer van de gemeente.

5.2 Toelichting op de balans

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	2018	2017
Kas- en banksaldi	1.227.860	997.340
	1.227.860	997.340

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	2018	2017
Vooruitbetaalde bedragen	1.148.364	727.982
Nog te ontvangen bedragen	1.066.499	889.767
	2.214.863	1.617.748
Voorziening oninbaarheid	0	0
	2.214.863	1.617.748

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen Vermogen bestaat uit de volgende posten:

	2018	2017
Algemene reserves	4.814.616	5.164.290
Bestemmingsreserves	25.126.644	26.952.491
Gerealiseerd resultaat	3.456.006	-374.464
	33.397.266	31.742.317

Het verloop van de reserves in 2018 wordt in de Staat van reserves en voorzieningen weergegeven.

Voorzieningen

De in de balans opgenomen Voorzieningen bestaan uit de volgende posten:

	2018	2017
Voor verplichtingen/verliezen/risico's	3.117.268	2.945.616
Egalisatievoorzieningen	10.055.879	9.212.229
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	606.541	1.160.137
	13.779.689	13.317.982

Het verloop van de voorzieningen in 2018 wordt in de Staat van reserves en voorzieningen weergegeven.

Vaste schulden met looptijd 1 jaar of langer

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	2018	2017
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	41.407.364	33.277.721
Waarborgsommen	2.376	477
	41.409.740	33.278.198

5.2 Toelichting op de balans

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2018.

	Saldo	Vermeer- 31-12-2017deringen	Aflossingen	Saldo	31-12-2018
Obligatieleningen		0			0
Onderhandse leningen		33.277.721	12.100.000	3.970.357	41.407.364
Door derden belegde gelden		0			0
Waarborgsommen		477	1.899		2.376
Leaseverplichting AS-400		0			0
		33.278.198	12.101.899	3.970.357	41.409.740

De totale rentelast voor het jaar 2018 m.b.t. de vaste schulden bedraagt € 779.657.

Vlottende passiva

	2018	2017
Schulden < 1 jaar	20.974.722	17.900.488
Overlopende passiva	3.483.966	6.278.059
	24.458.688	24.178.547

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	2018	2017
Kasgeldleningen	13.000.000	13.000.000
Banksaldi	4.068.451	1.562.931
Overige schulden	3.906.271	3.337.557
	20.974.722	17.900.488

5.2 Toelichting op de balans

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	2018	2017
Verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.	2.118.078	5.570.776
Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschot- bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	340.245	213.063
Overige vooruitontvangen bedragen	1.025.643	494.220
	3.483.966	6.278.059

De overlopende passiva omvatten, na de wijziging van het BBV op 10 juli 2007, de van Europese en Nederlandse overheids-
lichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen
ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Van de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen kan van het
verloop in 2018 het volgende overzicht worden weergegeven:

	Saldo	Toevoeging	Vrijval	Saldo
	31-12-2017			31-12-2018
V.o.b Kwalificatieplicht	74.478			5.884
V.o.b. Mineral Valley	0	150.265		150.265
V.o.b onderw.achterst.beleid	22.756			19.492
V.o.b Energieloket 2.1	42.251			22.924
V.o.b Gidsgelden	19.437	9.892		29.329
V.o.b Geluidsanering WE	25.950			4.675
V.o.b. Mijn erf 2030	0	20.000		20.000
V.o.b Oosteinde/Almeloseweg	28.190			28.190
	213.062	180.157		52.974
				340.245

5.2 Toelichting op de balans

Niet uit de balans blijken de verplichtingen:

Meerjarige contracten

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijken de, financiële verplichtingen. Hierbij moet gedacht worden aan contracten m.b.t. leerlingenvervoer, WMO, verzekeringen etc. Een overzicht van de belangrijkste langlopende contracten wordt op de volgende pagina weergegeven.

	Leverancier	Einddatum	Omvang
Accountantscontrole	BDO	31-12-2019	84.000
Huur kopieerapparaten	Konica Minolta	1-10-2018	111.000
Leveringsovereenkomst elektriciteit	Greenchoice	31-12-2018	-
Leveringsovereenkomst aardgas	Eneco	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Aster Zorg	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Alfa en zorg	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Beter Thuis Wonen Thuiszorg	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	BiOns BV	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	BTK zorg	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Deva zorg en welzijn	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	De nieuwe zorg thuis	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Stichting het Thuisgevoel	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Tzorg	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Woon/Zorgcentrum De Vriezenhof	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Zorg en Plezier	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	ZorgAccent	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Zorggroep Manna	31-12-2018	-
Contract voor het leveren van huishoudelijke ondersteuning	Thuisgenoten	31-12-2018	-
Abonnementenadministratie	PS Media	1-1-2019	-
Schoonmaak gemeentehuis	Hectas	31-12-2021	577.000
Asfaltonderhoud	Nexis	31-12-2018	150.000
Onderhoud openbare verlichting (schade)	Ziut	31-12-2020	204.000
Wegenzout	Akzo Nobel Salt	14-10-2019	-

Naast bovenstaande contracten heeft de gemeente Twenterand voor de verschillende onderdelen van de jeugdhulp met een groot aantal aanbieders een contract afgesloten. Ditzelfde geldt voor de maatwerkvoorzieningen op grond van de WMO. Een overzicht van deze aanbieders met contract is te vinden op de website: www.twenterand.nl/samensterk

5.2 Toelichting op de balans

GR Vechtdal

In de uittredingsregeling is destijds opgenomen dat de gemeente Twenterand haar verplichtingen op grond van de Bijzonder achtergestelde Lening (BAGL) moet nakomen. Dit houdt in dat wanneer de Larcom met tekorten draait en de reserve negatief is, Larcom deze lening bij de gemeente kan opvragen. Dit is in 2006 ook daadwerkelijk gebeurd voor een bedrag van € 932.591,00. De lening zal door Larcom op enig moment weer afgelost moeten worden, maar omdat de kans hierop gering is, is dit bedrag ook reeds in een voorziening gestort.

In 2018 zijn er geen risico's opgetreden. Wel dient opgemerkt te worden dat de mogelijkheid tot wachtgeldverplichting bestaat voor 38 personen tot en met 01-01-2039. Van de financiële consequenties is op dit moment geen betrouwbare schatting te maken.

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen wordt in bijgaand overzicht gespecificeerd. M.b.t. tot deze leningen hebben wij een achtervangfunctie.

Tot en met 31 december 2018 is in totaal € 0 betaald inzake de borg- en garantstelling.

Voor alle leningen staat in het overzicht het percentage van het leningbedrag waarvoor borgstelling is verleend, vermeld.

Zuidmaten Oost

Het pand van Roelofs in Den Ham is aangekocht voor € 2,8 miljoen. Bij oplevering van het pand moet hiervan nog € 1,0 miljoen betaald worden.

5.2 Toelichting op de balans

Lening nr WSW	Financier	Oorspronkelijke hoofdsom	Schuldrestant 01-01-18	Schuldrestant 31-12-18	RenteBorg	%
Vestia (voormalig SGBB)						
14385	Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V.	1.524.000	510.000	420.000	6,220	50%
Totaal Vestia		1.524.000	510.000	420.000		
Stichting Habion						
17219	nv Bank Nederlandse Gemeenten	1.997.000	1.048.000	0	3,850	50%
39655	Nederlandse waterschapsbank NV	7.000.000	7.000.000	0	4,711	50%
Totaal Habion		8.997.000	8.048.000	0		
Mijande Wonen (voormalig Vestion Wonen)						
2810	Nederlandse Waterschapsbank NV	2.269.000	520.000	359.000	7,250	50%
27944	Nederlandse Waterschapsbank NV	1.781.000	872.000	788.000	3,550	50%
28635	nv Bank Nederlandse Gemeenten	619.000	373.000	351.000	3,830	50%
29039	Nederlandse Waterschapsbank NV	3.630.000	1.694.000	1.573.000	5,540	50%
16316	nv Bank Nederlandse Gemeenten	817.000	210.000	162.000	5,300	50%
33939	nv Bank Nederlandse Gemeenten	3.000.000	2.721.000	2.692.000	5,020	50%
16320	nv Bank Nederlandse Gemeenten	582.000	196.000	167.000	4,500	50%
16321	nv Bank Nederlandse Gemeenten	169.000	117.000	112.000	4,900	50%
16324	nv Bank Nederlandse Gemeenten	556.000	392.000	377.000	4,510	50%
33602	nv Bank Nederlandse Gemeenten	1.460.000	1.031.000	988.000	5,040	50%
36003	nv Bank Nederlandse Gemeenten	1.000.000	567.000	533.000	4,840	50%
38624	nv Bank Nederlandse Gemeenten	2.500.000	2.295.000	2.271.000	4,279	50%
40665	Nederlandse Waterschapsbank NV	2.000.000	2.000.000	2.000.000	4,950	50%
5052	nv Bank Nederlandse Gemeenten	517.000	381.000	358.000	4,100	50%
5054	nv Bank Nederlandse Gemeenten	636.000	636.000	636.000	4,010	50%
5057	nv Bank Nederlandse Gemeenten	1.172.000	1.172.000	1.172.000	4,010	50%
5058	nv Bank Nederlandse Gemeenten	758.000	530.000	493.000	3,840	50%
34870	nv Bank Nederlandse Gemeenten	926.000	76.000	0	1,350	50%
37441	nv Bank Nederlandse Gemeenten	1.800.000	1.800.000	1.800.000	3,845	50%
37997	Nederlandse Waterschapsbank NV	1.500.000	1.500.000	1.500.000	4,175	50%
37998	Nederlandse Waterschapsbank NV	1.500.000	1.500.000	1.500.000	4,090	50%

5.2 Toelichting op de balans

37442	nv Bank Nederlandse Gemeenten	1.800.000	1.800.000	1.800.000	3,900	50%
37443	nv Bank Nederlandse Gemeenten	1.800.000	1.800.000	1.800.000	3,920	50%
38818	nv Bank Nederlandse Gemeenten	2.500.000	2.500.000	2.500.000	4,200	50%
38829	nv Bank Nederlandse Gemeenten	2.250.000	2.250.000	2.250.000	4,190	50%
38830	nv Bank Nederlandse Gemeenten	3.500.000	3.500.000	3.500.000	4,215	50%
39152	Nederlandse Waterschapsbank NV	1.380.000	1.380.000	1.380.000	4,685	50%
39163	Nederlandse Waterschapsbank NV	1.105.000	1.105.000	1.105.000	4,695	50%
39162	Nederlandse Waterschapsbank NV	1.085.000	1.085.000	1.085.000	4,695	50%
40494	Nederlandse Waterschapsbank NV	4.500.000	4.500.000	4.500.000	5,020	50%
41566	Nederlandse Waterschapsbank NV	5.000.000	5.000.000	0	3,870	50%
42017	Nederlandse Waterschapsbank NV	5.000.000	5.000.000	5.000.000	3,785	50%
44074	nv Bank Nederlandse Gemeenten	5.000.000	5.000.000	5.000.000	4,000	50%
44245	SRLEV N.V.	7.000.000	6.300.000	6.125.000	3,840	50%
45352	Provincie Overijssel	3.680.000	3.680.000	3.680.000	1,500	50%
Totaal Mijande Wonen (vml. Woningstichting Vriezenveen/Westerhaar)		74.792.000	65.483.000	59.557.000		
Stichting binnensportaccommodaties Vriezenveen						
40110063	nv Bank Nederlandse Gemeenten	600.000	362.044	242.048		100%
Totaal Stichting binnensportaccommodaties Vriezenveen		600.000	362.044	242.048		
Particulieren (vml. Gemeentegarantie)		16.100.000	2.184.589	1.525.984		
Totaal overige borgstellingen		16.100.000	2.184.589	1.525.984		
Totaal		102.013.000	76.587.633	61.745.032		

5.3 SiSa-verantwoording 2018

OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voerschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussen-tijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinfor-matie	Eindverantwoording Ja/Nee	
			Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04		
			€ 310.720	€ 0	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die ge-meente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overge-boekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die ge-meente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overge-boekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 09
		1	061700 Gemeente Twenterand	€ 0	061700 Gemeente Twenterand	€ 0	Ja	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatie-wet_gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de ge-meente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam op-gericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidson-geschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 6.477.495	€ 50.655	€ 331.987	€ 2.484	€ 86.737	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelf-standigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelf-standigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 3.359	€ 8.077	€ 0	€ 292.168	€ 0	Ja

5.3 SiSa-verantwoording 2018

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 107.036	€ 81.138	€ 66.755	€ 144.180	€ 52.309	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			

5.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlof-aanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen verplichting opgenomen, noch in de vorm van een voorziening (artikel 44, lid 3 BBV), noch in de vorm van vlottende passiva. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen zonder jaarlijks vergelijkbaar volume, door bijvoorbeeld (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties), wordt wel een verplichting opgenomen. Bij het bepalen of er sprake is van een jaarlijks vergelijkbaar volume, wordt een tijdsperiode van vier jaar in ogenschouw genomen.

Balans

Vaste activa

Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en financiële vaste activa.

Immateriële vaste activa

De immateriële vast activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Op basis van het BBV dienen dit soort activa in een zo kort mogelijk tijdsbestek te worden afgeschreven. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Materiële vaste activa

Artikel 35 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met een economisch nut, investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Investerings met economisch nut / investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Op grondbezit met economisch nut wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Volledigheidshalve ver-

melden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

Op grond van artikel 65 van BBV wordt bij de waardering van de vaste activa rekening gehouden met een vermindering van hun waarde, indien deze vermindering naar verwachting duurzaam is. Op de waarde van activa met economisch nut mogen vanaf 1-1-2004 reserves niet meer in mindering worden gebracht. Investeringsubsidies en andere bijdragen van derden mogen wel in mindering worden gebracht. Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

- 60 jaar: rioleringen (conform G.R.P.)
 - 40 jaar: nieuwbouw woonruimten, bedrijfsgebouwen, schoolgebouwen en sportaccommodaties;
 - 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, bedrijfsgebouwen, schoolgebouwen en sportaccommodaties;
 - 20 jaar: eerste inrichting meubilair en onderwijsleerpakket schoolgebouwen;
 - 15 tot 20 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen, schoolgebouwen en sportaccommodaties, bouw noodlokalen scholen;
 - 10 tot 20 jaar: technische installaties zwembaden, groot onderhoud woonruimten, bedrijfsgebouwen, schoolgebouwen en sportaccommodaties
 - 10 tot 15 jaar: brandweervoertuigen en overig brandweermaterieel;
 - 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, materieel gladheidbestrijding, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen;
 - 8 jaar: transportmiddelen, machines en gereedschappen;
 - 5 jaar: houtversnipperaars;
 - 4 jaar: computerapparatuur;
- Niet: gronden en terreinen.

Op alle activa wordt met ingang van 2006 lineair afgeschreven.

Activa met een verkrijgingprijs van minder dan € 5.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatst genoemden worden altijd geactiveerd.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Onder activa met een maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, worden verstaan investeringen in aanleg en onderhoud van: (inrichting van) wegen, fietspaden, voetpaden, viaducten, tunnels, verkeerslichtinstallaties, openbare verlichting, straatmeubilair, waterwegen, waterbouwkundige werken, civiele kunstwerken, groen en kunstwerken.

Aankoop en vervaardiging van activa met een meerjarig maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven tijdsduur.

Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingprijs.

5.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Op grond van artikel 36 BBV worden in de balans onder de financiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:

Kapitaalverstrekkingen aan:

- Deelnemingen
- Gemeenschappelijke regelingen
- Overige verbonden partijen

Leningen aan:

- Openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden
- Woningbouwcorporaties
- Deelnemingen
- Overige verbonden partijen

Overige langlopende leningen

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Vlottende activa

Deze activa omvatten de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

Voorraden

De notitie grondexploitaties 2016 van de commissie BBV specificeert het bezit van grond naar de volgende activa:

- Materiële vaste activa
- Bouwgrond in exploitatie (BIE)
- Voorraad grond

Voor grond als materiële vaste activa geldt dat deze grond een vaste bestemming heeft en niet in een transformatieproces zit. Dit geldt ook voor gronden die antiperend en strategisch zijn aangekocht maar waarbij (nog) geen sprake is van een raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting.

Er is geen sprake van een vervaardigingsprijs maar van een verkrijgingsprijs. Op de boekwaarde van deze grond mogen daarom ook geen kosten, zoals rente, worden bijgeschreven.

De activering van alle soorten grond geschiedt in de eerste plaats steeds tegen (historische) verkrijgingprijs (artikel 63.1 BBV) en bijkomende kosten. Op grond wordt niet afgeschreven. Grond wordt wel afgewaar-

deerd tot de marktwaarde indien sprake is van een (duurzaam) lagere marktwaarde (artikelen 65.1 en 65.2 BBV).

Bouwgrond in exploitatie (BIE) heeft in alle gevallen betrekking op grondexploitatie in de uitvoeringsfase. Vanuit het belang van eenduidigheid is voor de afbakening van het begrip bouwgrond in exploitatie en de hieraan toe te rekenen kosten gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande spelregels zoals vastgelegd in de Wet ruimtelijke ordening. Op basis daarvan is gekozen tot de definitie die binnen het BBV voor bouwgronden in exploitatie per 2016 geldt: gronden in eigendom van een provincie onderscheidenlijk een gemeente, waarvoor provinciale staten onderscheidenlijk de raad een grondexploitatiecomplex en een grondexploitatiebegroting heeft vastgesteld.

Het startpunt van Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit met de vaststelling van het grondexploitatiecomplex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de BIE geopend en kunnen kosten worden geactiveerd en bijgeschreven op de voorraadpositie op de balans. Volgens het BBV dienen bouwgronden in exploitatie (BIE) te worden verantwoord als vlottend actief onder de voorraden, meer specifiek als onderhanden werk.

Wanneer de grond kwalificeert als BIE, vindt waardering plaats tegen vervaardigingsprijs. Dit betekent dat naast de verkrijgingsprijs van de grond, ook overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging van de grondexploitatie kunnen worden geactiveerd op de onderhanden werk post op de balans (BBV art. 63 lid 3). Op basis van artikel 63, 3e lid BBV is het tevens toegestaan om (een redelijk deel van de) rente toe te rekenen aan BIE.

Onder de voorraden valt ook een deel van de zogenoemde ruilgronden. Deze gronden zijn niet verkregen of aangekocht met het stellige voornemen tot toekomstige bouw, maar om op afzienbare termijn door te verkopen of te ruilen voor gronden waarop wel een toekomstige bouw is/wordt voorgenomen. Omdat er voor deze ruilgronden geen vervaardigingsproces zal gaan plaatsvinden, kan er geen sprake zijn van activeerbare vervaardigingskosten.

Indien deze gronden (tijdelijk) worden gebruikt voor een maatschappelijke of economische functie (bijv. recreatief, parkeervoorziening, agrarisch), dan behoren dergelijke gronden gedurende deze tijd tot de materiële vaste activa. Indien geen sprake is van gebruik of de gronden op korte termijn worden vervreemd, dan worden deze

verantwoord onder de voorraad handelsgoederen (BBV art. 38 lid c).

De voorgeschreven indeling op de balans op grond van artikel 38 BBV is:

- Grond- en hulpstoffen
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie
- Gereed product en handelsgoederen
- Vooruitbetalingen

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statistisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

De voorgeschreven indeling voor wat betreft de vorderingen is:

- Vordering op openbare lichamen (gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, Rijk)
- Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden
- Overige verstrekte kasgeldleningen
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
- Rekening-courantverhoudingen met het Rijk
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen
- Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
- Overige vorderingen
- Overige uitzettingen

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichtingen c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Omdat de onderhoudsegalisatievoorzieningen niet toereikend waren voor het onderhoud dat daadwerkelijk

gepleegd moest worden, zijn deze voorzieningen, conform de voorschriften, in 2007 omgezet in bestemmingsreserves. Deze zijn bestemd voor het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

De voorziening riolering is gebaseerd op het in 2014 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
 - op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
 - kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in [artikel 35, eerste lid, onder b](#)

Tot de voorzieningen worden ook gerekend de van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen zoals bedoeld in artikel 49, onderdeel b (BBV). Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

5.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente-typische looptijd van één jaar of langer.

Verplichting voortvloeiende uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de AS-400 vindt plaats tegen de nominale waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva omvatten, na de wijziging van het BBV op 10 juli 2007, de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Borg en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

5.5 Wet normering topinkomens

WNT-VERANTWOORDING 2018 Gemeente Twenterand

De WNT is van toepassing op de gemeente Twenterand. Het voor gemeente Twenterand toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000, het algemene bezoldigingsmaximum dat van toepassing is op gemeenten.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	H.J. ten Brinke	R. Ros
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	98.890	85.235
Beloningen betaalbaar op termijn	16.851	14.151
<i>Subtotaal</i>	115.741	99.386
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedragen	-	-
Totaal bezoldiging	115.741	99.386
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	99.907	87.058
Beloningen betaalbaar op termijn	15.636	13.144
<i>Subtotaal</i>		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000
Totaal bezoldiging 2017	115.543	100.202

5.6 Analyse begrotingsafwijkingen

De programmajaarrekening 2018 sluit met een positief resultaat van € 3.456.006

De verschillen zijn uitgebreid toegelicht in het jaarverslag. De meest opvallende afwijkingen vindt u onderstaand.

Doelenboom Bouwen, wonen en ruimtelijke ordening

Verkoop gronden	V	€	80.000
-----------------	---	---	--------

Doelenboom Openbare ruimte en verkeer

Reclame concessie abri	V	€	35.500
------------------------	---	---	--------

Doelenboom Vergunningen, toezicht en handhaving

Opbrengst leges bouwvergunningen en welstand	V	€	267.200
--	---	---	---------

Doelenboom Cultuur

Opbrengst verkoop Marijkestraat	V	€	70.000
---------------------------------	---	---	--------

Doelenboom Economie en toerisme

Werkbudget economie	V	€	108.000
---------------------	---	---	---------

Maatschappelijke ondersteuning

Innovatiefonds	V	€	64.000
----------------	---	---	--------

Doelenboom Gezondheidszorg

Bestrijden eikenprocessierups	V	€	42.000
-------------------------------	---	---	--------

Doelenboom Sport

Kostendekkendheid sport	N	€	50.000
-------------------------	---	---	--------

Doelenboom Onderwijs

Leerlingenvervoer	N	€	110.000
-------------------	---	---	---------

OAB	V	€	81.500
-----	---	---	--------

Harmonisatie kopv/psz	V	€	29.500
-----------------------	---	---	--------

Doelenboom Bedrijfsvoering

Eenmalige uitkering Sociaal Domein	V	€	3.335.500
------------------------------------	---	---	-----------

Algemene uitkering	N	€	447.000
--------------------	---	---	---------

Aanschaf/onderhoud software	N	€	138.000
-----------------------------	---	---	---------

Regio Twente: dividend Twence	N	€	100.000
-------------------------------	---	---	---------

Storting voorziening pensioen politieke ambtsdragers	N	€	50.000
--	---	---	--------

Afboeken verstrekte lening (ivm faillissement)	N	€	40.000
--	---	---	--------

Accountantscontrole jaarrekening	N	€	37.500
----------------------------------	---	---	--------

Saldo begroting	V	€	145.000
-----------------	---	---	---------

OZB	V	€	47.500
-----	---	---	--------

Salarissen en sociale lasten	V	€	52.500
------------------------------	---	---	--------

Pers. budget applicatiebeheerder Twenterand digitaal	N	€	25.400
--	---	---	--------

Beveiliging	V	€	77.348
-------------	---	---	--------

Extra budget nieuwe raadsleden	V	€	11.300
--------------------------------	---	---	--------

Diverse kleine voor- en nadelen	V	€	7.058
---------------------------------	---	---	-------

5.7 Overzicht incidentele baten en lasten

	Begroot	Werkelijk
Programma Veilig Leefklimaat		
<i>Lasten</i>		
Onderhoud wegen	170.000	170.000
Afronden wegen duurzaam veilig	65.000	24.528
Meerjarig bouwkundig onderhoud		60.667
Energieket 2.1	15.000	0
Budget asbest	50.000	561
<i>Baten</i>		
Subsidie Energieket 2.1	-15.000	0
Programma Aantrekkelijke gemeente		
<i>Lasten</i>		
Projectsubsidie Cultuur	20.000	18.325
Meerjarig bouwkundig onderhoud		14.986
Mijn erf 2030	0	20.000
Meerjarig bouwkundig onderhoud		183.532
<i>Baten</i>		
Mijn erf 2030	0	-20.000
Programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid		
<i>Lasten</i>		
Innovatiefonds Sociaal Domein	150.000	19.300
Minimabeleid	42.470	205.533
Laaggeletterdheid	25.000	25.000
Programma Klantgerichte organisatie en bestuur		
<i>Lasten</i>		
Extra budget i.v.m. nieuwe raadsleden	25.000	13.689
Burgemeestersbenoeming	5.000	0
Storting voorziening politieke ambtsdragers	0	171.652
Kwaliteitsmeting dienstverlening	15.000	75
Oninbaar verklaring verstrekte lening	0	40.000
Toezicht en handhaving	49.500	49.500
Transformatie DIV	110.000	123.378
Personeelsbudget Applicatiebeheer	142.000	156.660
Meerjarig bouwkundig onderhoud		61.304
<i>Baten</i>		
Knelpuntenpot Sociaal Domein (via gemeentefonds)	0	-3.335.485
Totaal incidenteel programma's	868.970	-1.996.794
Resultaatbestemming:		
<i>Baten</i>		
Progr.1: Veilig leefklimaat	-351.050	-454.321
Progr.2: Aantrekkelijke gemeente	-444.446	-715.880
Progr.3: Maatsch.ontw. en zelfredzaamheid	-1.681.896	-4.445.183
Progr.4: Klantgerichte organisatie en bestuur	-318.577	-248.840
Totaal resultaatbestemming	-2.795.969	-5.864.224

5.8 Staat van reserves en voorzieningen

Omschrijving	Saldo 1-1-2018	Onttrekkingen 2018	Toevoegingen 2018	Saldo 31-12-2018
Algemene reserves				
Algemene risicoreserve	4.250.000,00	191.030,47	755.646,02	4.814.615,55
Totaal algemene reserves	4.250.000,00	191.030,47	755.646,02	4.814.615,55
Bestemmingsreserves				
Reserve Wegvallen dividend Vitens	1.538.126,00	172.534,00		1.365.592,00
Reserve Zittend vervoer Almelo	29.688,15	14.653,83		15.034,32
Reserve Minimabeleid	400.932,13	220.220,00	14.686,75	195.398,88
Reserve Brede scholen	1.005.639,03	935.037,97		70.601,06
Reserve Integraal genotsmiddelenbeleid	114.947,16	49.363,39	76.402,79	141.986,56
Reserve Sociaal Domein	4.208.137,60	3.198.022,42	2.039.201,04	3.049.316,22
Reserve Cultuurnota	13.392,00			13.392,00
Reserve Exploitatie begraafplaatsen	257.089,17		83.951,20	341.040,37
Reserve Stado centrum Vriezenveen	720.493,24	141.111,98		579.381,26
Reserve Risico's grondbedrijf	1.000.000,00			1.000.000,00
Reserve Tractiemiddelen	567.986,94			567.986,94
Reserve Beheer openbaar groen	293.812,97	26.067,00		267.745,97
Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken	2.994.575,80	320.489,61	718.261,00	3.392.347,19
Reserve Uitvoering nota platteland	200.882,77	67.218,01		133.664,76
Reserve Agenda van Twente	1.400.000,00	253.808,00		1.146.192,00
Reserve Omgevingswet	57.755,45		36.982,00	94.737,45
Reserve Prestatieafspraken wonen	140.535,38	13.290,00		127.245,38
Reserve Duurzaamheid	31.202,34	12.527,83	32.760,15	51.434,66
Reserve Uitwerking bestuursakkoord	809.947,48	372.352,26		437.595,22
Reserve Heroriëntatie organisatie	300.578,07	28.036,39		272.541,68
Reserve Asbest	24.147,86	8.095,93	50.000,00	66.051,93
Reserve Speelruimte	60.000,00			60.000,00
Reserve Br. School Vr'hoop zorgcomponent	0,00	4.760,98	500.000,00	495.239,02
Totaal bestemmingsreserves	16.169.869,54	5.837.589,60	3.552.244,93	13.884.524,87
Bestemmingsreserves (economisch nut)				
Reserve Gymlokaal Weemelanden	816.205,16	31.842,28		784.362,88
Reserve Kulturhus	930.597,00	35.792,00		894.805,00
Reserve Sportaccommodatiebeleid	813.213,54	81.242,00		731.971,54
Reserve Brede school De Smithoek	2.550.000,00	75.000,00		2.475.000,00
Reserve Brede school Weemelanden	1.274.995,03	23.124,72		1.251.870,31
Reserve Brede school Westerhaar	1.948.990,89	57.323,00		1.891.667,89
Reserve Gemeentewerf Vroomshoop	1.375.341,35	50.938,00		1.324.403,35
Reserve Centralisatie gemeentehuis	1.613.104,26	115.066,00		1.498.038,26
Reserve Brede School Vroomshoop	0,00	10.000,00	400.000,00	390.000,00
Totaal bestemmingsreserves (economisch nut)	11.322.447,23	480.328,00	400.000,00	11.242.119,23

Omschrijving	Saldo 1-1-2018	Onttrekkingen 2018	Toevoegingen 2018	Saldo 31-12-2018
Voorzieningen				
Voorziening Dubieuze debiteuren	1.034.735,51	83.043,16		951.692,35
Voorziening Woonrijpmaken af-gew.bestemmingplannen	227.924,78	3.040,00		224.884,78
Voorziening Grondbedrijf 1)	755.482,00			755.482,00
Voorziening Vordering Vennootschap BV	190.940,21			190.940,21
Subtotaal voorzieningen (bij activa verantwoord)	2.209.082,50	86.083,16	0,00	2.122.999,34
Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers	2.945.616,00	143.231,90	314.883,90	3.117.268,00
Voorziening Riolering	9.714.782,09	524.644,63	865.742,00	10.055.879,46
Voorziening Afvalverwerking	657.584,07	51.043,00		606.541,07
Subtotaal voorzieningen (conform balans)	13.317.982,16	718.919,53	1.180.625,90	13.779.688,53
Totaal reserves en voorzieningen	47.269.381,43	7.313.950,76	5.888.516,85	45.843.947,52

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

Algemene reserves**1. Algemene risicoreserve**

Doel: reserve is ingesteld om de risico's af te kunnen dekken die in de begroting, in de paragraaf weerstandsvermogen, worden vermeld.

Deze reserve kan alleen worden benut met betrekking tot uitgaven indien deze onvermijdbaar, onuitstelbaar en onvoorzienbaar zijn.

Voeding: ingebracht wordt € 125,-- per inwoner en zal maximaal € 4.250.000,-- bedragen en minimaal 50% hiervan € 2.125.000,--

Tevens wordt de reserve op niveau gehouden door voordelige resultaten van de jaarrekening hiervoor te bestemmen en/of door toevoeging van incidentele inkomsten, winstafrachten uit bestemmingsplannen, samenwerkingsovereenkomsten etc.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018			4.250.000,00
Bij:	Winst grondbedrijf 2018		<u>755.646,02</u>
			5.005.646,02
Af:	Begr.plaatsen/afdekking kap.lasten	6.460,00	
	Bestuursrapportage 2018	<u>184.570,47</u>	<u>191.030,47</u>
Saldo per 31-12-2018			<u>4.814.615,55</u>

Bestemmingsreserves**2. Reserve Wegvallen dividend Vitens**

Doel: opvangen van de lagere reguliere dividenduitkering in de komende jaren.

Voeding: eenmalige storting deel rekeningsaldo 2006.

Looptijd: tot en met 2026

Saldo per 1-1-2018			1.538.126,00
Af:	Wegv.dividend Vitens/aflossing		<u>172.534,00</u>
Saldo per 31-12-2018			<u>1.365.592,00</u>

3. Reserve Zittend vervoer Almelo

Doel: reservering ter dekking van de aflopende verplichtingen van het Zittend vervoer Almelo.

Voeding: eenmalige dotatie uit de Algemene risicoreserve in 2007.

Looptijd: tot en met 2023.

Saldo per 1-1-2018			29.688,15
Af:	Kosten zittend vervoer 2018		<u>14.653,83</u>
Saldo per 31-12-2018			<u>15.034,32</u>

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

4. Reserve Minimabeleid

Doel: reservering ter dekking van de kosten van het minimabeleid, conform het in 2011 vastgestelde minimabeleidsplan "Een steuntje in de rug". Gezien het open-einde karakter van deze regeling dient deze reserve ook als risicodekking.
 Voeding: eventueel overschot jaarlijks budget minimabeleid.
 Looptijd: onbepaald

Saldo per 1-1-2018			400.932,13
Bij:	Onderschrijding minima beleid/koppen		14.686,75
			415.618,88
Af:	Resultaat minimabeleid (incl. begroot)	155.220,00	
	Besteding koppengelden 2017	65.000,00	220.220,00
Saldo per 31-12-2018			195.398,88

6. Reserve Brede scholen

Doel: reservering ten behoeve van de kosten van de Brede scholen.
 Voeding: eenmalige storting rekeningsaldo 2008 en niet-bestede middelen uit jaarlijks budget onderhoud schoolgebouwen.
 Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018			1.005.639,03
Af:	Overboeking naar reserve Brede School Vroomshoop	400.000,00	
	Zorgcomponent Brede School Vroomshoop	500.000,00	
	Brandpreventie scholen	35.037,97	935.037,97
Saldo per 31-12-2018			70.601,06

7. Reserve Integraal genotsmiddelenbeleid

Doel: reservering ter dekking van de kosten opgenomen in de Kadernota Integraal genotsmiddelenbeleid (conform B&W-besluit 20-12-2011).
 Voeding: eenmalige storting vanuit het rekeningsaldo 2008 en niet-bestede middelen van het jaarlijks budget in de gewone dienst.
 Looptijd: t/m 2020

Saldo per 1-1-2018			114.947,16
Bij:	Integraal genotsmiddelenbeleid 2018	56291,54	
	Dotatie	20111,25	76.402,79
Af:	Integraal genotsmiddelenbeleid		49.363,39
Saldo per 31-12-2018			141.986,56

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

8. Reserve Sociaal Domein

Doel: reservering ter dekking van de kosten Sociaal Domein.

Voeding: eenmalige storting vanuit reserve Participatie en reserve Decentralisatie WMO/Jeugd.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018			4.208.137,60
Bij:	Afsluiting CJG 2018	60.970,04	
	Resultaat BUIG tov begroting	150.000,00	
	Overschot re-integratie P-wet	240.000,00	
	Onderschrijding diverse budgetten	70.457,00	
	Afrekening WSW	362.774,00	
	Ontvangst Vitaal Twente	15.000,00	
	Voordeel BUIG	800.000,00	
	Afrekening HO	340.000,00	2.039.201,04
			6.247.338,64
Af:	Overschrijding WMO voorzieningen	110.000,00	
	Tekort personeel sociaal domein	700.000,00	
	Tekort Kadernota	1.455.000,00	
	Uitgaven innovatiefonds 2018	19.300,00	
	Laaggeletterdheid	25.000,00	
	Tekort voorzieningen (Berap)	150.000,00	
	Herindicatieproces HO	34.750,00	
	Tekort Sociaal Domein 2018	25.257,42	
	Sociaal Domein Berap	678.715,00	3.198.022,42
Saldo per 31-12-2018			3.049.316,22

9. Reserve Cultuurnota

Doel: reservering ter dekking van de kosten van de Cultuurnota die niet worden gedekt in de begroting of door bijdragen derden (B&W-besluit 31-5-2011), kosten van co-financiering voor het waarborgen van provinciale middelen, kosten van de combinatiefunctionarissen en het activiteitenbudget en kosten van het plan van aanpak Kwartiermaker, Impuls Brede scholen, sport en cultuur en het Nationaal Actieplan Sport en bewegen.

Voeding: eventuele overschotten van het budget in de gewone dienst.

Looptijd: afhankelijk van plaatsing kunstwerk.

Saldo per 1-1-2018	13.392,00
Saldo per 31-12-2018	13.392,00

11. Reserve Exploitatie begraafplaatsen

Doel: reservering ten behoeve van egalisatie exploitatiekosten graven.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de Algemene risicoreserve, ontvangen bijdragen/afkoopsommen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018			257.089,17
Bij:	Ontvangen bijdragen omzetten naar onbepaalde tijd	61.777,08	
	Saldo begraafplaatsen 2018	22.174,12	83.951,20
Saldo per 31-12-2018			341.040,37

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

12. Reserve Stado Centrum Vriezenveen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoeringswerken in verband met centrumvorming in Vriezenveen.

Voeding: diverse subsidies en bijdragen uit de exploitatie.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	720.493,24
Af: Kosten 2018	<u>141.111,98</u>
Saldo per 31-12-2018	<u>579.381,26</u>

13. Reserve Risico's grondbedrijf

Doel: reservering ten behoeve van risicoafdekking voor bestemmingsplannen binnen het grondbedrijf.

Voeding: winsten bestemmingsplannen tot een maximum van € 1.000.000,--.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	<u>1.000.000,00</u>
Saldo per 31-12-2018	<u>1.000.000,00</u>

14. Reserve Tractiemiddelen

Doel: reservering ten behoeve van het opvangen van fluctuaties in kapitaallasten van de tractiemiddelen.

Voeding: voordelig saldo van het verschil in kapitaallasten en het vastgestelde kostenniveau.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	<u>567.986,94</u>
Saldo per 31-12-2018	<u>567.986,94</u>

15. Reserve Beheer openbaar groen

Doel: egalisatiereserve ten behoeve van renovatiekosten die nodig zijn voor het vervangen van met name groenvoorzieningen na een bepaalde omlooperperiode. Aangezien er een aantal grote projecten gepland staat en het jaarlijkse budget minimaal is, zal deze reserve hiervoor aangesproken dienen te worden.

Voeding: niet bestede middelen van het vastgestelde budget voor openbaar groen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	293.812,97
Af: Niet planmatig onderhoud 2018	<u>26.067,00</u>
Saldo per 31-12-2018	<u>267.745,97</u>

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

16. Reserve Onderhoud gebouwen, bruggen en kunstwerken

Doel: reservering ten behoeve van dekking kosten meerjarig onderhoud

gemeentelijke gebouwen, bruggen en kunstwerken.

Voeding: samenvoeging van reserve Onderhoud gebouwen en reserve Bruggen en kunstwerken. Bijdrage uit de gewone dienst op basis van het onderhoudsplan.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018			2.994.575,80
Bij:	Storting 2018		<u>718.261,00</u>
			3.712.836,80
Af:	Toekomst zwembaden	68.998,04	
	Onttrekking diverse posten	249.147,57	
	De Slenke/afd.kap.lasten 2018	2.344,00	<u>320.489,61</u>
Saldo per 31-12-2018			<u>3.392.347,19</u>

17. Reserve Uitvoering nota platteland

Doel: reserve ten behoeve van dekking kosten uitvoering Nota platteland voor de periode 2013-2025.

Voeding: dotatie reserve Grote projecten (bij begroting 2008).

Looptijd: tot en met 2025.

Saldo per 1-1-2018			200.882,77
Af:	Kosten plattelandsnota 2018	17.218,01	
	Kosten asbest tbv platteland	50.000,00	<u>67.218,01</u>
Saldo per 31-12-2018			<u>133.664,76</u>

18. Reserve Agenda van Twente

Doel: reserve ten behoeve van dekking kosten Agenda van Twente.

Voeding: eenmalige voeding uit Cogas-gelden in 2017.

Looptijd: 2018 tot en met 2022

Saldo per 1-1-2018			1.400.000,00
Af:	Kosten Agenda van Twente		<u>253.808,00</u>
Saldo per 31-12-2018			<u>1.146.192,00</u>

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

19. Reserve Omgevingswet

Doel: Reserve ten behoeve van dekking invoeringskosten omgevingswet

Voeding: omzetting reserve PMJP

Looptijd: tot en met 2019

Saldo per 1-1-2018		57.755,45
Bij:	Overschot Omgevingswet 2018	36.982,00
Saldo per 31-12-2018		<u>94.737,45</u>

20. Reserve Prestatieafspraken wonen

Doel: dekking van kosten voor realisatie van herstructurering- en transformatieprojecten

binnen de bebouwde kom om woningtypen te realiseren waar behoefte aan is

(raadsbesluit 4-10-2011).

Voeding: provinciale subsidie in het kader van Prestatieafspraken wonen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		140.535,38
Af:	Kosten 2018	13.290,00
Saldo per 31-12-2018		<u>127.245,38</u>

21. Reserve Duurzaamheid

Doel: dekking van de kosten voor uitvoering van projecten in het kader van duurzaamheid.

Voeding: budget SLOK.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		31.202,34
Bij:	Storting tbv revolverend fonds	32.760,15
		63.962,49
Af:	Agenda duurzaamheid	12.382,63
	Kosten duurzaamheid	145,20
		12.527,83
Saldo per 31-12-2018		<u>51.434,66</u>

22. Reserve Uitwerking bestuursakkoord

Doel: dekking van de kosten voor de uitwerking van het bestuursakkoord.

Voeding: diverse reserves.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		809.947,48
Af:	Wegen duurzaam veilig	24.527,00
	Wegen 2018	170.000,00
	Subsidie cultuur	18.325,26
	Stelselbeheer	110.000,00
	Toezicht en handhaving 2018	49.500,00
		372.352,26
Saldo per 31-12-2018		<u>437.595,22</u>

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

23. Reserve Heroriëntatie organisatie

Doel: dekking van de kosten voor de heroriëntatie van de organisatie.

Voeding: diverse reserves.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018			300.578,07
Af:	Kosten tijdelijke inhuur	23.000,00	
	Kosten heroriëntatie	5.036,39	28.036,39
Saldo per 31-12-2018			<u>272.541,68</u>

24. Reserve Asbest

Doel: dekking van de kosten van asbestverwijdering.

Voeding: overboeking uit reserve Duurzaamheid.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018			24.147,86
Bij:	Overboeking vanuit reserve uitvoering nota platte-		
	land		50.000,00
Af:	Kosten 2018		8.095,93
Saldo per 31-12-2018			<u>66.051,93</u>

25. Reserve Speelruimte

Doel: dekking van de kosten van speeltoestellen

Voeding: voorziening Woonrijpmaken afgewikkelde bestemmingsplannen en storting begroting 2017.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		60.000,00
Saldo per 31-12-2018		<u>60.000,00</u>

26. Reserve Brede School Vroomshoop zorgcomponent

Doel: T.b.v. het investeren in de voorschoolse periode en meer aandacht voor preventie en

ondersteuning in de schoolse periode. Hierbij wordt verbinding gelegd met diverse beleidsterreinen,

nl. onderwijs, jeugd, gezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning, sociale zaken, cultuur en sport.

Voeding: Overboeking vanuit reserve Brede Scholen

Looptijd:

Saldo per 1-1-2018		0,00
Bij:	Overboeking zorgcomponent	500.000,00
Af:	Kosten zorgcomponent	4.760,98
Saldo per 31-12-2018		<u>495.239,02</u>

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

Bestemmingsreserves (economisch nut)**26. Reserve Gymlokaal Weemelanden**

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie uit de reserve Grote projecten.

Looptijd: tot en met 2044.

Saldo per 1-1-2018	816.205,16
Af: Afdekking kapitaallasten 2017	<u>31.842,28</u>
Saldo per 31-12-2018	<u>784.362,88</u>

27. Reserve Kulturhus

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten, een toevoeging vanuit de exploitatie van KOP Westerhaar en verkoop "oude" Klaampe.

Looptijd: tot en met 2044. Onttrekking wordt aangepast na duidelijkheid over bestemming Marijkestraat.

Saldo per 1-1-2018	930.597,00
Af: Afdekking kapitaallasten 2017	<u>35.792,00</u>
Saldo per 31-12-2018	<u>894.805,00</u>

28. Reserve Sportaccommodatiebeleid

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten.

Looptijd: tot en met 2027.

Saldo per 1-1-2018	813.213,54
Af: Afdekking kapitaallasten 2017	<u>81.242,00</u>
Saldo per 31-12-2018	<u>731.971,54</u>

29. Reserve Brede School De Smithoek

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten.

Looptijd: tot en met 2051.

Saldo per 1-1-2018	2.550.000,00
Af: Afdekking kapitaallasten 2018	<u>75.000,00</u>
Saldo per 31-12-2018	<u>2.475.000,00</u>

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

30. Reserve Brede School Weemelanden

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten, een bijdrage vanuit het bestemmingsplan Weemelanden en een toevoeging van resterende budgetten uit 2009 en 2011.

Looptijd: tot en met 2022.

Saldo per 1-1-2018		1.274.995,03
Af:	Onderhoud 2015-2018	23.124,72
Saldo per 31-12-2018		<u>1.251.870,31</u>

31. Reserve Brede School Westerhaar

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit diverse reserves en dotaties vanuit het grondbedrijf.

Looptijd: tot en met 2050.

Saldo per 1-1-2018		1.948.990,89
Af:	Afdekking kapitaallasten 2018	57.323,00
Saldo per 31-12-2018		<u>1.891.667,89</u>

32. Reserve Gemeentewerf Vroomshoop

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: eenmalige dotatie vanuit de reserve Grote projecten en boekwinsten op de verkoop van de oude werven.

Looptijd: tot en met 2046.

Saldo per 1-1-2018		1.375.341,35
Af:	Afdekking kapitaallasten 2018	50.938,00
Saldo per 31-12-2018		<u>1.324.403,35</u>

33. Reserve Centralisatie gemeentehuis

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: dotatie vanuit de reserve Grote projecten, niet geraamde dividenduitkeringen en de boekwinst door de verkoop van het gemeentehuis in Den Ham.

Looptijd: tot en met 2047.

Saldo per 1-1-2018		1.613.104,26
Af:	Centr.gemeentehuis/afd.kap.las	115.066,00
Saldo per 31-12-2018		<u>1.498.038,26</u>

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

26. Reserve Brede School Vroomshoop

Doel: reservering ter dekking van (een gedeelte van) de jaarlijkse kapitaallasten.

Voeding: Overboeking vanuit de Reserve Brede Scholen
 Looptijd: t/m 2047

Saldo per 1-1-2018		0,00
Bij:	Overboeking	400.000,00
Af:	Kapitaallasten 2018	10.000,00
Saldo per 31-12-2018		<u>390.000,00</u>

Voorzieningen**34. Voorziening Dubieuze debiteuren**

Doel: het afdekken van toekomstige risico's met betrekking tot dubieuze debiteuren. Hierin zit ook de BAGL aan de Larcom vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening.

Voeding: het jaarlijks opnemen van verwachte dubieuze vorderingen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018			1.034.735,51
Af:	GBT oninbaar 2018	71.043,16	
	Comfident, lening	12.000,00	83.043,16
Saldo per 31-12-2018			<u>951.692,35</u>

35. Voorziening Woonrijpmaken afgewikkelde bestemmingsplannen

Doel: reservering ten behoeve van uitvoering laatste werken woonrijpmaken bestemmingsplannen.

Voeding: bijdragen uit exploitatie van bestemmingplannen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		227.924,78
Af:	Onttrekking nadelige verwachting	3.040,00
Saldo per 31-12-2018		<u>224.884,78</u>

36. Voorziening Grondbedrijf

Doel: reservering ten behoeve van het nadelig saldo op complexen in het grondbedrijf.

Dit bedrag is gelijk aan de te verwachten tekorten op basis van de exploitaties eind 2015.

Voeding: storting vanuit rekeningsaldi.

Looptijd: tot en met afwikkeling complexen grondbedrijf.

Saldo per 1-1-2018	<u>755.482,00</u>
Saldo per 31-12-2018	<u>755.482,00</u>

5.8 Toelichting staat van reserves en voorzieningen Rekening 2018

37. Voorziening Vordering Vennootschap BV

Doel: reservering ten behoeve van risico lening Vennootschap BV. Deze lening is door RWE bedongen ter verzekering van betaling van eventuele schadeclaims. Vanwege de onzekerheid over het aflossen van deze lening moet hiervoor een voorziening worden gevormd.

Voeding: verkoop aandelen Essent.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018	190.940,21
Saldo per 31-12-2018	<u>190.940,21</u>

38. Voorziening Pensioen politieke ambtsdragers

Doel: (verplichte) afdekking risico's wachtgeld- en pensioenverplichtingen politieke ambtsdragers ter voorkoming van fluctuaties in de begroting.

Voeding: overdracht van de pensioenverplichtingen voormalige werkgever(s) en jaarlijkse dotatie ten laste van de gewone dienst tot een maximum van de verplichtingen.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		2.945.616,00
Bij:	Dotatie	314.883,90
Af:	Onttrekking gepensioneerden	<u>143.231,90</u>
Saldo per 31-12-2018		<u>3.117.268,00</u>

40. Voorziening Riolering

Doel: voorziening ten behoeve van de kosten onderhoud en vervanging riolering.

Voeding: overboeking van reserve Onderhoud/vervanging riolering.

Overschotten op het product rioolbeheer.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		9.714.782,09
Bij:	Storting Riool 2018	751.516,00
	Voordeel exploitatie 2017	<u>114.226,00</u>
		865.742,00
		<u>10.580.524,09</u>
Af:	Kosten Riool 2018	<u>524.644,63</u>
Saldo per 31-12-2018		<u>10.055.879,46</u>

41. Voorziening Afvalverwerking

Doel: voorziening met betrekking tot de kosten van afvalinzameling en -verwerking.

Voeding: eventuele jaarlijkse overschotten op het product huisvuil.

Looptijd: onbepaald.

Saldo per 1-1-2018		657.584,07
Af:	Huisvuil 2018	<u>51.043,00</u>
Saldo per 31-12-2018		<u>606.541,07</u>

5.9 Inzicht gebruik onvoorzien 2018

In de primitieve begroting 2018 is in het programma 'Klantgerichte organisatie en bestuur' een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 1.000. Ten laste van deze post zijn in 2018 geen uitgaven gedaan.

5.10 Overzicht taakvelden

Taakveld	Omschrijving taakveld	Lasten 2018	Baten 2018
0.1	Bestuur	1.656.079	0
0.2	Burgerzaken	575.709	-572.382
0.4	Overhead	5.123.734	0
0.5	Treasury	400.809	-3.137.949
0.61	OZB Woningen	554.639	-3.558.842
0.62	OZB niet-woningen	0	-1.734.413
0.64	Belastingen overig	0	-172.502
0.7	Algemene uitkering/ov.uitk. GF	0	-54.983.810
0.8	Overige baten en lasten	883.494	0
0.10	Mutaties reserves	4.217.146	-6.018.203
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.035.096	-5.629
1.2	Openbare orde en veiligheid	238.113	-687
2.1	Verkeer en vervoer	3.813.701	-137.514
3.1	Economische ontwikkeling	892.282	-36.483
3.2	Fysieke bedr.infrastructuur	1.052.395	-1.618.989
3.3	Bedrijvenloket en bedr.reg.	135.949	-23.393
3.4	Economische promotie	0	-62.500
4.1	Openbaar basisonderwijs	51.640	0
4.2	Onderwijshuisvesting	1.152.817	0
4.3	Onderwijsbeleid/leerlingzaken	2.287.107	-466.157
5.1	Sportbeleid en activering	707.619	-2.707
5.2	Sportaccommodaties	1.633.082	-310.260
5.3	Cultuurpres./-productie/-part.	216.150	-33.587
5.4	Musea	49.526	-13.248
5.5	Cultureel erfgoed	17.265	0
5.6	Media	824.351	0
5.7	Openbaar groen/recreatie	2.970.588	-672
6.1	Samenkracht/burgerparticipatie	3.627.533	-514.042
6.2	Wijkteams	669.914	0
6.3	Inkomensregelingen	9.198.891	-8.182.992
6.4	Begeleide participatie	16.770.121	-61.553
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	684.979	0
6.71	Maatwerkdienstverl. 18+	1.702.068	-607.897
6.72	Maatwerkdienstverl. 18-	10.219.301	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.458.606	0
7.1	Volksgezondheid	1.408.693	0
7.2	Riolering	2.933.947	-3.558.932
7.3	Afval	2.298.390	-2.885.171
7.4	Milieubeheer	535.818	-67.495
7.5	Begraafplaatsen/crematoria	732.572	-644.072
8.1	Ruimtelijke ordening	643.259	-84.635
8.2	Grondexploitatie (niet-bedr.)	2.588.816	-3.061.532
8.3	Wonen en bouwen	3.023.474	-883.428
		89.985.670	-93.441.676

Bijlagen

A. Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Er zijn echter situaties denkbaar waarbij overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid vallen en binnen het doel blijven waarvoor het krediet beschikbaar is gesteld. Hierbij valt te denken aan overschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (bijvoorbeeld via subsidies en kostendekkende omzet) en overschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen, zoals blijkt uit de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV.

In onderstaand overzicht zijn de programma's opgenomen waarbij sprake is van een overschrijding van de lasten, met daarbij een verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uitwerking van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op de programmajaarrekening. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Omschrijving programma	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	Begroot	Werkelijk	Verschil		
4. Klantgerichte organisatie en bestuur	3.395.389	3.806.238	410.849	In 2018 is het budget voor aanschaf en onderhoud van software overschreden met € 138.000. Er zijn meer licenties voor Office 365 en Citrix aangeschaft dan bij de begroting vanuit is gegaan, in verband met het vergroten van de mogelijkheid tot flexwerken. Daarnaast is het budget voor aanschaf en onderhoud van hardware overschreden met € 13.000. Er heeft een verplichte storting in de voorziening pensioen politieke ambtsdragers plaatsgevonden om de voorziening op het vereiste niveau te brengen. Per saldo zorgt dit voor een nadeel van € 50.000 De accountant heeft in 2018 structurele meerkosten in rekening gebracht (hoofdzakelijk veroorzaakt door extra werkzaamheden op het sociaal domein). Dit zorgt voor een nadeel van € 37.500. Het alternatief was opnieuw aanbesteden, waarbij de kans aanwezig was dat wij geconfronteerd werden met nog hogere kosten. De kosten voor verkiezingen zijn in 2018 met € 24.000 overschreden. Er zijn twee verkiezingen geweest in 2018 en daarnaast zijn er (extra) kosten gemaakt voor het beoordelen van de toegankelijkheid van stembureaus. De kosten voor salarissen van burgemeester en wethouders zijn overschreden met € 44.000. Dit wordt veroorzaakt doordat de wethouders in functieomvang van 0,8 fte naar 1 fte zijn gegaan. De kosten voor de salarisadministratie (in Wierden) zijn € 25.000 hoger dan geraamd. In 2018 is een verstrekte lening voor €40.000 afgeboekt in verband met het faillissement van de leningnemer.	past binnen beleid

B. Staat van restant kredieten 2018

Omschrijving	Krediet bedrag	Jaar	In voorgaande jaren besteed (t/m 2017)	Besteed in 2018	Restant per 31-12-2018	Afvoeren of meenemen	Onderbouwing m.b.t. kredieten ouder dan 2 jaar die meegaan naar 2019
Informatiebeleid	28.500,00	2014	0,00	28.308,03	191,97	Afvoeren	ja
Centr.en Netwercomp.	55.000,00	2016	16.736,49	37.932,83	330,68	Afvoeren	ja
I-verkiezingen	5.000,00	2018	0,00	5.041,08	-41,08	Afvoeren	ja
Werkbudget Tw.Digitaal	98.220,00	2017	83.684,94	14.535,34	-0,28	Afvoeren	ja
Kosten BM-cons. slim scannen	40.340,00	2017	33.143,25	5.608,45	1.588,30	Afvoeren	ja
Xential	37.510,00	2017	25.833,03	10.719,82	957,15	Afvoeren	ja
Bi tool	24.000,00	2017	0,00	0,00	24.000,00	meenemen	nee
Beheer basisreg./makelaarsuite	55.000,00	2017	38.321,36	1.917,42	14.761,22	meenemen	ja
Aanschaf laptops	45.719,00	2017	38.932,82	6.787,00	-0,82	Afvoeren	ja
Werkbudget Tw.Digitaal'18	161.650,00	2018	0,00	105.517,20	56.132,80	meenemen	ja
Financieel systeem/P&C software	420.000,00	2018	0,00	92.220,71	327.779,29	meenemen	nee
Koppeling Civision E-suite	23.350,00	2018	0,00	15.895,61	7.454,39	meenemen	ja
Vervangen meubilair/bureau's	0,00	2015	0,00	282,61	-282,61	afvoeren	ja
Vervangen meubilair/bureau's	10.000,00	2016	0,00	0,00	10.000,00	meenemen	nee
Vervangen meubilair/bureau's	10.000,00	2017	0,00	0,00	10.000,00	meenemen	nee
Vervangen meubilair/bureau's	10.000,00	2018	0,00	0,00	10.000,00	meenemen	nee
Geluidinstallatie raadzaal	75.000,00	2018	0,00	74.742,58	257,42	Afvoeren	ja
Volkswagen LT 35	45.000,00	2012	0,00	0,00	45.000,00	meenemen	nee
Volkswagen T5 Bestel TDI75KWHD	27.500,00	2014	13.618,00	0,00	13.882,00	Afvoeren	ja
Atec PB1 (schafwagen)	6.000,00	2014	0,00	0,00	6.000,00	meenemen	nee
Wegenschaaf HE kamp TR	6.000,00	2015	0,00	0,00	6.000,00	meenemen	nee
Hekamp Hydro Twin 225	3.500,00	2015	0,00	0,00	3.500,00	meenemen	nee
Diepploeg	2.500,00	2015	0,00	1.669,20	830,80	Afvoeren	ja
Frees	3.500,00	2015	0,00	0,00	3.500,00	meenemen	nee
Hapert, aanhangwagen	3.000,00	2015	0,00	0,00	3.000,00	meenemen	nee
VW T5 Pick Up	27.500,00	2016	1.000,19	0,00	26.499,81	meenemen	nee
VW T5 Pick Up	27.500,00	2016	1.000,18	0,00	26.499,82	meenemen	nee
Scania P380	90.000,00	2016	0,00	106.871,75	-16.871,75	Afvoeren	ja
Scania VDL+HMF	70.000,00	2016	0,00	60.419,96	9.580,04	Afvoeren	ja
Container Mollen	15.000,00	2016	0,00	6.025,20	8.974,80	meenemen	ja
VW Crafter	35.000,00	2017	0,00	0,00	35.000,00	meenemen	nee
Volvo ECU28	35.000,00	2017	0,00	18.113,39	16.886,61	Afvoeren	ja
Volvo EW 140C (graafmachine)	155.000,00	2017	0,00	190.000,00	-35.000,00	Afvoeren	ja
Hapert BL2700 Kipaanhanger	5.000,00	2018	0,00	4.489,12	510,88	Afvoeren	ja
Wesco WK 2700 kipaanhanger	6.500,00	2018	0,00	0,00	6.500,00	meenemen	nee
Doornwaard dranghekken aanhanger	4.500,00	2018	0,00	0,00	4.500,00	meenemen	nee
Trias 151-20 actie/borden	7.500,00	2018	0,00	0,00	7.500,00	meenemen	nee
Verdonk VA 1300 EA1 aanhanger	3.000,00	2018	0,00	0,00	3.000,00	meenemen	nee
Weiro BME-D-22s aanhanger	3.000,00	2018	0,00	0,00	3.000,00	meenemen	nee
Tijhof TA125 1 as-aanhanger	3.000,00	2018	0,00	0,00	3.000,00	meenemen	nee
VW Crafter VN-958-T	20.000,00	2018	0,00	19.029,58	970,42	Afvoeren	ja
Trotters verkiezingen	12.000,00	2018	0,00	15.750,00	-3.750,00	Afvoeren	ja
Waarschuwborden	5.000,00	2015	1.267,25	0,00	3.732,75	meenemen	ja
Waarschuwborden	5.000,00	2016	0,00	0,00	5.000,00	meenemen	nee
Waarschuwborden	5.000,00	2017	0,00	5.000,00	0,00	Afvoeren	ja
Waarschuwborden	5.000,00	2018	0,00	2.975,45	2.024,55	meenemen	ja

B. Staat van restant kredieten 2018

Omschrijving	Krediet bedrag	jaar	In voorgaande jaren besteed (t/m 2016)	Besteed in 2017	Restant per 31-12-2017	Afvoeren of meenemen	Onderbouwing m.b.t. kredieten ouder dan 2 jaar die meegaan naar 2018
Project herstel voetpaden	69.000,00	2013	28.322,72	4.370,87	36.306,41	meenemen	ja
Herinrichting Oosteinde	1.654.850,00	2014	1.949.187,30	-506.406,91	212.069,61	meenemen	ja
F35 Fietssnelweg	100.000,00	2016	4.700,00	0,00	95.300,00	meenemen	ja
Aanpassing Julianastraat Vrh	182.000,00	2016	0,00	0,00	182.000,00	meenemen	nee
Fietspad Kerkallee/Rohorst	266.236,00	2016	39.986,95	42.770,72	183.478,33	meenemen	nee
Fietspad Kerkallee/Rohorst aanvulling	90.000,00	2016	73.236,47	0,00	16.763,53	meenemen	nee
F35 Fietssnelweg	400.000,00	2017	48.821,90	1.192.894,20	-841.716,10	meenemen	ja
Ontsluitingsweg Almelseweg-Oost	182.500,00	2018	0,00	342.608,05	-160.108,05	meenemen	ja
Herinrichting Almelseweg	530.000,00	2018	0,00	-80.037,00	610.037,00	meenemen	nee
Openbare verlichting	133.631,00	2015	124.400,73	8.975,28	254,99	Afvoeren	ja
Openbare verlichting	133.631,00	2016	122.811,16	9.837,34	982,50	Afvoeren	ja
Openbare verlichting	133.631,00	2017	-30.694,00	43.304,08	121.020,92	meenemen	ja
Openbare verlichting	133.631,00	2018	0,00	0,00	133.631,00	meenemen	nee
Vervangen brug Oude Leidijkje	112.000,00	2012	56.435,98	0,00	55.564,02	meenemen	ja
Nido Stratos B40-42 VALN	40.000,00	2012	0,00	0,00	40.000,00	meenemen	nee
Nido Stratos B40-36 DALN	40.000,00	2012	0,00	0,00	40.000,00	meenemen	nee
Nido SNK Sneeuwplough I	6.500,00	2012	0,00	0,00	6.500,00	meenemen	nee
Nido SNK sneeuwplough II	6.500,00	2012	0,00	0,00	6.500,00	meenemen	nee
Nido Stratos B17-18 AWALN	35.000,00	2017	0,00	0,00	35.000,00	meenemen	nee
Nido SNK sneeuwplough	10.000,00	2018	0,00	0,00	10.000,00	meenemen	nee
Nido SNK sneeuwplough	10.000,00	2018	0,00	0,00	10.000,00	meenemen	nee
Nido Stratos B17-18 AWALN	35.000,00	2018	0,00	0,00	35.000,00	meenemen	nee
Revitalisering De Sluis 2e fase	150.000,00	2015	120.890,08	0,00	29.109,92	meenemen	ja
Kwaliteitsverbetering Weitzelpoort	0,00	2016	327.883,42	0,00	-327.883,42	meenemen	ja
Revit.Garstelandenl/Weitzelpoort /Sluis	500.000,00	2016	28.226,19	-80.725,16	552.498,97	meenemen	ja
Revit.Garstelandenl/Weitzelpoort /Sluis	470.525,00	2017	3.725,00	434.604,66	32.195,34	meenemen	ja
Revit.bedr.terr. Weitzelpoort	200.000,00	2018	0,00	0,00	200.000,00	meenemen	nee
De Smithoek	4.120.000,00	2009	4.029.995,67	29.405,59	60.598,74	meenemen	ja
Brede School Vroomshoop	4.699.000,00	2015	467.107,82	3.836.369,96	395.522,22	meenemen	ja
Zorgcomponent Brede School Vr'hoop	500.000,00	2018	0,00	4.760,98	495.239,02	meenemen	ja
Uitvoering sportaccommodatiebeleid	1.704.118,00	2008	1.662.606,63	16.300,00	25.211,37	meenemen	ja
Nieuwbouw overdekt zwembad	7.438.527,00	2013	15,00	80.000,00	7.358.512,00	meenemen	nee
Kleedkamers Vrh Boys/Sportlust	48.325,00	2015	0,00	0,00	48.325,00	meenemen	nee
Renovatie doelgebied kunstgrasvelden	124.000,00	2016	41.236,86	0,00	82.763,14	meenemen	ja
Vervanging toplaag French Court TVWV	15.000,00	2014	0,00	0,00	15.000,00	meenemen	nee
Agria	5.000,00	2018	0,00	0,00	5.000,00	meenemen	nee
Votex bermmaaier	16.000,00	2018	0,00	0,00	16.000,00	meenemen	nee
Schaftwagen BW 2400	6.000,00	2018	0,00	0,00	6.000,00	meenemen	nee
Achterstallig onderhoud (tlv voorziening)	65.547,19	2013	0,00	65.000,00	547,19	Afvoeren	ja
ROM 600 (tlv voorziening)	30.000,00	2015	0,00	0,00	30.000,00	meenemen	nee
Beatrixlaan	500.000,00	2018	0,00	336.551,79	163.448,21	Afvoeren	ja
Vervanging Riool (50% tlv voorziening)	0,00	2016	0,00	1.243,50	-1.243,50	afvoeren	ja
Drukriolering electrisch/mechanisch (tlv voorziening)	360.000,00	2017	0,00	0,00	360.000,00	meenemen	nee
Vervanging Riool (50% tlv voorziening)	1.519.000,00	2017	0,00	0,00	1.519.000,00	meenemen	nee
Vervanging Riool (50% tlv voorziening)	4.776.000,00	2018	0,00	44.742,08	4.731.257,92	meenemen	ja
Meetplan 2018 (tlv voorziening)	149.500,00	2018	0,00	4.962,00	144.538,00	meenemen	ja

B. Staat van restant kredieten 2018

Omschrijving	Krediet bedrag	Jaar	In voorgaande jaren besteed (t/m 2016)	Besteed in 2017	Restant per 31-12-2017	Afvoeren of meenemen	Onderbouwing m.b.t. kredieten ouder dan 2 jaar die meegaan naar 2018
Luchtinblaasvoorziening/H2's (tlv voorziening)	10.000,00	2018	0,00	7.111,60	2.888,40	Afvoeren	ja
Drukriolering electrisch/mechanisch (tlv voorziening)	360.000,00	2018	0,00	0,00	360.000,00	meenemen	nee
Gemalen electrisch	19.000,00	2018	0,00	20.318,10	-1.318,10	Afvoeren	ja
Gemalen mechanisch	39.000,00	2018	0,00	36.265,99	2.734,01	Afvoeren	ja
Geluidsmaatregelen Vriezenveen Centrum	157.887,85	2004	117.887,85	0,00	40.000,00	meenemen	ja
Urnenmuren	42.000,00	2013	31.338,75	7.328,69	3.332,56	meenemen	ja
MAN TGL 8.180	50.000,00	2016	0,00	0,00	50.000,00	meenemen	nee
Kubota STV	30.000,00	2016	0,00	0,00	30.000,00	meenemen	nee
Gebouwtjes begraafplaatsen	65.000,00	2016	2.073,18	123.472,18	-60.545,36	meenemen	ja
Nimos Kipkar UK 25-SK	5.000,00	2018	0,00	0,00	5.000,00	meenemen	nee
Nimos Kipkar UK 258 NL	5.000,00	2018	0,00	0,00	5.000,00	meenemen	nee
Nimos Kipkar SK NL 2,5t	6.500,00	2018	0,00	0,00	6.500,00	meenemen	nee
Bayle Kipkar K.G. -2-60	7.500,00	2018	0,00	0,00	7.500,00	meenemen	nee
Bayle Kipkar K.G. -2-60	7.500,00	2018	0,00	0,00	7.500,00	meenemen	nee
Verdonk VA-TA-MT, A130 GB	7.500,00	2018	0,00	0,00	7.500,00	meenemen	nee
Veenhuis oprijwagen	15.000,00	2018	0,00	0,00	15.000,00	meenemen	nee
Volvo ECU 28	35.000,00	2017	19.965,00	0,00	15.035,00	meenemen	ja
Uitw. altern. Centrumvisie Vroomshoop	225.000,00	2007	208.039,98	0,00	16.960,02	meenemen	ja
Aanpak Bestemmingsplan Buitengebied	130.000,00	2015	106.166,45	0,00	23.833,55	meenemen	ja
	34.653.329,04		9.837.904,60	6.855.880,92			

D. Jaarverslag informatie- en archiefbeheer 2018

Inleiding

Naar aanleiding van het tweejaarlijkse verslag wat dient als horizontale verantwoording aan de gemeenteraad op basis van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) wordt om het jaar verslag gedaan van de voortgang met betrekking tot de in het verantwoordingsverslag opgenomen verbeterpunten. Dit verslag dient tevens als informatie voor het informatiearrangement t.b.v. het Interbestuurlijk toezicht.

Verbeterplan 2017

Vanuit de verslaglegging over het archief- en informatiebeheer 2017 aan de hand van KPI's zijn een twaalfstal verbeterpunten geformuleerd. Aan deze verbeterpunten zijn prioriteiten toegekend om daarmee een gradatie aan te brengen in de mate van urgentie van het aanpakken ervan. De verbeterpunten zijn opgenomen in het gemeentebrede Verbeterplan en zijn in onderstaande tabel weergegeven. In het vervolg van dit verslag wordt op ieder verbeterpunt nader ingegaan, waarbij de punten per prioriteitsniveau besproken worden..

	Aanbeveling	Prioriteit	Status*
1	Actualiseren van de Archiefverordening – daarin opgenomen het toezicht op het beheer van de archieven – en het Besluitinformatiebeheer in 2018.	hoog	
2	Bij het aangaan van samenwerkingen en gemeenschappelijke regelingen, waarbij sprake is van overdracht van taken, standaard in de regeling, dan wel overeenkomst laten opnemen van afspraken over de zorg en het beheer van archiefbescheiden. Voorstel: Afvoeren	hoog	
3	Van bestaande regelingen en samenwerkingsovereenkomsten in kaart brengen of daarin de zorg en het beheer voor archiefbescheiden is opgenomen en deze zo nodig hierop aanpassen.	midden	
4	Aanleggen en onderhouden van een openbaar register van de gemeenschappelijke regelingen, waarin de gemeente Twenterand participeert.	laag	
5	Het binnen redelijke termijn ontwikkelen en implementeren van een integraal kwaliteitssysteem voor het borgen van de kwaliteit van de informatiehuishouding en de archieven in het bijzonder.	midden	
6	Het wegwerken van de bestaande achterstanden in archivering, om de betrouwbaarheid te verbeteren. De betrouwbaarheid van archieven is van belang voor de uitvoer van de taken, de dienstverlening naar de burger, de reconstructie van en verantwoording over gevoerd beleid en vanuit historisch belang.	hoog	
7	Het in het kader van informatiebeveiliging en het borgen van de goede, geordende en toegankelijke staat van de archieven, treffen van gepaste maatregelen tegen ongeautoriseerde toegang tot de archiefruimten en het reguleren van inzage door medewerkers van de gemeente, als aspect in de plannen voor het gemeentehuis. Voorstel: Afvoeren	hoog	
8	Nader onderzoek doen naar de eventuele noodzaak tot een beperking op de openbaarheid van de dossiers inzake burgemeestersbenoemingen en dit, zo nodig met terugwerkende kracht realiseren. Voorstel: prioriteit 'laag'	midden	
9	Opstellen en vaststellen van een Handboek Vervanging en Vervangingsbesluit.	hoog	
10	Visievorming op de duurzame opslag en toegankelijkheid van permanent te bewaren digitale archiefbescheiden.	laag	
11	Veiligstellen van de archiefwaardige bescheiden die uitsluitend in digitale vorm in het documentmanagement-systeem Corsa bestaan, in verband met het uitfasen van dit systeem.	midden	
12	Besluiten over capaciteit DIV en het continueren van de (nieuwe) functies voor het borgen van de kwaliteit van de informatiehuishouding bij digitaal zaakgericht werken. Voorstel: Afvoeren	hoog	

*Betekenis kleuren Status

		gerealiseerd		In uitvoer		nog niet gestart
--	--	--------------	--	------------	--	------------------

D. Jaarverslag informatie- en archiefbeheer 2018

Voortgang verbeterpunten
Prioriteit hoog

1. *Actualiseren van de Archiefverordening – daarin opgenomen het toezicht op het beheer van de archieven – en het Besluitinformatiebeheer in 2018.*

Ten tijde van het opstellen van dit verslag is de geactualiseerde archiefverordening en de beheerregeling informatiebeheer in de besluitvormingsfase. De verordening, op basis van het door de VNG aangereikte model (2017, aangepast juli 2018), is op 18 december door het college de in concept vastgesteld. Op de ter inzagelegging van 4 weken zijn geen reacties binnengekomen. Het college zal gevraagd worden de ongewijzigde verordening ter vaststelling aan de raad voor te leggen. Ook zal de beheerregeling informatiebeheer ter vaststelling aan het college worden aangeboden.

2. *Bij het aangaan van samenwerkingen en gemeenschappelijke regelingen, waarbij sprake is van overdracht van taken, standaard in de regeling, dan wel overeenkomst laten opnemen van afspraken over de zorg en het beheer van archiefbescheiden.*

In 2018 is één Gemeenschappelijke Regeling aangegaan, te weten de Omgevingsdienst Twente (ODT). In deze GR is een paragraaf opgenomen over de zorg voor het archief. In voorbereiding op de start van de ODT in januari 2019 is er contact geweest tussen de GR en de gemeente over de praktische uitvoer, waarin gesproken is over informatie-uitwisseling en de verantwoordelijkheid voor de zorg voor het archief. In een proeftuin zijn ervaringen opgedaan. Vanuit proeftuin zijn geen bijzonderheden gemeld. Het opnemen van de zorg voor archiefbescheiden in een GR blijft ook in de toekomst een punt van aandacht. Zo nodig zal dit punt weer opgevoerd worden in het verbeterplan informatie- en archiefbeheer. Voorstel: afvoeren.

6. *Het wegwerken van de bestaande achterstanden in archivering, om de betrouwbaarheid te verbeteren. De betrouwbaarheid van archieven is van belang voor de uitvoer van de taken, de dienstverlening naar de burger, de reconstructie van en verantwoording over gevoerd beleid en vanuit historisch belang.*

Na voorbereidend onderzoek en het opstellen van een plan van aanpak is in juli 2018 gestart met de uitvoer van het project Archieven Twenterand Op Orde met als doel de achterstanden in de fysieke archivering weg te werken. Gelet op beschikbare middelen vindt de uitvoer plaats met inzet van eigen personeel. Door deze keuze zal de bewerkingsduur meerdere jaren in beslag nemen. Er is voor gekozen in de bewerking voorrang te geven aan archiefdelen die een hoger risico met zich meebrengen wanneer deze zich niet in goede, geordende en toegankelijke staat bevinden, waaronder die met betrekking tot bodemonderzoek en grondtransacties. Ook is voorrang gegeven aan de omvangrijke achterstand in de vernietiging van archief. Vernietiging is in voorbereiding en zal na een interne controle naar verwachting in het eerste kwartaal van 2019 plaatsvinden. In het projectplan is voorzien in een evaluatie na het eerste jaar van de uitvoer van het project over de voortgang en eventuele knelpunten. Zo nodig wordt een voorstel gedaan voor bijsturing of aanpassing van het uitvoeringsplan.

7. *Het in het kader van informatiebeveiliging en het borgen van de goede, geordende en toegankelijke staat van de archieven, treffen van gepaste maatregelen tegen ongeautoriseerde toegang tot de archiefruimten en het reguleren van inzage door medewerkers van de gemeente, als aspect in de plannen voor het gemeentehuis.*

Met ingang van 2 januari 2019 is de archiefbewaarplaats afgesloten. Inzage in en uitleen van archiefbescheiden uit de bewaarplaats verloopt via een informatieverzoek aan team Documentaire Informatievoorziening (DIV). Team Omgeving heeft regelmatig dossiers uit de archiefbewaarplaats nodig. Om die reden beschikt dit team over een eigen sleutel en heeft rechtstreeks toegang. Na ieder bezoek door een medewerker van team Omgeving zal de bewaarplaats weer afgesloten worden. Om toe te zien op het juiste gebruik van deze extra sleutel is een sleutelbeheerder aangewezen.

8. *Opstellen en vaststellen van een Handboek Vervanging en Vervangingsbesluit.*

Bij het opstellen van dit verslag is het eerste concept Handboek Vervanging af en wordt besproken met de manager Bedrijfsvoering. Ten behoeve van het handboek is overleg gevoerd met de Informatiestrateg, hebben interne experts de nodige informatie geleverd en zijn collega gemeenten geraadpleegd. Na bespreking van het eerste concept met het hoofd Bedrijfsvoering, zal (het eventueel bijgestelde) concept aan de archiefinspecteur voorgelegd worden voor een reactie. Daarna zal het definitieve concept aangeboden worden aan het college van burgemeester en wethouders ter vaststelling van het Vervangingsbesluit.

12. *Besluiten over capaciteit DIV en het continueren van de (nieuwe) functies voor het borgen van de kwaliteit van de informatiehuishouding bij digitaal zaakgericht werken.*

In 2018 zijn de adviezen m.b.t. de doorontwikkeling van team DIV geëffectueerd. Dit heeft tot resultaat dat de functies van medewerker archiefbeheer en recordmanager omgezet zijn in vast formatie, waarbij de totale omvang met 16 uur is uitgebreid (8 uur archiefbeheer en 8 uur recordmanagement). De formatie m.b.t. de rol van informatiecoach is in de geadviseerde omvang voortgezet. De informatiecoaches maken onderdeel uit van het cluster I&A. Zij hebben vanuit hun taak binnen het zaakgericht werken ook een rol op het gebied van informatiebeheer. De bezetting van de postregistratie is in lijn gebracht met het advies, waarbij er voor het komende jaar sprake is van twee medewerkers in vaste dienst en een medewerker in de flexibele schil voor de duur van een jaar. Postregistratie is per september ondergebracht bij team Dienstverlening. Buiten de formele formatie om was er tot eind 2018 sprake van extra inzet vanuit boventaligheid. De formatie DIV (inclusief informatiecoaches en postregistratie) ziet er hiermee als volgt uit (situatie januari 2019):

Documentair Informatie Voorziening		
Functie	FTE	Dienstverband
Recordmanager	0,89	vast
Medewerker DIV	1,00	vast
Medewerker DIV	0,27	vast
Medewerker DIV (Sociaal Domein*)	0,56	flex
Postregistratie (Team Dienstverlening)		
Postregistratie	1,00	vast
Postregistratie	0,56	vast
Postregistratie	1,00	flex
Cluster I&A		
Informatiecoach	0,94	vast
Informatiecoach	0,89	vast

D. Jaarverslag informatie- en archiefbeheer 2018

Prioriteit midden

3. *Van bestaande regelingen en samenwerkingsovereenkomsten in kaart brengen of daarin de zorg en het beheer voor archiefbescheiden is opgenomen en deze zo nodig hierop aanpassen.*

Artikel 40 van de Archiefwet schrijft voor dat een gemeenschappelijke regeling tevens een voorziening inhoudt omtrent de zorg voor de archiefbescheiden van bij die regeling ingestelde openbare lichamen of gemeenschappelijke organen. Als bij een gemeenschappelijke regeling niet is voldaan aan deze verplichting, dan zijn de bepalingen van toepassing die terzake gelden voor de gemeente dan wel, als een provincie aan de regeling deelneemt, voor de provincie, waar het ingestelde lichaam of orgaan gevestigd is. Vanuit provinciaal toezicht wordt deze indicator niet beoordeeld als taakverwaarlozing, maar maakt wel onderdeel uit van het geheel van kritische prestatie indicatoren (KPI's) op basis waarvan de provincie tot het toezichtsbeeld komt. Dit verbeterpunt is nog niet opgepakt.

5. *Het binnen redelijke termijn ontwikkelen en implementeren van een integraal kwaliteitssysteem voor het borgen van de kwaliteit van de informatiehuishouding en de archieven in het bijzonder.*

Een kwaliteitssysteem is het geheel van "organisatorische structuur, verantwoordelijkheden, procedures, processen en voorzieningen die nodig zijn voor het ten uitvoer brengen van de kwaliteitszorg met betrekking tot informatie- en archiefmanagement. Het gaat daarbij om maatregelen op strategisch, tactisch en operationeel niveau". In november is het eerste initiatief genomen om te komen tot de inrichten van het Strategisch Informatie Overleg (SIO), ingebed in een bredere overlegstructuur. Het SIO is in de Nota van toelichting op de wijziging van het Archiefbesluit in 2012 geïntroduceerd en voorziet in een structureel overleg, waarbij alle benodigde deskundigheid op het gebied van de informatiehuishouding betrokken is. Vanuit verbeterpunt 9 is het Vervangingsbesluit in voorbereiding. Besluitvorming zal naar verwachting begin 2019 plaats kunnen vinden. Het SIO en Vervangingsbesluit zijn belangrijke onderdelen van het integrale kwaliteitssysteem. In 2019 wordt onderzocht welke maatregelen verder noodzakelijk zijn en volgens welk tijdsplan deze geïmplementeerd kunnen worden.

8. *Nader onderzoek doen naar de eventuele noodzaak tot een beperking op de openbaarheid van de dossiers inzake burgemeestersbenoemingen en dit, zo nodig met terugwerkende kracht realiseren.*

Volgens de bepalingen van de Archiefwet zijn de archiefbescheiden die in een archiefbewaarplaats berusten in beginsel openbaar (artikel 14 Archiefwet). Uitzonderingen hierop worden genoemd in de artikelen 15, 16 en 17 van de Archiefwet. Artikel 15 stelt dat bij de overbrenging van archiefbescheiden de zorgdrager, na advies van de beheerder van de archiefbewaarplaats, slechts beperkingen aan de openbaarheid kan stellen voor een bepaalde termijn en met het oog op:

- de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
- het belang van de Staat of zijn bondgenoten;
- het anderszins voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

Dit verbeterpunt is nog niet opgepakt. Betreffende dossier hebben op dit moment de status vertrouwelijk. Actie heeft daarom geen hoge prioriteit

Voorstel: prioriteit van midden naar laag.

11. *Veiligstellen van de archiefwaardige bescheiden die uitsluitend in digitale vorm in het documentmanagement-systeem Corsa bestaan, in verband met het uitfasen van dit systeem.*

In oktober 2018 is gestart met de uitfasering van Corsa. In het plan van aanpak is voorzien in een oplossing voor de duurzame toegankelijkheid van de in Corsa opgeslagen archiefbescheiden als actiepunt opgenomen. Hierover zijn verschillende voorbereidende gesprekken gevoerd. De vraag hoe archiefbescheiden duurzaam op te slaan en toegankelijk te houden dient nader uitgezocht te worden. Corsa blijft echter ook na uitfasen nog geruime tijd raadpleegbaar. In de toegang tot archiefbescheiden is dus voorlopig nog voorzien. Dit biedt ruimte (tijd) voor verder onderzoek naar de gewenste oplossing.

Prioriteit laag

4. *Aanleggen en onderhouden van een openbaar register van de gemeenschappelijke regelingen, waarin de gemeente Twenterand participeert.*

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 27 van de Wet gemeenschappelijke regelingen verplicht een register bij te houden van de regelingen waaraan hun gemeente deelneemt. Dit register kan iedereen kosteloos inzien. Op verzoek worden afschriften van of uittreksels uit hetgeen in het register is ingeschreven ter beschikking gesteld. Dit verbeterpunt is nog niet opgepakt.

10. *Visievorming op de duurzame opslag en toegankelijkheid van permanent te bewaren digitale archiefbescheiden.*

Op dit moment is er nog geen sprake van noodzaak tot het overbrengen van digitale archiefbescheiden naar een digitale archiefbewaarplaats (e-depot). Het zaakstelsel e-suite dient als digitaal archief voor de gemeente Twenterand, waarin digitale archiefbescheiden voor de langere duur toegankelijk zijn. Het is echter geen e-depot voor het permanent bewaren van die archiefbescheiden die daarvoor in aanmerking komen, waarmee de duurzame toegankelijkheid geborgd is. Dit verbeterpunt is nog niet opgepakt. Wel is besproken om in de oriëntatie op de invulling de samenwerking te zoeken met andere gemeenten.

Overige ontwikkelingen

Zaakgericht werken; zaakgerichte dossiervorming

Voor de informatiehuishouding – het informatie- en archiefbeheer – is de implementatie van zaakgericht werken in 2018 een belangrijk aandachtsgebied geweest. Team DIV is nauw betrokken geweest bij deze implementatie. De voornaamste rol heeft bestaan uit de advisering bij het inrichten van het zaakstelsel (e-suite) met het oog op de kwaliteit, het beheer en de toegankelijkheid van zaakdossiers. Periodiek zijn kwaliteitscontroles op zaakdossiers uitgevoerd. Vanuit deze controles en de contacten tussen team DIV en de organisatie zijn knelpunten gesignaleerd en verholpen, dan wel aan de lijst met verbeterpunten toegevoegd. Met ingang van 2019 zal een vaste medewerker van team DIV op regelmatige basis deelnemen aan het projectgroepoverleg van de projectgroep Zaakgericht werken. Daarnaast zullen interne advisering en kwaliteitscontroles voortgezet worden.

Implementatie vakapplicatie financiën

Met het oog op de implementatie van een nieuw financieel systeem is team DIV betrokken geweest in de voorbereiding door te adviseren over het beheer van informatie. Dit heeft geresulteerd in het advies de informatie in het gekozen financiële systeem op te slaan en te beheren en niet over te brengen naar het zaakstelsel, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Deze voorwaarden hebben betrekking op beheer van en toegang tot de informatie en de kwaliteit bij vervanging van analoge informatie.

Strategisch Informatie Overleg

Zoals onder verbeterpunt 5 als is genoemd, is de aanzet gegeven tot het inrichten van het Strategisch Informatie Overleg (SIO). In de door het college nog vast te stellen nieuwe Beheerregeling Informatiebeheer (zie verbeterpunt 1) zijn de taken en verantwoordelijkheden van het SIO vastgelegd. Deze vormen de basis van een smalle (alleen archiefspecifieke) invulling van het SIO. In voorbereiding op de inrichting wordt vooralsnog uitgegaan van een brede invulling, waarbij alle vraagstukken rondom informatie (beheer en voorziening) tot het aandachtsgebied van het SIO horen.

Hotspotmonitor

Volgens de nieuwe selectielijst voor het bewaren en vernietigen van de archiefbescheiden van gemeenten is de gemeente verplicht tot het uitvoeren van een periodieke hotspot-monitor. De noodzaak is gelegen in de lokale inkleuring van de selectielijst en het op grond daarvan uitzonderen van vernietiging van archiefbescheiden. Gelet op de invoering van de nieuwe selectielijst nu twee jaar geleden (in 2017), is het voor de gemeente Twenterand noodzakelijk de hotspot-monitor in 2019 voor het eerst uit te voeren. Hiertoe is eind 2018 een inrichtingsdocument opgesteld, waarmee in het overleg Fundament is ingestemd. De eerste bijeenkomst voor de uitvoer van de eerste periodieke hotspot-monitor is gepland voor eind januari 2019.

D. Lijst met verklaring afkortingen Jaarstukken 2018

AED	Automatische externe defibrillator
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZC	Asielzoekerscentrum
BAG	Wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BBZ	Bijstand voor zelfstandigen
BCF	Beleidsgestuurde Contract Financiering
BCM	Bestandscontrolemodule
BDU	Brede Doel Uitkeringen
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BHV	BedrijfsHulpVerlening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Bijzonder Opsporings Ambtenaar
BOR	Begeleide OmgangsRegeling
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BW&RO	Bouwen, wonen en ruimtelijke ontwikkeling
B&W	Burgemeester en wethouders
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CPB	Centraal Plan Bureau
CORV	Collectieve Opdracht Routeer Voorziening
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
EHS	Ecologische Hoofd Structuur
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie
EVP	Extern veiligheidsplan
EZ	Economische Zaken
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GMP	Gemeentelijk Mobiliteits Plan
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
HR	Human Resource
HRM	Human Resource Management
HTTV	Hammer Tafeltennis Vereniging
I&A	Informatisering & Automatisering
ICT	Informatie en Communicatie Technologie

IMGeo	Informatiemodel Geografie
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeelt. Arbeidsongeschikte werkloze Zelfstandigen
IPR	Internationaal Privaatrecht
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IVT	Informatiepunt Vrijwilligerswerk Twenterand
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KB	Koninklijk Besluit
KOP	Kernontwikkelingsplan
KRW	Kader Richtlijn Water
LGB	Lokaal Gezondheidsbeleid
MER	Milieu Effect Rapportage
MEV	Macro Economische Verkenning
mfa	Multifunctionele accommodaties
MJOP	Meerjarenonderhoudsplan
MT	Management Team
OMD	Ondersteuning maatschappelijke deelname
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare orde en veiligheid
OR&V	Openbare ruimte en verkeer
OZB	Onroerendezaakbelasting
OZJT	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente
P&O	Personeel & Organisatie
P&C	Planning & Control
PAS	Programmatistische Aanpak Stikstof
PGB	Persoonsgebonden budget
PIOFACH	Personeel, Informatie, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting incl. Juridisch
pMJP	provinciaal Meerjarenprogramma Plattelandsontwikkeling
PO	Primair Onderwijs
PPS	Publiek Private Samenwerking
PW	Participatiewet
R&T	Recreatie & Toerisme
RIS	RaadsInformatieSysteem
RMC	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten
R.O.	Ruimtelijke Ordening
RSO	Richtlijn Sportdeelname Onderzoek
RUD	Regionale UitvoeringsDienst
RvC	Raad van Commissarissen
SEV	Sociaal Economische Visie
SMART	Specifiek , Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SPP	Strategische PersoneelsPlanning
SOT	Schoolondersteuningsteam
SON	Stadsbank Oost Nederland

C. Lijst met verklaring afkortingen Jaarstukken 2018

SoZa	Sociale Zaken
SSNT	Shared Services Netwerk Twente
START	Specifiek, Toetsbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden
SW	Sociale werkplaatsen
SZST	Stichting ZorgSaam Twenterand
TTI	Twenterand Tourist Info
UP	Uitvoeringsprogramma
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRT	Veiligheidsregio Twente
VSV	Voortijdig schoolverlaten
VTE	Vrijetijdseconomie
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VvG	Vereniging van Grondbedrijven
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WCK	Wet Consumenten Krediet
Wet BIBOB	De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
Wet BOPZ	Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen
Wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
Wet OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
Wet WIJ	Wet investeren in jongeren
Wgr	Wet gemeenschappelijke regelingen
Wgs	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelasting
Wro	Wet ruimtelijke ordening
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
WT-4	West Twente 4 gemeenten
WW-uitkering	Werkloosheidsuitkering
Wwb	Wet werk en bijstand
ZAT	Zorg- en adviesteam

Jaarstukken 2018

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Twenterand
in zijn openbare vergadering van 25 juni 2019

de griffier,

de voorzitter